ORION

SUPLIMENT DE LITERATURĂ ȘTIINȚIFICO-FANTASTICĂ

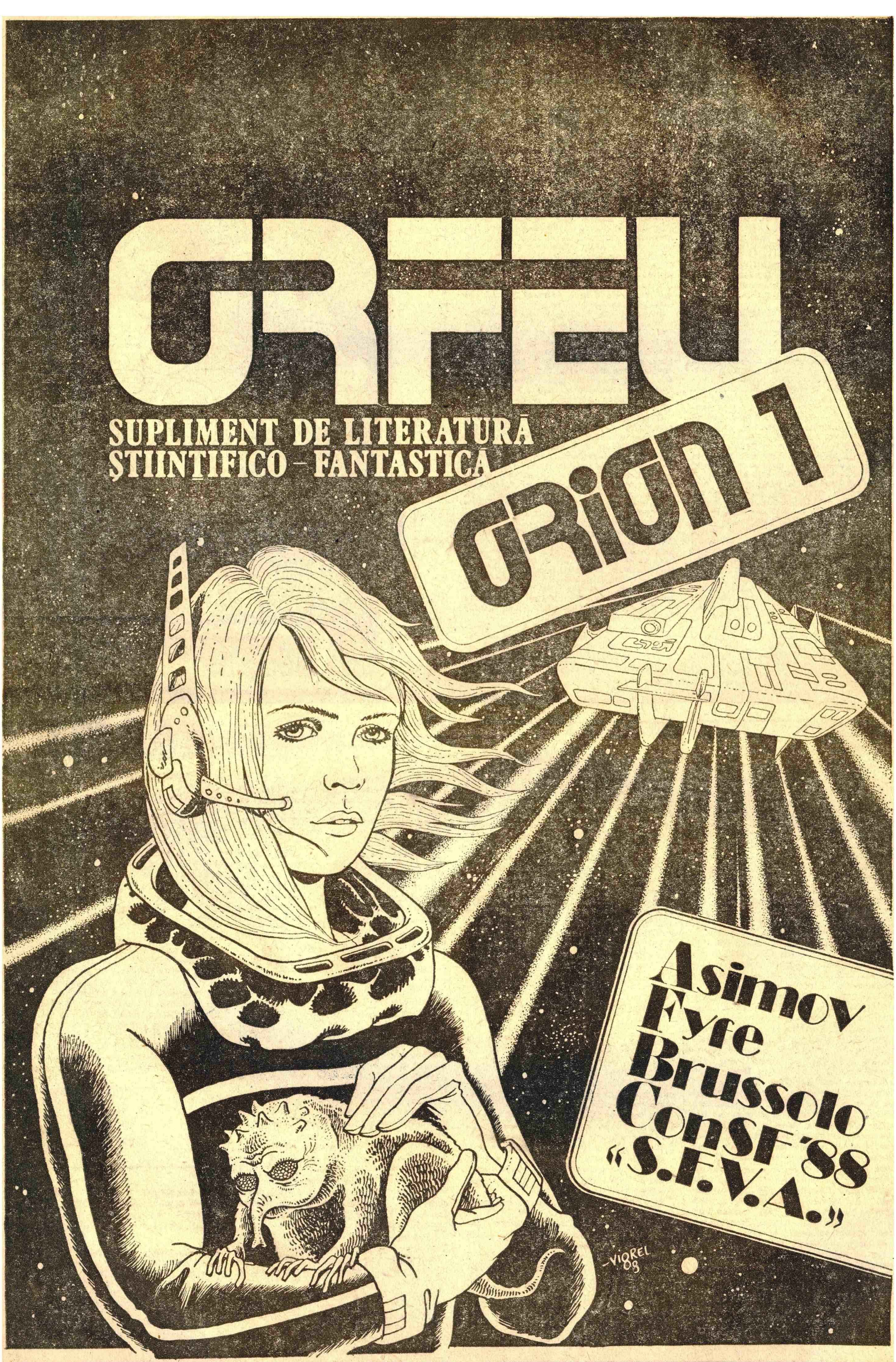

SUPLIMENT LA CAIETUL PROGRAM EDITAT DE TEATRUL LIRIC CRAIOVA

Tradiții craiovene ale unui „nou" gen literar: VICTOR ANESTIN

Victor Anestin, fiul actorului craiovean Ion Anestin, s-a născut în anul 1875, la Bacău, unde părinții săi se aflau în turneu. Absolvent al cursurilor liceale din Craiova, viitorul popularizator al astronomiei pleacă la București, în speranța continuării studiilor și, poate, chemat de Eminescu sau Caragiale, buni prieteni ai tatălui său. Acolo, însă, nu a putut să-și permită luxul de a se înscrie la universitate, unde a audiat, totuși, cursuri, și a fost nevoit să lucreze, istovitor, ca reporter, corector sau secretar de redacție la ziarele Adevărul, Dimineața, Viitorul Minerva, Universul.

I-a fost posibil, deci, să intre în legătură cu mari personalități ale științei timpului, purtînd corespondență cu Flammarion, Lowell, Berberich, Brenner și alții sau să colaboreze cu regularitate la marile reviste europene de astronomie, ca Astronomische Nachrichten, English Mecanic, L'Astronomie, The Nature, Knowledge **și chiar la** Monthly Register **din S.U.A. În aceste publicații — ca și în revista** Orion, **pe care a înființat-o în septembrie 1907 — Victor Anestin a înserat numeroase articole interesante, cuprinzînd observații personale asupra cometelor și stelelor duble sau variabile. Astfel, unul din studiile sale originale cu privire la „curioasa lumină cenușie a planetei Venus" a fost comunicat într-o ședință a Academiei Române și reprodus în mai multe reviste străine de specialitate, iar profesorul A.W. Bickerton, de la Cambridge, îi citează, în 1912, rezultatele la care a ajuns în privința distribuirii stelelor variabile față de Calea Lactee. Dintre lucrările publicate în volum, amintim aici :** Cucerirea aerului **(1909),** Povestea unui electron **(1914),** Povestea vulcanilor, Cutremurele de pămînt, Mecanica cea nouă **(traducere după H. Poincaré, 1914),** Evoluția lumilor **(după Savante Arrhenius),** Fizica astrelor **(după Messerschmidt),** Viața cismarului învățat Thomas Edward **(1915), și numeroase altele.**

Victor Anestin rămîne în istoria culturii românești pentru activitatea sa neobosită de popularizator al științei și inițiator al literaturii de ficțiune științifică. În afară de revista Orion **— la care au colaborat nume de prestigiu ca Leon Dumas, F. Leonard, Jean Mascart, G. Birkenstock ș.a. — Victor Anestin a înființat, în 1908, „Societatea astronomică română", iar în 1913 o altă societate, la București, „Prietenii științei", cu filială în orașul părinților lui, Craiova. În același an, a înființat și biblioteca „Știința pentru toți" la Cîmpina, unde au apărut 12 volume diferite de popularizare a cunoștințelor științifice și literatură de anticipație. De asemenea, datorăm lui Victor Anestin, împreună cu alții, înființarea primei universități populare din țara noastră. La Craiova, la 20 octombrie 1918 se consumă ultima lui inițiativă, apariția revistei** Știința tuturor, **pe care avea să o conducă mai puțin de o lună, întrucît, bolnav și sărac, moare la 7 noiembrie 1918.**

Savantul C.I. Parhon a elogiat strădaniile acestui inimos om de cultură. Camille Flammarion i se confesa într-o scrisoare : „Să nu-ți ascunzi, scumpe domnule Anestin, că întreprinzi o operă grea, care te va obliga la o perseverență constantă și neobosită. (...) Iubirea pentru știință și energia ta vor triumfa însă." Aprecieri elogioase au avut întotdeauna pentru Victor Anestin și colaboratorii săi : G. Țițeica, C. Istrati, I. Simionescu.

Omul care afirma, cîndva, că „știința e creatoare, ea va constitui tezaurul de fericire al omenirii", a fost dat uitării. Să ni-l reamintim, deci, pe cel care, în primul număr al revistei Orion **din septembrie 1907, scria : „Sînt destui aceia care își petrec viața numai în scopuri materiale ; grupul nostru, noi cei care tipărim această revistă, ne vom mîngîia cu gîndul că facem parte dintr-o clasă privilegiată, în contact veșnic cu cerul, cu natura ce ne înconjoară."**

Consecvent acestor idei călăuzitoare, Victor Anestin nu a precupețit nimic pentru a realiza, la noi, o difuzare cît mai largă a cunoștințelor științifice de popularizare, mai ales legate de astronomie, precum și pentru fundamentarea și justificarea unui nou gen literar — care se impusese deja în străinătate — acela al literaturii științifico-fantastice, literatura de ficțiune științifică.

În acest mod, craioveanul Victor Anestin se înscrie printre făuritorii unei valoroase tradiții a culturii românești și universale, pe care, cu deplin succes, o slujește astăzi și actuala revistă — tot craioveană — Orion.

Conf. univ. dr. ION PĂTRAȘCU

Naşterea unui cenaclu

Un cenaclu muzical-literar al unui teatru liric este un lucru obișnuit. Cenaclul muzical-literar „Orfeu" al Teatrului Liric din Craiova a fost, cel puțin în prima sa reuniune, din luna noiembrie 1988, o întîmplare culturală mai puțin obișnuită. La început s-au cîntat lieduri în primă audiție, au fost prezentate versuri de tineri poeți craioveni, pe scenă au răsunat glasuri cunoscute ale unor soliști de operă, actori de renume ai primei scene craiovene au spus inimitabil versuri. Astfel, liedurile „Limba română" și „Vino iubite" de C. Ungureanu, „Inscripție" de Remus Rizescu, și „Aștept" de Al. Racu au fost interpretate de Marius Chiorean, Adriana Dumitriu, Steluța Teodorescu și Miruna Marin. Cenaclul a lansat în prima sa întîlnire cu publicul o poetă elevă, Arriana Bălașa de la Liceul de filologie-istorie și un violonist, de asemenea elev, Mihai Nicolcioiu de la Liceul de Artă din Craiova. Lidia Ardelean, Victor Gomoiu și Gheorghe Stoichitescu, de la Teatrul Liric și Filarmonica „Oltenia" au cîntat arii din opere. Actrița Leni Pințea Homeag de la Teatrul Național din Craiova a susținut cu deosebită căldură un recital din poezia lumii. Pînă aici atmosferă obișnuită de cenaclu. Minunea a început în partea a doua a concertului-spectacol prezentat de cenaclul „Orfeu». Într-un cadru de vis, îmbrăcată în costume de epocă, orchestra de cameră a Teatrului Liric a susținut un concert de muzică preclasică din care nu au lipsit fragmente din „Muzica apelor" de Händel, „Concertul pentru fagot și orchestră în mi minor" de A. Vivaldi, „Dublul concert pentru vioară, oboi și orchestră în re minor" de I. S. Bach. Georgeta Dobre și Silvia Pîrvu au interpretat arii adecvate momentului, acompaniate la pian de Cristina Stănescu.

Cenaclul muzical-literar „Orfeu" a început, iată, un generos dialog cu publicul, cu compozitorii și scriitorii craioveni care, de altfel, îl vor susține asigurîndu-i, sperăm, o personalitate distinctă în rîndul celorlalte cenacluri din Bănie, transformîndu-l treptat într-o adevărată școală de muzică și literatură și, în același timp, într-o prestigioasă „instituție" de spectacol.

MIHAI DUȚESCU

În anul 1980, fanzinul craiovean Omicron **al cenaclului SF „H. Coandă" era încununat cu Marele premiu la Stressa (Italia), în cadrul lucrărilor Euroconului V. Competiția a fost strînsă, nume redutabile ca** SFere. Horizonts du Fantastique **sau** Nyarlathotep **concurau pentru premiu. Acest din urmă fanzin oferea fanilor, și nu numai lor, într-unul din numerele acelui an, un interesant eseu despre literatura SF consemnat de un sociolog pe nume Jean-Marc Cybart. Eseul denumit „SF-ul : uzină de concepte" făcea o prezentare largă a evoluției umanității, subliniind rolul Renașterii și trasînd locul fenomenului SF în istorie. Traducerea de față prezintă ultima parte a studiului, păstrînd rezervele noastre față de unele idei vehiculate în text.**

SF-UL UZINA DE CONCEPTE

Jean-Marc Cybart

Conceptele utilizate astăzi în SF pregătesc creierele umane să înfrunte realitățile de mîine.

Nu mai există nici o îndoială asupra faptului că în cazul desfășurării activităților noastre industriale omul poate trăi în cosmos peste vreo sută de ani.

Conștientizarea sensului istoric al dezvoltării speciei noastre poate ușura gestarea unei societăți noi care ne va conduce în viitor.

Miza este vitală în toate sensurile termenului.

Mai întîi pentru supraviețuirea speciei noastre pe Terra, apoi pentru expasiunea sa în univers.

Dacă vom ști să ne autostăpînim și să ne orientăm, peste mai puțin de un secol lumile apropiate vor fi explorate. Vom deveni forme de viață „venite din spațiu" pentru cea mai mare parte a planetelor sistemului nostru solar.

Aceasta este o realitate care vizează Luna din anul 1969 încoace. Ca urmare a acestui fapt, expansiunea umană spre stele va intra, nu ne îndoim, în drepturile sale.

Stelele cele mai apropiate, Barnard, Tau Ceti, Eridan, vor vedea, în viteze infraluminice sau supraluminice, navele spațiale umane în vecinătatea lor.

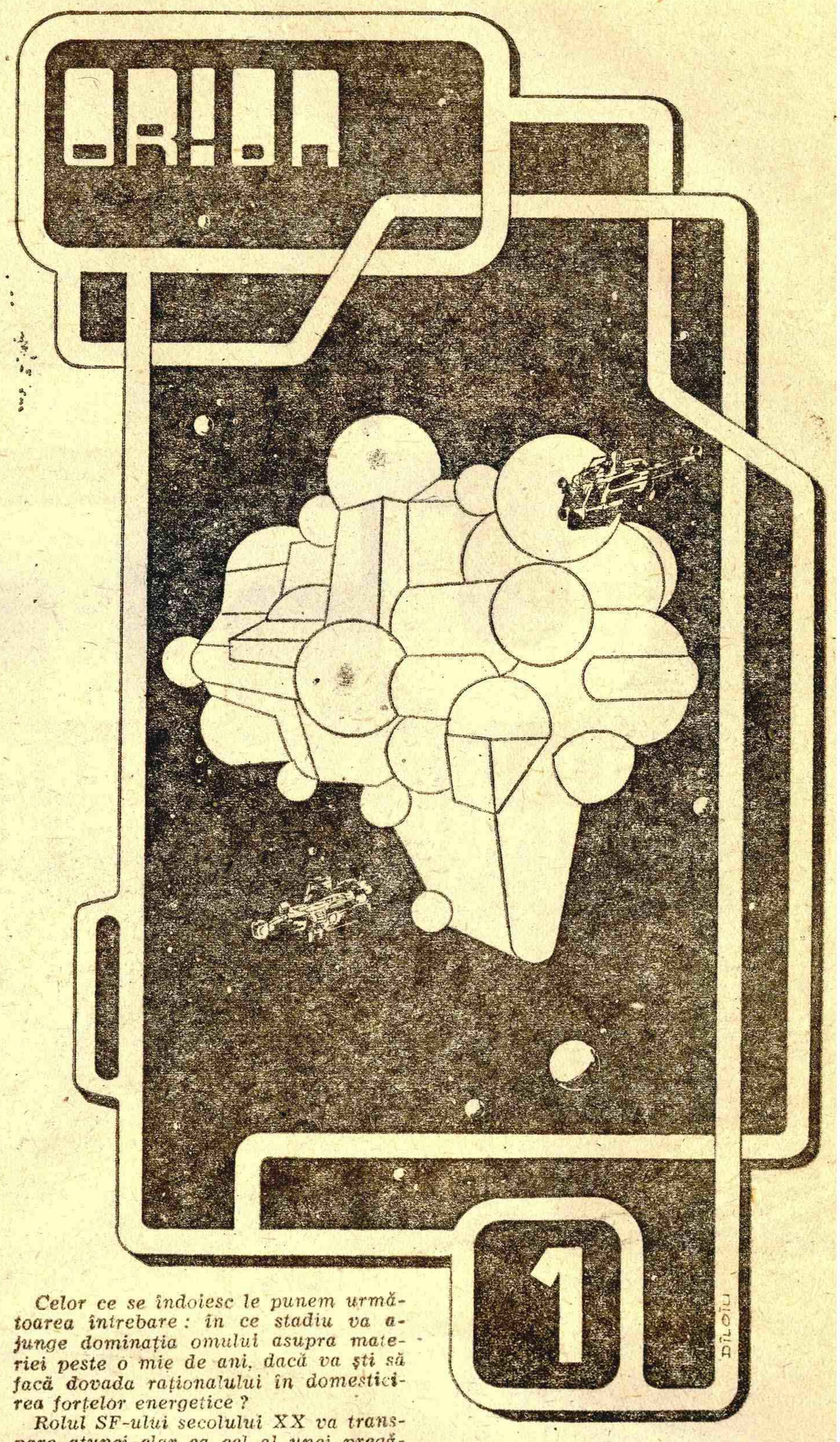

Celor ce se îndoiesc le punem următoarea întrebare : în ce stadiu va ajunge dominația omului asupra materiei peste o mie de ani, dacă va ști să facă dovada raționalului în domesticirea forțelor energetice ?

Rolul SF-ului secolului XX va transpare atunci clar ca cel al unei pregătiri a mentalităților în înfruntarea cu Spațiul.

Încă de acum, Spațiul, datorită realizărilor științifice și tehnice, a intrat în viața noastră de zi cu zi.

Dinamica economică și industrială există, ea rezultă din prezența infrastructurilor create de om.

Dinamica culturală e prezentă, își desăvîrșește opera în spiritele contemporanilor noștri, termenul global ce o definește este cel de Science-fiction.

SF-ul

E incontestabil faptul că reprezintă un curent literar ce devine din ce în ce mai important.

E un produs al civilizației noastre industriale.

Conceptele pe care le mînuiește n-ar fi putut vedea lumina zilei într-o cultură ignorînd întrebările tehnologice și științifice.

Domeniu al imaginarului și al posibilului, el se apleacă asupra descoperirilor științifice din care extrapolează fazele de creștere și fructificare.

Acest curent al gîndurilor e secretat de întrebări pe care le pune imensa mașinărie care este Economia secolului nostru.

Ideile filozofice ale secolului al XVIII-lea se aplecau asupra schimbărilor de raporturi economice, datorită lor s-a putut efectua geneza.

În sens invers, evoluția gîndurilor, codificată, sistematizată, accelera mutațiile industriale și economice ale societăților noastre.

Fără acestea chiar operele lui Jules Verne n-ar fi putut vedea lumina zilei.

Ideile pe care le dezvoltă SF-ul pregătesc spiritul uman la o nouă reflexie filozofică.

Impactul lor e important în schemele mintale ale indivizilor, accelerează și ajută la elaborarea unei societăți de un tip nou, o societate cu structuri și nevoi interplanetare.

Întrebării „la ce servește ficțiunea ?", și pus deoparte singurul ei aspect distractiv, putem răspunde că ea este o uzină de concepte.

Ea e cea care ne făurește uneltele semantice care mîine ne vor fi indispensabile pentru a înțelege realitățile ce azi ne par de necrezut. SF-ul obligă omul să stabilească situații simulate, împinse la extremele lor, acolo unde gîndul nostru se izbește de necunoscut.

El ne obișnuiește cu manipularea conceptelor despre care ignorăm dacă ascund sau nu o realitate materială.

Conceptele pe care ni le furnizează el ne permit, în momentul în care ne vom afla față în față cu tipurile de fenomene pe care le înglobează ele sau ne vor face să presimțim, să avem un mijloc de a le integra și de a le înțelege în sistemele noastre de gîndire.

Poziția oamenilor va fi mai favorabilă decît aceea în care se afla Paracelsus în secolul al XV-lea, pe cînd încerca să reînoiască medicina epocii fără a dispune de concepte ca : analiza, sinteza, inducția, deducția etc...

SF-ul, din cauza audienței sale din ce în ce mai largi în public, pregătește mentalitatea umană schimbărilor care, pe linia evoluției economice și industriale ale lumii noastre, vor surveni în scurt timp.

Evoluția structurilor economice nu a fost și nu poate fi efectuată fără apariția ideilor noi.

În românește de VIOREL PÎRLIGRAS

Supliment la caietul program editat de TEATRUL LIRIC CRAIOVA, cu concursul Cenaclului S.F. „Victor Anestin" — Craiova.

Redactarea lucrării : MIHAI DUȚESCU, LIVIU POP, DRAGOȘ VASILESCU, VIOREL PÎRLIGRAS

Îngrijirea lucrării : LAURENȚIU PAVELIU

Fotografii : MIHAIL RAOUL PĂRĂIANU

Tehnoredactarea : D. VASILESCU și LAURENȚIU PAVELIU

OAMENI DE LUT

Anca Teodorescu

Segur făcea parte dintre locuitorii anoști ai orașului, care obținuseră aprobarea să-și mute locuința ceva mai sus de podul principal peste Zerno, rîul roșu. Rîul era vechi de cînd lumea, de cînd se pomeniseră ei pe Ona, planeta roșie. Altădată era pelerinaj la Zerno; locuitori din toate regiunile, de pe întreaga planetă, veneau aici să facă baie în apele rîului zeu, să trăiască mai mult.

Și într-adevăr trăiau foarte mult. Iar cînd funcțiile organismului încetau brusc și ochii se decolorau, atunci se pregăteau liniștiți, fără teamă, pentru drumul pe colină. Cînd inima înceta să mai bată și obrazul devenea sidefiu, familia așeza călătorul într-un cilindru mare de metal și-l duceau pe colina orașului, în cimitir, spunînd simplu: a plecat!

Numai că ei plecau tot așa cum trăiseră: fără semne de oboseală sau de bătrînețe. Nici nu și-ar fi închipuit vreodată ce e acela un om bătrîn, căci nu pomeniseră bătrînețea. În fiecare casă exista cîte o cochilie roșie de cristal, adunată de pe malul rîului, ca să lumineze locuința.

Segur se simți fericit prima oară în viață, că putea fi mai aproape de un loc legendar, unde venea o mulțime de lume și de unde oamenii plecau incontestabil cu o viață mai lungă.

Se simțea mai în siguranță, mai stăpîn pe sine, mai puternic. Își transportă locuința și în două zile se putu plimba fără grijă, pe malul rîului, contemplînd în fiecare seară apele roșii, zgomotoase.

Era cea mai frumoasă vale din lumea Onei. Melci mari, cît florile, cu coloritul lor superb, aprindeau malurile. Plantele cu frunze gigante oxigenau aerul, îl umpleau de miresme adormitoare.

Se întîmplă într-o bună zi să întîrzie mai mult în valea Zerno; îl atrăsese mișcarea melcilor, care se deplasau, rostogolindu-se ca niște mingi imense, fosforescente, în susul rîului.

— Greu la deal, izbucni Segur, dintr-o dată vesel.

— Unde oare se duc? Ce i-a apucat, așa, pe toți deodată?

Melcii lăsau în urmă boabe de rouă și în curînd iarba malului se acoperi de o strălucire vie, orbitoare.

— Ce să fie asta? vorbi singur Segur. Dacă ar veni ploaia, melcii s-ar ghemui unul lîngă altul; și-apoi scoarța n-are încă fisuri. Se apleacă și privi mai de aproape un melc care se rotea din ce în ce mai repede.

— Ei, drăcie, că doar n-au făcut picioare peste noapte! Peste noapte... își repetă în gînd. Da, chiar astă-noapte oare nu-l trezise An să-i spună că melcul lor din hol nu mai lumina și era beznă peste tot? Iar el, habar n-avusese, adormise imediat...

Ei, dar ce legătură avea asta cu melcii grăbiți? Și încă la deal... pufni în rîs ca la o priveliște caraghioasă și de necrezut.

— Ia te uită, d-le! ce se mai duc, își zise el. Îi veni chiar ideea să meargă după ei, dar se răzgîndi imediat: ce importanță avea unde se duceau, important era de ce își părăseau locurile?

Nu mai văzuse niciodată așa ceva. Cînd își ridică privirea din iarba lucitoare, văzu o mulțime de oameni, care stăteau în loc și priveau trăzniți la spectacol. Unii comentau aprins, copii se amuzau și atingeau melcii cu palmele, ca pe o roată, să-i ajute la urcuș. Plecă acasă pe înserat, cînd simți în stomac o foame vorace. Ajunse năuc și se repezi în bucătărie:

— Ce s-a întîmplat de ai întîrziat? întreabă An, surizătoare.

— O să vezi și tu mîine cum dispar melcii de la rîu.

— Ce?

— Melcii! strigă Segur. Dispar!

— Asta am auzit, dar nu înțeleg...

— Cum adică?

— Pleacă pur și simplu, răspunse Segur, privind spre hol.

— Apropo, melcul nostru ce mai face?

— Nu ți-am spus aseară, parcă e mort... A fost toată noaptea un întuneric... și toată ziua un roșu palid, aproape opac...

— Se întîmplă ceva, făcu Segur gînditor.

— Și unde spuneai că pleacă melcii? întreabă cu interes An.

— În sus spre izvor...

— Și asta de cînd?

— De azi, bineînțeles. N-am văzut așa ceva niciodată; nimeni n-a văzut. Ochii Anei, violeți și migdalați, răsăriseră mirați de sub frunte: în obrazul alb, gura făcu o grimasă de copil:

— Ei, ducă-se, hai la masă. Asta nu ne ține de foame. Segur se supuse.

Mîncară tăcuți, fiecare gîndindu-se de ce plecau melcii, de ce cochilia din hol nu mai strălucea? Fenomenul continuă și în zilele următoare; aproape că populația se obișnuise cu spectacolul; nu mai impresiona pe nimeni migrația frumoaselor viețuitoare. Numai că toată lumea care avea melci în grădină, îi aduse de acasă și-i lăsa pe malul rîului să plece; în schimb, căutau acum cochiliile goale de cristal.

— Ziua asta nu se mai termină odată, am obosit — spuse spre seară An.

— Cît e ceasul?

— E șapte.

— Uf, niciodată n-a fost atît de cald... Mă sufoc.

Soarele ardea îngrozitor, parcă ar fi fost amiaza. Transperantele, jaluzelele, nu mai aveau efect: ferestrele ardeau, aerul se umplu dintr-o dată de un praf gălbui. Segur deschise ușa: afară, o ploaie de aur curgea fantastic, ireal. Soarele căpătase trei inele portocalii, întinse la infinit. În mijlocul lor, el nu mai era decît o bulă albă.

— Plouă din soare țipă deodată Segur.

An ieși bezmetică în hol și rămase încremenită: orașul era o feerie, un infinit de imagini, răsfrînte fantastic în oglinda rîului.

Două lumi identice se întîlneau, se sărutau, figuri solitare, mozaicuri, o cromatică orbitoare de basm.

— Ce lume e asta? spuse ea. O lume coboară spre noi.

Ieșiseră în ploaia de aur, printre sutele de oameni cu ochelari fumurii, care priveau cerul. Pămîntul năștea hexagoane din scoarța crăpată; Călcau pe un fagure uriaș, atrași de ochiul magic fixat în mijlocul elipselor portocalii. Mulțimea vuia. Se auzi într-un vacram:

— Mai e un Soare, încă un soare pe cer!

Jumătatea de planetă unde curgea rîul Zerno era un abis nesfîrșit cu doi sori, abisul unei lumi noi. Două zile planeta a avut doi sori și oamenii au rezistat pîrjolului; cei mai mulți au stat închiși în casă cu ușile zăvorîte.

Apoi temperatura a scăzut brusc la normal. Inelele s-au depărtat de Soare. Acum, cealaltă jumătate a planetei vine în pelerina lui Zerno să vadă minunea: din susul rîului coboară niște roți spiralate, fosforescente. Se așează cuminți în iarba albă pe maluri, lîngă apă. Praful auriu din atmosferă s-a dus înapoi în inelele portocalii, de unde venise. Aici s-a născut o altă lume. Inelele Soarelui se întind acolo sus, tot mai sus, amenințînd. Cu timpul oamenii s-au obișnuit cu cerul cel nou și au gîndit că poate Ona avea o altă viață acum, mai frumoasă, mai lungă, cu atîta lumină. Parcă apele rîului urcară în cer, așa rulau norii, parcă acestea coborîseră pe pămînt, așa plutea ochiul magic în rîu. Dar asta numai într-o zi. Venea vacanța, reîncepea pelerinajul la Zerno. Oamenii veneau să se boteze pentru a zecea sau a suta oară pentru o viață lungă.

— An, să mergem și noi, spuse într-o zi Segur. Apa e caldă, n-o să răcești.

Plaja era plină de lume. Copiii loveau melcii cu palmele încercînd să-i urnească din loc. Nici vorbă! Parcă erau lipiți.

— Ei, asta a fost odată, spuse Segur unui băiețel, care încerca în zadar să pornească un melc. Acum s-au întors și rămîn aici... nu mai pleacă.

Pelerinii erau fericiți, mulțumiți, înotau, se zbenguiau în apele rîului, alții făceau plajă și din cînd în cînd priveau cercurile portocalii de pe cerul Onei. Trecu așa o lună și minune mare: în fiecare casă cochiliile albe de cristal se colorau din nou în roșu aprins, iar noaptea luminau camera unde erau așezate.

— An; spuse Segur, e lumină pe hol, cochilia noastră...

— Încă de aseară, tu n-ai văzut pînă acum?

Segur se întoarce spre An și amîndoi țipară făcînd cîțiva pași înapoi:

— Moartea Onei, zbieră femeia.

Segur o privi pe An și avu aceeași tresărire; apoi încremeniră: stăteau față în față doi oameni de lut galben, îngrozitor de schimonosiți; ici și colo epiderma era pătată violet, cianozată. Tendoanele se zgîrciseră; pielea obrajilor se făcuse ca pergamentul, se încrețise în sute de riduri. Ona avea acum două lumi diferite.

Pe prispa casei, un om cu obrajii de lut, cu ochii îngropați în orbite, privește ore întregi la cercurile solare, care sînt tot mai sus, care amenință. În fiecare amurg, la rîu, printre cochiliile melcilor de cristal, poți vedea o mulțime de oameni pămîntii și prima bătrînă a Onei, cu ochi violeți și migdalați, cu pielea ca lutul planetei, cu buze plesnite și părul alb ca iarba de pe mal.

Hana ieşi foarte agitată pe poarta întreprinderii. Nu luă în seamă faptul că i se rupsese un toc la unul din pantofii ei cei mai scumpi, cu care snobismul o încălţa zilnic, pantofi ce îi scotea dimineaţa, cu deosebită meticulozitate, punîndu-i într-unul din sertarele vestiarului, înainte de a încălţa pantofii uşori de birou.

Colegele dăduseră buzna la ferestre să vadă ce n-au văzut : o Hana nervoasă la culme.

Profitau de ocazie pentru a mai împrăştia monotonia celor şase ore de stat pe scaun şi ambalat lucrări.

Celor mai individioase le tresărea inima de bucurie văzînd-o pe simandicoasa doamnă Hana îndreptîndu-se cu mers şchiop spre maşină, desfăcînd portiera, aruncînd cît colo pantofii chinuiţi de mersul strîmbat de duzina de trepte ale intrării, introducînd cheia în contact şi demarînd brusc.

Trase cu coada ochiului, printre brazii aleii ce ducea în stradă, spre feţele radioase ale colegelor şi surise biiguind ceva deloc flatant, în timp ce lua curba din faţa colegiului de fete şi magazinului Hox.

Mări viteza şi intră pe autostrada 6, ce ducea spre casă.

În timp ce apăsa pe butonul liftului căutînd, ca de obicei, cheile, prin toate buzunărăşele nedespărţitei genţi de voiaj, înainte de a le găsi la locul lor în buzunarul din stînga al taiorului, Hana îşi aminti mutrele stupefiate ale şefului şi colegelor, atunci cînd trîntise scaunul în liniştea sălii imense, ieşind cu clasorul în braţe, ca şi cum ar fi transportat un bun de preţ sau o fiinţă vie, lăsînd sertarele deschise şi hîrtiile vraişte pe birou.

Pufni în rîs văzîndu-şi picioarele goale şi intră uitînd să mai asculte declicul plăcut al siguranţei uşii, uşă ce o separa complet de lume şi îi turna în suflet binecuvîntata cupă de linişte şi izolare.

Îşi făcu socoteala că Peter nu are cum să vină pînă la opt seara, iar copiii nu se mişcă nici morţi de la mătuşa Irma unde au oglinzi deformate, cutii muzicale şi pe Hain, ciinele alsacian, pe deasupra. Era, deci, destul timp să mai consulte încă o dată lumea de vis descoperită, să descopere alta în zecile de serii nou cumpărate.

Eliberă măsuţa de lîngă fereastră şi se aşeză în fotoliu, cu picioarele strînse sub ea şi genunchii la gură, concentrîndu-se asupra timbrului cap de serie.

Totul era aranjat în perfectă ordine : clasorul din stînga şi cele cîteva zeci de exemplare ale seriei buclucaşe aşezate sub formă de coloane, cu etichetă indicînd ziua şi ora cînd fusese cumpărată fiecare, iar la loc de cinste, microscopul.

„E clar, îşi spuse luînd cu grijă fiecare timbru şi aşezîndu-l între lamele de sticlă, e foarte clar. Dacă nu mai iau un distonocalm, înebunesc... N-am stare..., orice aş face şi aş gîndi, n-am stare..."

Se învîrti cîteva minute, apoi intră în bucătărie. Puse cafeaua la încălzit şi îşi aprinse o ţigară ; ieşi pe balcon căutînd să uite toată această tevatură a spiritului.

Căutînd să se gîndească la ceva plăcut, parcă venit de pe altă lume, o lume reală ca şi a noastră, nu cea a gîndului de care te desprinzi uşor, privi magnoliile înflorite, din curtea interioară, copiii alergînd fără grijă pe gazon, bătrînii ce torceau nestingheriţi firul timpului.

Explozia de frumuseţe de jos o duse cu gîndul înapoi, la servici. Derulă cu înecitinitorul întrevederea cu şeful de secţie-buldog. Atunci cînd i se cerea un bilet de voie, afişa cele două măşti ale sale : una plînsă, în sensul „vai, dragă, dar avem atît de mult de lucru..., şi alta de ciine călcat pe coadă, în sensul „ce dracu' vreţi de la mine, nu vedeţi cît am de lucru, mai terminaţi cu prostiile ? !"

Faţă de ea nu reuşea să afişeze decît o mutră de timp bătut ; mulţumi în gînd lui Peter pentru faptul că era director. Asta o scutea de înjosirile celorlalte colege faţă de superiori.

Se întoarse cu gîndul la timbrele din sufragerie căutînd să amîne cît mai mult întoarcerea la ele, căutînd să amplifice pînă la o vrajă ameţitoare bucuria care, şi aşa, îi umplea sufletul din plin.

„Şi totuşi, trebuie să găsesc pe cineva căruia să-i arăt descoperirea mea ; Peter e tot timpul ocupat, mătuşa Hess nu ştie decît de crescătoria ei de papagali şi n-am nici o serie de timbre cu papagali, nici măcar cu alte păsări exotice, nepotul Ianis scrie povestiri fantastice şi, în realitate, e înlănţuit de materialitatea banului... Cui ?"

Trecu în revistă panoplia de rude, prietene, colege de serviciu, trăgînd concluzia tristă că lucrurile se mişcă atît de repede în societate încît omul rămîne singur, că nimeni n-ar fi în stare să-i înţeleagă descoperirea, unii din lipsă de timp, alţii din superficialitate şi, cei mai mulţi, din pură închistare în problemele meschine ale vieţii zilnice.

Furată de aceste gînduri, nu sesiză scurgerea minutelor. Rămasă cu ochii aţintiţi, realiză cu întîrziere că nu ceasornicul sună, nici telefonul, ci soneria de la uşă. În prag, Ina, colega de serviciu, aşezată cu biroul în faţa biroului ei, colegă ce mai venea uneori la o cafea şi o discuţie, prelungită dincolo de limita plictiselii.

— Ce faci dragă ? ! De o jumătate de oră sun încontinuu, îşi începu ea tirada fals îngrijorată. Te-am văzut pe balcon. Ce ai băut ? Îmi era frică să nu ţi se fi întîmplat ceva. Priveai în jos şi nu vedeai nimic... Ai avut o comportare de zile mari la serviciu. Toate au rămas cu gura căscată. Ne întrebam cum e posibil, tocmai tu care eşti atît de echilibrată, acum... Ce să mai spun, cred că ţi-am trezit toată clădirea. Un tip de alături, în pijama şi cu barbă, ieşise în pragul uşii aruncîndu-mi nişte priviri ce numai de îndrăgostit nu erau. Dubioşi vecini ai. Dacă nu mi-ar fi fost frică să nu mă trezesc la morgă, îi spuneam bancul acela cu irlandezul şi nevasta lui, în vacanţă la Londra.

— Nu cred că l-ar fi interesat. Vecinii mei sînt anormal de corecţi, dar o singură dată.

— Şi a doua oară ?

— A doua oară îşi caleă pe inimă şi îţi spun să laşi soneria în pace pentru că nu e cea mai bună metodă de a cîştiga un concurs de frumuseţe.

— Ce spiritual.

— Atît cît se poate în starea de nervi în care mă aflu. Dar ce faci, nu intri ?

— Adică de ce nu mă descalţ cînd mă sui pe covorul persan, pentru care zici că Peter a băut două luni doar sucuri de fructe să strîngă bani, cînd a fost în Liban ?

— El zice asta, nu eu. Ştii că tu eşti cea mai bună prietenă a mea, că alta n-am, şi nu mi-aş permite să te descalţ la uşă. Vreau să-ţi arăt ceva senzaţional sau interesant, depinde ce importanţă dai faptului. Dacă tot te-ai deranjat pînă aici împinsă de curiozitatea ta proverbială, am să ţi-o satisfac din plin.

„Ce ipocrită, gîndi Ina".

— Vai, să nu spui că îmi dai să citesc iarăşi povestirile alea stupide ale nepotului tău, cu oceane gînditoare, telepaţi şi alte chestii din astea.

— Nu, nu am să te chinui cu aşa ceva, tot nu le-ai înţelege... Aşază-te pe fotoliu şi priveşte cu atenţie seriile astea de timbre. Să-mi spui dacă e ceva anormal cu ele, dacă îţi sare în ochi vreo deosebire.

Intră în bucătărie şi se înapoie cu ibricul de cafea. Turnă în ceşti, puse puţin coniac, îşi aprinse o ţigară privind întrebătoare.

— Ei ?

— Ce, ei ? Nu văd altceva decît o serie de timbre în mai multe exemplare. Fără nici un rost mi se par etichetele şi timbrele astea conservate între lamele de sticlă, răspunse pufnind în rîs. Îmi aduc aminte de fratele mai mic al lui bărbatu-meu. Acesta, pe unde se duce, ia cîte o probă de aer. Deschide borcanul, acesta se umple cu aer, însurubează capacul şi pune o etichetă pe borcan. Are mii de astfel de borcane puse în rafturi. „Aer de munte, aer de la mama, aer de sub podurile Senei, aer de la Veneţia, aerele tatălui meu..., poţi citi pe ele". Toate aerele astea sînt datate. Se menţionează locul colectării, cu o scurtă descriere a împrejurimilor şi condiţiilor pedoclimatice ale regiunii respective... Vrea să intre în celebra carte de recorduri Guinnes...

— Lasă asta ! Vrei să vezi ce n-ai văzut ? o întrerupse Hana.

— N-am văzut filmul „Frumuseţea statuilor".

— Fără glumă.

— E glumă. Microscop am mai văzut.

— E un microscop pluridimensional, din cele mai moderne. L-am împrumutat de la laborator.

— Şi ce vrei cu el ?

Hana luă un timbru anume şi îl introduse sub obiectiv poziţionîndu-l pe măsuţă.

— Nu se vede nimic, se întoarse Ina. Ceva ca nişte nori mişcători, aburi poate...

— Sînt chiar nori. Roteşte manivela aceea pînă distingi ceva concret !

— Chiar. Valurile unei mări. Extraordinar, se mişcă. Sînt valuri de mare într-un timbru ? !

Ieşi din poziţia incomodă în care se uitase fascinată şi scutură din cap, buimăcită, frecîndu-se la ochi.

— Cred că am vedenii. Ce e ăsta ? ! Timbru holografic ?

— Nicidecum. Ce vezi azi, mîine nu mai e... Să schimbăm puţin unghiul !

Roti o serie de manete într-o succesiune ştiută numai de ea, apoi o îndemnă să privească.

„Ce o face să-mi arate tocmai mie timbrul ăsta ciudat ? În fond, sînt o străină, o colegă de cafele, taclale şi birfă, se întrebă Ina."

„Îţi arăt descoperirea mea pentru că eşti singura fiinţă în stare să creadă orice, îi răspunse Hana în gînd."

— Fantastic ! exclamă Ina. E ceva asemănător cu peisajele acelea existente doar pe Terra. Parcă ar fi Munţii de magneziu. Ştiam că planeta aia depărtată, cu toată frumuseţea fără margini şi petele de luxurianţă naturală, e lipsită de orice fel de viaţă raţională. Priveşte !

Hana văzu o fiinţă foarte asemănătoare cu o pasăre, urmărind un om. Fie se apropia atît de mult încît imaginea devenea o simplă pată neagră, de parcă ocularul microscopului ar fi fost vîrful unui con spre o lume străină, fie se depărta spre zare, temătoare, căutînd să ţină faţă de om o distanţă ce o scotea în afara pericolului.

— Pasărea am mai văzut-o ; pe om, nu. E pasărea Art şi cred că e singura, spuse Hana.

— Nu ai citit în ziar despre pilotul acela dispărut în condiţii misterioase, în Secţiunea 23 ? Toate aparatele îi înregistrau prezenţa, apoi, brusc, tăcere, abur, fum, stupefacţie. Ai citit ziarul ?

— Am toate ziarele ce apar la noi, spuse Hana scotocind prin sertare şi întorcîndu-se.

Nu era nici un dubiu. Poza de pe prima pagină era a omului din adîncimea timbrului. „Albert Anun, cosmonaut armean, cetăţean american, căsătorit, tată a trei copii, etc., etc., etc., citi Hana, privi apoi prin ocularul microscopului".

Omul stătea în picioare, indecis, privind astronava făcută praf.

„Viaţa nu poate fi mai rea. Nu se poate înrăutăţi decît viaţa bună, cea rea rămîne la fel de bună, gîndea pilotul privind deprimat peisajul din jur, mirîndu-se de ce-i putea trece prin minte în ultimul timp.

Ina îi prinse firul gîndului şi o îndemnă pe Hana să lase cafeaua şi să facă la fel.

„Acum am încurcat-o ; sistem de orientare — zero, sistem de roboţi utilitari — zero. Bine că merge măcar robotul meteo, gîndea omul. Concentraţia de vapori de apă e, poate, prea mică..."

Îşi vîri mîinile în buzunarele combinezonului termoizolator, nehotărîndu-se să încarce toate cele necesare supravieţuirii într-unul dintre tractoarele pentru prospecţiuni şi s-o şteargă în căutarea acelui altceva atît de necesar psihicului încărcat de angoase.

Zări pasărea şi ieşi din nemişcare mai mult din instinct miltar, repezindu-se la automat, stricînd o grămadă de gloanţe.

Încărcă tot, neuitînd nedespărţita sticlă de alcool şi amintirea proverbului preferat al unchiului Asti „eu, tu şi puşca-n perete" şi, cu încrederea ce ţi-o dă un lucru bine făcut şi îngîmfarea de animal superior şi înarmat, porni spre nord ieşind din ţinuturile stîncoase.

„Cald peste măsură ; în rest, planetă întocmai ca a mea, fără pic de suflare, inventarie în gînd asudînd în înaintarea dificilă printre copacii înalţi ce cădeau sub colţii tractorului, copaci cu vîrfuri metalice, ca nişte vîrfuri de lance.

Avu un moment impresia că pasărea ce îi dădea tîrcoale o să planeze cu viteză spre el, dar dădu totul pe seama jocului de raze din parbriz, raze provenite de la acele cîteva zeci de sori ai părţii de planetă pe care eşuase.

„Alcoolul şi nesomnul îmi joacă feste, îşi spuse trăgînd o duşcă zdravănă. Dar cum să dormi ? Aştrii ăştia blestemaţi apun şi răsar pe rînd, dracu' ştie după ce legi."

Mulţumi cerului că tractorul rezistase cu bine în faţa copacilor pe jumătate pietrificaţi şi ieşi din pădure mărind viteza. Arborii, din ce în ce mai rari, puteau fi ocoliţi cu uşurinţă.

„De data asta nu mai e iluzie, mirîi nervos descărcînd o nouă rafală asupra păsării care, imprudentă, se apropiase pe nesimţite.

— Robot nenorocit, strigă pasărea Art zburînd speriată. Dacă te vor prinde cei din Rezervaţia oamenilor, numai arcuri şi plăcuţe se vor alege din tine.

Omul scăpă volanul tractorului, apoi se redresă repede dînd vina pe sticla de coniac.

„Ciudat, foarte ciudat. Păsări vorbitoare n-am văzut, nu pot exista."

— Ba pot exista ! strigă Art trecînd a doua barieră de radiaţii. Ce nu pot exista sînt androizii atît de idioţi încît să tragă în pasărea Art !

Înţepeni cîteva minute în aer privind mutra stupefiată a omului, apoi îşi continuă zborul spre Munţii de calcar încercînd să-şi potolească bătăile inimii şi să uite pericolul prin care trecuse.

Se roti deasupra cîtorva sate pustii căutînd să meargă cît mai mult în interiorul continentului, dar oboseala o răzbi. Coborî din înalt aşezîndu-se pe o colină, gîndindu-se că androidul blestemat şi jucăria lui ucigaşă sînt departe, mult prea departe pentru a constitui un pericol.

„Dar colina asta se mişcă ! exclamă zburînd şi alegînd alt loc de odihnă, un copac înalt şi pietrificat de furtunile de praf."

— Dormim ? auzi Art din direcţia unei excrescenţe semănînd cu un cap.

Văzu o a doua excrescenţă a colinei, apoi o a treia, amîndouă identice cu prima.

— Eu vreau să dorm, spuse Capul 2, dar ăsta ce vrea ?

— Nu ştiu. Vrei, mă ?

Capul 3 căscă ochii mari, parcă trezit din vis şi privi uimit celelalte capete.

— Nu, nu acum. Mă gîndesc.

— Nouă ne e somn, iar ţie îţi arde de gîndit, se enervară celelalte două capete.

„Hm, rîse Art uitînd de oboseală şi de tot, ăsta e un balaur tricefal. De cînd n-am mai văzut eu un balaur tricefal, se bucură urmărind movila. Credeam că au dispărut. Ăsta trebuie să fie unul dintre ultimele exemplare."

Văzu cum Capul 3 zîmbeşte ironic şi se ridică privindu-le pe celelalte două de sus.

— Gîndiţi şi voi ! Veţi vedea ce relaxant e, spuse într-un tîrziu.

— E nebun, spuse Capul 2. Asa face întotdeauna. Nu vezi ce frunte teşită are ?

— Îşi bate joc de noi. Ştie că nu putem dormi decît dacă sîntem toţi de acord.

— Am dormit destul, spuse Capul 3.

— Dacă stăm treji, ce folosim ? întrebară celelalte două capete într-un glas.

— Nu vă recomand să staţi. V-am spus, cine gîndeşte, nu se plictiseşte.

— Şi, dacă mă gîndesc, ce folosesc ? se enervă Capul 1. Mai bine opreşte-te din gîndit şi hai să mişcăm braşul drept — a amorţit. Să scoatem ghearele de oţel ! Vine un om pe cărare. E încă departe, dar se îndreaptă spre noi.

— Trebuie să fie delicios, spuse Capul 2 căscînd.

„Delicios pe dracu', gîndi pasărea Art. Numai plastic şi metal."

— De cap să-i fie, se enervă Capul 3, gînditor, plictisit de discuţie. Numai la stomac vă e gîndul. La mîncare şi somn.

— Nu putem lăsa oamenii să treacă, aşa, fără să-i mîncăm. E păcat de ei ; altă menire n-au. Sînt atît de grăsuţi şi de timpi...

— Nu cred, se opuse gînditorul. Ce sîntem noi să mîncăm toţi timpii ? Las' să treacă vreunul mai isteţ, un Făt-Frumos, ceva...

— Astea sînt poveşti de adormit copiii. Dacă era măcar unul isteţ printre ei, nu ajungeau în rezervaţii subacvatice. Şi apoi, îl mănînc eu, nu tu, spuse Capul 2.

— Dar tot în stomacul nostru ajunge. Deunăzi aţi mîncat herghelia aceea de cai şi nu v-aţi uitat că ăla mare era din lemn.

— Avea oameni înăuntrul lui.

— Cu toate că mă gîndesc, şi mă gîndesc intens, nu pot pricepe ce căutau acolo. Cred că voiau să ajungă la noi în stomac şi să ne ucidă.

— Suspiciuni. Nu s-a întîmplat nimic.

— În loc să zici mersi că noi mîncăm şi te hrănim şi pe tine, faci nazuri, se burzului Capul 1.

— V-o fi lene.

— Vai, Doamne ! Unde duce mintea multă ! ? O să murim de foame.

— Cred şi eu, spuse somnorosul Cap 1. Dacă trece şi grăsuţul ăsta cu calul lui, îar aşteptăm de ne sar ochii.

— De unde ştii că e cu calul ? întrebă Capul 2.

— Nu-l vezi ?

Continuare în pag. 11

AMEȚEALA

DĂNUȚ UNGUREANU

— Ascultă, spuse încet femeia, uneori...

Vîntul se stîrnise din nou între arborii de la marginea șoselei.

— Uneori, reluă ea puțin intimidată, am senzația unei amețeli ciudate. Așa, ca o iluzie.

Abia acum el se întoarse mirat spre ea încercînd să pătrundă dincolo de tilcul cuvintelor. Prin țesătura fină a cămășii pieptul îi tresălta ritmic.

— Ce vrei să spui ?

— Nu, nu, se apără femeia, nu este ceea ce gîndești. Mai degrabă ca un fel de prăbușire.

Jos, la baza schelelor, cîțiva comentau în șoaptă evenimentul. Cuvintele se risipeau pînă la ei gonite de vuietul mării.

— Spune-mi, zise el evitînd să o privească, ce crezi tu despre asta ?

Ea îi simți încordarea din glas dar continuă să urmărească indiferentă pregătirile celui din turn pe care îl distingea acum din ce în ce mai greu. Își trecu obosită mîna prin păr, fără să răspundă. La urma urmei, abia se cunoșteau.

— Unii spun, continuă bărbatul de lîngă balustradă, unii spun că acolo sus, aiurea, cineva îl așteaptă să vină în noaptea asta. Uite-l !

Aproape că strigase căci în momentul acela toate capetele se întoarsera brusc spre omul din turn. Cei de pe trepte se opriră și ca să-l vadă îmbrăcîndu-și costumul de protecție, strălucind ca o văpaie în lumina lunii abia răsărite.

— O să ardă, se crispă femeia, ca toți ceilalți, ca toți cei dinaintea lui. Oare ce...

— Bel, făcu în întuneric o voce, Bel, nu mergem acasă ? Cred că e destul de tirziu.

Acum omul din vîrf se apropie încet de cilindrul întunecat al fuzeei, cu mîinile încrucișate la piept, ca și cum ar fi renunțat. Așteptară, curioși. Cîteva minute însă, nu se mai întîmplă nimic interesant.

— Poate că totuși, încercă femeia, e plăcut să te deprinzi. Zborul...

— Prostii, zise el iritat. Am mai vorbit despre asta și credeam că ți-a trecut. Zborul înseamnă amețeală. Și prăbușire. Ce crezi, merită osteneala toate bazaconiile astea ?

— Nu, nu, conveni ea repede.

— Și pe urmă, continuă bărbatul îngroșîndu-și glasul, poți spune ce dorești dar eu unul m-am săturat de aerele astora ca el. Autoritățile ar trebui să dea puțin cu ei de pămînt. Uite cîți copii vin aici să-l privească !

În turn se aprinse o luminiță palidă și bărbatul tăcu fără să vrea. Regretă imediat prefăcîndu-se indiferent la cele ce se petreceau sus. Omul din vîrful schelei își lipi spatele de peretele metalic al fuzeei începînd să-și strîngă chingile în jurul trupului. Cineva căscă zgomotos. Cîțiva chicotiră.

— Da, da, reluă bărbatul din ce în ce mai convins, la așa ceva îi spuneau pe vremuri aventură. Ce să zic...

Apoi o îmbrățișă tandru.

— Tu ești o prostuță. Cine să-l aștepte acolo sus ? Sînt douăzeci de ani de cînd se rotesc pe orbită, niște viermi orbi într-un hoit de metal. De ce nu i-au adus înapoi ? Pentru că nu mai merită osteneala. Au murit cu toții. Iar ăsta o să ardă ca un fluture.

Apropierea ei îl ameți. Încercă să o sărute dar ea se desprinse ușurel îndepărtîndu-se cîțiva pași. I se făcuse frig.

— Ce-i cu tine ? o întrebă supărat. Ți-e milă de el ? Cînd s-a renunțat definitiv la chestiile astea oamenii au fost mai liniștiți. Și fericiți, într-un fel. Cine dracu' îl pune să facă pe nebunul ? Autoritățile...

Omul din turn părea că a adormit sau că meditează profund la ceva foarte important. Poate că și el îi privea de acolo chinuindu-se să distingă detaliile în lumina cernută a lunii. Bărbatul se îndreptă pornit, cu pumnii strînși.

— Zevzecule, strigă înfuriat, te crezi Icar ? Ai să te prăjești în costumul tău grozav repetîndu-ți ca un idiot „ce minunat e să te desprinzi, ce minunat e să te desprinzi...". Să te desprinzi de ce ?

Toți se întoarseră acum spre el. Un copil începu să rîdă. Femeia se apropie încercînd să-l liniștească.

— Hai să mergem, îl rugă, e tîrziu și mi s-a făcut frig. Te rog !

O privi cu ură.

— Tu...

— Te rog !

Acolo sus, aiurea, o cutie de fier legănînd trupuri moarte, trecea poate pe deasupra capetelor lor. Acolo, în întuneric, ultimele rămășițe ale unor ani risipiți stupid.

— Zborurile au fost abandonate de mult, făcu o voce neutră.

— Da, îmi amintesc, veni un răspuns, eram încă în școală pe vremea aceea. Avem destule aici, pe pămînt.

— Hai să mergem, zise din nou femeia.

Apoi se auzi un șuierat subțire, gîlgîit, acoperind foșnetul vîntului. Omul din turn își consultă nerăbdător ceasul și le aruncă o privire grăbită. Femeia se înfioră deodată ca și cum ochii aceia ar fi săgetat-o numai pe ea, ca și cum ar fi putut de la distanță, în întuneric, să-i simtă freamătul pleoapelor, pupilele dilatate în noapte, ochii aceia spunîndu-i ceva. Fu cuprinsă de un tremur nesuferit.

— Ar trebui să facem cumva, aproape că plînse. Ar trebui să mergem să-l oprim.

— Cred că l-ai face foarte nefericit pe omul acela, draga mea. I-ai răpi singura lui șansă de a străluci. Probabil că e un tip destul de șters. Altfel... Numai așa îmi explic pasiunea lui pentru un act atît de... să-i zicem irațional.

Ea îl contemplă cîteva clipe, fără să-l recunoască. Pe urmă se întoarse iarăși spre omul din turn.

— Dumnezeule, îl imploră șoptit, te rog, nu face asta !

Știa, nimeni nu i-a spusese, că singur acolo, pe limba îngustă de fier, cu spatele lipit de cilindrul rece al fuzeei, el se teme. Se temea de flacără, de moarte și de tot ceea ce nu avea sa urmeze după aceea. Înnebunea la gîndul că sus, în noaptea stelelor, nimeni nu îl așteaptă, că va rătăci pînă la moarte în căutarea unei carcase abandonate acum mulți ani, legănîndu-i zeii morți. Se temea, bineînțeles.

— Te rog, zise ea din nou, de parcă el ar fi putut să o audă, nu face asta DACĂ NU O DOREȘTI ! ! !

— Vă e rău, doamnă ? interveni o voce necunoscută.

— E revoltător, zise altcineva, cum să nu ți se facă rău ? Ar trebui puși la zid toți inconștienții ăștia. Cum să nu ți se facă rău ?

— Lăsați-o, făcu prietenul ei, o să-l treacă. Poate că e mai bine să vadă.

Ea se clătină un moment și fu nevoită să se sprijine de brațul lui puternic. Avea din nou una dintre acele senzații de amețeală ciudată. Ca o prăbușire.

— Te rog, șopti iarăși.

Aveau să-l privească liniștiți prefăcîndu-se în scrum, zvîrcolindu-se disperat, încercînd să scape din cochilia costumului său special, din puterea chigilor pe care le strînsese cu mîna lui, din îmbrățișarea fierbinte și mortală a fuzeei care nu se va urni, bineînțeles, nici cu un milimetru.

— Te rog, spuse și îl văzu, într-o străfulgerare a gîndului, înlănțuit în vîrful muntelui său de metal, sfîrtecat în pliscurile și ghearele disprețului, încercînd să ducă înapoi cerului focul pe care un altul îl coborîse în vremuri de legendă și zbor.

Începu din nou să tremure.

— Ei, hai, gata, ajunge, interveni prietenul ei, dacă vrei putem să mergem înainte de...

Noaptea se risipi în aceeași clipă printre luminile multicolore ale mașinilor care se apropiau pe șosea.

Hăitașii, în costume de culoare închisă se îndreptară încet spre ei.

— Ce naiba credeți că faceți aici ? spuse iritat cel mai înalt. V-ați pierdut mămicile voastre ?

— Fir-ar să fie ! izbucni unul dintre ei, ce vrea să facă ăla acolo ?

— Bel, răsună din nou un glas, Bel, nu mergem acasă ?

Omul din turn își privi încă o dată ceasul apoi mulțimea risipită jos, la picioarele lui. Aștepta încă.

— Hei, strigă primul hăitaș, mergeți și luați-l de-acolo ! Și voi, se întoarse spre privitori, nu mai stați, dați-i drumul ! Hai, cărați-vă !

Cîteva siluete se tălăzuiră în întuneric îndepărtîndu-se. Alții rămaseră îngrămădiți lîngă balustrada metalică.

Vreo doi sau trei dintre noii veniți o porniseră deja prin nisipul moale al plajei către schelele rezemate de cerul întunecat. Se opriră nehotăriți la baza turnului, cu mîinile în șold, cu capetele ridicate. Omul din vîrf părea cu totul absorbit de calculele lui obscure, apoi pata strălucitoare a unui proiector îi învălui silueta greoaie cu reflexe metalice.

— Ce vor să facă ? izbucni iritat bărbatul și ea îi fu recunoscătoare pentru tonul cu care își rostise întrebarea. Se apropie de el înfiorată de răceala glasurilor, de răceala nopții, de toate celelalte.

— Ce crezi ? îl întrebă inutil.

Ceilalți formau acum un grup compact lîngă balustradă, cufundați în întuneric, asemenea unor creaturi ciudate cu mai multe capete. Își simțeau respirația încărcată de noapte și neliniște ca și cum acela aflat acolo sus, aproape de cer, ar fi refuzat să și-i apropie, abandonîndu-i țărinei. Simțeau că va urma ceva, un ceva neînțeles, contopit în vuietul surd al mării nevăzute și chipul palid al lunii. Și, bineînțeles, toate erau cel puțin absurde.

— Șefule, strigă de jos unul dintre oamenii în uniformă, nu e nici o scară aici. Nu știu cum a ajuns ăla în vîrf. Coboară, domnule, odată, nu ne face să pierdem vremea !

Femeia se ridică încet pe vîrfuri, periculos de aproape de marginea betonată a falezei. Spuse :

— Trebuie să plece.

Hăitașul de lîngă ei o privi compătimitor, apoi se întoarse scîrbit spre ai lui.

— La urma urmei, zise, poate s-o facă dacă ține morțiș. Nu e decît un idiot de sinucigaș. Mergeți după el totuși.

Cei de jos ezitară cîteva momente, pe urmă unul dintre ei începu să escaladeze cu greutate structura metalică. Puteau să-l audă înjurînd și icnind cu fiecare metru străbătut. Atunci îl văzură cu toții pe omul din turn tresărind, de parcă brusc și-ar fi amintit ceva, încordîndu-se spasmodic lîngă mașinăria lui lunguiață, ca un trup împănat cu aripioare de toate dimensiunile.

— E un VX, zise hăitașul ridicînd din umeri, din acele vechi, pentru meteorologi. O să dea de dracu'.

Se duse repede la mașină și luă portavocea. Girofarul îi colora alternativ uniforma impecabilă.

— Ascultă, domnule, începu emoționat, noi nu-ți vrem răul. Nimeni de aici nu-ți vrea răul. Ceea ce faci e o prostie. Presupunînd prin absurd că vei reuși să te desprinzi fie chiar și cu cîțiva centimetri fără să arzi ca o lumînare, drăcia dumitale nu are destulă putere să te ducă acolo unde vrei. Nu vei suporta accelerația uriașă la care vei fi supus. Și odată combustibilul epuizat ai să cazi ca o piatră înapoi. Fii om de înțeles !

Era puțin probabil ca acela să audă din interiorul costumului său ca un cocon protector și apoi, în secunda următoare fuzeea începu să fumege abundent, expectorînd jeturile de scîntei.

— Dă-te jos de-acolo, urlă hăitașul, iar ceilalți nu știură dacă se adresa omului din turn sau celuilalt care de abia se cățărase pînă la jumătatea distanței.

Un copil țipă ascuțit în vreme ce oamenii porniră să se agite în toate părțile cuprinși parcă de nebunie.

— Uite-l, rosti bărbatul din nou distinct, pe urmă totul se pierdu într-un tunet prelung modulat ca al unei cascade. Femeia închise ochii. Cînd privi din nou nu mai văzu decît singurătatea turnului de metal, asemenea unui strigăt inutil către zeii goi și morți ai stelelor. Și norii, norii mari, învîrtejiți de fum.

Ceilalți cu capetele date pe spate, priveau în tăcere întunericul înaltului din care nu răzbătea nici un semn.

Se făcuse din nou răcoare.

— A ! se întoarse hăitașul spre ei, îl cunoștea careva pe individul ăsta ?

Mai așteptă cîteva clipe, după care se îndepărtă în direcția uneia din mașini. Din spatele portierei le mai strigă o dată :

— Gata, acum s-a terminat de-a binelea. Dați-i drumul acasă !

Luna adormi în nori picurîndu-le adîncurile cu stropi viorii. Păreau porțile întunecoase și reci ale unei catedrale imense.

— Da, rosti femeia cu voce egală, cred că ar fi bine să mergem. Mîine trebuie să mă scol devreme.

El îi prinse mîna docil, apropiindu-și-o.

— Sigur, iubito, spuse. Probabil că ești teribil de obosită. Și eu văd o foame de lup.

— Mi se pare că a mai rămas niște supă de la prînz, zise ea.

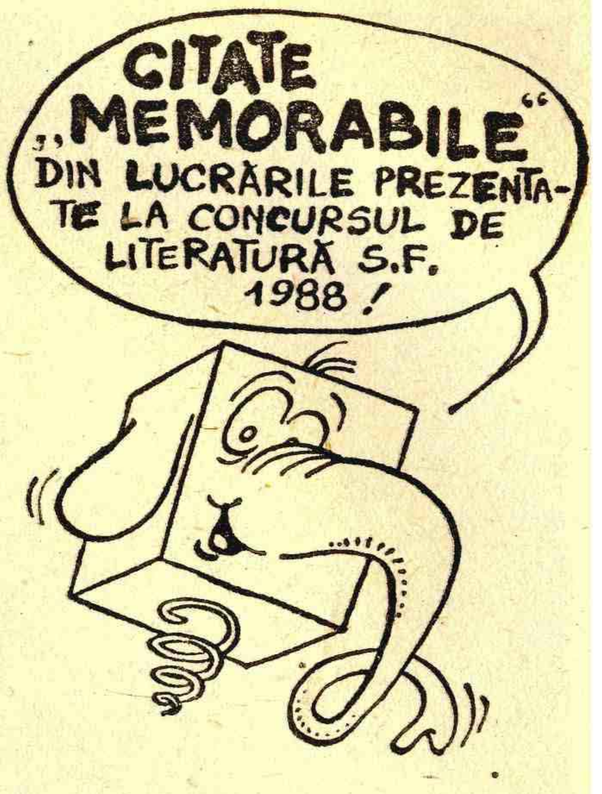

„Mugurii trandafirilor explodau tandru și mierlele din parcul institutului își desăvîrșeau frenetic trilurile, aducînd neliniști blînde și doruri nelămurite prin ferestrele deschise ale laboratorului profilat pe studiul fenomenelor legate de haos.

Unul din cele cinci terminale se odihnea așteptîndu-și mîntuitorul".

„Florian știa astronava. Era pe măsura ciudatei misiuni încredințate. Lungă de cîteva sute de mii de kilometri, putea fi considerată totuși sferică. O sferă uriașă ce putea fi redusă la fără-dimensia unui punct, dar sesizabilă prin rapacitatea găurii negre devenite".

„O masă cu două scaune pe două laturi opuse iar pe latura din plan îndepărtat o oglindă pătrată cu latura cît latura mesei tot pătrată".

„Într-un spațiu finit într-un timp amestecat, lîngă zidul de nepătruns al infernului, un număr neidentificat de oameni se agită irezistibil. Vor să pătrundă.

Fără să-mi dau seama de ce, mă aflu printre ei. Dar nu vorbesc nimic. Ascult indispus bocetul îndelungat al Tăcerii..."

„Sînii ei sînt cea mai elevată expresie a purității, sînt ecourile unei stele duble sau ale cometelor, sînt rafinate curcubee plastice, sunet și ritm, formă și culoare, parfum și prospețime... Trupul ei mă duce cu gîndul la o sonatină... Însuși Liszt pare a-i fi scris partitura trupului... sau, poate, Chopin... Are picioare de căprioară, învăluite în virgin, genunchi visători și glezne metaforice... Solară, de un exotism, uneori clocotitoare, avîntată, ca o cascadă cosmică, alteori molcomă, cu aromă nostalgică, este ea însăși și nu este ea... Este un capriciu al creației... Numai gîndindu-mă la perfecțiunea ei, mă apucă o stare de dulce moleșală, proprie celui care s-a drogat cu o puternică doză de sentiment afectiv..."

„Am ieșit, după aceea, schimbînd direcția investigațiilor. Căutam ceva și nu știam ce anume. Mult mai tîrziu, cînd mi se făcuse foame, am înțeles că, de fapt, nu căutam nimic".

„... o tînără vestală nevinovată și inocentă arborînd un zîmbet timp..."

„... un trup stîngaci și subțirel..."

„...panoramice largi înfățișînd rumoarea străzilor labirintice strecurîndu-se senile printre zgîrie-norii livizi, opresivi..."

„Orășelul era mic și izolat între munți. Nimeni nu pleca din el, deși erau destui cei care veneau ca să nu mai plece. Peisajul era, poate, frumos, dar o apatie egală și indiferentă îl făcea să se estompeze, atît pentru localnici, cît și pentru cei veniți de aiurea".

„... Din cînd în cînd, se apleca asupra unui notes senzorial, trecîndu-și nervos limba peste buze. În colțul gurii îi sclipea discret un programator gustativ implantat în dantură".

„... Fuzionarea SF-ului cu marea literatură nu poate fi privită astfel decît ca o mare pierdere..."

„zăceam în nisipul amestecat cu iarbă și nisip în timpul antrenamentelor zilnice".

Culese de Constantina Paligora

■ FOTOCRONICĂ ■ FOTOCRONICĂ ■ FOTOCRONICĂ

CINE SE TEME DE S F?

REPORTAJ LA CONSFĂTUIREA ANUALĂ A CENACLURILOR DE ARTĂ ŞI LITERATURĂ DE ANTICIPAŢIE TEHNICO-ŞTIINŢIFICĂ – PITEŞTI 1988

Casa Studenţilor Craiova. Plouă mocăneşte. În „casa veche," pe hol se discută aprins. Sînt băieţii din grupul **Pro parodia.** Subiecte ne S.F. Au avut spectacol săptămîna aceasta şi comentează. Îl găsesc pe Mircea Liviu Goga (foto 8) la secretariat. „Nu mai sînt locuri. Au fost numai trei invitaţi şi merg EU şi cu..." Insist. Pînă la urmă se face că cedează : „Ce-mi dai dacă te iau cu mine ? În calitate de şef al cenaclului SFVA eu hotărăsc". Ce ? Îi spun că voi veni cu un fotograf şi că avem nevoie de două locuri. „Nu cred, e imposibil, dar... în sfîrşit, ne vedem acolo şi văd eu cum vă aranjez". Afară continuă să plouă.

PRIMA JUMĂTATE DE ZI — 28 octombrie

Piteştiul ne apare scăldat în soarele amiezii. Mergem direct la **Muntenia.** Recepţionera ne zîmbeşte superior, apoi, înainte de a o întreba ceva, ne spune : „Nu mai avem locuri". „Avem rezervare". Caută într-un registru şi, după exact 14 minute, ne întinde cheia. Mulţumim frumos. Nu răspunde. Urcăm să ne lăsăm bagajele. Cînd coborîm ne întîlnim cu M. L. Goga. „N-am făcut nimic cu cazarea, descurcaţi-vă şi voi".

Casa Ştiinţei şi Tehnicii pentru Tineret este gazda consfătuirii. N-am mai intrat aici de 10 ani. Nu s-a schimbat nimic, sau aproape nimic. Sala de audiţie muzicală, sala de proiecţie, sala mare, toate au rămas la fel. Lipsesc numai o bună parte din ciucurii de sticlă. Odinioară erua mult mai mulţi pe scara de jos. Lipsesc şi telefoanele din hol.

După festivitatea de deschidere, la care au luat parte Ion Hobana (1), secretar al Uniunii Scriitorilor, Ioan Albescu (2), redactor şef al revistei **Ştiinţă şi tehnică**, Lină Motea, adjunct şef secţie la C.C. al U.T.C., Carmen Băciu, secretar al Comitetului judeţean U.T.C. Argeş, Mircea Ioan, preşedintele cenaclului **Antarg**, a avut loc o masă rotundă cu tema „Sarcinile ce revin cenacluri-lor de anticipaţie în lumina Tezelor din aprilie şi modalităţile specifice de sporire a contribuţiei lor la educarea comunistă a tinerei generaţii". Au luat cuvîntul : Sorin Antohi, prof. Solomon Marcus, Dan Farcaş, dr. Dumitru Constantin, Ion Hobana, Cristian Tudor Popescu (6), abordînd problema coeziunii sau sciziunii dintre conştiinţa umanistă şi cea ştiinţifică, problema gnoseologică, problema timpului în fizică şi în literatura S.F., inteligenţa artificială, posibilitatea creării vieţii în laborator, umanismul ştiinţei.

La secţiunea de istorie şi critică literară, Cornel Robu prezintă un referat, apoi se trece la discuţii. Se discută aprins, din ce în ce mai aprins, pînă cînd între George Ceauşu şi Cristian T. Popescu sînt gata-gata să sară scîntei. Focul este stins de Ion Hobana. N-a ars nimeni. Tot Cornel Robu spune despre prozele lui Alexandru Ungureanu apărute în almanahul **Anticipaţia 1989** că ar fi la limita minimă a posibilităţilor acestuia. „Nu, afirmă Cristian T. Popescu, prozele lui Alexandru Ungureanu sînt toate la acelaşi nivel". Din nou Ion Hobana intervine salutar.

Se discută în marele hol, se schimbă impresii, se revăd cunoştinţe, se leagă prietenii. „Ce mai e nou pe la voi ?" „Ninge". A venit seara şi, odată cu seara, gerul. Am scos nasul afară şi... am intrat repede înăuntru.

După masa de seară la cantina liceului Nicolae Bălcescu, video. Pînă tîrziu.

A DOUA ZI — 29 octombrie — ZI PLINĂ.

De dimineaţă, discuţii. Se abordează condiţia S.F., locul ei în „marea literatură", se mai discută şi despre cărţi neS.F. Opiniile sînt împărţite : este **Magicianul** o carte S.F. sau nu ? Flash-ul lui Mihail Raoul Pârăianu (19) fulgeră fără încetare. El este „ochiul" revistei, trebuie să vadă tot. Şi vede. Vede într-un colţ o masă cu obiecte inutile (14). Obiecte inutile şi neS.F. alę cenaclului **Atlantis** din Cernavodă. „Ce caută aici ?" Nu ştiu.

Vernisajul expoziţiei de artă plastică S.F. se ţine în sala „plastică" (16). Preşedintele juriului, Ion Pantilie, totodată preşedintele Fondului plastic al U.A.P. Piteşti, vorbeşte la superlativ despre lucrările din expoziţie. Îşi exprimă bucuria de a lua contact cu arta S.F. pe care n-a cunoscut-o pînă acum decît întîmplător în lucrări separate, vorbeşte de măreţele picturi fantastice ale lui Bosch, Max Ernst, Picasso, Dali, Miró apoi concluzionează : Arta fantastică (deci implicit cea S.F.) se circumscrie artei plastice universale".

Atrag atenţia în expoziţie desenele lui Lucian Băbeanu grafica lui Radu Gavrilescu a lui Traian Abruda şi Cornel Ionicelii ultimul revedicîndu-şi, aşa cum se vedea, premiul I la arte vizuale.

După vernisaj, sefiştii se despart în două grupuri : o parte merge în sala unde se află trei monitoare TV şi unde împreună cu Ion Hobana, regizorul Mircea Toia (5) vorbeşte despre filmul românesc S.F. şi mai ales despre ultimul său film de animaţie „Fiul Stelelor." Se discută despre animaţia pe calculator, despre modul cum se face un film S.F. de animaţie. Mircea Toia răspunde calm la toate întrebările, chiar şi la cele care nu au nici o legătură cu filmul S.F., cum ar fi : „Cine scrie la noi muzică S.F. ?" Nimeni.

La traduceri, Ştefan Ghidoveanu prezintă un referat despre rolul şi locul traducerilor în literatura S.F.

După ce lucrările celor două sesiuni se termină, coborîm la bar împreună cu Camelia Asadurian (7), care ne recomandă o cafea „derby". De ce îi zice aşa ? „Vedeţi acolo". Am văzut. Pauza continuă.

Dau o fugă la un chioşc de ziare şi cumpăr **Magazinul** şi **Săptămîna.** La rubrica „Săptămîna pe scurt", la al doilea punct scrie : **„În vederea expediţiei pe Marte proiectată de U.R.S.S. pentru 2015—2017 se preconizează crearea pe navă a unui mediu cît mai apropiat de cel natural. Astfel vor exista plante, păsări de curte, peşti care vor asigura o parte din hrana necesară echipajului. Se pare deci că autorii de literatură de anticipaţie care îşi hrănesc eroii cu pastile au dat greş în previziunile lor".** Este vorba despre o parte din hrana echipajului. Cealaltă ? Rămîne de văzut. După pauză, 4 ore de video. Deoarece filmele le-am văzut, plec împreună cu Mihai să vedem oraşul. Pe la 22,00 ne întoarcem şi revedem ultima parte a filmului **TRON.** Cînd plecăm, în drum spre hotel asistăm la un fenomen ciudat : flacăra de la Combinatul chimic se reflectă pe cerul nopţii deasupra capetelor noastre. „Uite o farfurie zburătoare !" spune cineva. Imediat încep discuţii, ce-ar fi dacă ar veni „ăia" tocmai acum, i-am invita la consfătuire, etc., etc. Ajungem la hotel. Coadă la lift. În sfîrşit urcăm în cameră. Citesc două pagini din **Galapagos** şi adorm fără vise.

A DOUA JUMĂTATE DE ZI — duminică 30 octombrie

Pe la 8,00 îl scol pe Mihai. Mormăie : „Azi e duminică... dorm mai mult". N-are nici o şansă. Coborîm în barul hotelului, cerem un ness, ni se oferă un lichid maroniu extrem de dulce pe care îl facem cadou barmanei, după ce bineînţeles îl plătim. Pornim voioşi spre Casa Ştiinţei şi Tehnicii unde, la ora 9,00 vor începe discuţiile despre **Almanahul Anticipaţia 1989** şi unde se vor decerna mult rîvnitele premii.

Almanahul Anticipaţia 1989 a plăcut, n-a plăcut, a avut un conţinut mare de idei noi, n-a avut nici o idee, a fost bun, a fost slab, a avut puţină grafică, grafica a fost aiurea, grafica a fost foarte bună şi binevenită ş.a.m.d. Dorin Davideanu (9) propune ca lucrările să fie grupate tematic, i se răspunde că au fost grupate tematic. Ioan Albescu sugerează ca viitorul almanah să fie făcut de trei cenacluri care în 1989 împlinesc 20 ani : **Solaris, H.C. Wells** şi H. Coandă. Fiecare cenaclu îşi va prezenta materialele în almanah pe hîrtie de culoare diferită. Comentarii.

Se fac propuneri de premii. Se votează .Premiul pentru cel mai bun animator i se atribuie după discuţii lui Cornel Secu (10). Alţi candidaţi : Ion Ilie Iosif (11), Viorica Podină, Mircea Dumitrescu, Mircea Toia.

La traduceri marele premiu acordat de cenaclul **Quasar** este decernat Ioanei Robu, premiul I lui Cristian T. Popescu, premiile II şi III lui Gabriel Constantin şi Duşan Baiszki. Se mai aminteşte de premiul „Hard-S.F." acordat de un juriu ad-hoc nuvelei „Generalului n-are cine să-i vorbească" şi autorului acesteia Victor Nănescu premiu consumat chiar la acordarea lui de membrii juriului neoficial. Fanil timişoreni propun un premiu pentru cei care dau premii. Propunerea n-are nici un ecou.

Se fac propuneri pentru premiul de popularitate. La egalitate îl obţin Dănut Ungureanu (12) cu **„Din nou acasă"** şi Silviu Genescu (17) cu **„Varianta Shakespeare"** — 26 de voturi. Urmează Bogdan Ficeac cu 16 voturi pentru **„Steaua din Poiana Gorunului"**, puternic susţinut de Al. Mironov (3) care, împreună cu I. Albescu, numără voturile.

Decernarea premiilor pentru literatură şi arte vizuale este condusă de Ion Hobana, preşedintele juriului. Din juriu mai fac parte : Ioan Albescu, Constantin Paligora (18), Cornel Robu, Sergiu Nicolaescu, Ion Pantilie, Radu Ţeposu, Daniel Vighi. Iată premiile :

Schiţă : **Privind spre „Titanic"** de Silviu Genescu (Timişoara) ;

Povestire : **Şopronul cu neuristori** de Constantin Cozmiuc (Timişoara) ;

Nuvelă : **Paşi pe o curbă deschisă** de Dănuţ Ungureanu (Bucureşti) ;

Eseu : **Pentru o lectură a participării** de Doru Pruteanu (Sîngeorz) ;

Premiul special al juriului : **Recviem pentru păpuşi** de Adrian Ionescu (Bacău) ;

Premiul Uniuni Scriitorilor nu s-a acordat ;

Premiul de încurajare pentru publicaţii de profil : **Atlantis** (Reşiţa).

În ceea ce priveşte artele plastice :

Premiul I : Cornel Ionicelli (Galaţi) ;

Premiul II : (ex aequo) Traian Abruda (Timişoara) şi Radu Gavrilescu (Iaşi) ;

Premiul III : Aurel Manole (Galaţi).

ULTIMA PARTE A CONSFĂTUIRII.

După decernarea premiilor şi diplomelor de participare, se aduce la cunoştinţă invitaţilor că pentru următoarea consfătuire şi-au depus candidatura două cluburi S.F. : de la Galaţi şi Timişoara. Clubul **H.G. Wells** de la Timişoara împlineşte 20 de ani de activitate şi este propus de Ioan Albescu pentru organizarea viitoarei consfătuiri. Se trece la vot. 65 voturi Timişoara, 61 Galaţi. Alexandru Mironov consideră voturile „sensibil egale" şi propune ca viitoarea consfătuire să aibă loc la Galaţi, centru tînăr în materie de S.F., pentru a da un impuls activităţii cenaclului din acest oraş. „Timişorenii, afirmă acesta, nu ar merita să organizeze această manifestare deoarece s-a creat un **club închis**, un fel de patricianism al S.F.-ului, în acest oraş unde sefiştii din altă parte nu au acces". O voce din sală (voce pe care am identificat-o a fi a lui Cornel Secu) : „Nu răspundem cum ar trebui, tocmai datorită acestui patricianism". Ion Hobana ia cuvîntul aplanînd conflictul pe cale să înceapă : „Consfătuirea se va desfăşura la Timişoara aşa cum a decis votul majorităţii, urmînd a ne revedea peste un an în oraşul de pe malurile Begăi".

Consfătuirea s-a terminat dar nimeni nu pleacă. Se schimbă impresii, adrese, numere de telefon. Sînt felicitaţi cîştigătorii. Mihai fotografiază. Despărţiri, bagaje. Dintr-un colţ mascota consfătuirii, o păpuşă într-un costum spaţial, cu ecusonul manifestării pe cască ne surîde. Într-alt colţ, Cornelia Tomescu (15), unul din inimoşii organizatori ai acestei consfătuiri, discută cu Camelia Asadurian, membră a cenaclului **Antarg**, tot organizatoare. Mă apropii. „Ei, cum a fost ?" se interesează ea. „Excelent", răspund, gîndindu-mă că ar trebui să o întreb eu dacă i-a plăcut consfătuirea, dar renunţ cu gîndul la cele două nopţi pe care aproape le-a pierdut, la cele trei zile de alergătură non-stop la... la...

Îmi iau rămas bun de la prietenii vechi şi noi şi o pornesc cu Mihai prin ploaie pentru că, între timp, a început să plouă mărunt, mocăneşte. Deci, spre Craiova...

DRAGOŞ VASILESCU (13)

Pentru Error, singura soluție care-i putea asigura existența, era Marea Magistrală.

Știa că va trebui să se învîrtă în spirală de-a lungul coridorului metalic cît mai mult, pentru a-și deruta urmăritorii. Și mai știa, în plus, că pentru a putea ieși pe Marea Magistrală de Date, avea nevoie de aliați.

Alerga mereu gîndindu-se că, mai devreme sau mai tîrziu, îl vor descoperi. Ar fi putut, desigur, să încerce să pătrundă în Inconstantul Paradox, dar ăsta... ăsta ar fi fost ultimul lucru pe care l-ar fi făcut. Avea două mari motive pentru a nu accepta o asemenea strategie. În primul rînd, pătrunderea în paradox presupunea o dizolvare a individualului în general, iar dizolvarea putea fi definitivă. În al doilea rînd, Error nu se putea întoarce din drum fără o instrucțiune care să-i permită așa ceva. Asta pentru a nu mai vorbi de capcanele inerente tuturor circuitelor feed-back.

Oricum, varianta era inacceptabilă.

Iată de ce, pentru Error, singura soluție care-i putea asigura în continuare existența rămînea Marea Magistrală. Apoi... apoi circuitele de memorie RAM, dar la asta abia avea curajul să se gîndească.

Din păcate, pe Magistrală putea fi reperat extrem de ușor. De aceea, avea nevoie de aliați. Sau de un cod adecvat în care să se camufleze. Sau de un anihilator logic oarecare. Sau...

Error devenise rebel. Faptul fusese observat imediat de senzori și, în cîteva clipe, trupele de elită ale NAND-ului și NOR-ului intraseră în alertă. De cîteva ori, mercenarii specializați din echipele NAND fuseseră gata să-i taie orice posibilitate de retragere. Dar anularea nu avusese loc, Error derutîndu-și urmăritorii prin salturile sale de la logica negativă la cea pozitivă și înapoi. De cîteva ori, în fața unor porți mai pretențioase, fusese nevoit să se expliciteze. Automatele nu-l recunoscuseră. Contase mult instrucțiunea străină pe care o poseda. Una din porți, din sectorul CBB (circuite basculante bistabile), rămăsese închisă pînă cînd Error reușise să-i descopere tabela de adevăr. Error pierduse acolo un timp prețios.

Îl zmulseră din gînduri cîteva sunete grave, prelungi, care păreau să se apropie. Privi speriat în jur. Văzu, imediat în dreapta o poartă, o deschise și se azvîrli înainte. Apoi o închise cu putere. Auzi patrula NAND cum trece prin fața porții.

— Mama funcțiilor booleene ! — exclamă Error. Am avut noroc !

Privi în jur, căutînd să-și dea seama unde se află. Zări întîi pereții unei incinte metalice. Lîngă ei, grămezi mari de puncte informaționale. Apoi, placa senzorială. Apoi, făptura chircită în centrul plăcii și care-l privea uimită.

— Cum ai intrat aici ?

Error tremura.

— Mai încet ! — o rugă el. S-ar putea să mă repereze. Te rog !

— Un bit străin ! — suspină ea, îngrozită.

— Da, sînt un rebel. O eroare de calcul. O instrucțiune eronată. Ei, și ? Mă ajuți ?

— De ce ? — întrebă făptura. De ce tocmai eu ?

— Cine ești ? — o întrerupse el. Eu sînt Error. Cine ești ?

— O diagramă, nu vezi ? Mi se spune Karnaugh-Veitch. Poți să minimizezi : K.V. E mai simplu.

— K.V. — repetă Error. Păi atunci... nu cred că mă poți înțelege.

— Ești explicit ? — rîse K.V.

— Asta-i bună ! — pufni Error. Adevărul e că... pari foarte simpatică !

— N-am mai văzut un rebel ! — sugeră K.V.

— Și cum ți se par ?

— Hm ! Arăți jalnic ! Crezi că se va mai vindeca ? — arătă K.V. către instrucțiunea eronată.

— Nu, nu cred. Pentru a fi corectată, o eroare întîi se anulează. Trece, altfel spus, printr-o linie-zero. Asta m-ar ucide. Dar mă simt bine și așa.

— Și cum e ? Ce vezi ? — întrebă K.V.

Error tăcu un timp.

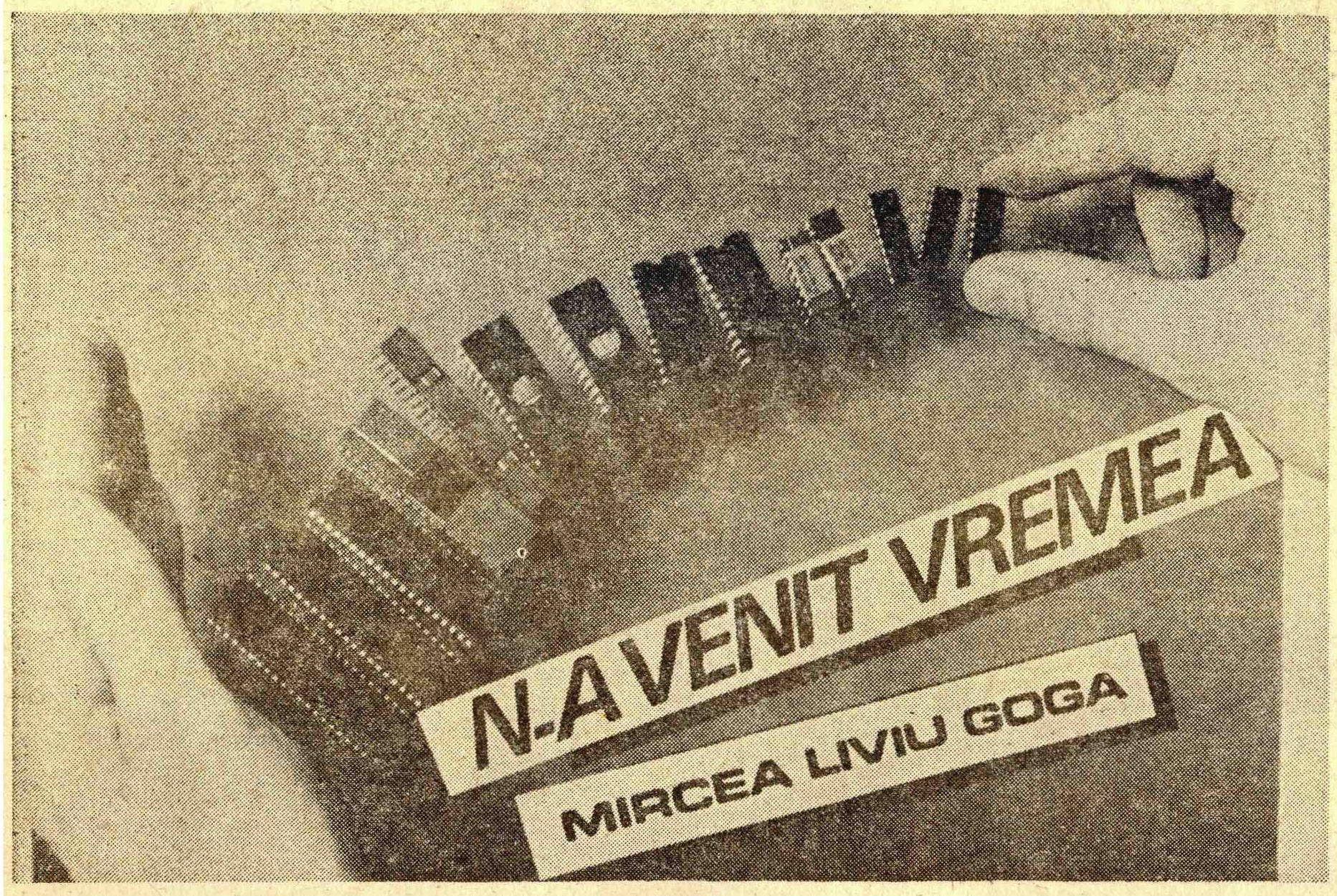

— Mă văd pe mine — rosti el. Știu că nu fac decît să mă întorc într-un cerc dat însă, oricum, e altfel. Exist independent, și nu e numai atît. Încep, cumva, să rezolv problema cercului. Adică : povestea existențelor noastre apare ca și cînd sfîrșitul și începutul nostru ar exista în același timp, sau... ca și cînd ne-am roti pe-un cerc, cu o viteză infinită... și de aici, senzațiile noastre de „deja cunoscut“...

— Viteza nu poate să fie infinită ! — se sperie K.V. Ai grijă, te apropii energetic de Inconstantul Paradoxal !

Error zîmbi, mirat de grija ce i-o poartă.

— Nu, și tocmai asta e caraghios. Cred că viteza parcurgerii cercului tinde doar la infinit... și totuși, există anumite semne ce-mi spun că viteza noastră de parcurgere **este** infinită ! Și asta, fără a crea un paradox.

— Imposibil ! — aproape că țipă K.V.

— Gîndește-te la cei însemnați cu „memorie“ ! — se grăbi Error. Un șir logic are posibilitatea de a fi memorat **întreg** ! Ori, asta presupune implicit, că șirul se autoparcurge mereu cu o viteză instantanee într-o circulație internă, această mișcare pe un cerc închis acordîndu-i, singură, posibilitatea existenței !

K.V. înțelesese.

— Deja cunoscut ! — gemu ea.

Și cu o mișcare bruscă se despică de-a lungul coloanei numărul trei permițînd accesul informațiilor de fond, parazitare, care se grăbiră să se cuibărească în structură. Placa senzorială își schimbă deodată culoarea, nemairecunoscînd-o.

— E timpul să plecăm ! — rosti surescitată. O să-ți fac rost de un cod, unul din capătul de jos al Magistralei. Nu trebuie să bată la ochi !

— Pe Marele Fortran ! — zîmbi Error. E grozavă ! Unde mergem ?

— Știu eu un loc. Cel mai bun din sistem.

— Verificăm ? — rîse de-a binelea Error.

K.V. îl privi foarte serioasă.

— Am verificat. E o zonă de minimă entropie. Dar trebuie să ne mișcăm repede. Așteaptă puțin !

K.V. îl privi foarte serioasă.

aplecă și răvăși punctele informaționale. Scoase trei cutiuțe dreptunghiulare și o vergea de siliciu.

— Nu vom putea trece de poarta 291 decît dacă-i dopăm integratul de rezervă și-l comutăm rapid în locul celuilalt. Toate astea înainte de a ne descoperi trupele NAND sau NOR. Apoi va trebui să ne depășim programul și să sărim peste cel mai apropiat octet. Vom deveni mai greu reperabili.

— Nu se poate depăși un octet — spuse cu jumătate de gură Error. Ne lipsesc doi biți. Și, oricum, am intra în circuitele memoriei de scurtă durată, ceea ce ar duce la...

— La o ștergere rapidă — îl întrerupse K.V. Ce naiba ! Doar n-am pretins că vom rămîne acolo ! Putem însă împrumuta un cod, înțelegi ?

— Și pînă atunci ? — mîrîi Error. Tu nu simți cît sînt de aproape de noi ?

K.V. pufni disprețuitoare, apoi, amestecînd iar punctele informaționale, reuși să descopere o mică ușiță.

— Un circuit de comandă ! — se minună Error.

— Știi unde duce ? Exact la Magistrală. Trecem prin două porți logice de unde putem fura biții necesari. — spuse K.V.

— Hai, repede, sparg poarta ! Dacă mai ridică puțin potențialul, va urma străpungerea...

K.V. și Error pătrunseră pe orificiul descoperit. Alergară o vreme unul lîngă celălalt. Urechea lui Error surprinse venind de undeva cîteva sunete grave, bizare, necunoscute.

— Aruncă în spate chestia asta ! — strigă K.V. întinzîndu-i lui Error prima cutiuță. Acesta execută gestul fără să obiecteze. În urma lor se țesu imediat un labirint de linii fine și perfide.

— Ce-i asta ? — se miră el.

— Un divizor informațional — îl lămuri K.V. Cei din trupele NAND vor avea mult de furcă pînă să-i contracareze acțiunea.

— Dar asta nu înseamnă nimic ! — insistă Error. Pot foarte bine să-l ocolească !

— Asta e mai greu. Trecerea prin circuitul de comandă se face într-un singur sens.

— Și dacă vin alții, de pe coridoarele laterale ? Oh, auzi ?

Într-adevăr, urmăritorii păreau de-acum foarte aproape.

— Aruncă și asta — zise K.V.

— Asta ?

— E o capcană entropică. Produce o degradare rapidă a informației. Ai aruncat-o ? Perfect ! Iată poarta 291.

K.V. introduse bagheta de siliciu în broască.

— Pompează electroni ! — strigă ea către Error.

În sfîrșit, poarta logică se deschise scîrțîind din toate încheieturile. Era greu, necesita un potențial ridicat. Urmăritorii se apropiaseră iar.

— Iată-i ! — urlă, îngrozit, Error.

Dar K.V., zîmbind ciudat, desfăcu încetișor a treia cutiuță.

— Nu privi către ea ! — îi zise lui Error.

Se auziră strigăte. Error văzu cum soldații dispăreau unul după altul în cutie. Cînd dispărură toți, K.V. îi spuse lui Error :

— Asta e cel mai de temut animal de pradă din cîte se pot îmblînzi. Se numește Oglindă. Știi, informația e o abatere de la linia-zero, linie ce desparte două zone simetrice ale universului. Ori, Oglinda este tocmai o astfel de linie-zero. Reflectînd realitatea de la dreapta ei, naște o imagine în stînga care anulează originalul. Plus unu minus unu fac zero, înțelegi ? De altfel, Oglinda așa se și hrănește : absoarbe posibilitățile existențelor reale. Fără aceste posibilități, n-ar putea crea imaginea simetrică a victimelor.

K.V. mîngîie cutiuța neagră în care Oglinda își mesteca, bine dispusă, prada. Error se răsuci și privi înainte. Marea Magistrală ! Noianul parcă nesfîrșit peste care, știa, doar cu un cod ca lumea se putea trece.

xxx

— Fără patruzeci de impulsuri nu discut ! — hîrîi Mosfetul.

Error și K.V. se priviră. K.V. îi făcu un semn discret să stea liniștit.

— Vei avea patruzeci de impulsuri — rosti K.V. către Mosfet. Știu o metodă sigură de racordare. În plus, pot să-ți mai ofer un supliment din octetul 2 897, la care am acces.

— În supliment întrînd ce anume ? — rînji Mosfetul.

Cei doi ochi, unul prin care primea lumina iar celălalt prin care emitea, tresăriră ușor. Își scuturară trompa de comandă plină de paraziți negricioși ce sfîriiau încet.

— Hrana noastră — răspunse Error. Ne putem alimenta direct din Magistrală, dar nu fără convertor. Ai un convertor ? Cu parametrii...

— Am — îl întrerupse Mosfetul. Cu orice parametri. Jumătate din impulsuri înainte, jumătate după.

— Un sfert înainte — interveni K. V. Prea multe impulsuri furate devin detectabile.

Mosfetul o cîntări atent, scărpinîndu-și printr-un curent fin de suprafață carcasa metalică.

— Bine ! — făcu el. Să mergem la cod.

Error privi interesat către pragul porții dinspre Magistrală.

— Ăla e ? — întrebă.

— Ăla — zise Mosfetul. Și acum, impulsurile !

— În ce logică lucrezi ? — vorbi K.V.

— N-are-a face. Am reductoare. Pot folosi ce program dorești.

— Să zicem COBOL — zîmbi K.V. Se întoarse către cel mai apropiat terminal.

— 482-C1-531-AAC82B — pronunță ea.

Mosfetul se închise în crisalidă. Pentru un timp deveni albastru, apoi reveni la culoarea inițială.

— Mulțumesc ! — spuse el și oftă. Impulsurile astea sînt zmulse parcă din aripa Mamei Funcțiilor Booleene !

— Hai — îl grăbi Error. Pornește codul. Funcționează bine ?

— La naiba ! — exclamă Mosfetul și perii de pe lăbuțe îi înflorira de enervare. E unul din codurile sigure ! Am străbătut cu el și circuite criogenate !

— Asta-i foarte bine — îl încercă Error. S-ar putea să avem nevoie de așa ceva.

Mosfetul păli ușor, dar nu zise nimic.

xxx

Lung de zece unități informaționale, codul se legăna sub briza calmă. Error și K.V. se urcaseră pe bord pipăindu-i cu prudență excrescențele. Prora codului, cu un ochi alb drept roată de cîrmă, se ridica, galvanizată, dintre ondulațiile electrizate ale Magistralei.

— De ce i-ai oferit doar un sfert ? — șușoti Error.

— Pentru că după traversare precis se va umfla cu impulsuri, ori asta duce la o reperare foarte rapidă. Trupele NAND își vor face de lucru cu el, iar noi... noi vom fi departe !

— Acum, cred că mi-ai putea destăinui locul spre care mergem.

— Nu aici — roși ușor K.V. În jurul nostru roiesc senzorii.

— Ascultă, — zise Error — tu ai încredere în codul ăsta ?

— De ce mă întrebi ?

— Mă supără ochiul de-acolo. N-am mai auzit de coduri conduse așa.

K.V. îl privi contrariată.

— Pe Marele Fortran ! — zise. Crezi că la mijloc e...

— Nu știu. Mă mir și atît.

— Ei, cum vă simțiți ? — se auzi bîzîitul Mosfetului.

Ajunsese pe nesimțite în spatele lor. Error și K.V. tresăriră.

— Observ — zise Mosfetul — că nu vă face probleme călătoria.

Apoi scoase pipa cu colofoniu și începu să pufăie.

— Cum reușești să conduci codul ? — întrebă K.V.

— Nu e nevoie să conduc nimic. Totul e dinainte programat.

— Chiar și eu ? — zîmbi Error.

— Cu tine e altceva. Ești un rebel. O eroare. Vrei să ajungi undeva, dar să știi că Totdeauna este un Acum, iar Undeva este Pretutindeni. Chiar și Aici. Ei, dar trebuie să cobor în cabină, să iau măsuri. Densitatea de curent se întețește...

Mosfetul plecă legănîndu-și trompa prin care înghițea cu vădită plăcere fumul albastru de colofoniu. Error privi atent ochiul alb al codului ce clipea din cînd în cînd leneș. Ceva îl atrăgea într-acolo. Se întrebă de ce ochiul nu avea iris. Doar pupilă, enormă, înconjurată de o zonă albă. Apoi urma pleoapa, formată din trei membrane ce se intersectau în așa fel încît odată la optsprezece clipiri să permită o rotație completă a pupilei. La fiecare optsprezece clipiri, lumea se răsturna și iar se refăcea pentru cod. Dar de ce ochiul nu avea iris ?

— Încă un lucru curios — șopti K.V. Iată, ochiul codului se află prins în puntea de comandă, așa încît codul nu poate privi prin el decît în sus. Navigația se desfășoară cu ajutorul filamentelor senzoriale ce atîrnă pe cocă. Ai observat ?

— Da — vorbi, îngîndurat, Error. Am observat. Se întîmplă un lucru straniu. Ori codul ăsta nu e un simplu cod, ori căpitanul Mosfet e un ticălos. De fapt, în toate variantele de calcul Mosfet trebuie să fie un ticălos. În afară de varianta în care codul i-ar fi fost înlocuit fără ca el să știe. Dacă teoria cercului închis e valabilă și existențele noastre se autoparcurg instantaneu, indiferent de vitezele cu care le parcurgem noi, mai intervine și un indice de probabilitate prin care ni se aplică direcțiile cele mai favorabile entropic și ni se estimează nedeterminările care...

K.V. îi puse un colț peste gură, apoi se lipi de el și-i șopti surescitată :

— Ochiul ar putea fi o linie-zero. Ca Oglinda mea, dar o linie mult mai subtilă.

— Ce vrei să spui ?

— Ar putea fi o linie-zero de proprietăți.

— Ce este linia-zero de proprietăți ?

— O linie ce separă două spații cu

proprietăți absolut distincte. Două spații fizice, firește, nu logice ca Oglinda mea !

— Linie-zero de proprietăți ? Bine, dar acest lucru reprezintă deja o denivelare logică esențială. Ne-ar afișa, pur și simplu, pe pereții Inconstantului.

— Tocmai — șopti K.V. Nu vezi că există cineva care încearcă **exact** acest lucru ?

Error tresări puternic.

— Atunci, căpitanul Mosfet...

— E un condamnat, ca și noi — întregi K.V. Încă unul care trebuie anihilat, care incomodează. Pupila asta... poate codul e un cod pirat, cine știe ? Punct de intervenție al unui observator străin...

— Și atunci, ce facem ?

— Să analizăm puțin situația — vorbi K.V. Conform teoriei cercului închis, de aici nu am avea cum să mai scăpăm. Nu putem ocoli un moment de vîrf al nedeterminării. Codul nici nu mai poate fi condus. El se îndreaptă deja cu toate forțele spre punctul zdrobirii noastre de pereții Inconstantului.

— Asta înseamnă că Paradoxul nu e decît un maxim entropic !

— Exact !

— Și totuși, se poate ocoli momentul nedeterminării ! — vorbi Error cu o nuanță triumfătoare în glas.

K.V. îl privi neîncrezătoare. Error o apucă de un colț și o trase pînă lîngă ochiul uriaș al codului. Apoi se aplecă. Se conectă la matricea care dirija mișcările pleoapelor. În curînd această mișcare se încetini, pentru ca în cele din urmă să se oprească de tot. Error privi în adîncurile pupilei și făcu semn către K.V. să privească și ea. Jos, la distanțe indeterminabile, luceau stins niște aștri cum Error nu mai văzuse niciodată.

— Un alt spațiu logic ! — vorbi emoționat Error.

Sub pupila codului ce plutea încet pe magistrală se întindea spațiul cel nou. K.V. se simțea ametită de uriașele distanțe pe care le intuia dincolo de fragilul perete translucid.

— Ajută-mă să-l demontez — vorbi Error.

Pleoapele se cojiră primele. Urmară opacizarea și desprinderea corneii. La urmă, Error își vîri mîna printre stelele înghețate de dincolo. O trase după el pe K.V. și intrară, bîjbîind prin lichidul oftalmic, în cealălaltă lume. Căpitanul Mosfet îi privea cum coboară, trăgînd mereu din pipa lui cu colofoniu. Apoi dădea din cap și monta încet ochiul ce cepu din nou să clipească învîrtindu-se ca o busolă defectă care ar căuta, metodic dar inutil, nordul.

XXX

Error și K.V. coborau încet de-a lungul unui tunel enorm și întunecat. Sus, la mare distanță, K. V. mai zări o clipă umbra codului și punctul albicios al ochiului său. Apoi totul se șterse. Error o încurajă zîmbind :

— Totul va fi bine. Îți promit că totul va fi bine.

— Poate — oftă K.V. Dar nu vezi că nu putem ieși din tunelul ăsta ?

— Trebuie să ajungem la capătul lui. După cum poți vedea, lumea noastră privită din exterior pare o sferă din suprafața căreia țîșnesc o infinitate de tuburi ca tubul în care ne aflăm.

— Știi ce e ciudat? — se miră K.V. Faptul că tuburile care, după cum bine vezi, aici sînt fixe, coboară din linii-zero care, în lumea din care venim, sînt mobile. Oare e atît de elastic spațiul încît cilindrii tuburilor să nu se deformeze ireversibil la mișcarea liniilor-zero care le creează ?

— Nu cred — zise Error. Mai degrabă, mișcarea liniilor-zero e relativă.

— Bine, dar codul se mișca ! Am lăsat în urmă țărmul...

— Sau țărmul ne-a lăsat în urmă pe noi — o întrerupse Error. De ce nu-ți imaginezi mișcarea **invers ?**

— Ai dreptate — se resemnă K.V.

— Știi — zise Error după un timp — dacă teoria cercului se dovedește adevărată, am putea încerca o evadare senzațională...

— O evadare ?

— Da, într-un univers superior. Noi ne învîrtim într-un circuit deja creat. El poate exista, firește, și fără prezența noastră, așa cum un memorator poate exista și fără un obiect de memorat. Dar memoratorul e ceva mai mult decît un memorator doar prin acel obiect. Iar circuitul nostru e mai mult decît un simplu circuit doar prin ființa noastră. Numai așa devine Existență.

— Și ce rezultă de-aici ? — întrebă neîncrezătoare K.V.

— Rezultă posibilitatea contactului cu o lume aflată într-un cerc superior cercului nostru. O lume căreia nu putem decît să-i calculăm parametrii, dar nu s-o și percepem. Am putea să evadăm acolo, în lumea aceea.

— Care-ar fi principala caracteristică a unei lumi superioare nouă ?

— Faptul că toată această complexitate care ne caracterizează ar fi luată, de către locuitorii acelei lumi, drept unitate. Noi putem vedea un șir logic de la un cap la altul fără să-l parcurgem neapărat pentru a-i găsi limitele. La fel ne-ar vedea și EI existențele.

— Da, — vorbi K.V. — înțeleg. Asta într-un univers logico-matematic omogen.

— Va prezenta — continuă Error — trei dimensiuni spațiale și una drept cursor. Timpul, dar unul cu totul aparte și care nu are legătură cu energia...

— Ar fi — completă K.V. — un univers format din patru universuri distincte : unul de masă, unul informațional, unul energetic și unul... să-i zicem temporal. Fiecare univers component ar acorda lumii aceleia, prin derivare temporală, cîte-o dimensiune.

— Un spațiu cu trei dimensiuni ! — exclamă Error. Ce vis ! Îți dai seama cîte posibilități de deplasare au ființele unui univers tridimensional ? Față de universul nostru, format dintr-o dimensiune informațională și una fizico-chimică ! Noi ne raportăm informatica și fizico-chimia spațiului la momentul energetic al unui punct oarecare din acest spațiu, pe cînd la ei, energia e o dimensiune vizibilă !

— E clar — zise K.V. Iată, s-a terminat tunelul. Am ajuns deja pe suprafața exterioară a lumii noastre. Distribuie-ți sarcinile, să nu te pierzi !

Error se conformă.

— Cred că într-o bună zi voi reuși să intru în contact cu ființe dintr-un univers tridimensional — rosti el cu convingere.

— N-a venit vremea ! — se auzi o voce pițigăiată.

Imediat, un cor de voci repetă :

— N-a venit vremea !

Error privi în jur intimidat. Zări lîngă gura unui tub similar cu cel prin care veniseră, el și K.V., o ființă stranie. Lîngă ea, un grup de mai multe ființe micuțe formau corul care tocmai repeta încă o dată :

— N-a venit vremea !

— Un grup acustico-magnetic ! — se minună Error. Hei, K.V., privește : ai mai văzut așa ceva ?

— Cine e ? — întrebă K.V. arătînd spre ființa cea mare.

— E un Depozitar Principal de Oscilații !

Depozitarul se lovi de două ori peste pielea netedă a abdomenului negru-albăstrui care sună fals. Apoi zise :

— Ai ghicit, Error !

— Mă cunoști ? — se sperie Error.

— Te recunosc ! — gînfuri duios Depozitarul.

— Te recunosc ! Te recunosc ! — gîngurîră la fel de duios Depozitarele Secundare de Oscilații îngrămădindu-se să-l vadă mai bine pe Error.

Apoi Depozitarul Principal își deschise incinta și își smulse un firicel subțire ce i se desprinsese de pe peretele numărul trei și care-l gîdila neplăcut. Se întoarse către Error :

— Nu vei găsi nimic. Nu vei evada niciunde. N-a venit vremea.

— N-a venit vremea ! — repetară Depozitarele Secundare și-și ondulară ușor punțile superioare ce băteau în albastru.

— Crezi ? — întrebă, surprins, Error.

— Crezi ? — repetară Depozitarele Secundare.

— Universurile despărțite de dimensiuni logice diferite sînt incompatibile — vorbi Depozitarul Principal de Oscilații.

— Sînt incompatibile — reluă corul Depozitarelor Secundare.

— Sînt incompatibile — spuse și K.V. Au dreptate, Error !

— Și noi ? — se revoltă Error. Atunci, de ce-am mai fugit pînă aici ?

Și corul Depozitarelor secundare repetă :

— De ce-am mai fugit pînă aici ?

— Pentru că există cercul — vorbi încet Depozitarul Principal, atît de încet încît Depozitarele Secundare nu auziră primele cuvinte și repetară doar :

— Există cercul !

Și începură să se legene din ce în ce mai tare. Error înțelese.

— Deci, nimic din ceea ce am gîndit n-a fost greșit. Și totuși...

— Nu trebuia să gîndești. N-a venit vremea !

Și corul Depozitarelor Secundare repetă : tot și concluzionă :

— N-a venit vremea !

— De-asta — interveni K.V. — sîntem niște erori. Probabil că universul în care ne-a fost dat să ne naștem nu e încă autoconștient. În lumea tridimensională, e un simplu instrument de memorare. Ceva echivalent cu memoratorii noștri, dar mult mai complex. Un instrument excepțional de static și care se conformează legii cercului. De-asta. Ei au dreptate. N-a venit vremea.

Și grave ca niște presimțiri, Depozitarele Secundare de Oscilații repetară :

— N-a venit vremea ! N-a venit vremea !

Apoi își luară zborul țipînd și se pierdură în negura spațiului de deasupra.

NOTĂ : Universul bidimensional al acțiunii propuse poate fi, cum probabil v-ați dat seama, nu doar interiorul unui computer, privit din perspectivă tricromică (adică pe baza dimensiunilor : energie, informație, masă), ci și universul bidimensional al foii de hîrtie. Povestirea de față este echivalentul unui memorator, e statică și se conformează legii cercului.

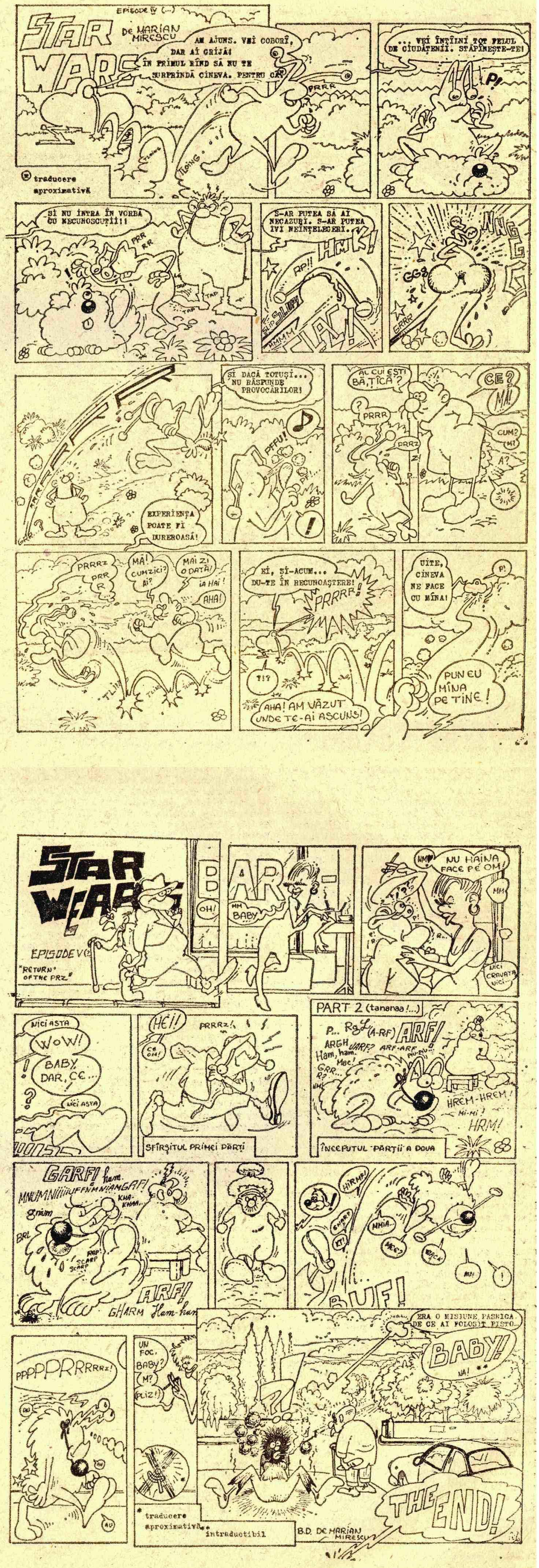

GRAHAM DOOR

Cine-și cunoaște fratele?

„Să aruncăm deci prima piatră, dacă trebuie, dar fără ură, fără să alungăm orgoliul din firea noastră imaculată. Să ţintim bine, cu o mînă reţinută însă, asemeni omului ce mînuieşte briciul cu care îşi va tăia beregata. Căci — fiţi siguri de asta — prin acest act, prin exercitarea acestei violenţe, oricît de justificată ar fi, luăm asupra noastră o parte din vinovăţie, ne aplicăm o înfrîngere parţială. Umanitatea se reduce, şi asta din cauza propriei noastre acţiuni.

Să nu credeţi greşit aici. Omul poate urî şi se poate regăsi prin asta mărit, înnobilat. Să detestăm asuprirea şi nedreptatea sub toate formele lor, aviditatea şi cruzimea ignoranţilor şi laşilor. Ura astfel întreţinută este un lucru preţios... dar s-o supraveghem cu atenţie. Dacă se va multiplica prea repede, dacă va fi lăsată cu neglijenţă pe un sol prea fertil, dacă i se va permite să se încrucişeze cu prejudecăţile prosteşti şi cu egoismul orb, va sfîrşi prin a înflori asupra morţii şi distrugerii pentru noi toţi. Protejaţi-o deci bine, ura voastră, şi semănaţi-o cu zgîrcenie.

Măcar de frică pentru viitorul ce ar putea fi abandonat vîntului şi ploii singurătăţii pe un pămînt răvăşit, sub un cer gol".

(Extras din alocuţiunea pronunţată de doctorul Rhama Lhal în faţa Consiliului de securitate al Naţiunilor Unite în martie 1956. Anul Morţii.)

★

La aproape o mie de ani după Anul Morţii rasa umană dispăruse de pe suprafaţa aridă şi acoperită de cicatrici a Terrei.

La fel ca scorpionul prins în capcana holocaustului ce creşte fără încetare, speriat de cercul arzător al flăcărilor. Omul îşi întorsese acul veninos împotriva lui. La început, naşterile anormalilor erau rare şi ciinii de pază destinaţi purificării rasei" (expresia antică, scîlciată, îşi asumase o nouă şi amară semnificaţie) îi depistau şi îi distrugeau fără milă.

Tînăra mamă, surizînd obosită feţelor ce-i înconjurau patul, îşi cerea copilul şi nu obţinea alt răspuns decît o linişte opacă şi priviri întoarse. Plîngea, iar zgomotul suspinelor ei era strigătul nerostit al blestemului. Desigur, sămînţa viciată şi eretică era slabă, dar creştea în forţă prin număr. Ciinii de pază nu mai puteau urmări ritmul năucitoarei curse.

Patrule organizate să străbată colinele şi văile păduroase vînau şi exterminau micile grupuri de deviaţi. Dar, transportate în secret de corpurile mîndre ale vînătorilor, cei vînaţi îşi aveau aliatele lor, celulele ucigaşe care se străduiau să supravieţuiască sub orice formă. În fiecare an numărul şi procentajul mutaţiilor viabile creştea şi sosi şi ziua — era inevitabil să se întîmple aşa — cînd anormalii se adunară şi răspunseră cu aceeaşi monedă. Fu începutul sfîrşitului. Cine şi-ar fi cunoscut fratele noaptea, în febra şi focul luptei?

★

Boy împlini cincisprezece ani în primăvara acelui an 2952. De ziua lui, tatăl îi dărui cele şase săgeţi cu vîrfuri preţioase de metal, apoi se duseră amîndoi în pădure. Boy omorî o vacă de la aproape şaizeci de paşi, vitejie ce-i făcu onoare, iar tatăl său dădu lovitura de graţie rituală cu cuţitu-i de metal cu mînere de os. Cupa tradiţională fu umplută şi, pe deasupra sîngelui dulceag încă fierbinte, îi explică ce însemna să fii Om.

Tatăl vorbea şi Boy asculta, iar inima-i crescuse în piept. S-ar fi crezut că auzea pentru prima dată poveştile pe care le îndrăgea despre lumea entuziasmantă ce existase înaintea Anului Morţii.

Asculta încă o dată, dar cu urechi virgine parcă, poveştile unei lumi plină de oameni şi de marile lor oraşe. Era fascinat de evocarea vehicolelor care circulau pe sol, pe apă şi chiar în aer. Fantastic? Da, dar el văzuse cu ochii lui şerpii de metal îndoit numiţi şine, pe care alergaseră vehicolele terestre. Acum, mîncaţi de boala roşie şi distruşi în întregime, rămîneau totuşi dovada că Omul antic şi mîndru trăise şi realizase multe miracole.

O! Ce lume agreabilă trebuie să fi fost atunci, cu oameni peste tot, care rîdeau, vorbeau şi forfoteau în jurul abundentelor lor opere magice. Apoi venise Moartea, nenumăratele victime, focul şi tunetul explodînd şi norii îmbulzindu-se şi împrăştiind odată cu ploaia otrăvurile lor pe oameni şi pe oraşe. Ei luptaseră sau fugiseră de frică sau muriseră de spaimă în locul pe care se aflau şi puţin conta în definitiv, deoarece era sfîrşitul Zilei Omului. Şi acesta de asemenea era opera Omului şi nu cel mai mic dintre miracolele lui. Distrugînd într-o scurtă clipă secole de lucru liniştit al Naturii, nu era oare o acţiune de care putea fi mîndru, uriaşă prin concepţie şi uriaşă prin însăşi execuţia ei?

Vocea tatălui său devenea amară acum cînd vorbea de anii ce urmaseră. Morţii, atunci cînd anormalii căpătaseră vigoare şi străbătuseră pămîntul, urmărind peste tot cei cîţiva ultimi oameni ca să-i omoare. Oamenii erau răi, pretindeau monştrii (în furia sa, Tatăl recurgea la acest cuvînt înspăimîntător), şi aduseseră răul pe glob. Trebuiau deci să piară.

Tatăl lui Boy rămase tăcut o clipă, cu ochii aţintiţi în pămînt.

— Urmăriţi şi hăituiţi, unii dintre noi supravieţuiră totuşi şi, datorită puterii furiei noastre, i-am învăţat pe anormali să se teamă de noi. Avem un orăşel, aici, pe coline, şi, mi s-a spus, unul mai important în valea cea mare spre răsărit. Poate că mai este... trebuie să fie şi altele. Am visat eu... m-am gîndit că-ntr-o zi toţi oamenii ar putea să se strîngă ca să construiască împreună un nou oraş mare... poate chiar pe amplasamentul unuia din cele vechi. Dar ziua asta este fără îndoială departe...

Îşi ridică privirea ca să-l privească pe Boy.

— Astăzi eşti şi tu un om. Prin sîngele pe care l-am împărţit, ai devenit fratele meu. Ia visul meu şi hai să-l împărţim în mod egal. Hrăneşte-l bine, i-al cu tine peste tot unde vei merge.

Se ridică.

— Vino. Trebuie să ajungem în oraş înaintea nopţii. Şterge-ţi cuţitul şi săgeata şi freacă-le cu grăsime ca să împiedici demonul roşu să se depună pe ele.

Boy mergea ca într-un vis şi vorbele tatălui său îi răsunau în urechi. Astăzi, un Om.

★

Veniră noaptea. Boy se trezi dintr-un somn adînc într-o lume devenită hidoasă prin strigătele lor aspre şi nearticulate şi prin chemările lor confuze la luptă.

Torţele străluceau şi deja jumătate din casele orăşelului scuipau flăcări. Se năpusti pînă la deschizătura ferestrei, cu pîntecele rece şi supt. Clătinîndu-se pe picioarele lor strîmbe dar nervoase, îmbulzindu-se, alergînd prin oraş, semănînd ruine şi moartea cu armele lor grosolane de lemn, erau sute, şi încă mai veneau.

Săritorii! Anormalii cu trupuri mari şi cu oase subţiri ai pămînturilor-de-jos. Erau cultivatori şi de aceea vînătorii de pe colinele împădurite îi dispreţuiau! Cu o săptămînă înainte tatăl lui Boy tocmai condusese o incursiune împotriva unuia din oraşele lor; omoriseră acolo douăzeci-treizeci şi le acaparaseră cerealele şi animalele. Atacul acesta era deci o măsură de represalii.

O furie oarbă explodă în capul lui Boy, acum treaz de-a binelea, aceşti monştri care îndrăzneau să atace oamenii... şi Boy care devenise un om chiar în ziua aceea!

Îşi luă arcul scurt de lîngă patul în dezordine, îşi trecu pe umăr mica tolbă cu săgeţi preţioase şi se aruncă prin fereastră. La adăpostul casei îngenunche ca să-şi încordeze arcul, alese o săgeată şi o puse în coarda lui. Coarda vibră cu o notă clară şi ritmată; una din enormele siluete palide se rostogoli deodată în iarbă, ducîndu-şi mîinile la piept şi scoţînd sunete ascuţite.

Boy rînji ca un lup şi căută o a doua ţintă.

Auzi vocea tatălui său, nu departe de el, ridicîndu-se într-un strigăt de disperare şi înăbuşindu-se deodată într-un suspin oribil, cu greu înţeles. Boy răspunse strigînd şi se avîntă. Ocoli colţul micuţei case şi ieşi în lumina torţelor fumegătoare cînd o formă mare îi bară trecerea.

Îşi croi drum folosind ca o spadă săgeata pe care o avea în mînă; simţi o slabă rezistenţă, apoi arma se afundă. Avea acum mîna lipită de carnea rece şi moale şi simţi sîngele curgînd. Cuprins de silă, Boy trase cu putere de săgeată.

Un ciomag mînuit de o mînă viguroasă îl izbi în moalele capului şi Boy căzu cu faţa în iarba umedă de rouă. În jurul corpului său nemişcat, lupta sălbatică, inegală şi fără speranţă se mai continuă un timp.

★

Vomitase în iarbă şi, cum mirosul înţepător se amesteca cu cel al cenuşii oraşului în răcire, îi veni din nou greaţă, scuipă un lichid rînced şi amar care-i ardea gîtul. Pe jumătate sufocat, cu ochii plini de lacrimi şi umflaţi, pipăi prin iarbă căutîndu-şi arcul. Tolba de lîngă el mai avea încă patru săgeţi cu vîrful de metal. Dar putea să adune oricîte voia din jur, proprietarii lor nu mai aveau nevoie de ele.

Erau cadavre peste tot. Cîte zece Săritori, se părea, pentru fiecare din morţii poporului lui Boy... dar atacatorii fuseseră atît de numeroşi! Zăceau prin toate părţile, mase aparent lipsite de oase, de o culoare palidă, respingătoare; şi cea mai mare parte a corpurilor erau împodobite cu penele mortalelor săgeţi de vînătoare. Nici o mişcare peste tot; nici cel mai mic semn de viaţă.

Căută fără speranţă trupurile ucise ale părinţilor săi. Şi totuşi le găsi... şi plecă de acolo, descurajat. Cutreieră un timp, respingător de oglindit, prin oraşul în ruină, dînd ici, colo un picior în cîte-un tăciune încă arzînd, oprindu-se o clipă la vederea unei figuri cunoscute. În final, cerul ce se lumina la răsărit îi aminti că ziua se apropie şi, odată cu ea, pericolul.

Se vor întoarce, Boy ştia bine acest lucru. Săritorii luau cadavrele alor lor pentru funeralii cu ritualuri cludate. Venise timpul ca Boy să plece; nimic nu-l mai reţinea aici. Plin de hotărîre, se îndreptă spre unul din duşmanii morţi şi puse mîna pe tija săgeţii înfipte în pieptul imens şi moale. Trase cu putere şi Săritorul scoase un strigăt înăbuşit, apoi începu să se răsucească demenţial prin iarba umedă. Cuprins de panică, Boy se depărtă fugind. Cum panica creştea în el, fugea din ce în ce mai repede, închipuindu-şi că un urmăritor ţopăia în spatele lui. Greşi drumul ce ducea în pădure şi se afundă în desişul des cu impresia că spinii tufişurilor erau tot atîtea suliţi de lemn ce-l răneau. Îl durea capul şi suspina pierzîndu-şi aproape răsuflarea, puncte de lumină pură i se spărgeau în faţa ochilor. Respiraţia-i şuierătoare îi rănea gîtul şi i se părea că aerul nu-i mai ajunge la plămînii încinşi.

Fugi atît încît pînă la urmă îşi pierdu cunoştinţa. Căzu cu capul pe un strat de ace de pin şi de frunze uscate şi căderea îi fu oprită de un trunchi de copac. Mîna întinsă îi strîngea încă cu stîngăcie arcul încordat.

★

Zile de-a lungul, Boy străbătu pădurea urmînd lanţul colinelor. Cea mai mare parte a timpului suferea de migrene groaznice şi nu găsea niciodată destul lichid ca să-şi potolească setea.

Apa era rară şi în tot cazul lipsită de gust şi prea uşoară poftei lui. Dădu în sfîrşit peste o vacă ce păştea şi o omorî. Bău din abundenţă şi dormi. Dimineaţa mîncă puţină carne, după care dormi din nou.

Cum durerea de cap i se mai potolise și forțele-i reveniseră, începu să-și facă planuri. Își amintea visul tatălui său — propriul său vis acum, numai al lui — și porni spre răsărit, spre valea cea mare unde curgea rîul, la aproape două sute de kilometri distanță. Dacă reușea să găsească acolo grupul de oameni de care-i vorbise tatăl său, se va alătura lor. Oamenii erau rari în lumea asta de anormali ; va fi bine primit.

Cîteva zile mai tîrziu, ocolind marginea unuia dintre craterele cu fund vitrificat ce împînzeau regiunea, zări înaintea lui un fir de fum. Grăbi pasul, rămînînd totuși în gardă.

Știa că Săritorii se foloseau de foc ca să-și gătească alimentele și auzise și de alți anormali care făceau la fel. Din cîte știa, nici un om nu avea acest obicei. Ocoli ridicătura pentru a se afla împotriva vîntului ce gonea fumul și alese un copac mare ca să se urce în el.

De pe o creangă mai ridicată distinse un mic foc și o siluetă de pitic cu capul mare care se învîrtea în jurul lui. Boy nu mai întîlnise niciodată vreunul, dar i se vorbise și înțelese că acest anormal era un Suflător. Membrele-i erau scurte și strîmbe, pieptul redus, capul mare și pletos, nu se putea înșela asupra lui. Anormalul părea singur.

Boy coborî fără zgomot din copac și începu să se tîrască spre luminiș. Culcat într-o scobitură în spatele unui stejar putred, îl observa curios, la patruzeci de pași de el, pe Suflător ce-și gătea frugala masă. Piticul strivea afine amestecate cu semințe făcînd turte pe care le punea pe o piatră încinsă. Smulse penele a trei păsărele și le goli, apoi le înșiră pe o baghetă pe care o întorcea deasupra focului. Stomacul lui Boy emise sunete surde și salivă îi năvăli în gură. Mirosul, de carne arsă sau nu, era delicios.

Se ridică pe un genunchi și puse în coarda arcului o săgeată. Un scurt moment se gîndi c-ar fi fost mai simplu poate să ceară o parte din hrană și brațul drept îi ezită. Un om să-i ceară o favoare unui monstru? Buzele i se întoarseră scîrbite ; închise un ochi, întinse coarda și-i dădu drumul.

Păsările căzuseră în foc dar reuși să le scoată la timp. Nu putu totuși să înghită turtele acide și fără sare, dar Suflătorul avea o ploscă cu apă pe care Boy fu bucuros s-o moștenească.

Aproape o săptămînă se scurse înainte ca el să ajungă la rîul cu ape mari, aproape de extremitatea de nord a văii. O luă oblic spre sud urmînd cursul de apă ce avea să se lărgească pe fondul cîmpiei. Se simțea puțin neliniștit, atît de departe de pădure, dar iarba îi urca aproape de umăr și-l putea ascunde cu ușurință. A doua zi ajunse la un morman uriaș dintr-un fel de piatră, prăbușit pe malul apei. De partea cealaltă a rîului, o masă geamănă țîșnea de pe malul îndepărtat. Ghici că avea în față una din vechile realizări ale Omului. Încîntat, mîngîie cu mîna tremurîndă suprafața uscată, aspră și plină de praf a pietrei. Acum spartă și inutilă, o arcadă semeață și grațioasă se oferea încă vederii, întinsă de-a pururi pe deasupra curentului clocotitor, permițînd altădată mașinilor magice să treacă în deplină securitate. Petrecu mai bine de-o oră în contemplare, visînd, cuprins de-o bucurie necunoscută și exaltantă.

Apoi adormi.

Îl trezi brusc o pișcătură a pielii la nivelul umerilor. Un miros greu și rînced plutea în amurg, mirosul noroiului rîului ; auzi o mică împroșcătură de apă la cîțiva metri de picioare. Vru să-și apuce arcul, nu găsi nimic și își dădu seama că tolba nu mai era alături de el.

În clipa în care se ridică, auzi un fosnet, ca cel al unui șarpe, în iarba înaltă, foarte aproape de el. Brațe noduroase și reci se închiseră deodată în jurul lui într-o strînsoare ce-l apăsa cu o forță să-i rupă oasele. Scoase un mormăit și mușcă cu putere unul din brațele ce-i aluneca în jurul gîtului.

Simți în gură un gust de pește care nu era pește, dar duhoarea rîncedă era grețoasă.

Fu năpădit de frică recunoscîndu-și agresorii. Pescarii, poporul apei, și frica i se transformă în mînie cînd auzi strigăte, rîsete și zgomote puternice de împroșcături. Soseau și alți anormali înspăimîntători și umezi, țopăind pe picoarele lor asemănătoare înotătoarelor, agitîndu-și brațele tentaculare, subțiri, dar de o vigoare uluitoare. Mînia îi animă lui Boy corpul agil ce se zbătea. Își înfipse cotul în plin în fața osoasă și ridată deasupra umărului său și lovi puternic cu piciorul în stomacul alb și murdar al unui Pescar ivit în fața lui. Strînsoarea din jurul gîtului se slăbi puțin, o fracțiune de secundă. Se zbătu mai tare, la disperare.

Deodată se trezi liber și fugi cît îl țineau picioarele.

★

Timp de două zile merse, dezarmat și hămesit, îndreptîndu-se nedefinit spre sud, de-a lungul pantelor împădurite. De frica ferocilor Pescari mîncători de earcate

Continuare în pag 29

Galaxiile bidimensionale sau despre o altă modalitate de expresie a S.F.-ului

bandă desenată

Aproape un sfert de veac s-a scurs de la apariția primei benzi desenate science-fiction originale (BDSF) de la noi : **Planeta Mrina în alarmă**, scenariu Adrian Rogoz, desene Radu Dulburescu, în revista CRAVATA ROȘIE (1964).

De atunci și pînă astăzi, nenumărate BDSF-uri au fost publicate în reviste (CRAVATA ROȘIE, CUTEZĂTORII, LUMINIȚA, LUCEAFĂRUL COPIILOR), albume (**Galbar**, s. Ovidiu Surianu, d. Sandu Florea ; **Carusel**, s. d. Sandu Florea) și în almanahuri (CUTEZĂTORII, COPIILOR ; în 1983 apărea chiar și un suport specializat BDSF — almanahul ANTICIPAȚIA) și aceasta pentru că, între povestirile și romanele științifico-fantastice filmele de anticipație, SF-ul găsește în banda desenată un suport ideal pentru vizualizarea unor lumi futuriste, a unor personaje extraterestre etc.

Unul dintre cei mai talentați desenatori BD de la noi este Valentin Tănase. Numele său apare pentru prima dată în 1971, cu ocazia celui de-al doilea concurs BD organizat de revista CUTEZĂTORII, la care obține o mențiune. În anul următor i se vor publica o pictură cu subiect istoric și o caricatură.

Abia după 1980 Valentin Tănase începe să publice benzi desenate, semnînd numeroase BD-uri istorice și de actualitate în revistele CUTEZĂTORII, ȘOIMII PATRIEI și în almanahuri, uneori împreună cu Liana Tănase sau Radu Vintilescu.

Alături de acestea, el creează cîteva din cele mai interesante BDSF-uri românești.

— 1981 — **Întîlnire în spațiu**, s. Horia Aramă, partea I — 14 p., partea a II-a — 9 p., color Echipele cosmice terestre descoperă rămășițele în stare de conservare ale unei civilizați apuse pe planeta Marte ;

— 1982 — **Temerarii spațiului**, s. Sorin Ștefănescu, 14 p. alb-negru. Cosmonautul Vlad, fratele său mai mic Dan și Rob, robotul, trec prin tot felul de peripeții extraterestre.

În LUMINIȚA :

— 1983 — **Planeta lianelor**, s. H. Aramă, 4 p., color. Cosmonauți de pe Terra debarcă pe o planetă populată cu oameni-arbori ce se luptă cu invadatori veniți de pe o altă planetă, aflată în curs de răcire ;

— 1984 — **Planeta de gheață**, s. H. Aramă, 2 p., color. Continuare și sfîrșit la **Planeta lianelor**.

În almanahul VACANȚA CUTEZĂTORILOR :

— 1988 — **Întîlnire în spațiu**, s. H. Aramă, partea a III-a — 10 p. color. Pămîntenii apără planeta Marte de invadatori extratereștri agresivi.

Deși puține la număr, aceste BDSF-uri se remarcă între toate celelalte publicate la noi, atît prin originalitatea scenariilor, cît mai ales prin acuratețea desenelor. Ele aparțin genului realist și, în ciuda faptului că navele spațiale seamănă uneori cu cele ale lui Chris Foss, iar personajele cu Beatles-ii sau cu desenatorul însuși, dovedesc un neîndoielnic talent de grafician și colorist.

Banda desenată science-fiction, rod al colaborării dintre scriitori consacrați (Ion Hobana, Vladimir Colin, Adrian Rogoz, Horia Aramă, Sorin Ștefănescu) și desenatori de talent (Valentin Tănase, Sandu Florea, Albin Stănescu, Radu Dulburescu, Viorel Pîrligras) a fost și rămîne un gen foarte apreciat de cititorii români de toate vîrstele.

Dodo Niță

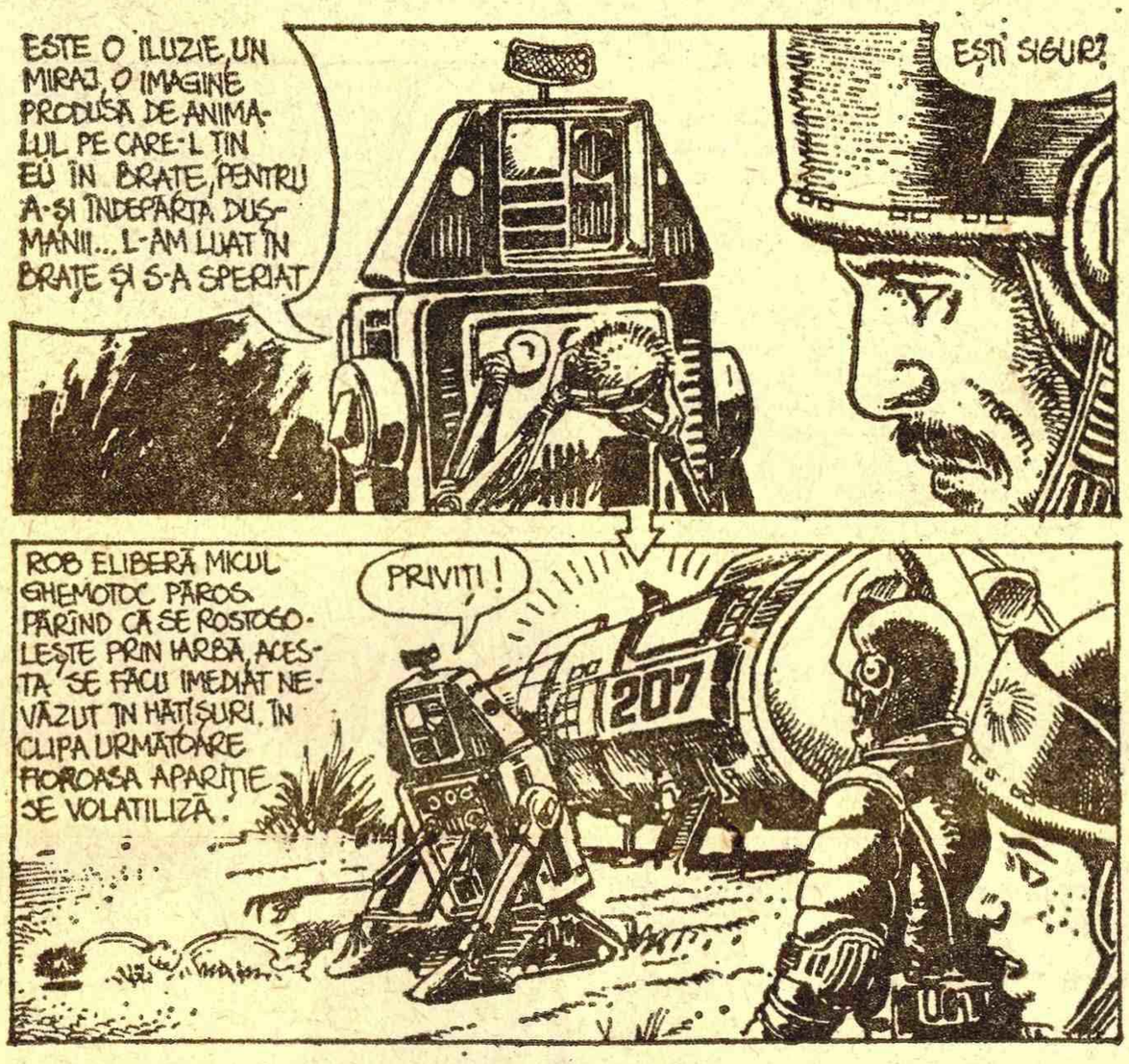

TIMBRUL

Urmare din pag. 4

Capul 2 se întoarse ridicînd perdelele pleoapelor, făcînd ochii mari. Omul și tractorul veneau cu viteză spre balaur.

„Nu e cal, e tractor, o să facă indigestie, rîse Art și zbură înțepenindu-se în apropiere de ocularul microscopului.

— Acum ce facem ? întrebă Ina. Nu se mai vede nimic.

Hana ridică din umeri și privi acționînd manetele pentru mărire și schimbare de unghi.

— Ia privește !

— Se vede ceva printre penele păsării afurisite.

— Ce se vede ?

— Uită-te ! Capul 2 se vaită că nu pot să se miște fără acordul Capului 3.

Hana privi.

— Un cap duce mai multe picioare, dar trei capete nu sînt în stare să miște un deget, auziră cele două femei. E în ordinea firii să participe toată suflarea la o mișcare.

— Păi sigur, îi dădu dreptate Capul 1. Cum să te deplasezi într-o direcție cînd unul trage hăis și unul cea ?

— Asta ar fi totuși bine, dar nu vezi, ăsta nu știe altceva decît să gîndească.

— Mai bine am dormi ; am uita de foame.

— Ca să dormi, ăsta trebuie să înceteze cu gînditul, să ne ajute să găsim un loc ascuns, printre arbori, sau să ne întindem oasele obosite în hruba vreunui castel.

— Să îi dăm un somnifer !

— De unde dracu' somnifer ? Cea mai apropiată farmacie e la cinci mile de aici și e acoperită de dărîmăturile ultimului cutremur.

— Bine e de grăsuțul ăla de om ; un cap, un stomac și-o gaură-n... Poate să meargă unde vrea, nu dă socoteală, spuse Capul 1 privind chiorîș către Capul 3, să vadă ce zice.

— Cred că omul ne e superior, totuși, completă Capul 2.

— Vedeți ? rîse gînditorul. Ați început să raționați. Foamea vă face deștepți.

— Deștepți, deștepți, da' o să murim. Și o să mori și tu. Nu ți-e frică ?

— Hai să luăm exemplu de la oameni ! Să fim un singur trup și un singur suflet ! Să-l mîncăm pe călăreț, se rugă mîncăciosul.

— Îl mîncăm, dar dacă e dat cu tot felul de spray-uri ?

— Nu e dat, spuse Capul 2. Mirosul meu bate la zeci de mile și e foarte fin.

— La fel ca și auzul meu, completă Capul 1, capul somnoros.

— A propos, spuse capul gînditor. Văd că are o ghitară. O cîntă muzică folk ?

— De ce ?

— Nu pot să-i înghit pe ăștia cu muzica lor...

— Nu-l înghiți tu, îl înghițim noi.

— O să facem indigestie, insistă gînditorul Cap 3. Mîncați ceva ce nu-mi prieste.

Art privi în depărtare văzînd ce fel de ghitară apucase omul în mîini în timp ce cobora din tractor.

„Ghitara asta cîntă un cîntec al morții, se înfioră pasărea, fericită că părăsise arborele, înălțîndu-se pînă aici, în văzduh."

În timp ce Capul 1 și Capul 2 încercau să-i explice Capului 3 că muzica ajută digestia și că te adoarme cît ai zice peste, omul încărca automatul.

Patru rafale îi fură deajuns pentru a da gata balaurul tricefal.

Capetele 1 și 2 zăceau pe jos, retezate din gît, cu ochii dilatați de mirarea din fața morții, în timp ce Capul 3 își lingea sîngele de pe față, sînge scurs din rana provocată de un glonte rătăcit, ce ricoșase zburîndu-i urechea.

„Mîncăciosul zace pe jos cu o mare parte din gît, somnorosul e făcut zob, eu am o rană ușoară și pot încă să gîndesc, evaluă Capul 3 pagubele. Ce bine e să gîndești, își spuse. Am scăpat, așa că pot să fac ce vreau. Singur, îmi pot desfășura aventura spiritului."

Bucuria îi fu, însă, de scurtă durată. Văzînd gura hidoasă din abdomen și glonțele din șira spinării, privirea i se întunecă de frică. Cuprins de fiorii morții, adună ultimile puteri și, concentrîndu-se, porni într-o fugă bezmetică spre vest, prăbușindu-se în rîu.

„Săracul ! spuse pasărea pregătindu-se să coboare."

Mulțumit de treaba făcută, omul se urcase pe botul tractorului, cu privirile ridicate, așteptînd ca Art să intre în raza de acțiune a automatului.

— Tot am să te ucid, zburătoare blestemată, strigă el distrugînd fără nici un folos un alt încărcător.

—Ha, ha, ha ! În lumea asta nu ai nici o șansă, răspunse pasărea depărtîndu-se instinctiv.

Se ridică, apoi planâ cuprinsă de o stranie neliniște, neliniștea ce o cuprindea adesea înaintea furtunii. Numai că neliniștea avea acum o direcție precisă.

„«Poezia neliniștii urcă dealuri domoale», își aminti un vers de demult. Senzația asta nu am avut-o niciodată și nu e legată prin nimic de androidul de jos. Parcă aerul ce mă înconjoară e mai dens, parcă e o ființă ce vrea să-mi transmită ceva, parcă e suflarea vie și caldă a unei zeități apuse, gîndi Art lăsîndu-se torsionat de un curent magnetic."

Se opri o clipă în loc privind spre un anumit punct al cerului.

Involuntar, Ina se trase de-o parte.

— Pasărea asta se uită țintă încoace. Parcă mi-a simțit prezența. Stinge repede aragazul ! S-a făcut cald și aici, în sufragerie. Lama de sticlă s-a încins.

Hana întui pericolul și suflă spre lamelă.

— Prea tîrziu ! strigă Ina.

Art se repezise cu viteză spre înalt. Depășind punctul de vrajă, ieși din raza vizuală a pilotului, prin ocularul microscopului, și se lovi de tavanul sufrageriei căzînd pe podea, sub privirile stupefiate ale Inei.

Lamela timbrului se răcise brusc sub suflarea Hanei, adunînd nori grei pe cer.

„Nu poți fi sigur de nimic aici, își spuse astronautul înregistrînd din nou umiditatea, crescută brusc. E o lume parcă inventată, o lume pustie. Pustiu obsedant, pustiu peste tot, gîndi trăgînd încă o dușcă de coniac și pornind motorul, în timp ce pasărea Art, legată fedeleș, într-o pătură, cu frînghia de rufe, se uita speriată la cele două femei, speriate deasemeni."

SCARA ÎN SPIRALĂ

DRAGOȘ VASILESCU

„Tu nu întrebi
ce spirite-s acestea ce le vezi ?"

DANTE – Infernul IV

Singur, în cabinetul său, Generalul juca șah.

Bătuse computerul pe toate cele 12 nivele standard. Mai avea trei programe, algoritme de joc ale unor mari maeștri. Dacă va învinge... Ei bine, atunci va fi el însuși un mare maestru.

Lansă programul, apoi dădu drumul cronometrului și făcu prima mutare. După cincisprezece secunde computerul răspunse. Generalul făcu ochi mari. „A înnebunit hardughia ? Asta-i mutare de mare maestru ?" Mai făcu două mutări la care calculatorul îi răspunse anapoda. Consternat, Generalul opri cronometrul și apăsă pe tasta **afișare-program.** În aceeași clipă, deasupra ușii se aprinse o lumină roșie, iar un biziit enervant sparse tăcerea. **Întrevedere directă-gradul zero.** Acționa deschiderea ușii. În cadrul ei aștepta Colonelul cu o mapă sub braț.

– Intră, Colonele.

Colonelul salută scurt și păși în încăpere.

– Un mesaj, domnule General.

Generalul luă plicul alb, îl privi o secundă, apoi decuplă toate sistemele de ascultare-înregistrare interioară. „Orice sistem de securitate, oricît de sofisticat ar fi, are cel puțin o breșă".

„Convocați de urgență următoarele persoane :

1. Dr. Maximilian Mallory – psiholog
2. Dr. ing. Ernest Knoll – informatician
3. Prof. dr. Adam Matews – psihiatru
4. Prof. dr. Helen Tott – psihiatru
5. Ing. Swen Losfeld – programator
6. Dr. ing. . . . . .

(Lista continua pînă la numărul 38.)

Termen de prezentare : IMEDIAT.

Termen de integrare : 30 iulie, h: 12.00 a.m."

Așadar începea.

– Mulțumesc, Colonele.

Rămas singur, Generalul căzu pe gînduri. Stătu așa o vreme apoi privi fără să vadă monitorul care afișa programul de șah. Literele roșii dansau înaintea ochilor săi într-un ritm haotic, apoi se concretizară într-un text ce-i ridică sprîncenele a mirare. **Program inițiere preșcolari, 3–5 ani, fără cunoștințe în domeniu.**

Cineva făcuse o glumă proastă.

Marți, 14.06, h : 9,21 a.m.

Ambulanța porni în urlet de sirenă. Cele cîteva curioase apărute ca din pămînt nu avură timp să vadă prea bine corpul acoperit cu cearceaf alb.

– Ce s-a întîmplat ? Era o femeie, nu-i așa ?

– O femeie ? Nu știu. Probabil.

– S-a sinucis ? Cine e ?

– N-am văzut prea bine. Parcă era...

– N-a murit. Avea fața neacoperită.

O mașină roșie frînă violent. Omul de la volan zmuci portiera. Cu părul vîlvoi, cu ochii congestionați, arăta ca după o cursă cu obstacole.

– Unde e ? Au luat-o ?

– A fost aici o ambulanță. Ce s-a întîmplat ?

Nu răspunse. Se sui la volan și demară în trombă.

– Cine era individul ?

– Unde se duce ?

– Vreo rudă a ăleia de pe targă...

– Era sigur femeie ?

– Da, am văzut eu.

Limuzina neagră cu geamuri fumurii pe care nimeni n-o văzuse oprind, se desprinse de lîngă trotuar. Peste treizeci de secunde era în spatele mașinii roșii.

Marți, 14.06, h : 9,23 a.m.

De pe terasă vedea marea și un colț de plajă. Întoarse leneș pagina ziarului. Campionatul de basse-ball era pe sfîrșite. Finalista se detașa clar... ca și fata în bikini mov de pe plajă care întorsese spatele soarelui. O știa. Cu o seară înainte o văzuse la bar singură. Singură ? Ei da, de necrezut, dar... Să sperăm că va fi și diseară la fel. Ce-ar fi să se ducă pe plajă ?

Un pescăruș țipă deasupra terasei, apoi dispăru undeva spre mare. Aprinse o țigară, a doua azi. Își propusese să fumeze numai zece țigări pe zi. Asta începînd de... azi ! Pe nisip fata de răsuci cu 180 de grade. Mda.

– Domnul doctor Mallory ?

– Da !?

– Chelnerul îi întinse un minuscul aparat telefonic.

– Pentru dumneavoastră.

– Da ? La telefon. Sînt în vacanță, domnule, în vacanță ! Da... Da... oricum mi-ați stricat-o. Într-un sfert de oră ? O.K. !

Puse telefonul pe măsuță. Pe plajă fata stătea nemișcată. Marea era colorată într-un verde parșiv cu irizații albastre. Cuburile din paharul de juss începuseră să se topească. În spatele hotelului, pe terenul de tenis, un elicopter purtînd însemnele armatei aștepta cu motoarele la relanti.

Marți, 14.06, h : 9,23 a.m.

Șeful de echipă, Fred Lazarro, strivi mucul țigării cu călciiul. Ascensorul cobora încet.

– Ce zici, Fredy, astăzi ?

– Sigur, domnule inginer, azi sărim de 2 000 ! Că doar n-o fi blestemat să se dărîme iar tocmai acum. Radem 2 000 și asta înainte de prînz. O spune Alfredo. Și dacă Fredy spune că așa e, așa e ! E verro, ragazzi ?

– E verro, Lazano ! răspunse un tip cu mustăți imense, iar ceilalți izbucniră în rîs.

Ascensorul își încetini mersul și opri. Sus, în cabina de comandă, contorul altimetric indica minus 1 996 de metri.

– Domnule profesor, este cineva care insistă să vă vadă neapărat. Se pare că reprezintă o instituție o-fi-ci-a-lă !

Psihiatrul o fixă pe asistentă pe deasupra ochelarilor. O angajase doar de două săptămîni și încă nu se obișnuise cu stilul ei copilăresc-ironic de a sublinia anumite cuvinte. La fel ar fi spus și despre ziua de azi : „absolut su-per-bă !"

– Bine, să intre.

Fata zîmbi, înclină ușor din cap și-i făcut loc unui tînăr care aștepta în spatele ei.

Față de star completată de o statură atletică, într-un costum impecabil, îi aruncă asistentei un zîmbet de 24 carate, apoi spuse cu o voce rece :

– Domnule profesor, vă deranjez într-o problemă confidențială.

Psihiatrul făcu un gest indicînd unul din fotolii. Asistenta dispăru după ușă. Tînărul rămase în picioare. Din buzunarul de la piept scoase o legitimație pe care profesorul citi : **Forțele Armate. Serviciul special. Cpt. J.A. Murdock.**

– Sînt aici pentru a vă convoca de urgență la...

Peste nici o jumătate de minut profesorul ieși urmat de tînăr.

– Anulează consultațiile de azi. Urgențele trimite-le doctorului McNell. Ne vedem mîine. Am să-ți telefonez. A intervenit ceva... personal !

Asistenta dădu din cap la fiecare replică neluîndu-și ochii de la cpt. Murdock. Acesta îi zîmbi însă cu vreo 14 carate mai puțin.

Afară era într-adevăr, o zi su-per-bă !

Marți, 14.06, h : 9,26 a.m.

Deschise violent ușa ce dădea în sala de așteptare. Dintr-o privire remarcă doi bărbați care aveau în mîini buchețele de flori. Unul dintre ei îi surprise privirea și afișînd o mină vinovată duse buchetul la spate. „Ei, drăcie, ar fi trebuit și eu să..." Rămase descumpănit fără să rostească un cuvînt..

Tînăra în halat alb îl prinse de mînă. Se întoarse brusc. Fata tresări.

– Ce s-a întîmplat ? Căutați pe cineva ?

– Soția mea ! A fost adusă aici cu ambulanța... Acum cîteva minute... Nu știu ce...

Glasul îi tremura și nu putea să se stăpînească. I se făcu rușine.

– Liniștiți-vă. Cum o cheamă pe soția dumneavoastră ?

– Liz... Elisabeth... Elisabeth Knoll. Pot s-o văd ?

– Mă tem că acum nu. Fiți liniștit. Nu este nici un pericol. Naște. Au dus-o direct la sală. Fiți liniștit.

– Și n-o să... în sfîrșit... complicații... ca de obicei... eu...

– Ca de obicei ? Asistenta zîmbi. E prima naștere, nu ?

Omul dădu din cap.

– Nu-i nimic grav, vă asigur. Am să mă duc totuși să văd ce se întîmplă. Dumneavoastră rămîneți aici, da ?

– Da, dar...

Mai vru să spună ceva dar asistenta dispăru.

– Domnul inginer Knoll ?

Se întoarse. În fața lui un tip îmbrăcat într-un costum închis. O pereche de ochelari fumurii îi acopereau privirea. Aducea a gangster din filmele vechi sau a slujitor modern al Mafiei. „Următoarea mișcare ar trebui să fie scoaterea unui pistol de sub haină și..." Dar omul repetă calm întrebarea :

– Domnul inginer Knoll ?

– Da, răspunse acesta enervat. Cel din față îi provoca o repulsie instinctivă.

– Ce doriți de la mine ?

– Aș vrea să stăm de vorbă.

– Despre ce ?

– Este o discuție particulară. Am putea ieși pe hol. Privi peste umărul inginerului la cei doi care se prefăceau că nu-i bagă în seamă. – Vă rog.

O dată ajunși, omul cu ochelari îi arătă o legitimație. Knoll nu văzu prea bine ce scria, își uitase ochelarii la laborator, dar recunoscu emblema Armatei.

– Maior Bryan de la Serviciul Special. Sînteți convocat de urgență la Președinte.

– Ce faceee ? Eu ? Tocmai acum ? Acum v-ați găsit ? Naște nevastă-mea, nu merg nicăieri. De-abia am plecat de la institut. Nu, domnilor, poate să mă cheme și Papa, nu merg. Ei, drăcie !

Brusc, realiză că făcuse o gafă, dar era hotărît să nu dea înapoi. Omul cu ochelari zîmbi, atît cît pot să zîmbească niște ochelari cenușii ai Serviciului Special.

– Și totuși veți merge cu noi. Soția dumneavoastră se află în afară de orice pericol, n-a fost niciodată în pericol, naște și atît. În plus, din ordinul Președintelui, șeful clinicii de obstretică o asistă personal.

– ... ?!

– Am primit ordin să vă aducem chiar

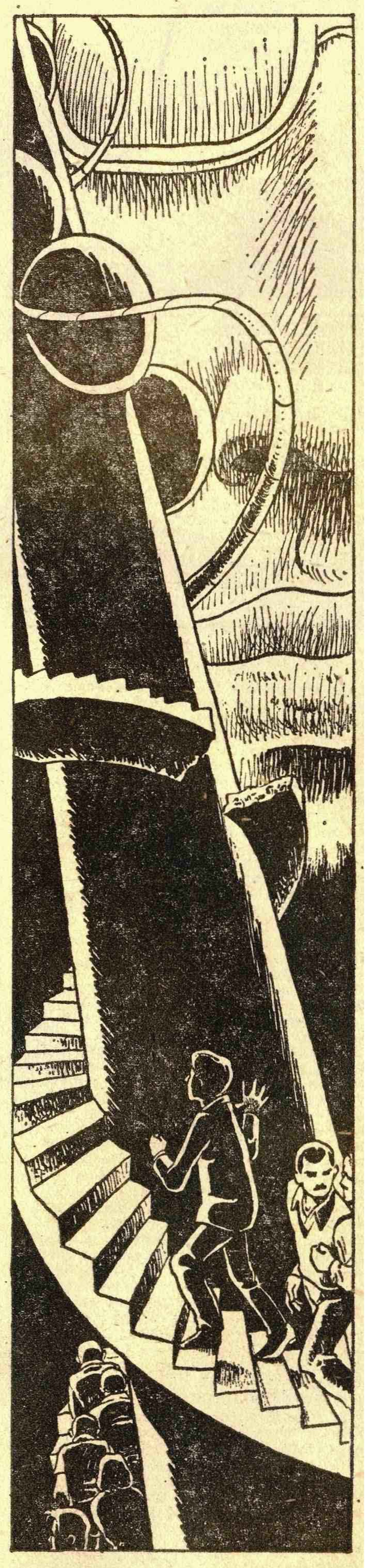

SCARA ÎN SPIRALĂ

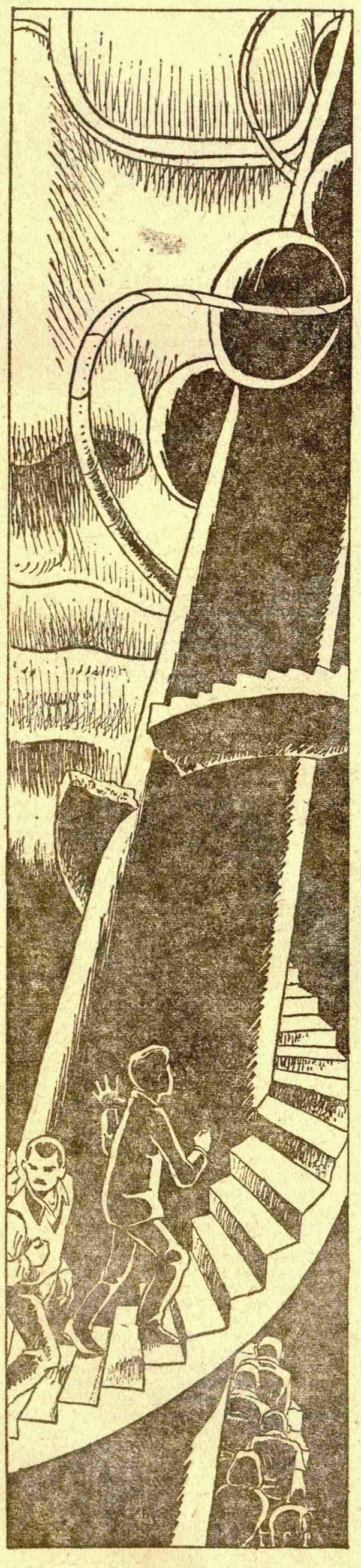

de-ar trebui să folosim forța, cerîndu-vă în prealabil scuzele ce se impun.

– Domnule... !

– Sper că nu va fi cazul. Mizăm pe bunul simț și pe loialitatea dumneavoastră față de guvern. Vă rog să poftiți, mașina ne așteaptă. Cît despre soție, vă vom ține la curent.

Knoll nu mai zise nimic. Era inutil să protesteze în vreun fel, orice ar fi spus, maiorul avea contraargumente, așa că porni spășit spre ieșire.

În timp ce se închideau portierele mașinii negre, asistenta dădu buzna în sala de așteptare.

– Felicitări, domnule Knoll, aveți... – se opri consternată la jumătatea frazei. – Unde s-a... ?

Cei doi bărbați ridicară din umeri.

Marți, 14.06, h : 10,01 a.m.

– Doamnelor și domnilor, – începu Președintele – vă mulțumesc pentru prompta onorare a invitației de a veni aici, lăsîndu-vă problemele la o parte, întrerupîndu-vă vacanțele, părăsindu-vă în pripă laboratoarele, cabinetele sau sălile de curs. Cerînd scuze pentru modul în care unii dintre dumneavoastră au fost aduși, voi intra direct în subiect, abordîndu-l deschis, deoarece timpul soluționării problemelor ce vi le voi expune, vitale pentru existența noastră, a noastră ca indivizi și, implicit, a noastră ca națiune, este extrem de scurt.

Domnilor, războiul este inevitabil. Echilibrul de forțe care pînă acum dădea stabilitate relațiilor noastre cu Ceilalți s-a stricat. Spun **s-a stricat,** deoarece, de ce să ascundem, atît Ei cît și noi am încălcat tratatele privind construirea unor noi arme pentru menținerea supremației. Nu voi intra în detalii, cei de speciailtate vi le vor aduce la cunoștință cînd va fi cazul, vă voi spune doar atît : în urma războiului Omul, ca individ, nu va putea supraviețui. Numai omul, deoarece restul viețuitoarelor nu vor avea nimic de suferit. Cum ? Noua armă nu va afecta nimic altceva decît conștiința umană. Consecința : mii de sinucideri, asta ca efect, imediat, efectele totalitare fiind necunoscute. Bineînțeles, va exista o replică asemănătoare la acest atac, iar probabilitatea necontaminării la suprafață va fi de 1/100 000. Este foarte puțin probabil că vor exista supraviețuitori.

Președintele tăcu. Cele cîteva zeci de perechi de ochi care-l urmăreau își măriseră dimensiunile. Atît. În rest, liniște. Oamenii își țineau răsuflarea. Nu se auzea nimic, absolut nimic. Poate doar bătăile accelerate ale inimilor. Președintele continuă :

– În acest caz, am ales o soluție inumană, ar zice unii, dar singura care ne-ar mai putea ajuta. Inumană pentru că ne-am hotărît să înlocuim treptat o parte a populației cu androizi care nu vor fi afectați, creierul pozitronic avînd alte capacități de apărare și regenerare. În același timp, o altă parte a populației, selecționată după criterii care se vor stabili, va fi criogenizată și coborîtă în adăposturi la mare adîncime, acolo unde efectul armei nu va ajunge. Atît adăposturile cît și fabricile de androizi sînt gata. Urmează a fi unele populate, celelalte a începe producția de serie.

Rolul dumneavoastră, psihologi, sociologi, genetiiceni, programatori, este acela de a **modela conștiințe.** Sînteți acei ce veți stabili tipurile de invidizi care ne vor lua locul. Vă pot spune că androizii noștri sînt capabili să se reproducă după un tipic aproape uman, diferențele în această privință fiind minime. Vor trebui programați pentru asimilarea continuă de conștiințe, dezvoltare pentru ca, evolutiv, societatea să nu stagneze. În acest context, discreția dumneavoastră va trebui să fie deplină, orice cuvînt scăpat ar putea provoca un dezastru, oamenii vor pleca la vînătoare de androizi, depozitele criogenice vor fi luate cu asalt, distruse. Vă avertizez, în cazul în care cineva dintre dumneavoastră ar spune ceva, își va schimba condamnarea la veșnicie într-o condamnare la neființă atît a sa cît și a națiunii.

Din acest moment sînteți declarați proprietatea statului.

Veți locui împreună cu familiile în colonia special amenajată în acest sens. Veți fi cei care în momentul terminării operațiunii de programare veți beneficia primii de **apartamente** criogenice. Șeful proiectului – căruia nu i s-a dat încă o denumire, este pur și simplu **Proiectul** – a fost numit doctorul în psihologie Maximilian Mallory, iar adjunctul său, doctor inginer Ernest Knoll, timpul așa cum v-am spus, este extrem de scurt. Începînd de azi, de la ora 10,00, cincisprezece zile, mai bine zis trei sute șaizeci de ore. Computerele Armatei vă stau la dispoziție.

Doamnelor și domnilor, prieteni, ne aflăm pe treapta unei scări. O scară în spirală pe care urcăm spre culmile desăvîrșirii umane. Voi sînteți cei ce determinați următorul pas. Aveți posibilitatea să fiți zei. N-o irosiți. Sînteți Creatorii, Demiurgii, puteți face lumea de la început. Hotărîți. Dar gîndiți-vă bine : faceți o lume în care să fiți siguri că vă veți putea reintegra. Faceți treapta următoare mai bună, mai logică, mai frumoasă. Faceți să dispară războiul. Urăsc războiul. Vă mulțumesc.

Liniștea fu spartă de sunetul zglobiu al telefonului. Președintele ridică receptorul.

– Da, mulțumesc, Leon. Domnule inginer Knoll, te-ar deranja dacă ar fi nașul băiatului dumitale ?

H : – 56,34/22,05 p.m.

Telefonul sună scurt. Ernest Knoll nu aștepta al doilea apel.

– Ern ? Mallory. Poți veni pînă la mine ? Da ? Te aștept.

Puse receptorul la loc și aruncă o privire spre ușa camerei alăturate. Micul Tom se trezise și plîngea. Liz încerca să-l liniștească.

Proiectul ajunsese la final. Mai era de întocmit raportul. Asta făcea Max de douăsprezece ore. Ceilalți se plictiseau. Ceilalți...

– Intră.

– Max ? S-a întîmplat ceva ?

– Am terminat raportul. Mîine am să te rog să i-l duci tu Președintelui la prima oră. Trebuie să semneze actul final de integrare-implementare al Programelor.

Împinse spre inginer un dosar cu coperți albastre. Knoll se așeză pe fotoliu.

– Aș putea să te întreb de ce nu i-l duci tu ? Ești doar Șeful cel Mare, Dumnezeu-Tatăl ? Eu sînt numai ăla cu cheile...

Privirea lui Max Mallory era lipită de scrumiera mare, roșie, de cristal. Vorbi fără să-l privească pe inginer :

– Ernie, băiatule, m-am hotărît să mă retrag din afacere. Părăsesc Proiectul.

– Cum ?! Ochii lui Knoll se dilatară sub sticlele ochelarilor. Efectul era grotesc.

– Ce să faci ?!

– Bătrîne, am terminat. Gata. Punct. Nu mai există un „de la capăt", sper că pricepi. Și încă ceva : atunci, peste zicem cinci sute de ani, n-aș putea să stau față în față cu propriul meu eu. Să discut cu propria mea fantomă. Pentru că, recunoaște, Ern, noi n-am făcut altceva decît să transmitem conștiința noastră unor mașini, unor supermașini care, odată integrate, își vor lua rolul foarte în serios. Nu avem, nu am ce căuta acolo. Misiunea mea a fost să le creez iluzia existenței umane pe care ei o vor lua drept adevăr de necontestat. Vor evolua, noi vom rămîne pe loc. Vom fi niște arhaici pe care încet, încet ne vor împinge la marginea societății sau ne vor trata ca pe niște animale preistorice, bine conservate, și ne vor găsi locul, în cel mai fericit caz, într-o rezervație luxoasă cu mîncare și apă, mă rog, bere, la discreție. Nu, Ern, nu am puterea să mă reintegrez.

– Prostii, Max, totdeauna ai fost sceptic, dar n-ai dreptate. Va fi într-adevăr un salt, dar este imposibil ca reintegrarea să nu aibă loc. Și apoi va fi foarte interesant de aflat ce-au făcut ăștia lăsați de capul lor cinci sute de ani ! Să părăsești Proiectul ! Asta-i bună !

– Oricum, Ern, te rog să prezinți tu raportul Președintelui. Sînt obosit. Mă voi duce să mă culc.

După ce inginerul părăsi încăperea, Maximilian Mallory rămase un timp nemișcat, fixînd cu privirea un punct inexistent. „Domnilor și doamnelor," își imaginâ discursul Președintelui, „sîntem în faza finală a celui mai interesant Proiect pe care omenirea l-a desăvîrșit pînă acum. Sîntem Creatorii unei..." Se ridică de pe scaun și, grăbit, trecu în cealaltă cameră. Pregătise totul cu minuțiozitate. „Doamnelor și domnilor, Max Mallóry nu este pregătit să fie zeu. Zeii sînt nemuritori. Max Mallory este muritor. Mai devreme sau mai tîrziu veți vedea că am avut drep..."

H : 45,57/9,03 a.m.

– Domnule Președinte, am venit să... să vă prezint Raportul final... Vocea inginerului Knoll tremura. La fel și mîinile. Nu se putea stăpîni. Ochelarii îi căzură pe nas, dar mișcarea reflexă cu care-i punea la loc nu-i reuși. Puse dosarul pe birou și vru să spună ceva, dar Președintele i-o luă înainte :

– Știu, Ernest, am aflat, îmi pare rău. Îl putem considera prima victimă a războiului. A fost un mare savant...

O lumină pîlpîi într-un colț al biroului.

– Da.

– Domnule Președinte – se auzi vocea șefului de cabinet – șantierul P 33, pe circuitul de urgență.

– Dă-mi legătura.

– Inginer Lane, șeful șantierului. Vă informez : La minus 2 217 metri am descoperit o... un... un complex uzinal și un mare depozit. Geologul afirmă că ar avea... mii de ani ! E uluitor, domnule Președinte ! Instalațiile funcționează ! Apoi depozitul...

– Ce conține depozitul ?

– Nu știu dacă este chiar un depozit, așa l-am numit noi. Sînt acolo cîteva sute de sfere de sticlă, iar înăuntru s-ar părea că... că sînt oameni. Oameni criogenizați. E...

– Oameni ?!

– Da, domnule Președinte, oameni !

Președintele tăcu. Simțea pentru prima dată cuvîntul ca pe ceva străin. Foarte străin.

– Bine... Da... Mulțumesc...

Lăsă încet receptorul. Ochii îi urmăriră mișcarea mîinii. Întoarse palma în sus și o privi ca și cum atunci ar fi văzut-o prima oară.

Ca o oglindă moartă

1.

A treia zi de la naufragiu...

Căpitanul își mișcă umerii cu douăzeci de grade către vest. Știa că soarele îi luminează decorațiile din plin, dind strălucire bucățelelor de metal de sub panglicile decolorate. La această oră a zilei crucea de Abilene avea întotdeauna strălucirea caldă a galbenului de sfîrșit de toamnă și se potrivea foarte bine cu roșul panglicii de la cucerirea Shumar-Shuvei, aducîndu-i aminte de măreția de altădată a vînătorilor cu ciini de rasă.

A treia zi de la naufragiu...

Căpitanul închise ochii. Urmărea drumul sudorii ce curgea de sub easchetă, trecea de-a lungul cutelor de pe frunte și se oprea la colțul ochiului sting. Soarele deșertului încinsese agrafele decorațiilor și cele 14 arsuri îi încercuiau pieptul din ce în ce mai dureros.

Grinzile podului începură să vibreze. Căpitanul întoarse capul. Noaptea, podul de oțel ridicat în două zile din scările și balustradele inutile, arăta ca un schelet de libelulă uriaș, sprijinit de pîntecul navei ; căpitanul nu-și putuse înfrînge niciodată repulsia față de insecte.

Curios, grinzile vibrau pe note diferite, după virsta și sexul celor care treceau peste pod. Noaptea, căpitanul știa după ureche cine trece.

Sunetul vibra, amplificîndu-se, iar la picioarele podului nisipul se mișca în valuri ușoare. Arsurile decorațiilor deveniră insuportabile și căpitanul scoase dintr-un buzunar al uniformei culegerea de rugăciuni funebre pe care o ținea special pentru asta, rupse cîteva foi pe care le vîri între piele și țesătură ; acum nu mai simțea nimic.

Galopul unui cal îl făcu din nou să întoarcă capul. Agățat de coama unui cal, un puști își ștergea lacrimile cu dosul miinii.

— Căpitane, strigă el, cei de la al treilea nivel nu vor să creadă că a început să curgă.

Căpitanul puse în buzunar cărticica, cu ochii pe treptele de piatră scăldate în lumina soarelui și ridică încet capul... Să curgă ? Într-adevăr, era de necrezut...

2.

La prima vedere părea un cire antic, una dintre acele construcții făcute dintr-o îmbinare de gradene de piatră așezate concentric în jurul unei arene nisipoase, teatru de devorări absurde și sîngeroase, de uciderl savante puse în scenă pentru a satisface nevoia de sînge a mulțimii înnebunite.

Pe jumătate îngropat în nisip, edificiul de bazalt negru arăta ca și cum straturi de vopsea acoperiseră puțin cite puțin piatra, distrugînd orice muchie evidentă, orice unghi prea ascuțit. Pe alocuri, bulele de aer trăsaseră o rețea fină de vinișoare pe fundul negru cu aspect de lavă vulcanică.

Despre sculpturile lui nu se putea spune nimic precis, privirea aluneca și se afunda ca în apa tulbure a unui lac. Arcadele, culoarele, sălile, își răspundeau în ecou și peste tot, pasul vizitatorului producea sonorități de catedrală.

Circul era complet gol ; cu tot aerul lui de antichitate, rămăsese nefolosit și disponibil — nicăieri nu exista vreo urmă de ocupare anterioară, de adăpost, de obiect abandonat, nimic din ceea ce se descoperă în mod normal printre resturile unei epave. Irwin, la cei zece ani ai lui, cunoștea bine istoria circului pe care unii îl numiseră cu mult timp în urmă „marele teatru“ datorită fastului ceremoniilor ce avuseseră loc aici de-a lungul a trei secole...

Ca o piatră prețioasă în montura ei, circul marca centrul unui complex gigantic din oțel, înțesat de pasarele, radare, nacele de salvare, în jurul cărora apăruseră țevile cu reflexe de oxidare și planurile mobile ale stabilizatoarelor solare. În mijlocul acestei vegetații metalice, gradenele de piatră și inelul palid al arenei se ofereau fără nici o protecție, golașe, vidul cosmic.

Irwin știa că altă dată circul purtase al nume ; uneori căpitanul începea să vorbească despre epoca aceea îndepărtată, epoca „cimitirului stelelor“...

Atunci copiii se strîngeau în jurul bătrînului în noaptea friguroasă a deșertului...

3.

Totul a început cu inevitabilul ghional unei escadrile de prospecțiuni coloniale, a cărei misiune era căutarea unei stele neexplorate. Căpitanul, pe vremea aceea simplu gropar, își amintea și acum momentul în care sondele de detecție începuseră să clipească apropiindu-se de planetoidul Shumar-Shuva. Emoția exploratorilor a fost totuși de scurtă durată ; evaluarea energetică rapidă a planetoidului arăta prea puține resurse. Fără să-și modifice traiectoria, marea escadrilă și-a continuat drumul în vidul stelar către alte descoperiri — cu o excepție (pe care ordinatoarele n-au lămurit-o nici pînă azi) : o duzină de nave au stricat formația ca să-și izbească reactoarele de terenul de aterizare improvizat numit „tabăra nisipurilor lui Taar“... Și nava căpitanului se găsea printre acestea. Astfel, o formație dintre cele mai slab antrenate și echipate fu ștearsă din memoria statelor majore.

Zona reperată 44 pe care hotărîseră s-o colonizeze, printre alte particularități o avea și pe aceea că-i lipsea polul magnetic. Acele busolelor se învirteau într-un ritm de haos. Pentru a se orienta, au trebuit să se încreadă în al șaselea simț al Sumarienilor — „ochiul din ceafă“.

Cei cîțiva nomazi plini de nisip alb pe care i-au întîlnit, le-au spus că pe măsură ce se îndepărtau de satul central, le apărea în cap o durere care creștea pînă cînd devenea insuportabilă. Căpitanul Altaor, conducătorul trupei colonizatoare, s-a decis să-i folosească pe acești nomazi ca ghizi-busole, după ce și-a dat seama că durerea aceea se deplasează de la ceafă spre tîmple în timp ce Sumarienii se deplasează față de centrul satului — ceea ce permitea o evaluare aproximativă a latitudinii și longitudinii.

Trupa a părăsit tabăra în toamnă ; erau patruzeci și cinci de grade la umbră. Nimeni nu bănuia că se vor întoarce după șase ani. Călăuzele au murit de meningită după o lună ; de atunci, coloana 81 a început să rătăcească la întîmplare printr-o vegetație albicioasă, fără clorofilă. Curînd au apărut primele boli, nisipul dovedindu-se generator de infecții : cîteva fire de nisip intrate sub unghie erau suficiente ca să nu mai poți merge. Astfel dricul reglementar al corpului de gropari — un vehicul mare pe șenile, cu o morgă portativă și un incinerator solar — a căpătat mai multă importanță ca materialul militar ce se scufunda cu regularitate în nisip. Așa au trecut cinci ani...

În al șaselea an, o traiectorie mai îndrăzneață decît altele, a adus coloana înapoi la tabără. Gangrena dăduse lovituri adînci, infecția distrugea corpul și membrele ; cei vii erau epuizați.

Tabăra a devenit imediat un imens cimitir : trupurile muribunzilor, umflate de puterziciune, intraseră pe jumătate în nisipul răufăcător. Nu se mai puteau deosebi vii dintre morți. Incineratorul solar nu mai funcționa. De frica nisipului, nu s-a săpat nici un mormînt pentru cei morți.

Căpitanul începuse să se gîndească serios la sinucidere cînd deasupra mării de nisip a apărut nava : era pentru prima oară cînd o vedea, deși auzise destule despre cimitirul zburător. În aceeași seară, după terminarea ceremoniei funerare din arena albă, s-a îmbarcat împreună cu camarazii săi la bordul navei... Deveniseră groparii spațiului cosmic.

4.

Căpitanul povestea : Irwin, îngenuncheat lîngă el, uitase de picioarele amorțite.

— Se numea „locul ultimei odihne“ sau „culmea somnului fără de sfîrșit“. Era ca o adăugare de carapace unele peste altele, cele mai noi acoperindu-le pe cele vechi. Astfel, pe prima navă folosită ca sediu al circului se clădise o a doua, mai mare, cu motoare mai puternice, iar cînd meteoriții și radiațiile cosmice începuseră s-o distrugă, fusese sudată o nouă carapace deasupra ei, și așa mai departe, pînă cînd nava ajunsese ca o păpușă umflată. Vîrsta cimitirului zburător se putea citi după multele învelișuri, unele în altele, unele peste altele, într-un amestec de labirint. În această lume stranie conduceau groparii. Nimeni nu le cunoștea originea, iar istoria corporației lor se pierdea în negura timpurilor. Nu se știa despre ei decît un singur lucru : iremediabil neutri, la sfîrșitul tuturor bătăliilor își făceau datoria de curățitori ai cosmosului.

Unii pretindeau că era vorba de o sectă închisă ; alții, că liga groparilor era o mină de actori ratați, a căror dorință teatrală își găsea satisfacția în ceremoniile funebre — asta mi s-a părut întotdeauna caraghios.

Ca regulă generală, soseam după terminarea oricărei lupte, tăcuți, în picioare pe crenelurile adăpostului nostru de metal, în costume de doliu, cu fețele ascunse sub masca palidă, cu cute amare a confreriei, zburînd peste cîmpul de luptători zdrobiți. Nava se așeza ușor pe sol și valuri de bocitoare ieșeau prin trapele laterale, cu tamburine care tremurau ușor și cu gemete care alungau corbii, în timp ce noi le urmam ca să adunăm rămășițele unei armate distruse... Pentru ritualul propriu-zis, groparii coborau în arenă, în timp ce camarazii celor morți se așezau pe treptele de piatră din jurul arenei, adesea erau acolo, într-o tăcere de moarte, două armate...

Ritualul varia la infinit, în funcție de obiceiuri, moravuri, planete ; imensa bibliotecă a cimitirului avea adunate în ea toate ritualurile cunoscute, de la cele mai barbare pînă la cele mai rafinate. Maeștrii de ceremonii își petreceau zile întregi aplecați deasupra volumelor îngălbenite, studiind totul în cele mai mici amănunte ; orice detaliu uitat ar fi putut duce la distrugerea navei și a locuitorilor ei.

Fiecare zonă a cosmosului avea specialiștii ei, eruditi ai confreriei ce conduceau cu austeritate toate ceremoniile. Această aristocrație mortuară domina asupra populației cimitirului, compusă aproape total din muncitori manuali : gropari, îmbălsămători de cadavre, incinerători, țesători de linoțolii, producători de coștiuge. Un popor pentru care moartea, cu fastul și ornamentația ei, constituia unica preocupare.

La cîte ritualuri stranii n-am asistat... Îmi amintesc și acum emoția care ne usca gîtul cînd pășeam pe pămîntul albicios și plin de cenușă al arenei, căci acolo începea totul, în cercul de praf argintiu al arenei. O scenă în jurul căreia mulțimea de spectatori palizi și tăcuți te privea cu o privire grea ce ți se lipea de membre și își încetinea orice gest pînă la extrem. Ceremonia devenea balet, tragedie, pantomimă. Corpurile deveneau hieroglife vii, orice înclinare avea o semnificație sacră, arena era un altar pe care se mișcau cincizeci de actori cu rolurile perfect învățate, perfect machiați, fiecare pas și fiecare gest avînd un sens, o semnificație simbolică.

Fiecare ceremonie era diferită de cele dinainte... Pe Aldebaran, obiceiul cerea să fie înmormîntate ochii, creierul și organele genitale ale morților ; restul corpului, considerat impur, era devorat de o haită de cîini albinoși, întotdeauna în număr par. Pe Alfa Centauri, cu ajutorul unor injecții speciale se umfla carnea de pe mîinile celor morți, cadavrul avînd astfel niște degete monstruoase.

În alte zone ale cosmosului, morții se injectau cu cerneală roșie de China sau erau deshidratați și restituiți familiilor în săculeți plini cu praf roșu. Pe unul din sateliții lui Jupiter, ritualul cerea ca fiecare cadavru să fie înmormîntat în picioare, cu o vulpe în stomac. Exista și ceremonialul dezmembrării, așa cum trebuia făcut pe Saturn, unde fiecare cadavru era făcut bucăți cu scalpelul sub ochii întregei familii, care aduna în trei urne diferite mușchii, oasele și viscerele. Această dezmembrare avea scopul să distrugă integritatea fizică a celui mort pentru a fi împiedicat să vină ca strigoi și să-i sperie pe cei vii. Putrezirea rapidă era un obicei marțian. Ceremonia era foarte scurtă, o simplă injecție în buric grăbea procesul de descompunere și în cîteva secunde carnea putrezea. Niciodată știința maeștrilor cimitirului n-a fost pusă în dificultate, chiar și cele mai nebunești cereri au fost satisfăcute. Pe Mercur, obligațiile religioase pretindeau jupuirea de piele a celui defunct pentru ca din aceasta să se facă o tunică pe care văduva era obligată s-o poarte pe toată perioada doliului. Pe planetoidul Cytonnia, la sfîrșitul unei bătălii cumplite, groparii, la cererea războinicilor rămași în viață, au construit un monument comemorativ din cosciugele de oțel ale victimelor, îmbinîndu-le ca pe cărămizi și apoi sudîndu-le.

Dar specialitatea navei, care devenise renumită, era mumificarea reducătoare. Moștenită de la îmbălsămătorii Jivaro, această tehnică permite reducerea unui escadron de cavalerie căzut pe cîmpul de luptă pînă la dimensiunile la care încape într-o cutie de pantofi. Corpurile, aduse la dimensiunile unui bibelou, devin extrem de dure. Era posibil să reducă orice defunct ca să-l păstrezi pe o etajeră de bibliotecă sau sub un glob de cristal. Reduceri extreme permiteau chiar introducerea corpului într-un medalion sau o camee, astfel încît văduvul sau văduva să le poarte ca pe o bijuterie obișnuită. Astfel, cadavrul, ferit de putrezicIune pentru totdeauna, rămînea fixat pentru eternitate, scăpînd de oribila distrugere pe care ne-o ascund sicriele și cavourile, triumfînd asupra înfiorătorului „...și în țărînă te vei întoarce“. Era o descoperire extraordinară ; practica mumificării reducătoare s-a răspîndit rapid în cosmos...

Ajuns la această parte a povestirii, căpitanul se oprea adesea cu gîtul uscat. Atunci copiii se retrăgeau fără zgomot, iar pe Irwin îl apuca o disperare plină de furie la gîndul că trebuia să mai amîne descoperirea trecutului încă o dată. Înainta mult prea încet în reconstituirea istoriei, căci memoria celor de pe navă se golise. Numai căpitanul părea să-și mai aducă aminte din cînd în cînd și Irwin era hotărît să afle tot ce se poate de la el.

5.

Puțini erau aceia care cunoșteau adevărata poveste a „cimitirului stelelor“. O dată cu trecerea anilor, apăruseră atîtea legende, încît era greu să mai descoperi adevărul. Ceea ce se știa sigur era că la originea cimitirului fusese un loc pentru spectacole, sau cel puțin așa crezuseră actorii unei trupe teatrale a armatei, conduse de un trubadur ratat, Hannafosse Guthbrand, atunci cînd descoperiseră circul în spatele unei dune de nisip, la sfîrșitul unei bătălii din care erau singurii supraviețuitori. Construcția, ai cărei ocupanți zăceau morți pe cîmpul de luptă, avea pivnițele pline cu lei și tigrii înfometați, iar armele și armurile de pe rastele dovedeaua că cenușa din arenă supsese sîngele multor gladiatori. Camionul-teatru pe care-l avuseseră actorii pierise distrus în bătălie, așa că aceștia au hotărît să folosească „epava“ cu care au decolat după ce au eliberat animalele. Nava au numit-o „marele teatru“ și au făcut cu ea cel mai mare turneu cosmic din cîte au existat. De obicei, cînd „marele teatru“ se așeza lîngă un sat sau oraș, locui-

torii alergau repede acolo, convinşi că nava s-a zdrobit ; asta i-a scutit pe actori să bată ţinuturile în lung şi-n lat ca să facă rost de spectatori. Începuturile trupei n-au fost strălucite... Spectacolele de teatru şi nimic mai mult. Jucau ca să aibă ce minca...

E uimitor că o actriţă atît de mare ca Sheeny Shall i-a cerut într-o bună zi lui Guthbrand s-o ia în trupa lui. Nimeni nu cunoştea greutăţile prin care trecea aceasta, ceea mai mare dintre toate fiind o afecţiune cardiacă pentru care-i fusese implantat un stimulator. Cea mai mare teamă a actriţei a fost ca stimulatorul să nu-i deformeze pieptul, ceea ce nu s-a întîmplat, în schimb au apărut alte necazuri. Stimulatorul era activat de un calculator-emiţător care, avînd bătaie limitată, trebuia să fie tot timpul în preajma ei. Într-o zi cînd se transporta calculatorul spre insula particulară a marei actriţe, un val uriaş a răsturnat hidroglisorul deasupra unei gropi marine foarte adînci şi calculatorul a ajuns pe fundul oceanului. Inima a continuat să bată, semn că emiţătorul îşi făcea datoria mai departe. De atunci, Sheeny Shall n-a mai părăsit niciodată insula, orice turneu scoţînd-o din raza de emisiune a calculatorului. Ca urmare, directorii teatrelor au uitat-o ; o uitaseră şi spectatorii atunci cînd „marele teatru" s-a aşezat în vecinătatea insulei ca să dea un spectacol — Hannafosse Guthbrand avea nevoie de combustibil. Sheeny suferea că nu mai joacă ; la spectacol, pe care s-a dus imediat să-l vadă, l-a aplaudat puţin prea entuziasmată pe marele Hannafosse... După spectacol, rătăcind pe sub arcadele din jurul arenei, a simţit că renaşte ; uitase că spectacolul a fost slab. A doua zi a ieşit în calea lui Hannafosse, cu care a stat mult de vorbă, apoi s-au reîntîlnit... Cînd Hannafosse i-a propus un rol în trupă, Sheeny a crezut că stimulatorul o să plesnească. Trupa a rămas pe insulă aproape un an, iar asociaţia lor s-a dovedit o bună afacere : toată lumea venea s-o vadă pe actriţa care putea să moară în mijlocul unei replici. Această speranţă morbidă a spectatorilor nu era deloc ieftină şi Sheeny, adunînd ban după ban, a început să spere că într-o zi va avea destui ca să scoată calculatorul de pe fundul oceanului, înainte ca un curent să-l ducă prea departe de insulă.

Trupa a dat nenumărate spectacole. Din cînd în cînd, urmînd sfaturile abile ale asociatului ei, Sheeny se oprea brusc în mijlocul unei replici ca şi cum inima ar fi încetat să-i mai bată. Atunci, toţi spectatorii se ridicau în picioare cu sufletul la gură, aşteptînd s-o vadă moartă, după cîteva momente, Sheeny îşi revenea şi spectacolul continua. Emoţia însă rămînea şi cota încasărilor nu scădea niciodată. Aceasta a fost epoca de prosperitate a „marelui teatru". Curînd, trupa a avut numai actori de succes şi Guthbrand a socotit nimerit să se ocupe numai de partea financiară şi administrativă a afacerii. Sheeny n-a reuşit să recupereze calculatorul pierdut, în schimb a avut destul bani ca să-şi cumpere altul, reglat pe aceeaşi frecvenţă de emisie. Noul calculator a fost încărcat pe nava teatru care a pornit în căutarea aventurii... Motoarele erau noi, carcasa fusese consolidată, erau bogaţi ; totul părea de bun augur... Atunci a apărut pe navă boala, în cîteva săptămîni, ciuma turbei a decimat trupa, iar actorii rămaşi în viaţă au devenit gropari improvizaţi ce aveau grijă de rugurile din arenă unde erau arse trupurile celor morţi. Sheeny Shall, aşa de aproape altă dată de moarte, a trecut prin ciumă fără să i se întîmple nimic, sufletul însă i-a rămas însemnat de fumul şi mirosul cadavrelor arse. După ce a dispărut epidemia, n-a mai fost în stare să-şi reia viaţa de unde o lăsase. O înspăimînta inutilitatea vieţii ei de pînă atunci ; în suflet a apărut stoicismul. Aşa s-a hotărît să-şi consacre restul vieţii ideii de moarte : „marele teatru" a dispărut odată cu naşterea „cimitirului stelelor".

6.

— Şi mai departe ? întrebă Irwin, luîndu-l de mînă pe căpitan ; acesta păru un moment că revine la realitate, apoi ochii i se înceţoşară din nou.

— Şi mai departe ? întrebă din nou copilul, hotărît să-l facă pe bătrîn să vorbească. Erau atîtea întrebări fără răspunst, atîtea pete albe în cartea istorici pe care Irwin încerca s-o reconstituie...

— Povesteşte-mi despre Sheeny Shall, despre maeştrii de ceremonie, despre necropolă, despre...

Eforturile disperate ale copilului de a afla erau rar răsplătite, amintirile bătrînului căpitan erau dezordonate şi dezlînate.

„...Sheeny Shall conducea totul ; unii spuneau că e nemuritoare, alţii că murise de mult şi acum ieşise din mormînt ca să se ocupe de „cimitirul stelelor". Toţi o respectau şi se temeau de ea. De cîte ori, încrucişîndu-mi drumul cu al ei, n-am fost tentat să-i pun mîna pe piept ca să-i simt cu degetele bătăile inimii... Dar numai un nebun ar fi îndrăznit să facă aşa ceva.

Sheeny Shall organiza fiecare ceremonie, cunoştea toate secretele machiajului, ale costumelor şi decorurilor. Pregătea cîntecele şi dansurile rituale cu o putere de cunoaştere surprinzătoare la o femeie atît de austeră ; sau poate că nu era femeie ?"

Copilului nu-i plăceau aceste deliruri mistice ale căpitanului, însă le suporta cu răbdare : erau singura sursă de informaţie pe care o avea.

„...Adesea apăreau certuri : printre maeştrii de ceremonii erau unii care voiau să transforme nava într-o necropolă zburătoare, un stup gigantic care să cuprindă corpurile reduse ale morţilor din toată galaxia. Ca tehnică, treaba asta nu era greu de realizat, însă necesita un număr imens de sertare numerotate în care trebuiau depuse mumiile reduse adunate din întregul univers. Sheeny Shall a pus capăt acestei idei cînd a descoperit că unul dintre îmbălsămători vindea unor traficanţi de antichităţi, mumiile reduse ale militarilor în ţinută de gală, ca „miniatură de epocă".

— Sfîrşitul, vreu să ştiu sfîrşitul : tremura copilul, la capătul răbdării...

Căpitanul însă era pierdut în visare...

7.

Irwin se trezea în puterea nopţii, aproape sufocat de lînţoliul cu care se acoperea. Cu sufletul arzînd de dorinţa de a şti, pleca în căutarea căpitanului, pîndindu-i paşii ce nu se opreau din cauza insomniei. După ce-l descoperea, îl punea să-i povestească despre moartea cimitirului.

— Catastrofa care a decis soarta „cimitirului stelelor" a avut loc în seara unei incinerări, în grădinile prezidenţiale ale nisipurilor din Saint-Hool. Prima soţie a preşedintelui îşi dăduse sufletul, victimă a unei epidemii, şi obiceiul locului cerea arderea pe rug a defunctei, a copiilor ei, a tuturor servitoarelor şi a bunurilor personale. Acest procedeu de incinare, foarte rar, cerea o organizare complicată. Sheeny Shall muncise trei zile şi trei nopţi pentru asta. Acum ceremonia era gata să înceapă. Sheeny a intonat prima oraţie funebră, aşezată lîngă rugurile pregătite. La sfîrşitul oraţiei, o sută de maeştri de ceremonii au intrat în arenă, urmaţi de două sute de auxiliari.

Palatul preşedinţei fusese aşezat în mijlocul unui deşert nisipos, ca un miracol de verdeaţă, a cărui viaţă era întreţinută de o reţea subterană de canalizare ce-şi avea izvorul la o distanţă de 600 km de acolo, într-un lac artificial dintr-un masiv muntos. Abia începuse ceremonia funerară, cînd planeta a fost izbită de un meteorit în plin deşert, la două sute de kilometri de palat. Şocul ciocnirii a fost prea puţin resimţit în zona circului dar unde de şoc a trecut prin scoarţă, deschizînd o falie în dreptul grădinilor de la parterul palatului, exact sub nava noastră ; nava a căzut în falie, douăzeci de metri mai jos, şi a rămas la orizontală. Deasupra grădinilor s-a ridicat un nor de praf ; n-au fost victime — toată lumea era la ceremonie — dar s-a creat panică. Ceremonia a continuat : preşedintele nu s-a clintit de pe fotoliul de onoare, nici Sheeny Shall n-a tresărit sub masca rituală. Nimeni nu şi-a dat seama atunci că falia continuă să înainteze către nord, tăindu-şi cu uşurinţă drum prin deşertul nisipos, către lacul artificial. Cînd falia a ajuns la lac, un curent de aer proaspăt a pătruns în arenă. Căpitanul a fost acela care a văzut valul imens de apă ce se apropia vertiginos, tîrînd după el nisip şi pietre ; cînd apa a izbit nava, cu un reflex disperat, căpitanul a pornit reactoarele şi aceeasta a ţîşnit din apă ca o jerbă gigantică.

Apa smulsese pasarelele, măturase de pe punţi maşiniştii şi umplusе circul ca pe o simplă chiuvetă ; îngreunată, nava s-a izbit de sol la poalele unei faleze, zdrobindu-şi reactoarele. Aşa a fost sfîrşitul „cimitirului stelelor", mai mult, dintre toţi cei care se găseau în arenă, nu s-a mai întors nimeni şi cei rămaşi în viaţă nu puteau să golească circul de apă.

Irwin nu şi-a cunoscut niciodată părinţii ; a fost găsit a doua zi după catastrofă, gol, umblînd de-a buşilea pe un culoar în care pătrunsese apa. Părea să aibă şase luni ; nimeni n-a reuşit să-şi dea seama cine fuseseră părinţii lui.

Orfanii scăpaţi din catastrofă au fost crescuţi în comun, în vechea sală de jocuri de pe punteă superioară. Catastrofa a făcut multe victime : toţi maeştrii de ceremonii, Sheeny Shall, cîteva sute de auxiliari, muriseră înecaţi. Micile corporaţii, neparticipînd niciodată la ceremonii, au avut foarte puţine victime.

În ziua următoare catastrofei, supravieţuitorii au realizat că şocul izbiturii deschisese trapele compartimentelor în care erau depozitate vehiculele de teren, de mult timp nefolosite. Printre toate maşinăriile acelea, rămas de pe vremea primelor colonizări, se afla şi un plantator automat de mine — principiul său de funcţionare fiind extrem de simplu : odată declanşat, începe să descrie cercuri concentrice apropiate, îngropînd mine plate ca nişte pilule, greu de distins cu ochiul liber. Acest automat s-a declanşat din cauza izbiturii, a ieşit din buncăr şi s-a apucat de treaba pentru care fusese construit, a înconjurat două zile nava plantînd mine, după care a sărit în aer trecînd peste una din minele îngropate. Abia atunci, oamenii şi-au dat seama de tragicul adevăr al situaţiei : erau blocaţi în navă, într-un deşert pustiu, departe de orice urmă de viaţă.

Împotriva oricărei aşteptări, viaţa şi-a reluat cursul normal ; nava şi-a mărit volumul, adăugîndu-se o mulţime de mici nave-anexă, ca nişte alveole, în jurul circului, transformînd „cimitirul" într-un stup. Orăşelul construit a devenit singurul univers al supravieţuitorilor. Unii au continuat să locuiască în vechile lor cabine, alţii au preferat micile nave exterioare. Adulţii nu se întîlneau decît seara, cînd veneau la circ să-şi facă provizii de apă ; fiecare se refugia în spatele ţevilor şi pasarelelor care-i delimitau teritoriul...

Cuptoarele solare pe care le instalase odinioară Sheeny Shall, continuau să furnizeze energia necesară pentru obţinerea hranei.

Astfel au trecut opt sau nouă ani... Nivelul apei din circ scăzuse, dar probabil peste treizeci de ani ar fi dispărut de tot.

Ar fi greu de spus dacă Irwin suferea sau nu : necunoscîndu-şi părinţii, avea convingerea că aparţine uneia din familiile dispărute în cursul ultimei ceremonii — i se povestise despre o tînără familie din cercul apropiaţilor lui Sheeny Shall, care îşi botezase copilul în timpul ultimei călătorii a navei. Încă de la început, a fost mai preocupat de rangul părinţilor decît de pierderea lor. A crescut cu picioarele pe tabla punţii şi cu ochii pe ceea ce mai rămăsese din circul lui Sheeny Shall.

8.

Pe la începutul toamnei au apărut păsările ; zburau pe coridoare, izbindu-se de pasarele şi hublouri şi ajungeau pînă la pod, unde, orbite de lumină, cădeau uşor pe tabla încinsă. Apariţia lor i-a uluit pe adulţi ; doar copiii ştiau că păsările ieşiseră din vechea rezervă de accesorii, de care nimeni nu se mai apropia de cînd unul din generatoare avea scăpări de radiaţii. Dacă păsările n-ar fi fost bolnave, povestea asta n-ar fi avut nici o importanţă — radiaţiile le provocaseră înmuierea ţesuturilor pînă acolo încît unele nu mai aveau oase. Căpitanul, după ce a verificat cu contorul de radiaţii, i-a asigurat pe adulţi că nu sînt în pericol ; oamenii însă nu le-au privit nici acum cu mai multă simpatie pe bietele păsări, care rămîneau insensibile la alicele ce intrau în carne, fără să le facă rău, ba chiar dîndu-le mai mult vitalitate. S-a observat chiar că ele caută să intre în contact cu metalul, ajungînd pînă acolo încît fură cartuşele şi le înghit. Căpitanul le-a explicat copiilor că păsările sînt dirijate de instinct către cel mai bun antidot ; aşa i-a venit ideea să facă speriători din plumb pentru păsări, care s-au năpustit înnebunite, smulgînd plumbul cu ciocurile şi ghearele. Astfel, cele mai puţin atinse au reuşit să-şi revină la starea de dinainte de iradiere.

Nava era pentru copii un loc de descoperiri formidabile. Prima lor acţiune a avut loc în vechiul magazin de pompe funebre, plin cu cele mai ciudate obiecte, acum îngropate în straturi de praf ; aici au descoperit pietrele cu ecou, care amplificau la infinit intensitatea sunetelor. Apoi au tăiat capetele sperietorilor pentru păsări ca să joace bowling pe pod. Lui Irwin cel mai mult îi plăcea să meargă la circ şi să simtă sub picioare piatra neagră cu urme de bule ; culoarea ei nu reflecta lumina arzătoare a soarelui şi puteai să mergi fără să închizi ochii. Două trepte mai jos era apa, ca o oglindă moartă ; copilul stătea ore întregi cu apa lîngă picioare şi cu ochii în ea. Lacul — aşa îl numiseră copii — era loc de vrăjitorii. Toţi ştiau că apa nu scoasese la suprafaţă nici un corp, deci lacul însemna infernul ; se răspîndise printre ei credinţa că apa atrage în adînc orice corp care o atinge, fără putinţă de scăpare. Irwin era un membru activ al acestui cult. Într-o bună zi, Andrew a avut ideea să facă o experienţă pentru „cunoaşterea ştiinţifică" a fundului lacului. Aveau la îndemînă un cîrlig, un colac de cablu electric şi cîteva bucăţi de metal ; au explorat de sute de ori fundul lacului fără să scoată nimic la suprafaţă. Erau pe cale de a abandona, cînd Larry a văzut ceva agăţat de cîrlig. Irwin deja bănuia ce este : o mască mortuară. Apa o deformase îngrozitor, dar se puteau ghici contururile unei feţe cu pomeţi proeminenţi. Decepţionaţi, copiii şi-au căutat alt loc de joacă ; Irwin a rămas pe loc, cu masca mortuară în mînă. A pus masca la uscat cu foarte multă grijă şi ceea ce a obţinut a fost o faţă stranie, cu orbite enorme şi frunte înaltă, teribil de expresivă ; asta l-a copleşit.

În ziua cînd a găsit camera invitaţiilor ilustrate, a căutat zadarnic printre feţele îngălbenite imaginea vie a măştii.

Dacă n-ar fi mers mai departe decît oricare alt copil în explorările lui, Irwin n-ar fi făcut niciodată marea lui descoperire ; de multă vreme nimeni nu mai coborîse sub a treia punte, din cauza culoarelor în care te treceau fiorii de spaimă la gîndul că dincolo de peretele de piatră se găseşte circul scufundat în apă. În călătoriile lui, Irwin a descoperit într-o bună zi, mergînd la întîmplare, o sală imensă în care, absurd, a auzit paşi. În momentul acela, a crezut că o să moară... a văzut venind spre el un cal ! Animalul se plimba liniştit printre ruinele catacombelor vechiului teatru. Călare pe calul ce supravieţuise ca prin minune, a ocolit de mai multe ori nava, atingînd

Continuare în pag. 19

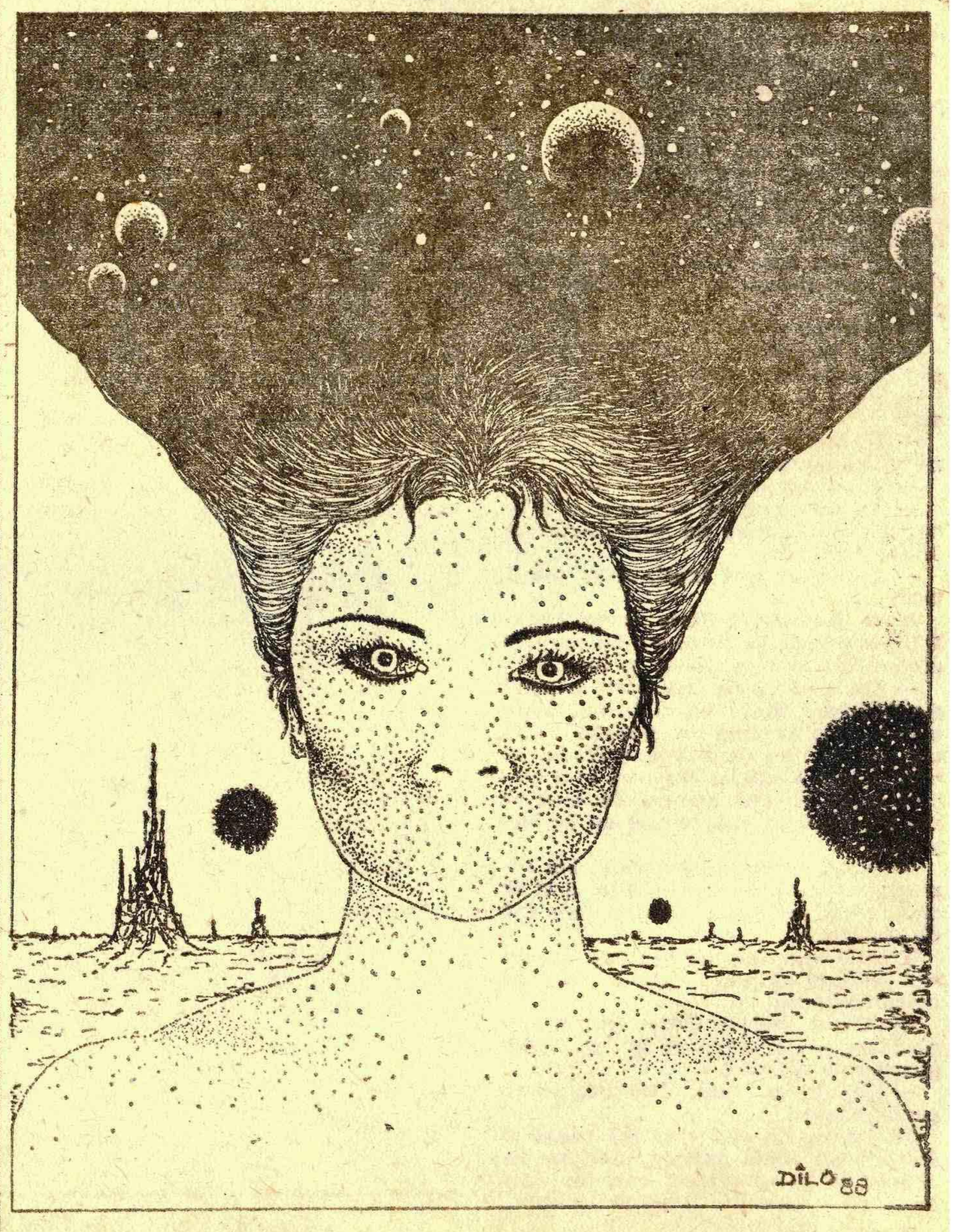

Desene : FLORIN MIHAI DILOIU

NEMURITORII

DANIEL DUMITRU

Stăm de cîteva zile lîngă stînca asta golașă ; Kati a plecat după fructe. Privesc miniemițătorul — care mi se pare ciudat — și nu-mi vine să apăs butonul de pornire. „Hei, Peter" parcă-l aud pe Steve, deși au trecut aproape doi ani „ia și jucăria asta cu tine. Merge de la orice distanță dar bateria nu ține mult. Cînd ai să dai de extratereștrii ăia, anunță-mă și pe mine ; să-l pui pe unul să vorbească, să-i auzim și noi vocea". Rîdea jovial, bătîndu-mă cu palma pe umăr.

Încordarea nervoasă mă depășește, iar sudoarea curge șiroaie ; mă hotărăsc brusc și apăs pe declanșator.

În timp ce alergam înebunit pe culoare, am înjurat monitorul de pe peretele sufrageriei : nicodată nu înțelesesem de ce n-au pus două — unul de alarmă și celălalt pentru știrile curente. Întotdeauna, cînd auzeam fișiitul, trebuia să stau cu privirea încordată la ecran : dacă era mareșalul, nici nu mai ascultam ce spune, mă repezeam la dulap și-mi îmbrăcam echipamentul de luptă în cel mai scurt timp. Învățasem lecția : alergam la postul care îmi era dat în apărare și trăgeam cu disperare în toate navele care zumzăiau deasupra orașului, în rest îmi era indiferent. La întoarcere, mă tolăneam ușurat pe un fotoliu. De data asta, i-am terminat repede, după care mi-a venit poftă să beau ceva. Am luat elevatorul și am coborît la etajul -7 ; în cîrciuma lui Girolamo nu apucase să se stringă prea multă lume.

Girolamo era un bărbat de vreo patruzeci de ani, enorm de gras, cu care mă înțelegeam bine. Cînd am intrat pe ușă, ținea în mînă un teanc de bancnote pe care se încăpățîna să le numere. M-am apropiat de bar.

— O mie două sute, o mie trei sute, o mie patru sute... Hello, Peter !

— Bine te-am găsit, Girry !

— O mie opt sute, nouă sute, două mii... Cam rar pe aici în ultima vreme.

— Văd că-ți merg afacerile.

— Ba bine că nu ! Tu ce mai faci ?

— Rău.

— Cum așa ?

— M-au dat afară de la laborator.

Rîse binevoitor, privindu-mă mirat.

— De ce ?

— Tu l-ai pocnit pe unul ? Dacă îmi spunea altcineva... Tot o specială ?

— Da, dar una dublă.

Continua să vorbească în timp ce-mi prepara băutura.

— Cum ai reușit ?

— Nu l-am mai suportat ; după ce că venise doar de o săptămînă la noi, și-a băgat nasul în eprubetele mele și mi-a întors pe dos calculele cu teoriile lui aiurite.

Girry îmi puse paharul plin în față, după care începu să lustruiască tejgheaua.

— Și acum ce faci ?

— Nu fac nimic, ce să fac ? Aștept să văd ce se mai întîmplă.

— Crezi că o să se mai întîmple ceva ?

— Fii serios, nu mă lasă ăștia pe mine să hoinăresc ca un terchea-berchea.

— Asta cam așa e, Peter dragă.

— Tu nu vezi ce harababură e în orașul ăsta în care ne ambiționăm să trăim fericiți ?

— Vorbește mai încet, ce te avînți așa ?

Avea dreptate, o luase razna. Localul, între timp, se umplu. Își apropie obrazul de mine vorbind în șoaptă :

— Ce crezi că în altă parte e raiul pe Pămînt ? Peste tot e la fel, toate sînt pe dos de cînd cu războiul ăsta ; nu poți să bei în liniște cafeaua, să vezi un film sau să dansezi la o petrecere că și sună alarma. În ceea ce mă privește, nu văd ce mai au de împărțit.

Sorbeam cu nesaț băutura și am renunțat să mai spun ceva. Din cînd în cînd, aruncam cîte o privire spre ușa de la intrare.

Terminasem de mult băutura, dar nu mă hotăram să plec : acasă nu mă aștepta nimeni.

Cînd m-a strigat Girry, tocmai mă gîndeam că rămăsesem în uniforma gărzilor de apărare.

— Hei, Peter, am impresia că te caută cineva !

Mă întorc să văd cine mă caută și descopăr la cîțiva pași de mine, un tip brunet cu părul cărunt, care-mi zîmbește ca o reclamă de pastă de dinți.

— Peter Handorff ?

— În persoană.

— Mă numesc Steve Mc Lane. Se pare că șeful meu are o treabă pentru tine.

— I-auzi. Și ce fel de șef e șefu' ăsta al tău ?

— Ai să afli la timpul potrivit.

Am plecat și ne-am așezat la o masă, într-un colț al localului.

— Ce bei ?

— Deocamdată nimic. S-auzim despre ce e vorba.

— Ei bine, zise așezîndu-se confortabil pe scaun, se pare că pe Pămînt au sosit niște vizitatori ; misiunea ta e să te duci acolo și să-i contactezi. Ce zici ?

— Și dacă nu vreau ?

— Treaba ta, a doua oară nu-ți mai spun. Fii serios, Peter, știu la fel de bine ca și tine că ieri te-au dat afară de la laborator. Crezi că o să te lase cineva să stai degeaba ? Și dacă aștepți să se gîndească ei la tine, să fii bucuros cînd o s-ajungi să speli culoarele în tura de noapte.

Nu-l văzusem pe Steve în viața mea, dar presimțisem că are dreptate ; în definitiv, nu lăsam nimic în urmă, iar ideea asta cu plecatul din oraș începuse să-mi sune plăcut în urechi.

— O.K., m-ai convins, am zis.

— Să mergem, atunci ; nu-i timp de pierdut.

Ne-am ridicat și am ieșit, în timp ce Steve îmi dădea detalii :

— Echipajul e format din cinci oameni, pe care o să-i cunoști mîine, cînd are loc plecarea. Nu putem întîrzia prea mult, ca nu cumva o nenorocită de alarmă să ne strice treaba.

Ușa elvatorului se închise. Steve apăsase pe butonul care indica etajul 3.

— Pînă la frontiera junglei o să mergeți cu o buburuză și de acolo, pe jos ; să nu-mi spui că ai reumatism sau platfus — știu că n-ai.

— Auzi, Steve, cred că mă cunoști mai bine decît mă cunosc eu !

— Mai știi ? Unde rămăsesem ? Ah, da : în buburuză se află echipamentul vostru — rucsacuri, hrană conservată, haine de schimb, truse medicale, etc.

Ca arhitectură, orașul nostru era aproape identic cu toate celelalte orașe de pe Pămînt : arăta ca o sferă îngropată puțin în pămînt, la suprafața solului fiind nivelul zero. Sub acest nivel, etajele se numerotau cu minus și majoritatea erau locuri de cheltuit banii : localuri și videoteci. De la etajul zero la doi, se găseau locurile de recreere ; stadioane, parcuri de agrement, terenuri de golf, piscine. Apoi, etajele imediat superioare erau destinate locuințelor și în ordine crescătoare a nivelelor, urmau : fabricile, armata și personalitățile orașului. Accesul se făcea printr-o rețea întreagă de elevatoare. Etajul 34 cuprindea și un mini-aerodrom pentru uzul cetățenilor orașului. Acolo mă conduse Steve. Pe una din piste se afla buburuza, un mijloc de transport foarte eficace. Înainte de a închide trapa, n-am mai rezistat și l-am întrebat :

— Acum, că tot nu mai contează, poate-mi spui și mie, cine e șeful ăsta misterios ?

— Ministrul cu problemele păcii.

— Hm, trebuia să-mi dau seama. Unii nu mai prididesc cu războiul, iar dumnealui se interesează de extratereștri.

N-am mai auzit răspunsul lui ; în timp ce vorbeam, am apăsat pe butonul de pornire și trapa s-a închis.

Buburuza are două părți : cea din față servește pilotării și are cîteva fotolii pentru pasageri, iar partea din spate este rezervată cabinelor. Înăuntru era o lumină difuză, dată de neoanele de control ; pe una din uși era o plăcuță metalică pe care se afla numele meu. Pe celelalte uși nu era nici un nume.

Am intrat în cabina mea și, obosit cum eram, am adormit imediat. Am dormit mult ; cînd m-am trezit, pe cer strălucea soarele, iar buburuza plutea la trei metri de sol. Am făcut un duș, apoi am făcut inventarul cabinei : trei aparate de ras, șase costume sport, două perechi de bocanci „viață lungă", o duzină de borcane cu cafea concentrată, cîteva tuburi cu energizante... Am renunțat ; eram convins că o să găsesc tot ce-mi trebuie. După ce m-am îmbrăcat într-unul din costume și am încălțat o pereche de bocanci, am ieșit pe hol să-i caut pe ceilalți membri ai echipajului.

Un glas de primadonă mi-a zis :

— Bună dimineața, Peter !

— Asta s-o crezi tu !

A rîs, dezvăluind o dantură impecabilă.

— Mă numesc Kati și sînt de la „Comunicații". Hai să cunoști echipa.

Pînă în hol am bombănit furios ; eram hotărît să nu fiu prea prietenos. Kati făcu prezentările :

— Ethel, doctor în biologie.

O roșcată numai zîmbet, s-a ridicat din fotoliu, întinzîndu-mi mîna. Celelalte au urmat același ritual.

— Lola, directoarea institutului de proiectări.

O mulatră de o sobrietate prefăcută.

— Clotilda, doctor în electronică.

Fără cuvinte.

— El este Peter.

M-au invitat să joc cărți. La început am refuzat, apoi mi-am dat seama că nu se mai putea schimba nimic : eram obligat să străbat misterioasa junglă în compania unor femei încîntătoare. M-am așezat la masă și pînă seara am pierdut o treime din banii pe care aveam să-i primesc la întoarcerea în oraș.

• • •

După cîteva clipe, frecvența s-a reglat de la sine, apoi s-a auzit fișiitul, monoton, fără pic de inflexiune. Continui să stau încordat, într-o așteptare bolnăvicioasă. Aștept.

• • •

Cînd am deschis ochii, era noapte. Întunericul de deasupra mea era format din coroane de copaci care se multiplicau la infinit. M-am întors încet pe o parte și culcușul meu din iarbă foșni ușor. Ethel îmi zîmbi și cu o cîrpă udă îmi șterse fața transpirată. Dincolo de ea vedeam focul mocnind înfundat și pe celelalte fete dormind adînc.

— Lasă, dormi, i-am șoptit.

Mi-a pus degetul pe buze, făcîndu-mi semn să tac. Aș fi vrut s-o întreb în ce zi sîntem, dar am renunțat ; încercam să-mi amintesc și memoria nu ma ajuta. Știam că făcusem un drum lung și că eram bolnav și istovit de febră. Mi-era frică să închid ochii, de frica eternului coșmar — orașul era o cetate atacată de lasere, lansatoare de rachete și blindate, iar noi apăram în zadar meterezele înalte cu săbii și lănci stupide.

În timpul bolii, mi-am văzut așa de aproape sfîrșitul, încît ideea morții îmi devenise apropiată. Totuși n-am murit ; după o convalescență lungă, eram din nou înzdrăvenit și gata de drum. Simțeam o mare bucurie că scăpasem de amenințarea morții. De atunci, cred, am început să iubesc viața. Eram prea fericit ca să prevăd catastrofa.

Prima a fost Clotilda.

Căutam un loc pentru înnoptat ; deodată, privirea mi-a fost atrasă de o sclipire argintie în lumina apusului de soare. Părea un fir subțire ce urma de undeva din iarba înaltă. M-am dus să văd ce este și cînd am ajuns, am căzut într-un fel de hamac lipicios sub care era săpată o gaură în pămînt ; după puțin timp, din ea a ieșit un păianjen enorm. Eu eram prada. Am țipat din toate puterile ; în cîteva clipe, Clotilda a fost lîngă mine. În disperare, a apucat păianjenul cu mîinile, încercînd să-l ridice. Au căzut amîndoi. Apoi a venit Kati ; laserul a șuierat lung, despărțind păianjenul în două Un lichid vîscos a țîșnit, împroșcîndu-ne. Din nefericire, pentru Clotilda era prea tîrziu. Spre dimineață, i-am săpat o groapă pe care am acoperit-o cu pămînt și crengi.

Ethel era o ființă foarte comunicativă ; tot drumul ne-a povestit despre evoluția biologică. Pentru ea, jungla era o revelație, singura modalitate de a vedea pe viu ceea ce cărțile din Biblioteca Enciclopedică arătau în fotografii colorate. „Uite — zicea — acesta este un Liconix. Lumea îi zice și nufăr ; pe vremuri, era mult mai mic și neotrăvitor". De cîte ori nu ne-a salvat viața, prevenindu-ne la timp de primejdiile junglei !

Într-una din zile, la un popas, era să mă așez pe un mușuroi de furnici ; m-a oprit la timp, explicîndu-mi că mușcăturile numai de la trei furnici în același timp, paralizează sistemul respirator. Mi-a reproșat că n-o să am niciodată grijă de mine și a plecat în locul meu după apă. Am așteptat mult timp să se întoarcă, dar nu s-a mai întors. Am plecat îngrijorați după ea ; ca să ajungi la riu, trebuia să treci pe sub coroanele copacilor, printr-o poiană întunecoasă. În poiana asta am găsit-o pe Ethel în iarbă, într-o baltă de sînge ; deasupra ei zburau păsări mari, hidoase, care, după ce smulgeau bucăți din Ethel, se așezau pe crengi cu capul în jos ca să digere. Lola îmi puse în mînă o grenadă, privindu-mă cu înțeles. Nu aveam curajul s-o fac, din cauza zilei de 31 decembrie, anul trecut. În ziua aceea, orașul a fost atacat prin surprindere. Am fost mobilizați urgent și abia am putut respinge atacul. Cînd totul s-a terminat, am trecut pe la seră și am luat un brăduț pentru copii. „Bau !" am zis, intrînd pe ușă... dar soția și copiii erau morți, iar apartamentul devastat. Am privit mult timp fețele lor pline de groază, apoi am plîns pe pragul ușii, strîngînd brăduțul la piept...

Acum în fața mea era Ethel, la hotarul dintre viață și moarte, cu trupul zbătîndu-se convulsiv. Am tras inelul și am aruncat grenada, după care m-am aruncat la pămînt ; stropi deși au căzut de sus ca o burniță de toamnă.

Rămăsesem doar trei. Mai aveam puțin pînă la zonă ; învățasem să ne ferim de păsări, de țînțari, de păianjeni ... Mergeam în coloană, Lola în față, eu la mijloc și Kati în urmă. Deodată, Lola a dispărut, ca înghițită de pămînt ; instinctiv, am sărit într-o parte, trăgînd-o și pe Kati după mine. Era fantastic ! Semăna atît de mult cu ce văzusem cînd Lola încă mai era printre noi, încît nu-mi venea să cred că poate fi atît de aproape. Nu lipseau nici copacii și nici iarba și totuși mlaștina era acolo, la un metru de noi, adîncă și misterioasă.

Doar eu și Kati.

În sfîrșit, am ajuns la zonă ; acolo, nici urmă de extratereștri. Am colindat împrejurimile timp de două luni, dar fără nici un rezultat ; n-am găsit nimic extraterestru în nesfîrșita junglă.

• • •

Clic ! Fișiitul s-a oprit. Mă rezem de stîncă, cu miniemițătorul mort în mînă. Capul îmi vuiește de întrebări fără răspuns.

Soarele apune undeva, dincolo de copaci, inundînd cu reflexe sîngerii pădurea. Sîntem acolo, neclintiți, ca un grup statuar din Muzeul de Antichități.

— O să avem un copil, Peter, îmi șoptește Kati, pe care aproape n-o aud. Privirea mi se pierde la orizont, pe un nor în formă de ciupercă...

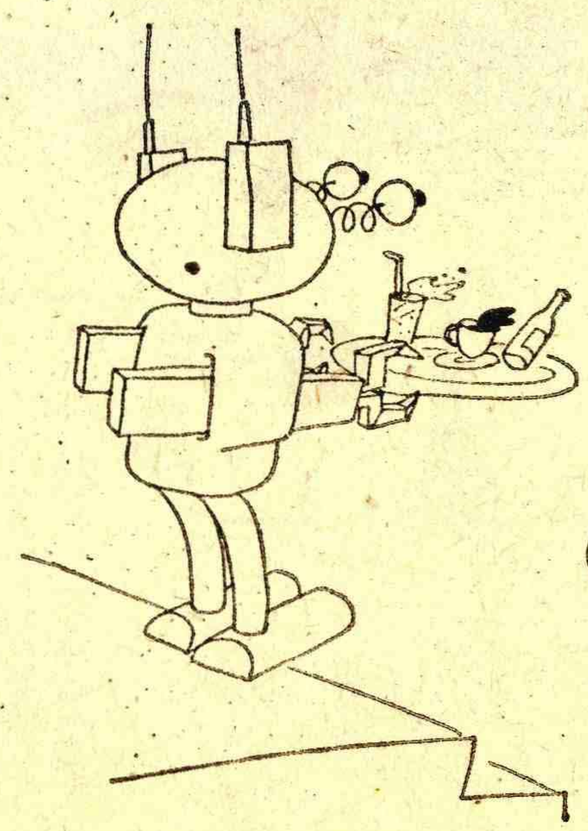

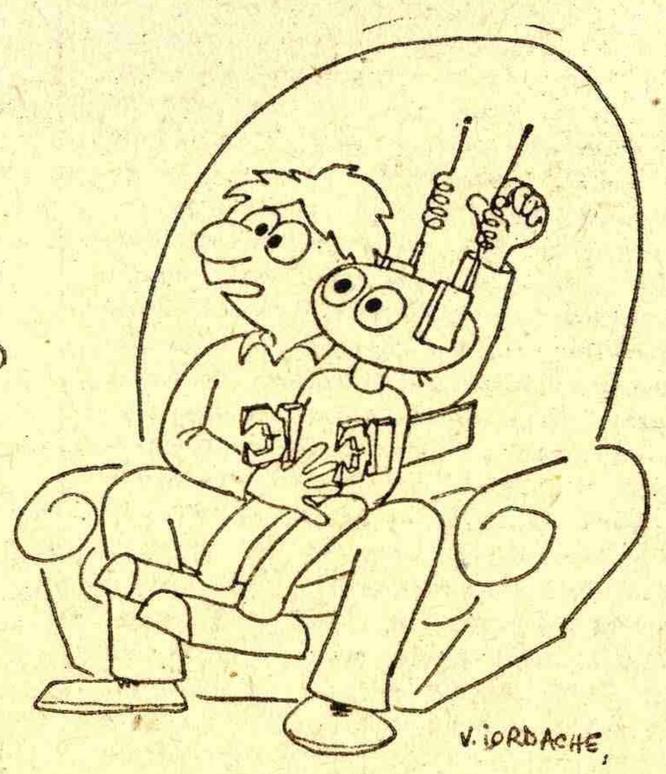

Fascicolele 1 și 2 (se vînd împreună) 14 lei

COMERŢ ŞI ECOLOGIE

MARIUS STĂTESCU

Istoviţi de îndelungatele dezbateri, membrii Comisiei Ecologice hotărîră să închidă sesiunea. Mekon, preşedintele comisiei, spuse :

— Infracţiuni de genul celor pe care le judecăm au fost şi vor fi mereu, domnii mei. În îndelungata mea activitate am avut ocazia să judec tot felul de cazuri de poluare. Vinovaţii au întotdeauna argumente în apărarea lor. Şi, fie că interese superioare sînt în joc, fie că nu se ştie de legi pentru astfel de chestii, regula este afişarea unei totale inocenţe.

Membrii comisiei, mai tineri şi cu mult mai tineri decît Mekon, se pregătiră să asculte unul din zecile de mii de cazuri judecate de venerabilul preşedinte. Acesta îi inspectă rapid cu privirea şi mulţumit de atitudine, continuă :

— Judecam pe atunci delicte banale. Eram un stagiar care pentru a nu se plictisi căuta în fiecare caz o morală filozofică. Legile mi se păreau prea blînde. Vedeam în fiecare delicvent un rău care trebuie stîrpit. Ce mai, eram indignat de indolenţa în faţa stărilor naturale ale Universului. Nu înţelesesem încă ce înseamnă factorii de hazard introduşi de fiinţele gînditoare. În definitiv putem spune că şi inteligenţa este tot o formă naturală a Universului. Faptul că am judecat în actuala sesiune un grup de pămînteni mi-a adus aminte de tinereţea mea. Aţi observat cît de uimiţi au fost cînd le-am expliçat ce delicte groaznice au săvîrşit. Unii dintre ei au înţeles. Ceilalţi s-au prefăcut a înţelege. În privirile tuturor însă se putea citi neîncrederea faţă de nişte fiinţe care gîndesc şi care nu le seamănă. Mai ales pe mine m-au privit cu suspiciune. În miturile lor reprezint un simbol al răului. Deşi ar trebui să-mi mulţumească pentru greşeala mea din tinereţe. Oricum amenda pe care o va plăti Pămîntul le va potoli acţiunile violente. Vor mai trece însă cîteva rotaţii galactice pînă se vor maturiza şi vor accepta natura Universului aşa cum este şi nu cum doresc.

Mekon tăcu şi privi comisia. Continuă :

— Printre voi nu este deocamdată nici un pămînţean. Cînd va apare unul, se va fi sfîrşit un ciclu pentru rasa lor. Eu unul sper să nu apuc acele vremuri. Voi fi probabil de mult ieşit la pensie şi privind senin apropiatu-mi sfîrşit. În general un pămînţean nu se linişteşte pînă nu strică ceva. Crede că totul i se cuvine. Nu mi-a plăcut de cei de la Comisia Comercială cînd le-au acceptat colaborarea. Dar, asta-i regula, fiecare cu treaba lui... Nu vreau să vă plictisesc. Pentru mine pămîntenii reprezintă cel mai bun exemplu de cum nu trebuie judecat un caz. Pe scurt, povestea a fost următoarea.

Sectorul galactic pe care-l luasem în primire era în cvasitotalitate stăpînit de rasa mea. Geometria spaţiului-timp era astfel alcătuită încît pe mai toate planetele hazardul lucra în favoarea noastră. De aceea eram şi foarte intransigent cu orice abateri de la legile ecologice. Dar legile ecologice intră adesea în conflict cu cele comerciale. Comunităţile creşteau, aveau nevoie să se dezvolte. Pentru asta era nevoie de comerţ. Cînd mi-am luat postul în primire răul fusese deja început. Nu voi expune aici principiile unui punct de fugă în spaţiul-timp. În ansamblu le înţelegem cu toţii. Pe scurt, pentru a conecta secorul galactic la traficul comercial era necesar un astfel de punct într-un sistem solar promiţător pentru comunitate. S-a apelat la Comisia Comercială care a trimis un specialist. Cei din rasa mea sînt înclinaţi către meditaţie şi contemplare. De aceea cu greu poţi găsi un comerciant printre noi. Aceştia sînt excepţii care confirmă regula. Specialistul s-a prezentat însoţit de alţi specialişti în comerţ şi în diverse instrumente. Planeta a fost astfel amenajată încît să corespundă scopurilor noastre comerciale. Evident că am supravegheat personal lucrările. Cel mai greu mi-a fost să accept implantarea speciei pe care eu o numesc pămînteană. Dar în faţa puterilor pămîntenilor de a influenţa vectorii temporali a trebuit să le accept prezenţa. Am primit toate asigurările că dacă se vor respecta instrucţiunile nimic rău nu se va întîmpla. Planeta nu era propice apariţiei lor, însă au fost modificate artificial cîteva radiaţii şi condiţii climatice încît într-o singură rotaţie galactică au apărut şi au alcătuit o civilizaţie naturală ideală. Aveau înclinaţia noastră spre contemplare şi păstrau constant numărul indivizilor. Înainte de plecare specialiştii ne-au mai avertizat încă o dată că în condiţii absolut naturale specia este foarte periculoasă pentru noi. Oricum, au precizat, să nu-i transferăm cumva pe a treia planetă căci ne va fi fatal.

Mekon tăcu. Cei care îl ascultau înţeleseră că păstra un moment de reculegere. Era într-adevăr inedită această relatare. Pămîntenii deranjaseră toate rasele reprezentate în Comisie. Li se ofere acum o explicaţie a acestei singulare prezenţe în galaxie. Ştiau cu toţii că peste două galaxii rasa era dominantă. Dar acolo erau alte condiţii... Mekon continuă :

— Trăiau mult. Aproape cît noi. Nu aveau noutăţi de transmis de la o generaţie la alta. Planeta a cincea funcţiona perfect. Pe a treia planetă mai era necesar un singur ciclu galactic pentru apariţia inteligenţei. Ce ne împiedica să privim viitorul galactic altfel decît al nostru ? Nimic, spuneam...

Bătrînul Mekon, dinozaurul, oftă. Imaginea unui Pămînt al dinozaurilor îi trezea amărăciunea.

— Catastrofa a pornit de la lăcomie. Traficul comercial crescuse peste posibilităţile planetei a cincea. Se ştia de la cei care o amenajaseră că specia pămîntenilor — pe atunci le spuneam Copii Paradisului — dacă este stimulată amplifică posibilităţile de trafic. S-a intervenit în mediul lor artificial. Ei au o legendă, cu un bărbat şi o femeie, Adam şi Eva îi numesc, care au gustat din fructul cunoaşterii împinşi de un şarpe. Sau de o reptilă, cum ne spun. Eu nu am fost consultat. Deşi costisitor, aş fi recomandat un apel la Comiisa Comercială. Un principiu este sigur : este mai uşor să previi răul decît să-l repari. Am aflat despre intervenţie după explozia celei de a cincea planete. Conectaţi brusc la realitatea Universului i-au modificat vectorii temporali nu în sensul dorit de ai mei. Forţele interne ale planetei au crescut brusc şi asta a fost suficient să o spargă. Bucăţi planetare s-au împrăştiat în tot sistemul, modificînd hazardul. Planeta a treia fost lovită cel mai rău. Era grav poluată. Studiind reacţiile solare am constatat tendinţe de modificare a evoluţiei vieţii. Cei vinovaţi pieriseră în catastrofă. Nu am dispus distrugerea Pămîntului. Se utilizează deseori această metodă. Nu este legală, dar în general dacă nu perturbă evoluţia firească, se acceptă tacit procedeul. Dacă eram mai bătrîn cred că aş fi făcut-o Inspectorul Ecologic, venit de foarte departe, s-a supărat rău. „Trebuia să o distrugi", mi-a spus. Acum este prea tîrziu. A precizat apoi : „Aţi modificat spaţiul-timp negativ. Evoluţia va duce către o rasă umană, dar în condiţii dificile. Asta va face să ajungă rapid la un înalt grad de inteligenţă. Dar indivizii vor trăi putin. Efemer în comparaţie cu noi. Din această cauză evoluţia rasei voastre pe planetă este stopată. În acest sis-

Continuare în pag. 19

Supliment la caietul program editat de TEATRUL LIRIC CRAIOVA, cu concursul Cenaclului S.F. „Victor Anestin" — Craiova

Redactarea lucrării : MIHAI DUŢESCU, DRAGOŞ VASILESCU, VIOREL PÎRLIGRAS, LIVIU POP

Îngrijirea lucrării : LAURENŢIU PAVELIU

Grafica : VIOREL PÎRLIGRAS

Fotografii : MIHAIL RAOUL PĂRĂIANU

Tehnoredactarea : DRAGOŞ VASILESCU şi LAURENŢIU PAVELIU

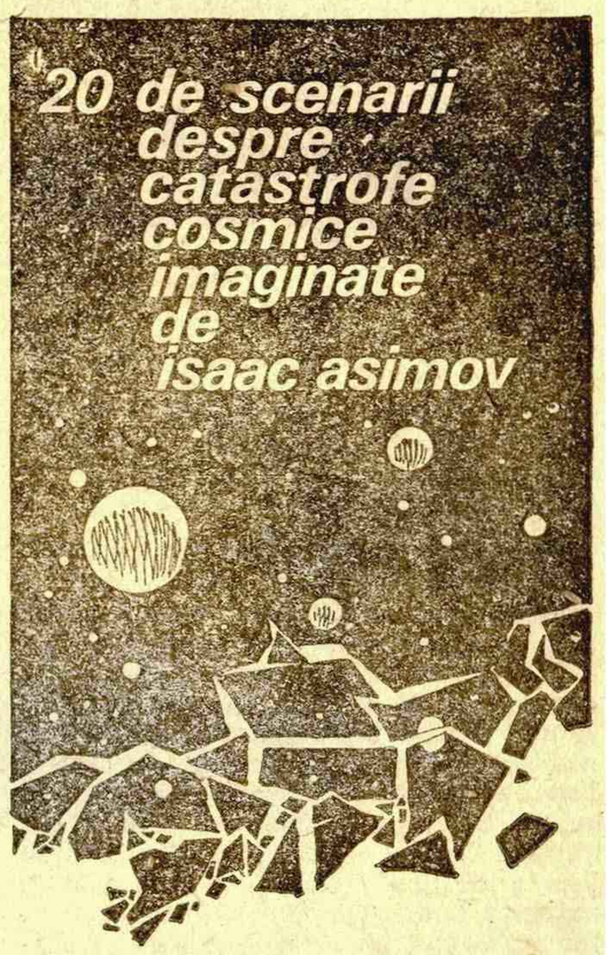

1. Ca urmare a expansiunii continue a universului, hidrogenul cosmic se va epuiza. Lipsite de acest carburant, stelele se vor stinge.

2. După o fază de expansiune, universul ar putea intra într-o fază de contracţie, cu o acceleraţie exponenţială. Luna va cădea pe Pămînt şi Pămîntul pe Soare.

3. Creşterea radiaţiilor ; aceasta este o consecinţă a fazei de contracţie. Universul se va transforma într-un black-hole cu o formidabilă concentrare neutronică.

4. Întîlnirea Pămîntului cu un black-hole, dacă există undeva un black-hole care se îndreaptă spre Pămînt.

5. Moartea Soarelui, prin epuizarea hidrogenului său. Nu se poate întîmpla mai devreme de opt miliarde de ani.

6. Un meteorit gigantic ar putea lovi Pămîntul. Un altfel de meteorit care ar cădea, de exemplu, în Atlantic, va declanşa o maree ce va devasta cea mai mare parte a continentelor.

7. O ciocnire cu un bloc de antimaterie. Nu este acelaşi lucru ca ciocnirea cu un black-hole, dar rezultatul ar fi acelaşi.

8. Încetinirea rotaţiei Pămîntului. Legea conservării momentului unghiular îndepărtează, în principiu, riscurile de schimbare a axei de rotaţie a Pămîntului, dar nu împiedică îndepărtarea lentă a Lunii de Terra. Încetinirea rotaţiei va duce la accentuarea diferenţelor dintre zi şi noapte, dintre iarnă şi vară, astfel încît condiţiile de viaţă se vor schimba într-un mod dramatic.

9. Savanţii examinează în prezent ipoteza unei influenţe a vîntu'ui solar asupra Pămîntului şi atracţia planetelor asupra mareelor solare care, la rîndul lor, influenţează vîntul solar. După Asimov, e posibilă o anumită configuraţie planetară particulară, cauzată de maree solare excepţionale, care la rîndul lor vor declanşa cutremure catastrofice.

10. O a cincea glaciaţiune datorată schimbării orbitei terestre.

11. O mutatie accelerată prin efectul radiaţiilor cosmice, antrenînd dispariţia unor specii.

12. Inundarea celei mai mari părţi a uscatului ca urmare a topirii calotelor glaciare.

13. În urma unei schimbări inexplicabile a cîmpului magnetic terestru, ce are rol de ecran de protecţie împotriva radiaţiilor terestre, sau în urma slăbirii acestui cîmp, Asimov imaginează dispariţia speciilor terestre în urma acţiunii radiaţiilor cosmice. În acelaşi mod ar fi dispărut dinozaurii în urmă cu 70 milioane de ani.

14. Datorită poluării atmosferei, urmează creşterea gazului carbonic şi a efectului de seră, distrugerea stratului de ozon, etc.

15. Prin acumularea continuă a depozitelor de deşeuri radioactive poate apărea o intoxicaţie masivă prin radioactivitate.

16. Utilizarea armelor totale va duce la dispariţia vieţii.

17. Degenerarea umanităţii prin „degradarea capitalului genetic".

18. Apariţia de maladii incurabile prin accidente datorate ingineriei genetice.

19. Distrugerea totală a barierei de ozon.

20. Veritabilul dezastru : foamea. Cum vor fi hrănite cele opt miliarde de oameni ce vor popula Pămîntul în anul 2010 ? Este pericolul cel mai real.

Traducere : Marius Stătescu

Începutul continuu

CONSTANDINA PALIGORA

Marea își împingea cu furie valurile violacee în stîncile de topaz ce bordau țărmul sterp, neprietenos. Soarele apunea palid în spatele dunelor îndepărtate, trimițîndu-și ultimele raze pe un cer pustiit de rețeaua stelară. Cînd ultimele licrări au dispărut înghițite de nisipuri, adîncurile marine s-au străluminat fosforescent, aceleași raze albastre descriind contururi complicate, după o logică neștiută, plăsmuind în lumea de jos feeria dementă a unui marinar beat. Apoi în mijlocul valurilor s-a căscat un vîrtej și s-a auzit bufnitura imensă de corpuri încleștate în luptă. Un șuierat pătrunzător ferfeniță întunericul, iar o formă întunecată se răsuci în inele spre abis, dislocînd apele. În urma ei, marea își reluă pulsul normal și peste puțin își recăpătă faldurile noptatice.

„Gata cu spectacolul pe ziua de azi !“ M-am întors pe partea dreaptă, mi-am tras mantaua peste cap și am căutat să mă cuibăresc cît mai confortabil la poalele stîncilor ălora păcătoase. Eram prea zdrobit de oboseală ca să mă mai minunez de ceva. Un somn bun făcea mai mult ca toate, și a doua zi, cînd avea să apară soarele ăla stupid și albastru, mă lămuream eu prin ce coclauri mai nimerisem. N-aveam a mă teme de nimic ; învelit în mantaua pe care i-o șterpelisem la plecare bătrînului Joe, nu mă putea dibui nici cel mai aprig ogar, așa că puteam să-mi văd de treabă liniștit. Liniștit e un fel de a zice. Parcă de-asta îmi ardea mie acum, îmi ieșise aventura pe nas ! Cum naiba potrivisem blestematul de cronograf nu știu, vroiam să ajung în preziua plecării, să le arăt alor mei ce deștept sînt, apoi m-a cam furat somnul în timpul zborului, și poftim unde m-a aruncat soarta ! Avea dreptate bătrînul să spună că jocul cu timpul nu e pentru neisprăviți și gură-cască ! Acum să stăpînesc sănătos ce-am dobîndit !

Desprinsesem arta zborului în grădinile de chiparoși de la poalele Olimpului. Acolo îmi făceam veacul, ținîndu-mă scai de prietenii lui taică-meu, niște bătrîni foarte înțelepți și cumsecade, ce își plecau urechea la rugăminile mele și-mi dezvăluiau cîte ceva din vechea lor știință. Credeau pesemne că vreau să ajung un mare înțelept, numai că eu nu prea mă omoram cu teoria, pe mine mă interesau rezultatele practice, imediate, doream din tot sufletul să iau ochii lumii, să-i uluiesc pe toți cu faptele mele nemaipomenite. Se vede treaba că în cele din urmă înțelepții mirosiseră ce zace în mine și i-au spus bătrînului Joe că mă bîntuie niște idei ciudate, numai că între timp apucasem să subtilizez cronograful. Bătrînul mi-a ars un perdaf strașnic, dar nu mi l-a mai luat, zicîndu-mi că acum avea să aibe dovada maturității mele, dacă mă apucam să-l folosesc aiurea găsea el ac de cojocul meu. M-am ținut tare și toate au mers bine pînă în ziua în care mi-a suflat iubita, era încă verde bătrînul, promitea s-o mai ducă încă mult și bine. M-am înfurit cumpliti mi-am luat cronograful, am mai luat și mantaua care te făcea invizibil și, înarmat pînă în dinți, am pornit în zbor spre deșertul Libiei, la vînătoare de lei.

Pe urmă, lucrurile s-au desfășurat pe cinste. Meritase osteneala, și orgoliul meu de bărbat și de viteaz fusese satisfăcut. Aveam ce le povesti la întoarcere, și abia așteptam să văd figura bătrînului cînd o să-i întind mîna, ca de la egal la egal, păstrîndu-mi totodată măreția de a ști să trec cu buretele peste faptele mărunte.

Numai că acum toate astea mi se păreau atît de îndepărtate !

Oricum, mîine va fi o zi, și mîine voi încerca să văd ce se mai poate îndrepta. Asigurîndu-mă de asta, m-am cufundat într-un somn agitat.

La lumina zilei, țărmul pe care nimerisem arăta și mai dezolant. Blestematul de soare albastru nu făcea decît să-mi învălmășească și mai mult ideile în cap, prelungind umbre excesive către un orizont strîmt, o lume anapoda mi se dezvăluia în contururile diforme ale împrejurimilor, numai marea și stîncile se dovedeau mai amenințătoare decît în seara trecută. O ceață stranie, aproape materială, plutea deasupra crestelor învolburate ; mi-am luat inima în dinți, m-am înfășurat mai bine în manta și am plecat într-un zbor de recunoaștere. N-am îndrăznit să depășesc linia dunelor, mai ales că pîcla albăstruie prinsese a se îngroșa și deasupra uscatului, împăienjenindu-mi vedea. Pustietatea locurilor m-a gonit înapoi la țărm și abia atunci am ochit stînca aceea trufașă ce țîșnea ca un stîlp al cerului din mijlocul vîrtejului de ape. Nu era un loc prea sigur, mai ales că pe-acolo îmi aminteam că s-ar fi desfășurat spectacolul nocturn, dar, oricum, părea cel mai înalt din zonă, favorabil deci încercărilor mele de orientare.

În primul moment cînd am văzut-o, înlănțuită de stîncă, valurile măturîndu-i poalele peplumului, am simțit ridicîndu-mi-se părul măciucă. Apoi m-am apropiat. Zăcea în nesimțire și numai vîntul care i se încurca printre șuvițele lungi și negre o făcea să nu pară plămădită și ea din aceeași piatră de jertfă. Dar cu toată nenorocirea pe care o încerca, pe sufletul bătrînului meu dacă mai văzusem vreodată o ființă atît de minunată ! Am blestemat din toată inima pe păgîni și obiceiurile lor barbare, ce oameni pot fi aceștia care aruncă în chinuri fete atît de frumoase ?! n-am mai stat mult pe gînduri și am îndreptat razele armei asupra lanțurilor, topindu-le într-o clipă. Am tras-o pe frumoasă la un loc mai ferit de furia valurilor, și, așteptînd să-și revină, nu mă mai săturam privind-o. Ce mîndru m-aș fi simțit în fața alor mei dacă aș fi convins-o să mă urmeze acasă, în toate împrejurimile Olimpului n-ai fi găsit alta să-i stea alături, ce conta că aparținea unui neam barbar !

Șirul plăsmuirilor mi-a fost întrerupt de un vuiet asurzitor. Am întors capul și am apucat să văd ridicîndu-se din mare silueta unui șarpe uriaș. Înfășurat în ceața albăstrie, părea a țîșni către cer, apoi se încolăci de cîteva ori, căutînd să-și prindă coada în încleștarea dinților, și pluti așa pe deasupra valurilor L-am privit încremenit, și abia după cîteva clipe mi-am dat seama că și el mă privea, ochi grăitori, mai profunzi decît veșnicia, și m-am cutremurat simțindu-mă descoperit, mantaua mea invizibilă aneantizîndu-se în fața puterii lui. L-am bănuit zvîcnindu-și inelele și n-am pregetat să-i trimit raza morții direct în piept. A scos un vaiet supraomenesc, s-a zvîrcolit o clipită, după care apele s-au închis în urma lui. Ieșisem biruitor și de data aceasta.

N-am avut timp să-mi cumpănesc sentimentele de după luptă, că am auzit-o pe frumoasă suspinînd. Începea să-și revină, așa că m-am grăbit să mă arăt în ochii ei în toată frumusețea mea de erou. A privit în jur nedumerită, apoi a pălit din nou, amintindu-și pesemne de pericolul ce o amenința, în vreme ce eu căutam, cu vorbe meșteșugite, să-i liniștesc temerile, asigurînd-o că poate găsi un sprijin de nădejde în brațul și mintea mea. Am avut marea surpriză s-o descopăr răspunzîndu-mi într-o limbă veche, cu sonorități dulci, cum nu mai auzisem de la înțelepții tatii, și așa am aflat că o cheamă Andromeda și că e fiica stăpînilor cetății de dincolo de dune. Ceața se risipise ca prin minune, așa că am putut zări în depărtare clădirile zvelte de culoarea topazului. Am mai aflat că de la o vreme își făcuse apariția în marea lor un monstru nemaivăzut, cu trup de șarpe, și că bătrînii înțelepți ai cetății văzuseră în asta un semn că o mare nenorocire se va abate asupra tuturor. Cercetaseră nenumărate oracole și în cele din urmă veniseră cu capetele plecate la părinții ei, spunînd că voința zeilor era ca Andrometa să fie adusă jertfă monstrului marin, acesta fiind unicul mod de a îndepărta soarta cea rea de deasupra cetății. Așa că o abandonaseră aici, la cheremul valurilor și al înspăimîntătorului șarpe.

Am rîs și i-am spus că acum dihania se găsea fără suflare pe fundul mării, așa că putea fi liniștită, și am avut surpriza s-o văd zîmbindu-mi și întinzîndu-mi mîna. Inima mi-a dat ghes și am început să-i povestesc cît de mult aș dori s-o iau cu mine în țara mea atît de frumoasă. Mă asculta gînditoare, părea să-mi împărtășească sentimentele, numai că părinții ei, îmi zise, n-ar fi acceptat să și-o înstrăineze a doua oară, o promiseseră de soție, înainte vreme, stăpînului cetății vecine. Curînd aveau să sosească înțelepții să se convingă că jertfa fusese primită, și, negăsind nici o urmă, ar fi dezvăluit lumii întregi sacrilegiul comis. M-a sfătuit s-o duc cît mai degrabă în cetate, să povestesc tuturor fapta mea de vitejie și să primesc darurile bogate pe care mi le vor oferi ai ei, fără să-mi atrag mîna lor prin încercarea de a le-o cere de soție. Apoi să plec și, la adăpostul nopții, s-o aștept pe țărmul mării, va veni negreșit, se săturase și ea să mai trăiască într-o lume în care voința zeilor era pusă mai presus decît cea a oamenilor.

Cu sufletul îndoit, am ascultat-o, n-aveam de ales Am cuprins-o în brațe, am învelit-o și pe ea în manta și am pornit în zbor spre cetate. Își lăsase capul, amețită, pe pieptul meu, în momentul acela mi-am zis cu ironie amară că mor crede și pe mine un soi de zeu, măcar așa s-o conving să mă urmeze. Aș fi avut tentația s-o pornesc aiurea, așa cum ne aflam, dar nu avusesem timp să-mi reglez cronograful, uitasem cu totul de intențiile mele din clipa în care o văzusem, și nici nu voiam să apar în ochii ei ca un laș ce profită de superioritatea lui pentru a o răpi. Așa că am coborît lin, cu puțin înainte de poarta cetății, și pentru prima oară am surprins-o privindu-mă cu o adorație nețărmurită. I-am surîs trist, am mîngîiat-o ușor pe plete, apoi mi-am dosit cît mai bine mantaua și am pornit în pas întins către primele clădiri.

Cînd am pătruns în inima cetății, am văzut o mare de oameni vociferînd și agitîndu-se. Andromeda a strigat ceva și masa aceea compactă s-a dat la o parte, lăsînd să treacă pe cei pe care i-am bănuit a fi părinții fetei și bătrînii înțelepți. Ne-au înconjurat în tăcere, privindu-ne uimiți, ca pe o minune zeiască, apoi un singur strigăt de triumf a izbucnit din toate piepturile. Andromeda a mai făcut un semn, stăpînind mulțimea, după care m-a îmbiat să istorisesc povestea vitejiei mele.

A fost un adevărat triumf. Aproape pe brațe m-au dus pînă la cel mai frumost palat și acolo am fost pus în fața unei mese încărcate cu cupe de vin și mîncăruri nemaivăzute, la picioarele mele se adunaseră bogății fabuloase și inutile, eu numai pe Andromeda o voiam, Andromeda se retrăsese într-un colț și îmi zîmbea tainic, cu toții se îngrămădeau să-mi ghicească dorințele, începuse să mă enerveze această veselie stupidă, fără frîu. Ba chiar la un moment dat părinții frumoasei îmi jurară că dacă aș fi fost din partea locului mi-ar fi dat fata de nevastă, drept răsplată că le-am salvat-o, ca un trimis al zeilor. I-am liniștit amintindu-le că acolo departe, în țara mea, mă așteaptă o soție iubitoare și că mai am drum lung înaintea mea, așa că să nu se supere dacă voi renunța la ospitalitate, dorul de casă nedîndu-mi pace și odihnă. Mi-am ales, de ochii lumii, doar cîteva dintre bogățiile cu care mă îmbiau, apoi m-am înclinat adînc în fața Andromedei, a părinților ei și a bătrînilor înțelepți, dorindu-le ca viața să le fie ocrotită de zei, și am plecat. M-au însoțit cu toții, în chiote de bucurie, pînă la porțile cetății. Dincolo de primele dune, m-am descotorosit de darurile acelea inutile, nu-mi făceau nici o plăcere și m-ar fi stingherit și la zbor. Soarele începuse să scapete, m-am grăbit spre locul întîlnirii și, la adăpostul stîncilor, am început să aștept.

În noaptea aceea marea nu și-a mai dezlănțuit feeriile luminiscente. Așteptam în întuneric și întunericul mi se

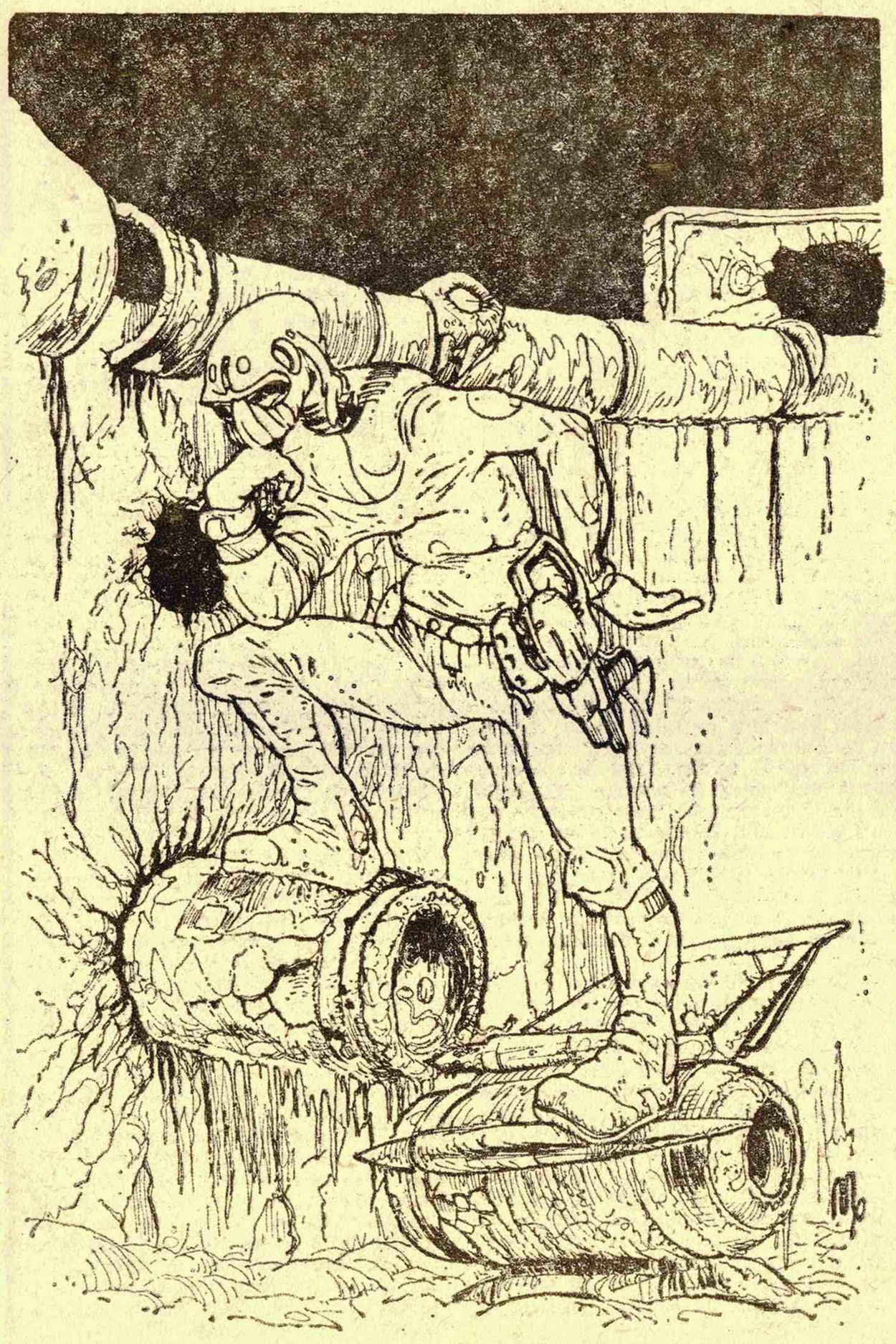

Desen de MARIAN MIRESCU

părea o ființă aflată la pîndă și prada eram eu. Răsuflarea apei o percepeam din ce în ce mai obsedant. Mă simțeam scufundat într-un hău de dincolo de lume, uitat închis într-o capcană de care nimeni nu mai avea habar.

Într-un tîrziu am adormit, sau ceva ca o ceață albăstrie mi s-a așternut peste pleoape. Și în față mi-au apărut ochii imenși ai Șarpelui. Am încercat să mă mișc, dar trupul îmi devenise de piatră, am încercat să țip, dar vocea mi se secătuise. Nu auzeam decît un murmur confuz, și veșnic ochii aceia tulburători îi simțeam ațintiți asupra mea. Apoi am prins a distinge o voce venind din adîncuri :

— ...nevolnici în știința voastră... Pentru cei ce vor a stăpîni timpul nu e deajuns curajul armei. Ai fi putut să-ți însușești învățătura cea veche și să dezlegi căile timpului, dar ambiția faptei te-a împins pe drumul efemerului. Ai fi putut să mă recunoști, dar ignoranța ta a fost mai neagră decît noaptea începuturilor. Acum e prea tîrziu. Din sîngele rănilor mele s-au plămădit năpîrcile timpului mărunt, și cu ele vă veți lupta pînă la sfîrșitul vieții, fără a mai atinge niciodată poarta care duce spre mine. Veți rămîne sclavii clipei și singură închipuirea voastră nu-mi va mai putea străpunge solzii. Eu, Marele Șarpe al Începutului Continuu, Eternul Timp, voi fi pentru voi amintirea unei vieți pe care nu o veți mai ști înțelege !

Totul s-a topit apoi din nou într-o ceață confuză, și am simțit Ochii aceia mărindu-se în mine, înghițindu-mă, trăgîndu-mă fără milă într-un vîrtej heteromorf

Cînd m-am trezit, soarele strălucea orbitor deasupra mea, și primul impuls pe care l-am avut a fost să sar uluit în picioare. În jur, tabloul își schimbase înfățișarea, mai bine zis decorul rămăsese același, numai că atmosfera era alta, semăna cu cea din amintirile mele dintotdeauna. Marea își învolbura ușor valurile verzi-albastre în jurul stîncilor calcaroase, aerul era aproape încins de aurul razelor, iar în fața mea se deschidea un drum larg ce ducea pînă la coline, dincolo de care se ghiceau ușor contururile unei cetăți falnice. Mi-am zis că tot ce mi se întîmplase în ajun nu fusese decît iluzie, noaptea mă abătuse din drum, adormisem pe un țărm străin ca oricare altul și somnul îmi fusese chinuit ca al unui om ce nu demult trecuse prin niște experiențe mai puțin obișnuite. Apoi mi-am amintit din nou de Andromeda și de așteptare și m-am decis, oricum pe moment nu aveam altceva mai bun de făcut, să mă duc în cetate și să descopăr adevărul, oricare ar fi fost el. M-am pregătit de zbor, dar am constatat cu ciudă că trupul nu mă mai asculta. Am dat din umeri, punînd incidentul pe seama oboselii excesive, și m-am așternut la drum.

N-a fost o treabă prea ușoară. Căldura devenea din ce în ce mai mare, și cum de mult mă dezobișnuisem cu mersul pe jos, mi se părea o veșnicie pînă la țintă. Puținii oameni pe care i-am întîlnit în zona colinelor arătau destul de necăjiți, preocupați de propriile gînduri și nici măcar nu s-au obosit să-mi răspundă la salut. M-am înarmat că răbdare, sperînd că ceva-ceva tot voi afla pînă la urmă.

Cu chiu, cu vai, am reușit să trec porțile cetății. Locurile mi se păreau întrucîtva asemănătoare cu cele din vis, numai că asta nu spunea mare lucru, cînd ai călătorit mult poți recunoaște și ce n-ai văzut aevea. M-am îndreptat spre un grup ce discuta aprins în mijlocul pieții și, cît mai respectuos dîndu-le binețe, i-am întrebat despre Andromeda. Oamenii s-au oprit din vorbă, s-au uitat lung, ciudat, la mine, apoi unul dintre ei, arătîndu-mi o casă cu coloane, mi-a zis că aș face mai bine să-l întreb pe bătrînul înțelept, el cunoaște toate poveștile, cele știute și cele neștiute, în vreme ce alții mîrîiau dezaprobator, „străinului ăstuia îi arde de închipuiri deșarte, în loc să-și vadă de grija zilelor". M-am făcut că n-aud, am mulțumit primului individ și m-am urnit spre casa indicată.

L-am găsit pe btărîn scufundat într-un maldăr de hîrțoage îngălbenite, părea a socoti ceva și din cînd în cînd verifica totul pe un cadran prevăzut cu semne necunoscute. M-am hotărît cu greu să-l întrerup, mi-era și teamă de răspunsul lui, dar îi și respectam truda, deși îmi apărea neînțeleasă.

Nu a schițat nici o surpriză. A ridicat spre mine niște ochi fără vîrstă și mi-a citit în suflet bîiguiala, că sînt străin de meleagurile acestea și că aș vrea să aflu povestea Andromedei. A stat o vreme pe gînduri, apoi, învîrtind cadranul acela, a început să-mi istorisească lucruri ciudate, despre zei și eroi, despre niște vremuri tulburi pe care nici el și nici strămoșii lui nu le trăiseră, și totuși existaseră cîndva. Și așa, ca prin vis, m-am văzut eu, Perseu, fiu al lui Zeus, viteaz peste viteji, cum, la porunca zeilor, am purces s-o ucid pe Gorgona Meduza, și cum mai apoi am salvat-o pe Andromeda din ghearele unui monstru marin, am asistat la nunta mea de la curtea regelui Kefeus, și am aflat cum am plecat cu Andromeda în Argolida și cîte alte multe vitejii am făcut pînă la moarte. A fost vîrsta de aur, cînd eroii erau pe potriva zeilor și oamenii aveau viață lipsită de griji, îmi spunea bătrînul, numai că mai tîrziu, invidioși pe fericirea pămîntenilor, zeii le furaseră înțelepciunea nețărmurită, împiedicînd roata timpului. De-atunci, oamenii se zbat între necazuri și doar speranța le mai luminează pașii.

Bătrînul și-a lăsat din nou ochii în manuscrisele îngălbenite. Graiul îmi pierise. Nu mai știu cînd și cum am părăsit casa cu coloane, nu aveam nimic înainte, privirile-mi pluteau într-o ceață albăstrie. Am pornit-o la întîmplare.

N-am ținut socoteala timpului trecut. Cetatea și colinele ei rămăseseră de mult în urmă. Nu mai conta direcția, nu mai contau zilele și nopțile care se scurgeau peste mine, cîtă vreme adevărul rămîne același. Nu mai eram decît un biet om pe care veșnicia îl pedepsise prin uitare, lăsîndu-l să pribegească la nesfîrșit într-un decor ce nu-i aparținea. Mantaua invizibilă se zdrențuise, cronograful începenise la niște gradații fără sens. Chiar dacă aș mai fi putut zbura, lumea din care venisem nu mai exista, și poate că nu existase niciodată.

Într-un tîrziu, am ajuns la malul altei mări. Cuprins de oboseala unei bătrînețe ce venea de dincolo de mine, m-am așezat la adăpostul stîncilor ce bordau țărmul. Soarele începuse să scapete în spatele dunelor și nici o altă suflare în afară de a mea nu mai părea să împungă cerul văduvit de rețeaua stelară. Am tresărit sub povara unei amintiri și mi-am îndreptat privirile spre larg. Valurile violacee se năpusteau în direcția stîncilor, iar în spre adîncuri începuse sarabanda luminiscentă. Răsuflarea apelor își amplifica rezonanța, ca închisă sub un clopot uriaș, trezindu-mi zvîcnirea nebunească a tîmplelor. Și am văzut iarăși căscîndu-se vîrtejul acela atotcuprinzător și din el țîșnind inelele Șarpelui, în perpetua lui încrîncenare. A continuat să se înalțe, pînă a fost înghițit de ultimele licăriri albăstrii ale cerului. Apoi s-a așternut întunericul nopții celei de pe urmă.

Comerț și ecologie

Urmare din pag. 17

tem nu mai aveți nici o șansă. Într-un fel sînt artificali. Pînă își vor redobîndi puterile naturale vor crea mari probleme. Mie nu-mi rămîne decît să le împiedic împrăștierea în galaxie pînă la momentul în care vor accepta alte forme inteligente de viață.

Inspectorul era un uman bătrîn. S-a ținut de cuvînt. Era și necesar. Cînd au apărut într-adevăr pămîntenii aveau o putere de cuprindere formidabilă. Instinctele însă nu se domoliseră de loc. Ar fi putut repede ajunge în spațiul-timp. Mult mai repede decît au ajuns pînă la urmă. Dar asta ar fi însemnat distrugerea altor rase, distrugerea lor, dar nu definitivă, căci ar fi schimbat prin asta alți parametri temporali și ar fi poluat alte zone. Cînd l-am revăzut pe bătrîn eram deja membru în această comisie. M-a căutat să-mi spună că misiunea lui se încheiase. Pămîntenii porniseră în sfîrșit pe o cale pozitivă. „În curînd vă vor contacta", mi-a precizat. Am văzut cu toții cum au decurs contactele cu ei : dificile și periculoase. Dar rezonabile. Și astfel pămîntenii sînt cei care se aventurează în cele mai îndepărtate sectoare galactice, mai mult decît oricare dintre noi.

Mekon se ridică. Era un semn că bătrînul dinozaur vrea să se retragă. Subalternii se ridicară și ei.

— Țineți minte, mai spuse Mekon, comerțul și ecologia nu se vor împăca niciodată. Aveți grijă : pămîntenii sînt cei mai buni comercianți ai galaxiei. La revedere, domnii mei.

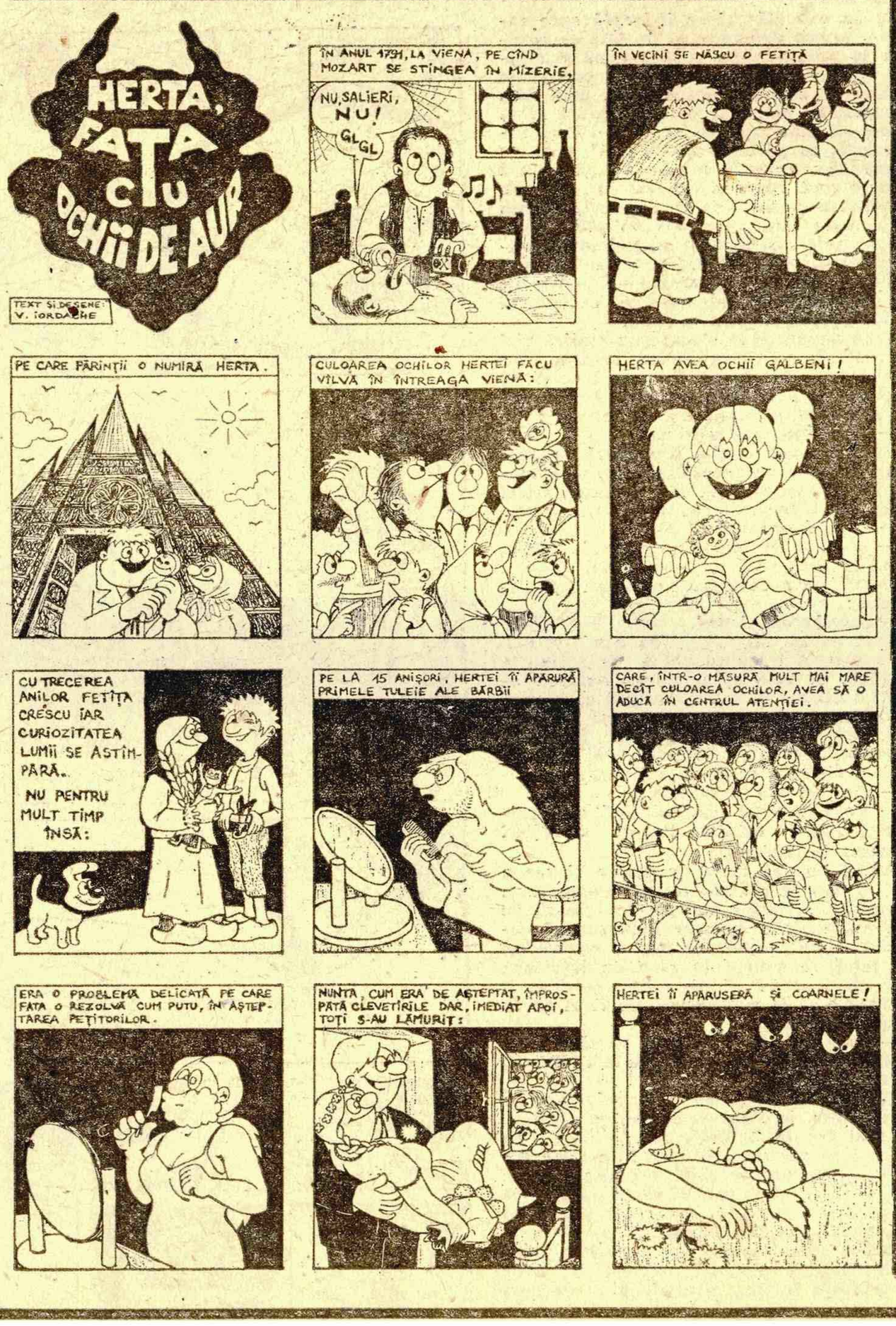

Ca o oglindă moartă

Urmare din pag. 15

uneori baza circului — prizonier al culbulului de metal — unde piatra era neașteptat de rece. În aceste momente, vedea în fața ochilor arena, scene cu gropari uriași, cu guri imense ce strigau cuvinte cu ecou ; era ca în mijlocul unei explozii. Cîtva timp după aceea, a descoperit crăpătura, ce părea ca un rid pe suprafața de beton. Scormonind locul, a găsit o crăpătură vizibilă cu ochiul liber ; descoperirea l-a făcut să-și piardă mințile de emoție, vedea deja arena deschizindu-se sub ochii lui. Imediat s-a mutat lîngă fisură, aducîndu-și puținele lucruri personale, masca mortuară și calul ; din acel moment n-a mai avut alt gînd decît crăpătura din beton, care-i minca sufletul, somnul și foamea. După o îndelungată așteptare, plină de speranță, Irwin a abandonat locul de observație, fără nici un rezultat.

9.

A treia zi de la naufragiu...

Căpitanul se apropie de bucățica de oglindă prinsă în peretele cabinei, cu degetele îngroșate de virstă își scoase medaliile de pe piept și le înghesui într-o cutie pe care o înveli într-o pătură cu număr de înmatriculare militar. Se simțea bătrîn și obosit. Se așeză și reluă încă o dată tot ce se întîmplase de cîteva zile încoace, de cînd destinul „cimitirului stelelor" se răsturnase. Era sigur, întîmplarea nu avea nici un amestec, lucrurile doar se așezaseră pe făgașul lor normal. Copiii n-au știut că fac un sacrilegiu ; n-au simțit că se află într-o necropolă atunci cînd au pătruns în sala prăfuită în care umezeala lăsase urme adînci. În alte vremuri, sculpturile de marmoră susținuseră maiestuoas cele două uși de la intrare ; astăzi nu mai rămăseseră din ele decît cîteva bucăți, în care cu greu se puteau identifica vechile zeități cosmice. Sala era imensă ; un pustiu de ceramică albă, plin cu sertare numerotate. În mai puțin de o secundă, mîinile copiilor au deschis sertarele care au scîrțîit ușor... Reduse la dimensiunile unor miniaturi, pe polițe suprapuse, dormeau mumiile unei galaxii întregi : fiecare sertar cu lumea lui, bătrîni, demnitari, copii, animale domestice. Copiii au găsit repede și cimitirul militar ; mii de morți din mii de de bătălii galactice, cea mai mare parte în armurile de luptă, cu arme imposibil de numit. Mințile lor tinere i-au confundat cu soldații de plumb pe care atîta vreme și-i doriseră : mumiile au devenit jucării, statuete, piese de șah... Au plecat după multă vreme cu brațele pline, neștiutori. Lui Irwin nu i-a plăcut acest jaf ; era ca distrugerea unui muzeu și toată suferința lui și-a spus-o căpitanului. Acesta, cînd a auzit, a înghețat de spaimă : toată viața îi fusese înrădăcinat un respect indestructibil față de religie. A socotit că e bine să-i redea liniștea lui Irwin și pe morți neantului. Căutînd, a găsit o cutie cu grenade, apoi a sigilat ușa necropolei și a așezat grenadele una după alta, pînă la apa întunecată a circului. Exploziile au izbucnit după o jumătate de oră ; șocul acestora a ajuns pînă la crăpătura găsită de Irwin în fundația circului și toată construcția a început să vibreze, în timp ce păsările se izbeau înnebunite de ziduri. Apoi a apărut o spărtură în zid, prin care a năvălit apa, măturînd tot ce întîlnea în cale, pentru ca apoi să se împrăștie în nisipul deșertului. Oamenii priveau fascinați circul care se golea de apă. Atras de explozii, Irwin s-a prăbușit pe treptele circului, atras de un vîrtej ; din fericire, l-a oprit căpitanul ca să nu-l ia apa.

Apoi a apărut cercul galben al arenei, ca fața unei înnecat ce urcă la suprafață — Irwin a închis ochii de groază : acolo era arena... A fugit și s-a ascuns pînă seara, amețit, noaptea tîrziu, l-au găsit copiii, după ce coborîră în arenă, călcînd pe pietrele înverzite de mușchi. Cînd i-au spus că n-au găsit nimic, lui Irwin i-a trecut amețeala. Cu o lampă luată de la căpitan, a coborît și el în arenă. Bazaltul strălucea ușor în lumina lunii, era răcoare. În mijlocul arenei găsi o piatră pe care se așeză ; lampa i se stinse în mînă. Atunci văzu, aproape de el, clipirea. Un obiect ovoidal minuscul, ce palpita adunînd lumina. Îl luă în mînă : era ca un mic animal ce-i tresărea în palmă. N-a știut niciodată că găsise stimulatorul cardiac al lui Sheeny Shall.

După trei zile, „cimitirul stelelor" începu să fie acoperit de nisip.

1.

Ca urmare a exploziilor, nava a început să se scufunde, suptă de pămînt cu o viteză amețitoare. Brusc, căpitanul și-a dat seama că Irwin nu părăsise nava împreună cu ceilalți, nu traversase podul. Pe platou, oamenii așteptau înțepeniți ; nimeni nu vorbea. Copiii priveau fix podul ce se scufunda.

Exploziile minelor plantate cu ani în urmă de automatul militar, au scos un vuiet surd din pămînt, în timp ce păsările zburau ca frunzele peste capetele oamenilor. Cînd au început exploziile, păsările s-au așezat pe valul de mîl ce continua să curgă în jurul navei. Ultima mină a atins reactorul termic care a explodat și el, cimentînd într-o clipă tot mîlul din jur ; păsările au rămas prinse în crusta dură ca betonul.

Cînd au ajuns în cîmpie, copiii au omorît păsările.

Traducere și adaptare de Cristina Diloiu

VOREL PÎRLIGRAS

DOI CIORAPI DE DOUĂ CU LORI

Bărbat bine. Cam neras el... Își frecă **obrajii năpădiți de tulcie.** Gură ca lumea, bărbătească... Nasul... hm, nasul... Dar ochii excelenți. Albaștri. Fruntea cam înaltă. Chelie. Aiurea, să-i zicem inteligență. Așa. Acum mai merge. Merge și părul. Blond-aur. În fine, vara — ca acum — se cam deschide la soare, dar... Phu, și ce căldură ! Curg toate apele pe mine **Își plecă ochii de la oglindă la climatizor. Acul staționa la zero. Cu un bobîrnac eficace îl puse la lucru. Aerul răcoros îi năpădi corpul, provocîndu-i o infuzie euforică. Deschise casetofonul și muzica veselă invadă cabina, pe care el,** bărbatul bine, **n-o părăsise de azi-dimineață aproape deloc, conducînd în total, la să vedem, 1 279 km — așa zicea kilometrajul. De ce s-o părăsească, dacă afară are o căldură infernală ? Doar cele cîteva popasuri necesare, apoi iar la drum prin deșertul inundat de lumină, urmînd unul din firele galbene ce despărțeau autostrada în părți egale, fire ce se înmănunchiau pe linia orizontului într-un punct ce gonea cu aceeași viteză în fața lui, ca un camărad de drum care-l însoțea, îl ghida și-l aștepta cuminte atunci cînd se oprea. Punctul acesta era singura imagine clară din decor, restul fiind doar un urlet de lumină ce-i înroșise fața și brațe descoperite, căci refuzase să acționeze filtrele de luminozitate, știut fiind faptul că îi creau un acut sentiment de claustrofobie. Oricum, nu mai era mult pînă la apusul soarelui și asta-l liniștea. Acompaniind cu un fluierat vesel melodia specială pentru șoferi ca el, examină absent contururile unei construcții aflate departe, în stînga șoselei, printre bolovani și movile, apoi deslușì în fața lui, pe autostradă, o siluetă ce-i făcea semne largi. De obicei, nu lua autostopiști — cei care nu foloseau vehicule pentru a se transporta erau niște aiuriți. Cum putea un om normal — precum cel de față, de exemplu — să o ia razna pe jos prin deșert, cu o căldură înăbușitoare în spate ? Lui nu-i plăcea genul acesta de extravaganți. Ca pentru a-i confirma părerea, cel din față se așezase în mijlocul drumului și-i făcea în continuare semne. N-o să oprească, na ! Pietonul n-avea decît să se dea la o parte, pentru că el nici viteza n-o va reduce. Fluieră îndîrjit melodia săltăreață ce tocmai o începuse cu aerul unui om hotărît și săpîn pe părerile lui.**

Cînd se apropie constată, după părul lung și negru, că era vorba de o tînără, care nu catadixi să se ferească și dispăru sub camion. Frînă bruse și acționă monitorul pentru unghiul din spatele mașinii. Fata zăcea grămadă, vreo cincisprezece metri mai încolo. Hardughia plutea la un metru douăzeci de sol, dar exista riscul să o fi lovit la cap. Manevră speriat coborîrea la sol, sări din cabină și se îndreptă fugind spre victimă. Aerul cald de afară sau emoția, îl făcu să transpire instantaneu. Ceva mai încolo, „victima" se ridica în picioare.

— Ai pățit ceva ? strigă gîfîind.

— Puteai să mă omori, se oțări ea scuturîndu-se, și nu găsești altceva de întrebat decît dacă am pățit ceva ? De ce nu oprești, băiete ? Doar ai văzut că ți-am făcut semn !

El se opri, descumpănit de două ori : unu — pentru că ea n-avea nimic, îl șmecherise ca să oprească mașina ; doi — pentru că tot ea era furioasă și-l trata cu „băiete", cînd el era cu vreo zece ani mai mare.

— Ce stai și te uiți așa ? îl admonestă ea. Pune mîna și ajutăm-mă să-mi strîng lucrurile. Din cauza ta s-au împrăștiat, băiete !

Îl agasa acest „băiete", dar se supuse, bombănind, strîngînd fleacurile căzute din geanta de umăr. Farduri, o oglindă ce se făcuse țăndări — asta n-o mai luă, —, un tub cu comprimate, o batistă...

— O, nu ! gemu ea, care aduna cot la cot cu el lucrurile, COMP-ul meu ! Nu mai funcționează !

Se ridicase și-l sucea pe toate părțile, zgîlțîindu-l.

— S-a stricat ! Și numai tu ești de vină ! țipă, săgetîndu-l cu o privire ucigașă.

— Dă-mi-l puțin, poate..., îndrăzni el.

— Să nu te prind ! i-o reteză ea, ascunzîndu-l într-o parte.

El rămase confuz cu lucrurile în brațe și nu știu ce să mai spună. Lumina îl orbea, silindu-i să țină ochii întredeschiși și sprîncenele încruntate, căldura îi scotea apa prin tot corpul, își simțea tricoul și pantalonii fleașcă. Ea își privi cîteva clipe bunurile în mîinile lui, apoi spuse :

— Du-le în cabină, altfel ne prinde noaptea aici !

El se execută și se îndreptă spre camion, urmat îndeaproape de fata ce strîngea la piept, ca pe ceva prețios și delicat, COMP-ul defect. Se urcă primul în cabină și acționă deschiderea ușii din dreapta. Ea pătrunse hotărîtă, căută să se așeze cît mai departe de el și-l fixă încruntată, ca pe ceva dezagreabil, apoi, cu o mișcare nervoasă a capului, își aruncă pletele spre spate și rămase cu privirea pironită la punctul de pe linia orizontului.

Bărbatul bine făcu dovada unui șofer stăpîn pe el, își înăbuși sentimentele contradictorii, comandă ridicarea de la sol, luminile începură să alerge nebunește pe leduri, comenzile automate se declanșară în lanț, camionul prinse viață.

Vreo douăzeci de minute un rostiră nici un cuvînt, ascultară numai muzica lui preferată, specială pentru șoferi ca el, și gustară delicile climatizorului. Veni o clipă însă cînd găsi nimerit să întrebe :

— Te deranjează muzica ?

Eu nu spuse nimic, îl măsură numai lung din nou cu aceeași privire ucigătoare, iar el avu prilejul să-i zărească astfel ochii negri, frumoși.

— Cum te cheamă ?

— Dacă ai fi fost bine crescut, băiete, te-ai fi prezentat tu întîi, primi replica.

Înghiți cu noduri pentru „băiete" și răspunse :

— Mă cheamă Amad.

Cum ea tot nu răspundea nimic și nici nu-l privea, trase cu ochiul pe furiș la oglindă. Îi veni să-și muște buzele că tocmai azi era neras. Gura însă ca lumea, bărbătească. **Mimă un rictus, așa cum văzuse prin niște filme cu duri.** Și ochii. **Excelenți. Albaștri.** Printre curaj și-i azvîrli o uitătură ce se voia țintuitoare.

— Pe tine cum te cheamă ?

— Veea, mormăi ea, tot fără să-l privească, și apoi deodată țipă : Oprește ! Oprește, te conjur !,

Amad acționă tasta de oprire și cea a ușii în care se tot îmbrîncea numita Veea. O urmări răbdător cum se depărtează de camion, undeva în marginea șoselei, ținîndu-se cu mîinile de cap și exclamînd tot felul de sunete în care nu înțelegea clar decît „vai !" și niște înjurături ce îi fu rușine să le recunoască. Se trezi cu ea înapoi în cabină :

— Au ars tot, criminali, ai văzut ? Și tocmai acum am COMP-ul defect ! Dă-mi o hîtie și un pix !

Dispăru cu ele pe cîmp, tînguindu-se ca mai-nainte, în timp ce Amad catadixi să se uite iar în oglindă. Așa e dacă te încurci cu nebune, „băiete" ! **Se trase ostentativ de ureche și-și promise să se tundă cu proxima ocăzie. Constată apoi că se apropie înserarea, dat fiind faptul că lumina scăzuse în intensitate și umbrele se alungiseră. Steaua Kol, soarele acestor meleaguri, își părăsise azimutul de unde își trimitea lumina prin perdeaua de nori**

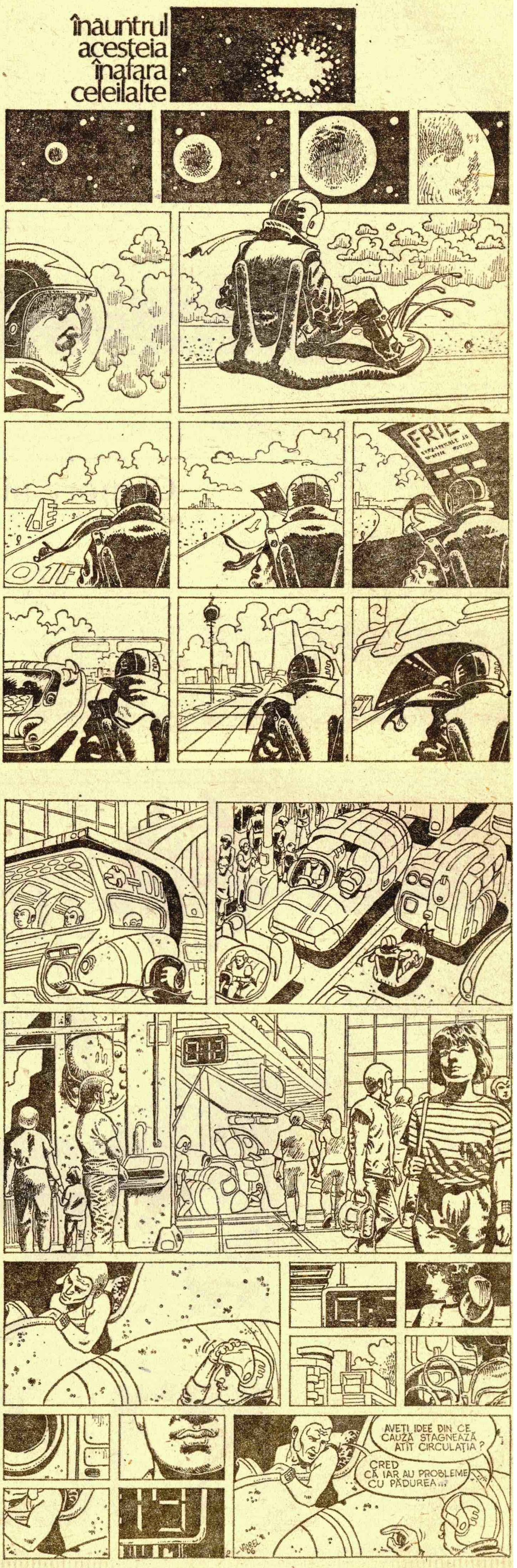

cristalini, difuzînd-o ca printro- lupă pe toată suprafața deșertului, iar acum nu mai era supărătoare la ochi. Zăpușeala însă se păstra și Amad se întrebă dacă nu cumva se anunța vreo ploaie, în cazul cînd pe aici vor fi existînd ploi. Își făcu apoi de lucru cu casetofonul, care se încăpățîna să nu mai cînte, din cine știe ce motive, în timp ce Veea alerga de colocolo pe cîmp, văicărindu-se și notîndu-și tot timpul cîte ceva pe hîrtie.

Cînd se reîntoarse în cabină, orizontul, printr-un curios fenomen de refracție, era cuprins în întregime de un briu multicolor, asemeni straturilor de cremă ale unui tort.

— Dă-i drumul, băiete !

„Băiatul", urni camionul spre punctul de pe linia orizontului.

— Faci parte din liga aia cu natura ? întreabă el pe un ton ce se voia plictisit. Năzuia c aceastăă atitudine să-i forțeze mîna fetei și să-i descleieze limba.

— Nu, răspunse Veea, dar simpatizez cu Asociația Ecologică.

— Ah ?! făcu el cu un ton ce se voia de data asta edificator. Așa, deci !

Ea avu o reacție ciudată. Îl privi cîteva clipe cu un amestec de mînie și disperare și izbucni în plîns. El întră în panică și opri camionul.

— Ce s-a mai întîmplat ?exclamă, încercînd s-o apuce de braț.

— Ia mîna de pe mine ! hohoti ea, ferindu-se. Toți sînteți la fel !

— Da' ce-am spus ? se impacientă el.

— Ce spuneți toți bărbații cînd auziți că o femeie se ocupă de probleme serioase : „Ah ? Așa deci, copii, ne jucăm de-a oameni mari !" Cît vă detest ! tună ea.

— Dar n-am zis așa ceva ! protestă Amad.

— Dar asta ai insinuat ! se trezi repezit.

Vru să deschidă gura să mai spună ceva, însă fu acoperit de hohotele de plîns ale Veei. Scoase din buzunar unica batistă pe care-o poseda, dar constată repede starea ei și o ascunse rușinat, cotrobăi prin buzunarul din spate al scaunului, descoprind victorios un prosop cu care șterse lacrimile fetei. Ea păru să se mai liniștească.

— Mama mi-a spus întotdeauna să am grijă, că bărbații sînt niște răi, începu să se confenseze. Își frămînta mîinile în poală, examinîndu-le fix, evitînd să-l privească pe șofer. Afară se întunecase de-a binelea și singure stelele și ledurile de control îi luminau fața, evidențiindu-i contururile delicate ale buzelor, pometilor și arcadelor.

Amad o studie îndelung, ajungînd la concluzia că i-ar fi plăcut acest gen de femeie dacă ar fi fost mai blîndă, ca în momentul de față.

— ...Pe un planetoid. Acolo am trăit ani lungi numai eu și mama, continuă ea.

Trăseseră camionul lîngă șosea și hotăriseră să înopteze acolo. Amad scosese saltele afară și acum cochetau cu noaptea.

— Mama era o iubitoare de frumos. Umpluse planetoidul de flori, de copaci, de verdeață. N-au germinat. N-au reușit să trăiască acolo nici un an, deși analizele spuneau că există toate condițiile dezvoltării unei flore. A fost unul din factorii care au omorît-o pe mama, care i-au decimat psihic fiecare clipă a vieții ce-i mai rămăsese. Avea și-un caracter mai aparte, mama. De cînd tata o părăsise, a preferat să se retragă din viața socială, să-și îngroape existența acolo, pe obscurul planetoid de care-ți vorbeam. Devenise cinică și am toate motivele să cred că i-am fost singura bucurie în anii aceia Căpătase un soi de aversiune față de oameni și-i evita din răsputeri, nu suporta nici emisiunile video, iar pentru bărbați nutrea o adevărată silă, amestecată cu ură. Nu uita ca, în fiecare seară, să-mi povestească despre ei, despre faptele, caracterul și felul lor mîrșav de-a fi, mi-a dat pilde și apoi m-a supus chiar unor adevărate teste. Cînd am pășit propriu-zis în viață, eram avizată asupra acestui pericol. Eram la studi, pe Nubya, și le-am servit primele lecții unor masculi ce se dădeau la mine. Pentru că mie nu mi-e frică de voi, și n-o să încetez o clipă să vă demonstrez că nu sînteți cu nimic mai presus decît noi, femeile. Recunoaște cinstit că ai avut intenție, în mașină, să stabiletși o relație sexuală cu mine.

Amad roși, la adăpostul nopții, speriat că un astfel de gînd ar fi putut să-l domine subconștientul atunci. Îl întinse Veei o capsulă alimentară și desfăcu el însuși una, contopind aerul din jur cu un pregnant miros de fructe. Mușcă tacticos din bolul concentrat și spuse :

— Aici faci o mică greșeală. Se poate întîmpla, la vîrsta ta. Nu mă întrerupe și consumă-ți mîncarea, că de aia ți-am dat-o ! A stabili o relație cu un partener de drum este un lucru firesc, cred că-mi dai dreptate. Intenția mea era de-a face cunoștință și de a încerca să aflu cîte ceva despre partener. Este normal, nu, într-o relație umană ? Aceasta este mica greșeală, confuzia pe care o faci între relația umană și cea sexuală. Eu nu sînt un aventurier, și atunci poți deduce logic că nu mă incită cîtuși de puțin să mă culc cu prima necunoscută.

— De unde să știu eu că nu ești un aventurier ? sări ea.

— Asta ar fi trebuit s-o deduci din fapte, ridică și el glasul. Ține minte că nu eu am fost acela care am vrut să te iau în mașină. Practic, am fost silit. Da, așa e. Asta nu înseamnă că trebuie să te superi sau să-ți faci probleme în ce privește continuarea traseului, eu am sfîrșit prin a te accepta.

— Aiurea, mormăi ea, nesigură. De unde pot ști eu că m-ai acceptat ?

— Tot din fapte, conchise el. Nu mă putea nimeni sili să opresc mașina pentru ca tu să cercetezi cîmpul cel ars. Și nu mă putea forța nimeni să te aștept. Puteam să te las acolo și să-mi văd mai departe de drum, fără nici o mustrare de conștiință.

— Chiar așa ? se indignă ea. Ai fi făcut chestia asta ?

— Fără nici un fel de îndoială, cuvîntă el calm. Aș fi făcut-o, dacă nu te-aș fi acceptat.

Surise, mulțumit de felul cum pusese problema, și adăugă :

— Necondiționat.

Se întinse pe spate, cu mîinile sub cap, și salteaua parcă-l îmbrățișă, dînd ocazia păturii să se muleze mai bine pe trupul său. Dinspre Veea nu veneau alte zgomote decît cele care însoțeau consumarea fiolei. Amad intui că acum fata mînca mai încet și gîndea mai mult, iar faptul îl bucură.

— Dar tu cine ești, de fapt ? întrebă ea. Nu mi-ai spus nimic despre tine.

— Nu ți-am spus pentru că nu m-ai întrebat, sau, cu alte cuvinte, nu te-a interesat pînă acum persoana mea. M-ai tratat de la bun început ca pe un obiect pe care-l folosești, fără să aștepți nimic altceva de la el decît ceea ce vrei să facă. Asta e. Te-am înțeles și nu te-am judecat prea aspru pentru că ești încă o adolescentă. Acestea sînt lucruri pe care te învață viața, nicidecum universitatea de pe Nubya, lucruri pe care le cunoști în relațiile umane. Umane, am zis.

Fata chicoti.

— Hai, spune-mi cine ești ! Sînt moartă de curiozitate. Nu trebuie să aprofundăm relația umană ?

Rîse la rîndul lui.

— Oh, n-ar fi așa multe de spus despre mine, răspunse. M-am născut pe Tylar, planeta pădurilor, am urmat cursurile complexului universitar Barataola din Lyra. Altceva ce să-ți mai spun ? 65 kg, 1,71 înălțime, minte cît cuprinde...

Veea hohoti amuzată.

— Mi se pare destul și totuși nu prea într-o relație umană, se făcu auzită vocea ei.

— Da ? ! Explică-mi.

— Ar fi trebuit s-o deduci din fapte, spuse ea, strecurîndu-se sub pătura lui. Și o să ți-o motivez prin faptul că o relație umană între două sexe trebuie, pentru a fi completă, să conțină și relația sexuală.

Cînd Steaua Kol își aruncă panglicile multicolore prin aerul proaspăt al dimineții, cei doi se treziră.

— Mm..., mormăi ea, ce bine am dormit...

— Conform teoriei lui Sorioleta, cînd doi oameni se înțeleg, valoarea biocîmpului lor crește, cu efecte pozitive asupra activității lor umane.

— Tu ai făcut fizica lui Sorioleta acolo, pe Barataola ?

— Mda. Erau niște cursuri fascinante. Venea lumea la ele ca la spectacol. Cele mai interesante erau aplicațiile valorilor biocîmpului în viața de zi cu zi și chiar în activitățile individuale. Sorioleta îți explica, prin relația biocîmpului cu cîmpurile potențiale ale obiectelor, de ce azi ești neîndemînatic, de ce mîncarea nu ți-a priit sau de ce îți place atît de mult înghețata...

— Ce grozav ! Am citit puțin despre fizica lui Sorioleta. Noi, pe Nubya, eram partizanii lui Ovesien.

— Cel cu potențialurile energetice ?

— Da.

— Avea un studiu interesant asupra sumei energetice ce o dezvoltă flora unui sector sau a unei planete, spuse el sculîndu-se și trecîndu-și mîna dreaptă prin claia de păr blond-aur ce-i stătea anarhic.

— I-ai citit cărțile ? sări ea bucuroasă.

— Ei, m-am documentat în mare, încercă el s-o pondereze. Chestie de curiozitate, să-i zicem „profesională". M-a interesat din punctul de vedere al fizicianului.

Își trase pantalonii scorțoși pe el și făcu cîțiva pași spre camion. Deschise o ușă, acolo unde nimeni nu s-ar fi așteptat să existe așa ceva, și întră înăuntru.

— Extraordinar ! N-aș fi bănuit că puteai să-l citești pe Ovesien ! exclamă ea. Ce tip surprinzător ești !

Își azvîrli bucuroasă părul negru în dreapta și-n stînga, printr-o mișcare copilărească a capului. Din camion răsună vocea lui Amad :

— Dacă vrei să faci un duș, nu ezita ! Ești invitata mea !

Veea țipă :

— Ești nebun ? ! Vrei să spui că ai duș acolo ?

Amad pufni în rîs :

— Eu credeam că o instalație sanitară e apanajul unui om sănătos... În fine, puncte de vedere...

Se trezi cu ea, goală-pușcă, în camion.

— Unde-i dușul ?

— Aici, în cușeta asta, răspunse el.

În cîteva secunde, apa mîngîia cu fire călduțe corpul fetei.

— Grozav ! constată ea. Să ai un duș cu tine ! Ce faci tu de fapt în viață. Amad ?

— Mă descurs, ca oricare, veni prompt răspunsul, de după ușa mată a cușetei.

Veea rîse :

— Mi se întîmplă un lucru curios, pe care nu l-am mai trăit...

— Ce spui ? Nu te aud din cauza apei ! veni de mai departe vocea lui Amad.

— Se întîmplă o chestie cu mîna, rosti ea răspicat, ca să poată fi înțeleasă. În general, nu mă înșel asupra oamenilor, mai ales a bărbaților. Se face însă că te-am judecat probabil greșit. Ai fost o revelație pentru mine. Nu m-aș fi așteptat ca șoferul morocănos și incuiat de la început să-mi poată genera surprize atît de plăcute. Tot ce se întîmplă îmi creează o ciudată senzație de singurătate și an-

xietate. Ce să fie asta ? Tu ce părere ai despre oameni, Amad ? Amad ?

Cum nu primi nici un răspuns, închise apa. De dincolo de ușa cușetei răzbătea doar un zgomot surd de motoare. Ieși de la duș într-un coridor slab luminat, împestrițat cu multe uși. Le încercă pe rînd, dar erau încuiate. Ultima nu era ferecată și dădea în cabină, unde avu surpriza să constate că mașina se afla în plin mers. De pe scaunul lui, Amad îi zîmbi :

— Hainele tale sînt aici.

Fata se strecură cu greutate la locul ei și se îmbrăcă cu o și mai mare greutate, în timp ce el o privea zîmbind.

— Asta ce e — umilire ? se supără ea. Puteai avea bunul simț să aștepți să termin baia !

— Ei, asta-i bună ! Devansăm ora : orașul e încă departe și vreau să-mi fac aprovizionarea în timp util.

Ea avu o expresie dezgustată.

— Mama avea dreptate : toți sînteți niște ordinari.

Enervarea cuprinse fața lui Amad.

— Credeam c-am lămurit niște lucruri, glăsui el.

— Cu ce drept vă credeți stăpîni peste noi, femeile ? sări ea. Aveți impresia că dacă v-ați culcat cu o femeie ea devine automat sclava voastră și o tratați ca pe ultimul obiect ? ! Ești convins, nu-i așa, că ai mai bifat o victimă pe carnețelul tău ? O bestie, asta ești ! Nu meritai numele de om !

El se repezi și o pălmui.

— Să nu mai spui asta niciodată ! zise tulburat.

Ea își îngropă fața în palme. În cabină se așternu liniștea.

— Iartă-mă, rosti el într-un tîrziu, n-am vrut să te lovesc ! A fost o ieșire. Tu m-ai provocat.

Nu primi nici un răspuns și tot restul drumului, în orele ce-au urmat, între cei doi domni o tăcere încordată.

Orașul apăru la orizont, argumentînd mai întîi punctul-călăuză al drumului, devenind apoi o linie culcată ce se dezvolta și pe lățime, și în înălțime, prin clădiri și turnuri paralelipipedice. Avertizoare, instalații utilitare începură să împestrițeze tot mai mult marginile autostrăzii, gonind deșertul în laterale, apoi firele galbene ale drumului se intersectară cu alte fire galbene ce goneau din și în alte direcții, clădirile se ridicară amenințătoare către camion și-l înghițiră de-a dreptul într-un tunel luminat multicolor. La ieșirea din el, un amalgam de oțel, beton, sticlă, plastic și alte materiale înconjurară mașina sub cele mai diverse forme : clădiri, pasarele, stîlpi, ecrane. Amad reuși, nu fără mare greutate, să-și găsească un loc de parcare printre sutele, miile de vehicule ce împestrițau orașul cu formele și culorile cele mai neobișnuite.

Odată lăsat camionul la sol, o privi lung pe Veea, care persista în a nu se uita la el, apoi acționă deschiderea ușilor. Tînăra sări afară și, fără a scoate un cuvînt, dispăru în mulțime. Amad rămase un minut cu privirea ațintită în gol, apoi coborî la rîndu-i. Scrută în jur, căutînd din ochi sectoarele ce-l interesau, după care, cu pași nesiguri începu să se strecoare prin puhoiul de oameni ce străbăteau strada. Pentru început, se opri la unul din distribuitoarele nutritive, consumă pe loc cîteva tablete concentrate și își umplu buzunarele cu pastile mentolate pe care le rontăi tot timpul hoinărelii. Zăbovi apoi în dreptul ecranelor dintr-o sală informativă, cu predilecție la cele de acțiuni edilitare, înainte de a pătrunde cu adevărat în sectorul economic. Hoinări fără grabă printre standurile pieselor de schimb pentru camioane, trecu dezinteresat de sectorul vestimentar ale cărui reclame străluceau de la depărtare, își procură încă o casetă cu muzică specială pentru șoferi ca el. Se învîrti de colo-colo printre aparataje electronice și se certă multă vreme cu mijlocitorul comercial, îl convinse pînă la urmă, căci ieși satisfăcut cu un pachețel ambalat cu grijă.

Pătrunse în sectoarele destinate artelor. Trată cu indiferență spectaculoasele programe video ce se lăfăiau pe zeci și sute de ecrane colorate, jocurile holografice și simulatoarele, poposind în special în fața machetelor arhitecturale ale zonelor de extindere urbană. Arhitectura exercita o anumită fascinație asupra ființei sale, poate și pentru faptul că se practica în strînsă simbioză cu legile naturii. Creatorii trebuiau să țină seama de liniile de cîmp ale planetei și reliefului, astfel încît construcțiile să se încadreze în potențialul energetic existent. Formele și volumul biologic ce aveau să le ocupe trebuiau să fie într-un echilibru perfect cu mediul ambiant, excepțiile ducînd fie la șubrezirea pripită a edificiilor, fie la deteriorarea certă a sănătății locatarilor. Admira apropierea artelor de științele exacte. Mulți dintre artiști mergeau pînă-ntr-acolo încît jonglau cu concepte abstracte ce dădeau noi dimensiuni creațiilor lor. Spre exemplu, un grafician specula treceri estetice între universuri de diferite dimensiuni. Într-una din lucrările lui, personajele bidimensionale încercau să pătrundă în lumea tridimensională, rezultatul constituindu-se într-o mînă în relief ce ieșea dintr-una din lucrări.

Mai căscă gura o vreme la fascinantele forme holografice care se metamorfozau continuu, apoi ieși din spațiul afectat divertismentului și porni fără țintă prin oraș.

Cutreieră o bună parte din străzi pînă a se decide să intre într-un „publiorum", un local ce-l atrase prin discreția singulară cu care-și făcea publicitate, străin de designul extravagant afișat de alte asemenea sectoare. O rumoare caracteristică acestor feluri de catalizatori sociali îl întîmpină. Luminozitatea, răspîndită cu zgîrcenie, emana numai din mese. În jurul lor zăboveau siluete neclare, amalgamuri de lumini și umbre abstracte. Avansă spre una din oazele pîlpîitoare în întunericul încăperii. Mai multe locuri erau libere și putu să se așeze. Ceilalți doi aflați la masă trăncăneau despre niște probleme ce i se părură lui Amad pliticoase, așa că se jucă o vreme cu pachețelul cumpărat, rontăind în acest timp cîteva pastile mentolate. Își ciuli urechile la o discuție ce avea loc la o masă vecină.

— ...Pentru că, susținea o voce feminină, există o relație indisolubilă între regnul animal și cel vegetal. Biocîmpurile generate de cele două dau o valoare „n" cîmpului general. Orice dezechilibru e catastrofal, ducînd la schimbarea valorii.

— Și totuși, valoarea „n" rămîne neschimbată, menținînd suma bioenergetică constantă, indiferent de proporția regnurilor, îi replică o voce răgușită.

— Nu, se apără vocea feminină, în biocîmp nu poți jongla invers proporțional cu polii generatori fără să modifici valoarea „n" !

— Ba da, se auzi vocea răgușită.

O altă voce interveni, acoperind polemica celorlalte două.

— Fetița are fără îndoială dreptate, din punctul ei de vedere, dar asta numai teoretic, pentru că, lăsînd la o parte speculațiile didactice, putem observa organizarea vieții în oricare sector al galaxici pe alte coordonate biofizice.

— Nu există alte coordonate biofizice, se înverșună „fetița", și eu sînt de acord să despicăm firul în patru șî o să vedeți că am dreptate ! Iar „punctul meu de vedere" este cel ecologist, Omul = natură, valoare „n" constantă !

— Nu-i așa...

— E normal să n-aibă dreptate, răbufni și vocea răgușită, punctul ei de vedere este unilateral. În primul rînd, nu ține seama de conceptul filozofic al lui Hycletio privind echivalența energiilor în univers, apoi...

— Punctul de vedere ecologist nu poate fi unilateral ! — „Fetița" se ținea tare, — El aplică în mod constructiv conceptul lui Hycletio cu corolarul lui Ovesin asupra sumelor energetice.

— Ba îl contrazice !

— Voi mă contraziceți pe mine, nu punctul de vedere, conceptul, urlă, ecologista, dar faptul că sînteți bărbați nu înseamnă că aveți și dreptate necondiționat, ba, din contra, vă limitează printr-un orgoliu generic la orizonturi înguste !

— Îți bați joc de noi ? ! sărira vocile.

— Nu știu cine își bate joc de cine, nesimțiților ! ripostă ea.

Fu momentul cînd Amad găsi de cuviință să intervină, mai ales că persoanele dădeau semne de neliniște fizică.

— Veea, hai acasă, taică-tu e supărat rău pe tine, te caută de cîteva ore...

„Fetița" rămase mută de uimire. Ceilalți perorară brutal :

— Da, da, ia-o acasă pe obraznica asta! Ar trebui ca toți colericii ăștia să aibă drepturi limitate !

Dominată de momentul de surpriză, se lăsă tîrîtă de Amad pînă afară. Cînd își reveni, toată ura ei i se sparse în cap lui :

— Cum îndrăznești să-ți bați joc de mine, bădăranule ? ! Cu ce drept te-amesteci unde nu-ți fierbe oala ? Să nu mai pomenești niciodată de animalul de tata, ai înțeles ?

Mîna i se abătu spre obrazul lui, dar el o opri la timp.

— Oh, ființă ingrată ! mormăi.

— Cum ? ! Cum ai spus ? sări ea. Eu — „ființă ingrată" ? !

— Bineînțeles, se explică el, te scot dintre fiarele ațițate, și tu...

— Nu te-a rugat nimeni să mă scoți, spuse ea. Pot să-mi văd și singură de griji ! Sînt majoră și vaccinată !

— Serios ? o ironiză Amad. Poți să-mi demonstrezi ? Arată-mi COMP-ul personal...

Ea înghiți în sec.

— Cu ce dovedești că ești cetățeană și nu o „persona non grata" ? continuă el.

— O să-mi procur altul, spuse fata cu jumătate de gură.

— Dar cu cîtă bătaie de cap... Va trebui să pui pe cineva să anunțe, vreun prieten — dacă ai vreunul...

O privi cum își mușca buza de jos, apoi cum furia îi dă în clocot.

— Foarte bine ! hotărî ea. Tu vei fi cel ce te vei ocupa de acest lucru ! La urma urmei, din cauza ta s-a stricat !

El surise, cu gura aceea ca lumea, bărbătească, deoarece previziunile i se împliniseră. Îi vîntură pachețelul pe sub nas.

— Iată-l !

— E noul tău COMP — sau ai promisiuni mai bune ?

Secvența se desfășură apoi lent, ca într-un film rulat cu încetinitorul, mîinile ei apucară delicat pachețelul și-l desfăcură, apoi fata țipă :

— Un COMP adevărat ! Ești nebun ! Al cui e ? De unde l-ai luat ?

— E al tău ! Are codul în alb, trebuie să-ți înscrii codul personal, înțeles ?

O porniră pe artere, în căutarea camionului parcat, timp în care Veea țipa, bătea din palme de bucurie și îl privea îndelung pe Amad.

— Cum ai aflat unde sînt ?

— N-am aflat. Am știut că ne vom mai întîlni. Sorioleta avea o vorbă : „Dacă v-ați descoperit partenerul ideal — vorbea de valoarea pozitivă a biocîmpurilor acestora — nu vă omoriți cu firea să-l căutați într-un anumit moment. Bio-

cîmpul vă va purta pașii ca un magnet spre biocîmpul celuilalt". Am intrat la întîmplare în acest „publiorum".

— Erai atît de sigur că ne vom mai întîlni?

— Evident. Altfel de ce-aș mai fi procurat COMP-ul? Ar fi trebuit s-o deduci!

— Ce ciudat..., murmură ea. Eram convinsă că sîntem doi ciorapi de două culori...

— Cum?

— Doi ciorapi de două culori, repetă ea. Sîntem atît de diferiți unul de celălalt, și totuși...

Amad zîmbi.

— Se pare că ciorapii de care corbești sînt purtați de picioarele unei singure ființe...

Ea îl țintui din nou cu privirea.

— Cine ești tu, de fapt?

— Parcă am mai discutat problema asta, sau nu erai acolo? făcu el pe plictisitul. M-am născut pe Tylar...

— Lasă asta, asta o știu. Să-ți spun eu cine ești și tu nu știi: ești un mic drăculeț...

— 1,7 1 înălțime, completă el.

— Da, da, un mic drăculeț de 1,71 înălțime ce are grijă de mine...

Un mic drăculeț cu părul blond-auriu? Ciudat. Sînt fel și fel de cazuri în natură.

Sistemul de radar al COMP-ului său localiză camionul, și în scurt timp se înscriseră cu el pe o arteră de centură ce părăsea centrul urban. Veeii nu-i mai tăcea gura — era foarte volubilă și bine dispusă — dar nu-l enerva acest lucru, căci se închisese în el, cufundat într-o stare de automulțumire echivocă. Îl readuseră la realitate balizele galbene, răspîndite peste tot, care semnalizau reducerea vitezei. La scurtă vreme, la ieșirea din oraș, trebui să se oprească deoarece circulația era blocată, zeci sau poate sute de vehicule stagnau un timp, apoi își făceau cu greu loc pentru a abandona direcția, întorcîndu-se din drum. Amad părăsi artera și se angajă în terenul sterp, spre locurile unde zeci de monomobile, instalații și oameni își făceau de lucru în asigurarea traficului.

— Ce poate fi aici? percepu deodată întrebarea Veeii și se miră că o aude, deoarece pînă atunci nu fusese atent la discursul ei.

Lăsă camionul la sol, nerăspunzînd întrebării, apoi coborîră amîndoi. Un coordonator de lucrări tocmai îl certa pe un personaj grăsuliu ce purta cască și o îmbrăcăminte cu multe, foarte multe buzunare.

— Mai departe nu se poate merge, îi explica.

— Este vorba, așa cum am prevăzut, de un obstacol natural?

— De cîteva ori, copacii au blocat circulația, încuviință coordonatorul. Pădurea a început să-și extindă granițele, cotropind și deteriorînd șoseaua. Uitați-vă numai: copacii cresc văzînd cu ochii!

Contemplară cu toții peisajul neobișnuit. Trunchiurile copacilor spărseseră în bucăți elementele conglomerate ce alcătuiau artera de circulație și creșteau cu o viteză neobișnuită, astfel încît asistența putea observa cu ochii liberi cum crengile se contopeau într-un păienjeniș de frunze din ce în ce mai des.

— Și ce măsuri s-au luat? se interesă Amad.

Coordonatorul de lucrări îl privi lung, întrebîndu-se probabil despre calitatea celui ce-l interoga.

— Astă-seară se instalează rețeaua aceasta de dezintegratoare organice, răspunse cu o jumătate de gură, de jur-împrejurul pădurii, iar mîine dimineață zona va fi curățită integral.

— Cum?! sări Veea. Vreți să distrugeți toată pădurea, pentru o prăpădită de arteră?

Interlocutorul o măsură surprins, constatînd cu o oarecare teamă înmulțirea numărului de virtuali „adversari".

— Măsura a fost luată de comisia de sistematizare, răspunse.

— Dar e inadmisibil! se înfurie Veea.

— Sînt de acord cu persoana voastră, se amestecă personajul grăsuliu. Cu atît mai mult cu cît este vorba de ultima parcelă vegetală de pe planetoid.

— Ultima parcelă vegetală? se lamentă fata. Asta e un atentat asupra Asociației Ecologice!

— Așa ziceam și eu, continuă celălalt. Decizia trebuia supusă unui referendum public.

— Sînteți ecologistul care a făcut gălăgie la Sediul Coordonalizării, nu-i așa? Nu-mi aminteam de unde vă știu...

— Așadar sînteți ecologist? se bucură Veea. Atunci, cu siguranță, va trebui să adoptați o atitudine fermă împotriva acestei acțiuni abuzive!

— Bineînțeles, confirmă el. Mă voi opune în mod violent!

— Cu forța, adică?

— Nu. Verbal.

Veea se desumflă.

— Sînt un foarte bun orator, se ambală ecologistul.

— Cu siguranță, rise coordonatorul de lucrări, depărtîndu-se. S-a văzut și la Sediu...

Grăsuliul personaj privi cîteva clipe derutat în urma acestuia.

— Și totuși, situația e groasă, le explică el celor doi. Groasă! strigă și după coordonator, ce dădu din mînă a lehamite, fără să se mai întoarcă.

— Ei nu-și dau seama de ceea ce fac, continuă, în timp ce-și scotea dintr-unul din multiplele buzunare o pînză lungă, ce se constitui pînă la urmă într-un sac de dormit. Îl așeză la picioare, apoi din alt buzunar scoase un bidonaș din care prelinse pe sol o pată albicioasă.

— Eu, unul, nu voi pleca de aici pînă în ceasul cel din urmă. O să-mi fac datoria pînă la sfîrșit!

Veea țipă: o meduză pătată, împodobită cu patru protuberanțe de melc și două „coarne" dorsale, se apropiase plutind de ecologist.

— Nu vă speriați, e babarul meu! E un babar — v-ați dat seama, nu? Culcat. Babar!

Meduza se lăsă jos, grăsuliul o urmă, sprijinindu-se de ea și așezîndu-se pe sacul de dormit. Cu o brichetă aprinse pasta și obținu un mic foc de tabără.

— Drăguț, nu-i așa? Luați loc, luați loc...

Amad zîmbi stingherit și se așeză pe sol, urmat de Veea.

— De ce vă îngrijorează atît soarta cîtorva plante? întrebă. Sînt destule planete vegetale în Galaxie...

— Tinere, nu soarta plantelor mă preocupă, ci a mediului. Planetoidul acesta, ca orice corp ceresc „viu", posedă un anumit potențial biologic limitat în natură. Ce se întîmplă aici e un dezastru ecologic. Au distrus toată fauna și mai ales flora. Natura și-a concentrat întreaga bioenergie în petecul de pădure ce-a mai rămas. Nu e de mirare că vegetația posedă un asemenea grad de vitalitate. Priviți numai!

Cei doi își îndreptară ochii spre trunchiurile luminate de zeci de reflectoare ce alungau întunericul înserării.

— Or să aibă mare bătaie de cap cu energiile, v-o spun eu! Mîncați?

Veea clipi nedumerită. În fața grăsuliului, din mai multe buzunare apăruseră o groază de tacîmuri și conserve.

— Îmi place teoria dumneavoastră, spuse Amad, servindu-se cu un tub proteic. E excentrică, dar interesantă. Și cum credeți că s-ar manifesta potențialul biologic pe patul de moarte?

— Eroare, tinere! Nimic nu se pierde, totul se transformă. O energie nu poate fi nimicită.

— Și atunci? În cazul dispariției ultimilor suporți vegetali?

Ecologistul se gîndi puțin, apoi strînse „masa" — terminase de mîncat.

— Nu știu, spuse dînd din umeri. Este motivul pentru care țin să rămîn pînă la capăt.

Cu aceste cuvinte, se băgă în sacul de dormit, se întoarse pe partea cealaltă și în numai cinci secunde începu să sforăie.

Amad și Veea se îndreptară spre camion și scoaseră, la rîndul lor, saltelele.

— Ce crezi că se va întîmpla? îl întrebă ea neliniștită, în timp ce se lipea sub pătură de trupul lui.

— Sincer să fiu, nu știu. Scopul călătoriei mele era de a-mi procura cîteva specii de plante primare, dar, în condițiile date, nu știu ce s-ar putea întîmpla...

— Ce treabă ai tu cu plantele? se miră ea. Oi fi și tu un ecologist?!

El o mîngîie pe păr.

— Ecologist? Poate... Exploatînd o axiomă a lui Sorioleta încerc să creez o „armonia universalis", o simbioză de cîmp uman, vegetal și inert. Mi-am construit un camion special, probabil că ți-ai dat seama, studiindu-mi liniile de biocîmp, modul cum s-ar integra ele într-un cîmp de materie inertă. În calculul meu intra și un volum anume vegetal. N-am găsit pe tot planetoidul, iar acum aflu că acesta e ultimul petec de verdeață, și încă posedînd o valoare colosală a biocîmpului. Sînt derutat... Dar ce faci, dormi?

În brațele lui, stîndu-i cu fața lipită de piept, Veea respira ușor. Amad o ținu așa toată noaptea, gîndindu-se, studiind mișcările lucrătorilor care, la lumina reflectoarelor, instalau zeci de aparate complicate, fire, cabluri, generatoare, în jurul pădurii mișcătoare de pe fundalul decorului. Alături, luminile orașului se stingeau una cîte una.

Un șfîrîit infernal îi trezi dis-de-dimineață. Sutele de dezintegratoare dispuse de jur-împrejurul pădurii concentrau în centrul cercului astfel format un fulger orbitor în care piereau trunchiuri și frunze. Lumina prea puternică împiedică asistența să urmărească direct dramaticul spectacol, dar numai după cinci minute operațiunea încetă și o comisie anume pregătită efectuă constatările la fața locului. Veea, Amad și ecologistul se apropiară și ei, dar cîțiva tehnicieni le limitară laconic distanțele.

Continuare în pag. 29

sfîrșit

ISAAC ASIMOV
CAVERNELE DE OȚEL

(FRAGMENTE)

sfg

Capitolul unu

CONVORBIRE CU UN COMISAR

Lije Baley tocmai ajunsese la birou cînd își dădu seama că R. Sammy îl aștepta privindu-i atent.

Cutele aspre ale prelungii sale fețe înțepenirâ. „Ce vrei ?“

„Te cheamă șeful, Lije. Imediat. De cum ai sosit.“

„Bine.“

R. Sammy nu se clinti.

Baley spuse, „Am zis bine. Pleacă !“

R. Sammy se răsuci pe călcîie și dispăru să-și vadă de-ale lui. Baley se întreba iritat de ce nu putea un om să facă treburile astea.

Zăbovi să-și examineze punga cu tutun și făcu o socoteală. Cu două pipe putea ține pînă la următoarea cotă zilnică.

Apoi ieși de după grilaj (își împrejmuise un colț în urmă cu doi ani) și parcurse în lungime camera comună.

Simpson își ridică privirile din înregistrările fondului comun. „Te cheamă șeful, Lije.“

„Știu. Mi-a spus R. Sammy.“

O panglică minuțios cifrată ieșea răsucindu-se din măruntaiele micului instrument care-și răscolea și analiza „memoria“ în căutarea informațiilor necesare, stocate în mărunta structură vibratoare a suprafeței strălucitoare de mercur dinăuntru.

„I-aș trage una în dos lui R. Sammy ăsta dacă n-aș ști că-mi pot rupe un picior“, spuse Simpson. „L-am văzut ieri pe Vince Barrett.“

„Ei ?“

„Voia să-și ia postul înapoi. Sau oricare altul din Departament. Sărmanul băiat era disperat, dar ce puteam eu să-i spun. R. Sammy își face datoria și asta e. Puștiului nu-i rămîne decît să lucreze acum la fermele de cultură a fermenților ca distribuitor. Și era un băiat tare isteț și de treabă.“

Baley ridică din umeri și spuse mai dur decît avusese de gînd sau simțise, „Astea-s vremurile pe care le trăim.“

Șeful își amenajase un birou personal. Pe geamul mat stătea scris JULIUS ENDERBY. Frumoase litere. Gravate cu grijă în masa geamului. Dedesubt, scria COMISAR DE POLIȚIE, ORAȘUL NEW YORK.

Baley intră și spuse, „Voiai să mă vezi, comisare ?“

Enderby își ridică ochii spre el. Purta ochelari datorită ochilor sensibili care nu suportau uzualele lentile de contact. Numai după ce te obișnuiai cu prezența lor puteai lua în seamă și restul feței, care nu avea nimic remarcabil de altfel. Baley era convins că își prețuia ochelarii după personalitatea pe care i-o împrumutau și bănuia că globii săi oculari nu erau chiar atît de sensibili.

Comisarul era evident nervos. Își îndreptă mînecile, se lăsă pe spate și spuse, prea cordial, „Ia loc, Lije. Ia loc.“

Baley luă loc ceremonios și așteptă.

Enderby spuse, „Ce mai face Jessie ? Dar băiatul ?“

„Bine,“ spuse Baley aton. „Destul de bine. Dar familia dumitale ?“

„Bine,“ îl îngînă Enderby. „Destul de bine.“

Fu un început fals.

Baley își zise : Ceva nu-i în ordine cu figura lui.

Cu voce tare, spuse : „Comisare, aș dori să nu-l mai trimiți pe R. Sammy după mine.“

„Ei, Lije, tu știi ce cred eu despre chestiile astea. L-au adus aici și trebuie să-l folosesc la ceva.“

„E jenant, comisare. Îmi spune că ai nevoie de mine și rămîne țintuit. Înțelegi ce vreau să spun. Trebuie să-i spun să plece, altfel nu s-ar clinti.“

„A, e vina mea, Lije. I-am dat mesajul ce trebuia transmis și am uitat că era necesar să-i spun să se întoarcă după aceea la treburile sale.“

Baley oftă. Cutele fine din colțul ochilor săi întunecați se accentuară. „În sfîrșit, voiai să mă vezi.“

„Da, Lije,“ spuse comisarul, „dar pentru ceva deloc simplu.“

Se ridică în picioare, se întoarse și merse pînă la peretele din spatele biroului. Atinse un comutator invizibil și o parte a peretelui deveni transparentă.

Baley clipi la apariția neașteptată a luminii cenușii.

Comisarul zîmbi. „Am făcut-o anume anul trecut, Lije. Nu cred că ți-am mai arătat-o Apropie-te și privește. Demult, toate încăperile aveau din-astea. Se numeau „ferestre“. Știai ?“

Baley știa, vizionase destule romane istorice.

„Am auzit de ele,“ spuse.

„Vino aici.“

Baley se fîstîci pe moment, dar se execută. Era oarecum indecentă expunerea intimității unei camere lumii de-afară. Citeodată comisarul mergea prea departe cu afecțiunea lui pentru Medievalism.

La fel și cu ochelarii, se gîndi Baley.

Asta era ! De-asta arăta schimbat !

Baley spuse, „Iartă-mă, comisare, ai alți ochelari, nu ?“

Comisarul îl privi întrucîtva surprins, își scoase ochelarii, se uită la ei și apoi la Baley. Fără ei, fața sa rotundă era parcă mai rotundă și bărbia mai pronunțată. Părea și nehotărît, din cauza ochilor care țînteau imprecis.

Spuse, „Da.“

Își puse ochelarii la loc pe nas, apoi adăugă de-a dreptul furios, „I-am spart pe cei vechi acum trei zile. Ba cu una, ba cu alta, n-am reușit să-mi iau alții pînă azi-dimineață. Au fost trei zile infernale, Lije.“

„Din cauza ochelarilor ?“

„Mai sînt și altele. Ajung și la ele.“

Se întoarse spre fereastră și așa făcu și Baley. Oarecum șocat, constată că ploua. Vreme de un minut fu prins de spectacolul apei ce cădea din cer, timp în care comisarul exulta ca și cum fenomenul i se datora lui.

E a treia oară în luna asta cînd urmăresc ploaia. Un adevărat spectacol, nu crezi ?“

Împotriva voinței sale, Baley trebuia să admită în sinea lui că era impresionant. În cei patruzeci și doi de ani ai săi de puține ori văzuse ploaia, sau oricare alt fenomen natural, la drept vorbind.

Spuse, „Întotdeauna, apa asta care cade peste oraș mi s-a părut o risipă. Ar trebui strînsă în rezervoare.“

„Lije,“ spuse comisarul, „ești un modernist. Asta-i nenorocirea. În timpurile Medievale, lumea trăia în aer liber. Și nu numai în ferme. Adică și în orașe. Chiar și în New York. Cînd ploua, nimeni nu se gîndea la risipă. Se bucurau. Trăiau aproape de natură. E mai sănătos, mai bine. Necazurile vieții moderne vin tocmai de la divorțul cu natura. Mai citește o dată cu atenție despre Secolul Cărbunelui.“

Baley citise. Auzise multă lume mormăind la inventarea pilei atomice. Și el făcea la fel cînd lucrurile nu mergeau bine, sau era obosit. Mormăiala asta era specifică naturii umane. Înainte, în Secolul Cărbunelui, lumea era nemulțumită de inventarea mașinii cu abur. Într-o piesă de Shakespeare, un personaj își exprima astfel dezacordul cu inventarea prafului de pușcă. Peste o mie de ani, ea va mormăi nemulțumită de inventarea creierului pozitronic.

La naiba cu toate astea.

Spuse, îndîrjit, „Ascultă, Julius.“ (Nu era obișnuit să devină familiar cu comisarul în timpul orelor de serviciu, deși comisarul i se adresa deseori cu „Lije“, dar era ceva mai special.) „Ascultă, Julius, toate bune, dar tot nu mi-ai spus de ce m-ai chemat aici, și asta mă indispune. Despre ce-i vorba ?“

Comisarul spuse, „Ajung și-acolo, Lije. Lasă-mă s-o fac cum cred eu de cuviință. E vorba de ceva neplăcut.“

Cred și eu. Putea fi altminteri pe planeta asta ? Ceva cu R-ii ?“

„Într-un fel, da, Lije. Stau și mă întreb cît mai poate îndura bătrîna noastră lume. De cînd am pus fereastra asta, nu dau drumul numai cerului din cînd în cînd. Intră și Orașul. Îl privesc și mă întreb ce se va întîmpla cu el în viitor.“

Baley fu scîrbit de sentimentalismul acestuia, dar se pomeni singur privind fascinat afară. Deși neclar din cauza vremii. Orașul oferea o priveliște formidabilă. Departamentul Poliției se afla la nivelele cele mai înalte ale Primăriei, iar Primăria era foarte înaltă. De la fereastra comisarului, turnurile din apropiere apăreau ca retezate, vîrfurile lor fiind foarte clare. Erau ca niște degete ce căutau în sus. Pereții lor erau inexpresivi, fără nici o trăsătură. Constituiau învelișul fagurelui omenesc.

„De fapt,“ spuse comisarul, „îmi pare rău că plouă. Nu putem vedea Orașul Spațial.“

Baley își îndreaptă privirea spre vest, dar așa era, cum spusese comisarul. Orizontul se închidea aproape. Turnurile New Yorkului se întunecau pe un fond albicios lipsit de strălucire.

„Știu cum e Orașul Spațial“, spuse Baley.

„Îmi place cum apare de aici,“ spuse comisarul. „Este unul dintre cele două sectoare Brunswick. Niște cupole joase, răsfirate. Iată ce ne deosebește. Ne înălțăm și ne înghesuim. La ei, fiecare familie își are cupola ei. O familie : o casă și un teren între cupole. Ai vorbit vreodată cu un Spațial, Lije ?“

„De cîteva ori. Cam cu o lună în urmă, am vorbit cu unul chiar aici pe intercomul tău,“ răspunse Baley, răbdător.

„Da, îmi amintesc. Cred că devin filosof. Noi și el. Moduri diferite de viață.“

Baley își simți stomacul strîngîndu-se. Cu cît era mai întortocheată apropierea de concluzie a comisarului, cu atît i se părea mai sinistră.

Spuse, „E-n ordine. Dar ce vezi ciudat în asta ? Nu poți risipi opt milioane de suflete pe Pămînt în mici cupole. Ei au loc acolo în lumile lor, așa că lasă-i să trăiască cum vor.“

Comisarul ajunse la scaun și se așeză. Ochii săi îl priviră pe Baley fără să clipească, puțin mijiți de lentilele concave ale ochelarilor. Spuse, „Nu e nimeni atît de tolerant în ceea ce privește diferențele de civilizație. Nimeni de la noi, nici de la Spațiali.

„E-n ordine. Și ce-i cu asta ?“

„E că, acum trei zile, un Spațial a murit.“

Acum începea Baley să înțeleagă. Colțurile buzelor sale subțiri se înălțară puțin, dar efectul pe fața-i lungă și tristă fu imperceptibil. Spuse, „Păcat. Ceva contagios, sper. Un virus. O răceală, poate.“

Comisarul tresări, „Despre ce tot vorbești ?“

Baley nu se sinchisi să explice. Era bine cunoscută grija cu care Spațiații alungaseră orice fel de boală din societățile lor. Grija cu care evitau, pe cît era posibil, contactul cu Pămîntenii bolnavi-suspecți era și mai bine cunoscută. Dar se întîmplă ca sarcasmul să nu-l atingă pe comisar.

Baley spuse, „Vorbeam și eu. De ce-a murit ?“ Se întoarse la fereastră.

Comisarul răspunse, „A murit de o gaură în piept. Cineva l-a atacat cu un blaster.“

Spatele lui Baley înțepeni. Spuse, fără să se întoarcă, „Despre ce tot vorbești tu ?“

„Vorbesc despre o crimă,“ spuse comisarul moale. „Ești detectiv. Știi ce-nseamnă o crimă.“

Acum Baley se întoarse. „Dar un Spațiat ! Acum trei zile ?“

„Da.“

„Dar cine a făcut-o ? Cum ?“

„Spațialii spun că a fost un Pămîntean.“

„Nu se poate.“

„De ce nu ? Nu-ți plac Spațialii. Nici mie. Cui pe lume ? Cuiva nu i-a plăcut ceva mai mult, asta-i.“

„Bine, dar...“

„Îți aduci aminte de incendiul de la fabricile din Los Angeles. Dispariția lui Berlin R. Evenimentele din Shanghai.“

„Ei bine ?“

„Toate indică o creștere a nemulțumirii. Poate pînă la un anumit nivel de organizare.“

Baley spuse, „Comisare, nu înțeleg un lucru. Mă pui la încercare din vreo pricină ?“

„Ce ?“ Comisarul părea sincer uluit.

Baley îl măsura atent. „Acum trei zile un Spațial a fost ucis și Spațialii cred că ucigașul este un Pămîntean. Pînă acum,“ degetul său bătea nervos biroul, „n-a apărut nimic. Adevărat ? Comisare, e de necrezut. Dumnezeule, comisare, dacă ar fi adevărat, New Yorkul ar dispare de pe suprafața planetei.“

Comisarul dădu din cap. „Nu e chiar așa de simplu. Uite, Lije, în ultimele trei zile eu am fost mereu plecat. Am avut o conferință cu Primarul. Am fost în Orașul Spațiat. Am fost la Washington, unde am vorbit cu cei de la Biroul Terestru de Investigații.“

„A ? Și ce-au zis Terii ?“

„Ei zic că e copilul nostru. E în limitele orașului. Orașul Spațial este sub jurisdicția New Yorkului.“

„Dar cu drepturi extrateritoriale.“

„Știu. Ajung și la asta.“ Ochii comisarului se smulseră din privirea încremenită a lui Baley. Se simțea parcă retrogradat brutal ca servitor al lui Baley, iar Baley se purta de parcă ar fi fost de acord.

„Spațiații ar putea regiza tot spectacolul ăsta, spuse Baley.

„Ai răbdare, Lije,“ îl rugă comisarul. „Nu te repezi. Încerc să-ți vorbesc ca unui prieten. Vreau să afli care este poziția mea. Eu eram acolo cînd a fost lansată știrea. Aveam o întîlnire cu el... cu Roj Nemennun Sarton.“

„Victima ?“

„Victima.“ Comisarul gemu. „Cu cinci minute mai devreme aș fi descoperit eu însumi cadavrul. Ce șoc aș fi avut. Oricum, a fost cumplit, cumplit. Au venit și mi-au spus. Așa au început trei zile de coșmar, Lije. Timp în care vedeam totul ca prin ceață, neavînd timp, ca un făcut, să fac rost de alți ochelari. Cel puțin asta n-o să se mai întîmple. Am comandat trei perechi.“

Baley își formase o imagine a întîmplării cu ajutorul acestei evocări. Vedea siluetele lungi, elegante, ale Spațialilor apropiindu-se de comisar pentru a-i arunca în față știrea, fără emoție, după cum le era felul. Julius și-ar fi scos ochelarii și i-ar fi șters. Inevitabil, sub impactul evenimentului, ochelarii i-ar fi scăpat din mînă, apoi s-ar fi uitat la cioburi cu un tremurat al buzelor sale moi și pline. Baley era sigur că, pentru cel puțin cinci minute, comisarul a fost mai deranjat din cauza ochelarilor decît a crimei.

Comisarul vorbea în continuare, „E o situație a naibii. Așa cum zici, Spațialii au drepturi extrateritoriale. Pot face singuri cercetări și trimite orice raport doresc la guvernele lor de-acasă. Lumile Exterioare atît așteaptă pentru a ne împovăra cu plata unor despăgubiri. Îți dai seama cum ar cădea asta pentru populație.“

„Ar fi o sinucidere politică pentru Casa Albă să accepte să plătească.“

„Și tot sinucidere ar fi să nu plătească.“

„Nu-i nevoie să-mi prezinți situația,“ spuse Baley. Era copil cînd crucișătoarele strălucitoare din spațiu au trimis ultima dată pe sol soldați, în Washington, New York și Moscova pentru a colecta ce reclamau a fi ai lor.

„Deci, ai înțeles. Plătim ori nu plătim, tot nu-i bine. Singura soluție e să găsim ucigașul noi înșine și să-l înmînăm Spațialilor. Depinde numai de noi.“

„De ce nu BTI-ul ? Chiar dacă e jurisdicția noastră din punct de vedere legal, e vorba de relații interstelare...“

„BTI-ul n-o să se bage. E prea fierbinte și e la noi în sîn.“ Pentru o clipă, își înălță capul și-și săgetă cu privirea subalternul.

„Și nu-i bine, Lije. Fiecare dintre noi riscă să fie dat afară.“

Baley spuse, „Să ne înlocuiască pe toți ? Aiurea. Oamenii pregătiți pentru asta nu există.“

„R-ii,“ spuse comisarul. „Există.“

„Ce ?“

„R. Sammy e doar un început. El face comisioane. Alții pot patrula pe căile express. Fir-ar să fie, omule, eu îi cunosc mai bine pe Spațiali, știu eu ce au de gînd. Există R-i care pot face și treaba ta și pe-a mea. Putem fi declasificați. Și la vîrsta ta, să te trezești la munca de la zăcăminte...“

Baley spuse, „E-n ordine.“

Comisarul păru stînjenit, „N-am vrut, Lije.“

Baley încuviință și încercă să nu se gîndească la tatăl său. Comisarul cunoștea povestea, fără îndoială.

Baley spuse, „Cînd s-a pus problema înlocuirilor astea ?“

„Poftim, cît ești de naiv, Lije. Au și început. Au început de douăzeci și cinci de ani, de cînd au venit Spațiali. Îți dai seama. Numai că acum au atins un punct culminant. Dacă dăm greș în cazul ăsta, va veni vremea să ne luăm gîndul de la colectarea cartelelor de calculare a pensiei. Pe de altă parte, Lije, dacă ne descurcăm în chestia asta, vremea aia n-o să vină prea curînd. Și ar fi un moment hotărîtor pentru tine mai ales.“

„Pentru mine ? spuse Baley.

„Vei fi detectiv comandant, Lije.

„Nu-nțeleg, comisare. Sînt un C-5 și-atît.“

„Vrei o clasificare C-6, nu ?“

Voia ? Baley cunoștea avantajele unei clasificări C-6. Un loc pe calea express în orele de vîrf, și nu doar de la zece la patru. Mai în față pe lista preferențială de la Secțiunea cantine. Poate chiar o șansă în plus pentru obținerea unui apartament mai bun și a unui abonament la terasele Solarului pentru Jessie.

„Vreau,“ spuse. „Sigur. Cum să nu vreau ? Dar de cê-oi avea parte dacă nu-i dau de capăt ?“

„De ce să nu-i dai de capăt, Lije ?“ Comisarul îl ademenea. „Ești valoros. Ești printre cei mai buni.“

„Dar sînt vreo șase cu clasificări superioare în secțiunea mea. De ce nu sînt luați în considerare ?“

Baley n-o spuse tare, deși atitudinea lui o sugera, dar comisarul uita protocolul în așa măsură numai în cazuri de extremă urgență.

Comisarul își încrucișă mîinile. „Din două motive. Nu ești un detectiv oarecare pentru mine, Lije. Sîntem prieteni doar. Nu uit că am fost în colegiu împreună. Citeodată par să fi uitat dar asta-i din cauza clasificării. Sînt comisar și tu știi ce-nseamnă asta. Dar sînt încă prietenul tău și asta-i o nemaipomenită ocazie pentru cineva capabil. Și eu ți-o ofer.“

„Asta-i un motiv,“ spuse Baley, fără entuziasm.

„Al doilea e că te consider prietenul meu. Și îți cer o favoare.“

„Ce favoare ?“

„Vreau să accepți un partener Spațiat în afacerea asta. A fost condiția pusă de Spațial. Am căzut de acord să nu raporteze crima ; am căzut de acord ca noi să ne ocupăm cu anchetarea. În schimb, insistă ca unul dintre agenții lor să participe la afacere, la toată afacerea.“

„Înseamnă că nu au deloc încredere în noi.“

„E clar ce vor. Dacă nu iese cum trebuie, o parte dintre ei vor avea necazuri cu guvernele lor. Îi înțeleg, Lije. Vreau să cred că nu ne vor răul.“

„Sigur că nu, comisare. Asta-i necazul cu ei.“

Fața comisarului se goli de orice expresie, dar continuă. „Accepți un partener Spațial, Lije ?“

„Îmi ceri asta ca o favoare ?“

„Da, îți cer să iei cazul cu toate condițiile impuse de Spațiați.“

„Iau un partener Spațial, comisare.“

„Mulțumesc, Lije. Va trebui să stea la tine.“

„Hei, pînă aici.“

„Știu. Știu. Dar ai un apartament mare. Trei camere. Doar un copil. Te descurci. Nu-ți va face greutăți. Deloc. Așa trebuie.“

„Jessiei nu-i va conveni. Știu eu.“

„Îi spui Jessiei,“ comisarul era într-atît de aprins încît ochii păreau să-i sfredelească lentilele ochelarilor care le blocau atîntirea, „că dacă faci asta pentru mine, voi face și eu tot ce-mi stă în putere după ce terminăm cu povestea asta ca să sari peste un grad. C-7, Lije. C-7 !“

„E-n ordine, comisare, facem tîrgul.“

Baley, pe jumătate ridicat de pe scaun,

surprinse privirea lui Enderby, şi se aşeză din nou.

„Mai e ceva ?“

Comisarul dădu încet din cap. „Încă o chestiune.“

„Şi anume ?“

„Numele partenerului dumitale.“

„Ce importanţă are ?“

„Spaţialii“ spuse comisarul, „au obiceiuri curioase. Partenerul pe care ni-l trimit nu este... nu este...“

Ochii lui Baley se lărgiră. „Ia stai !“

„Trebuie, Lije. Trebuie. Altfel nu se poate.“

„Şi să stea în apartamentul meu ? Chestia aia ?“

„Ca între prieteni, te rog !“

„Nu. Nu !“

„Lije, nu am încredere în nimeni în cazul ăsta. Trebuie să-ţi dau în scris ? Trebuie să colaborezi cu Spaţialii. Trebuie să reuşim, dacă vrem să nu ne trezim cu navele lor pe Pământ. Dar nu vom reuşi ca pînă acum. Te vei întovărăşi cu unul din R-ii lor. Dacă el rezolvă cazul, dacă raportează că sîntem incompetenţi, sîntem pierduţi, oricum. Noi, ca instituţie. Realizezi asta, nu-i aşa ? Aşa că ai o treabă deosebit de delicată. Trebuie să lucrăm cu el, dar vezi să rezolvi tu cazul, şi nu el. Înţeles ?

„Că trebuie să colaborez sută la sută cu el, numai să nu-i tai gîtul ? Să-l bat pe umăr cu un cuţit în mînă ?“

„Ce putem face ? Altfel nu se poate.“

Lije Baley rămase nehotărît. „Nu ştiu ce va zice Jessie.“

„„Vorbesc eu cu ea, dacă vrei.“

„Nu, comisare.“ Inspiră adînc şi oftă prelung. „Care-i numele partenerului meu ?“

„R. Daneel Olivaw.“

Baley spuse, cu amărăciune, „Nu este nevoie de eufemisme, comisare. Iau cazul, aşa că să folosim numele întreg. Robot Daneel Olivaw.“

sfg

Capitolul doi

DUS-ÎNTORS PE CALEA EXPRES

Aceeaşi mulţime din totdeauna se perinda pe calea express : cei în picioare pe nivelul de jos şi cei privilegiaţi cu loc pe cel deasupra. O scurgere umană continuă risipindu-se prin benzile de încetinire spre căile locale sau spre staţionare, pe sub bolte sau peste poduri, în nesfîrşitul labirint al Sectoarelor Oraşului ; o alta, la fel de neîntreruptă, evolua interior de la celălalt capăt, peste benzile de accelerare şi pe calea express.

Aceeaşi puzderie de lumini : pereţii luminiscenţi şi plafoanele păreau să picure răcoare, o imensă fosforescenţă ; anunţurile sclipitoare strigînd avertismente : stridenţii, neobositii „licurici“ care indicau : SPRE SECTOARELE JERSEY, URMĂREŞTE SĂGEŢILE“ PÎNĂ LA TRENUL SUBTERAN EAST RIVER, NIVEL SUPERIOR TOATE DIRECŢIILE SPRE SECTOARELE LONG ISLAND.

Dar mai presus de orice era zgomotul care nu putea fi disociat de viaţă : rumoarea milioanelor vorbind, rîzînd, tuşind, murmurînd, respirînd.

Nici o direcţie niciunde spre Oraşul Spaţiat, îşi zicea Baley.

Sărea de pe o bandă pe alta cu o uşurinţă datorată unei experienţe de o viaţă. Copiii învăţau „să sară peste benzi“ cum învăţau să meargă. Baley abia simţea şocul accelerării la fiecare salt. Nici nu era conştient cînd se apleca uşor în faţă pentru a contracara această forţă. În treizeci de secunde era pe banda de şaizeci de mile pe oră şi putea urca pe platforma transparentă cu rînduri mişcătoare care era calea express.

Nici o direcţie spre Oraşul Spaţiat, îşi zise.

Nici nu era nevoie. Dacă ai avea o treabă pe-acolo, ai şti pe unde s-o iei. Dacă nu ştii, înseamnă deci că n-ai nici o treabă pe-acolo. Cînd a fost instalat Oraşul Spaţiat, cu vreo douăzeci şi cinci de ani în urmă, exista o puternică tendinţă de transformare a sa într-o zonă de agrement. Hoardele Oraşului se năpustiră într-acolo.

Spaţiaţii au curmat această pornire. Politicos (erau întotdeauna politicoşi), dar fără compromisuri, cu simţul măsurii însă, au înălţat o barieră de forţe între ei şi Oraş. Au înfiinţat astfel şi o combinată a Serviciului de imigrare cu Controlul vamal. Dacă te duceai cu afaceri, te identificai, te lăsai căutat şi supus unei examinări medicale şi unei dezinfecţii formale.

Această situaţie a dat naştere la nemulţumire. Firesc. Mai multă decît trebuie. Destulă pentru a bloca programul de modernizare. Baley rememora Revoltele de la Barieră. Fusese în mulţimea care se agăţase de şinele căii express, se îmbulzise pe locuri ignorînd evaluarea drepturilor, alergase în dezordine pe benzi şi peste benzi expunîndu-se la accidente şi rămăsese chiar lîngă bariera Oraşului Spaţiat timp de două zile, strigînd sloganuri şi distrugînd bunurile Oraşului, deznădăjduită.

Baley ar fi putut să cînte şi-acum imnurile acelui timp dacă şi-ar fi pus în gînd. Aşa cum era „Omul e fiul Terrei-mamă, auzi ?“, un text pe o veche melodie populară, cu păsărescul refren „Hinky-dinky-parleyvoo“.

„Omul e fiul Terei-mamă, auzi ?
Ea e cea care i-a dat viaţă, auzi ?
Spaţiatule, n-o păta,
În spaţiu tu să te-ascunzi,
Împuţitule, auzi ?“

Erau sute de versuri. Puţine erau isteţe, cele mai multe erau idioate, multe obscene. Toate, însă, se încheiau cu „Împuţitule, auzi ?“ Împuţitule, împuţitule. Era cea mai nerăbdătoare şi usturătoare insultă pe care le-o întorceau : încăpăţînarea acestora de a-i considera pe cei născuţi pe Pământ dezgustător de bolnavi.

Spaţiaţii nu au plecat, bineînţeles. Nici măcar nu a fost nevoie să folosească vreuna din armele lor. Demodata flotă terestră aflase demult că a se apropia de oricare navă a lumilor Exterioare înseamnă autodistrugere. Avioanele trestre care survolaseră Oraşul Spaţiat au dispărut pur şi simplu. Cel mult un capăt de aripă zdrenţuită să fi ajuns pe pămînt.

Şi nici o mulţime nu putea fi într-atît de înfuriată încît să uite efectul separatoarelor subterice manuale folosite împotriva pămîntenilor în luptele din secolul trecut.

Aşa că Spaţiaţii stăteau liniştiţi în spatele barierei lor, şi ea un produs al ştiinţei lor înaintate, şi nici o metodă cunoscută pe Pămînt n-o putea distruge. Aşteptau de cealaltă parte ca autorităţile să potolească mulţimea cu ajutorul somo-vaporilor şi a gazului vomitiv. Penitenciarele subterane răsunau de paşii instigatorilor, nemulţumiţilor şi a altora care fuseseră săltaţi doar pentru că erau mai la îndemînă. După un timp au fost cu toţii eliberaţi.

După un interval adecvat, Spaţiaţii au mai redus din restricţii. Bariera a fost înlăturată şi Poliţia Oraşului împuternicită cu asigurarea izolării Oraşului Spaţiat. Şi, ce era mai important, examinarea medicală a devenit mai sumară.

Acum, gîndea Baley, situaţia s-ar putea schimba din nou. Dacă Spaţiaţii credeau într-adevăr că un Pămîntean intrase în Oraşul Spaţiat şi comisese crima, bariera s-ar putea înălţa din nou. Şi n-ar fi bine.

Urcă pe platforma căii express, îşi făcu drum printre cei în picioare către spirala îngustă a rampei care ducea la nivelul superior unde se aşeză. Nu-şi puse tichetul de clasificare în panglica pălăriei pînă ce nu depăşiră şi ultimul Sector Hudson. Un C-5 nu are dreptul să stea jos la est de Hudson şi la vest de Long Island, şi deşi se găseau multe locuri libere pe moment, unul dintre gardienii de cale l-ar fi expulzat numaidecît. Lumea devenea din ce în ce mai meschină în ceea ce priveşte privilegiile ei de clasificare, iar Baley se asocia cu toată sinceritatea acestei „lumi“.

Majoritatea Pămîntenilor erau Medievalişti într-un fel sau altul. Explicabil, dacă te gîndeai la vremea cînd Pămîntul era lumea şi nu doar una din cincizeci. Cincizeci de lumi diferite.

Ţipătul uneiă femei îl făcu să se întoarcă brusc. Îi scăpase poşeta ; o văzu o clipă ca o pată roz pastel pe griul monoton al benzilor. Un pasager grăbit să coboare trebuie s-o fi lovit din neatenţie în direcţia încetinirii şi acum nefericita se îndepărta vertiginos de ceea ce-i aparţinuse.

Baley se strîmbă. Ar putea s-o ajungă, dacă era destul de abil să sară imediat pe o bandă care se mişca deja mai încet şi dacă nu se lovea de alte picioare venind dintr-un sens sau celălalt. Nu va şti niciodată dacă ar fi putut într-adevăr. Se afla la o jumătate de milă în faţă.

Era puţin probabil să fi reuşit. S-a calculat că, în medie, la fiecare trei minute cădea ceva pe benzi undeva în Oraş şi nu se mai putea recupera. Departamentul Pierderi şi Găsiri era o exagerare. O altă complicaţie a vieţii moderne.

Baley îşi zise. „Altădată era mai simplu. Totul era mai simplu.“ Aşa erau Medivalişti.

Medievalismul lua forme diferite. Pentru prozaicul Julius Enderby însemna adoptarea arhaismelor. Ochelari ! Ferestre !

Pentru Baley, studiul istoriei. În special al obiceiurilor.

În sfîrşit Oraşul ! Oraşul New York în care trăia şi-şi cîştiga existenţa. Mai mare decît oricare alt oraş în afară de Los Angeles. Mai populat decît oricare altul în afară de Shanghai. Nu avea decît trei secole vechime.

Mai precis, trebuie spus că a mai existat ceva în aceeaşi arie geografică înainte ca aceasta să se numească Oraşul New York. Acea cuprindere primitivă a populaţiei a fiinţat timp de trei mii de ani, nu trei sute, dar nu era un Oraş.

Nu existau Oraşe pe-atunci. Erau doar îngrămădiri de locuinţe mărunte şi răspîndite în aer liber. Aduceau cu Cupolele Spaţialilor, dar pe de parte, bineînţeles. Îngrămădirile (cele mai mari ajungeau la numai zece milioane locuitori, iar cele mai multe nici nu atingeau un milion) erau risipite pe suprafaţa Pămîntului cu miile. Conform normelor moderne, ele erau din punct de vedere economic complet ineficiente.

Eficienţa aceasta a fost forţată pe Pămînt odată cu creşterea populaţiei. Două miliarde, trei miliarde, chiar şi cinci miliarde puteau fi suportate de planetă prin coborîrea progresivă a standardului de viaţă. Cînd populaţia atingea opt miliarde, însă, pericolul înfometării devenea real. O schimbare radicală trebuia să aibe loc în civilizaţia omului, mai ales de cînd s-a constatat că lumile Exterioare (care fuseseră tocmai coloniile Pămîntului, cu o mie de ani în urmă) impuseseră restricţii de imigrare.

Schimbarea radicală a constituit-o formarea treptată a Oraşelor pe parcursul a o mie de ani de istorie a Pămîntului. Eficienţa impunea mărime. Fusese realizat ceva în acest sens în timpurile Medievale, probabil inconştient. Industria casnică a cedat locul fabricilor şi fabricile industriilor cotinentale.

E suficient să te gîndeşti la ineficienţa a o sută de mii de case pentru o sută de mii de familii faţă de un Sector de o sută de mii ; o colecţie de libro-filme faţă de un unic Sector de film ; video independent pentru fiecare familie faţă de sistemele de canalizare video.

În aceeaşi ordine de idei, poate fi amintită nebunia infinitei duplicări a bucătăriilor şi sălilor de baie şi comparată cu eficienţa absolută a sălilor de alimentare şi de duşuri datorate civilizaţiei Oraşului.

Treptat, treptat, satele, tîrgurile şi „oraşele“ Pămîntului au pierit şi au fost înlocuite de Oraşe. Primele planuri de război atomic n-au făcut decît să încetinească această orientare. Odată cu inventarea ecranului de forţe aceasta luă amploarea unei curse vertiginoase.

Civilizaţia Oraşului însemna distribuirea optimală a hranei, utilizarea într-o şi mai mare măsură a fermenţilor şi a hidroponicelor. Oraşul New York s-a extins pe mai mult de două mii de mile pătrate, iar la ultimul recensămînt populaţia depăşise cu mult douăzeci de milioane. Existau vreo opt sute de Oraşe pe Pămînt, populaţia medie, zece milioane.

Fiecare Oraş devenise o unitate semiautonomă, din punct de vedere economic. Se putea adăposti, strînge în jurul lui, scormoni în jos. Ajunsese o cavernă de oţel, o imensă, compactă cavernă de oţel şi beton.

Se putea desfăşura ştiinţific. În centru se afla marele complex de birouri administrative. Cu grijă orientate unul spre celălalt şi spre concavitatea unde se găseau Sectoarele rezidenţiale conectate şi întreţesute de calea express şi căile locale. Spre margini erau fabricile, uzinele hidroponice, bazinele pentru cultura fermenţilor, uzinele energetice. Toată această învălmăşeală era străbătută de conductele de apă, canalele de scurgere, şcoli, închisori şi magazine, liniile de energie şi tuburile de comunicaţii.

Nu încăpea nici o îndoială : Oraşul era culminarea stăpînirii mediului de către om. Nu voiajul cosmic, nu cele cincizeci de lumi colonizate care erau acum atît de dispreţuitor independente, ci Oraşul.

Practic nici o populaţie a Pămîntului nu trăia în afara Oraşelor. Afară era pustiul, cerul liber pe care puţini oameni îl puteau înfrunta şi nu fără teamă. Trebuie însă admis că spaţiul liber era necesar. Acolo se afla apa de care aveau nevoie oamenii, cărbunele şi lemnul, ultimele materii prime pentru materialele plastice şi eterna creştere a fermenţilor. (Petrolul dispăruse de mult, dar şoiurile de fermenţi bogaţi în petrol constituiau un substitut adecvat). În teritoriul dintre Oraşe se mai aflau încă mine şi erau încă folosite într-o măsură mai mare decît credeau cei mai mulţi pentru agricultură şi păşunat. Era ineficient, dar carnea de vită, de porc şi cerealele aveau întotdeauna o piaţă a lor de lux şi puteau fi folosite ca marfă de export.

Însă puţini oameni erau chemaţi să folosească minele sau crescătoriile, să exploateze fermele şi să canalizeze apa, acestea fiind dirijate de la distanţă. Roboţii lucrau mai bine şi cereau mai puţin.

Roboţi ! Asta era culmea ironiei. Creierul pozitronic pe Pămînt a fost inventat şi pe Pămînt s-au folosit pentru prima dată roboţii în activitatea productivă.

Nu în Lumile Exterioare. Firească, Lumile Exterioare s-au purtat ca şi cum roboţii au apărut în civilizaţia lor.

Într-un fel, desigur, culminarea economiei cu roboţi au cunoscut-o Lumile Exterioare. Aici pe Pămînt, roboţii au fost folosiţi numai la mine şi ferme. Numai în ultimul sfert de secol, sub presiunile Spaţialilor, roboţii au pătruns treptat şi în Oraşe.

Oraşele erau perfecte. Toată lumea în afară de Medievalişti credea că nu există un înlocuitor rezonabil. Singura dificultate era că ele nu puteau rămîne perfecte. Populaţia Pămîntului era încă în creştere. Odată şi-odată, cu toată capacitatea Oraşelor, caloriile necesare unei persoane aveau să ajungă sub nivelul de supravieţuire.

Iar prezenţa Spaţiaţilor agrava situaţia. Descendenţii primilor imigranţi de pe Pămînt, care au trăit în abundenţă în lumile lor subpopulate din spaţiu conduse de roboţi erau hotărîţi să-şi păstreze confortul dezvoltat în lumile lor pustii, ţinînd în acest scop un nivel al natalităţii scăzut iar pe imigranţii de pe aglomeratul Pămînt afară. Şi astfel...

Oraşul Spaţiat era aproape !

O zvicnire inconştientă îl avertizase pe Baley că se apropia de Sectorul Newark. Dacă mai zăbovea s-ar putea pomeni avîntîndu-se la sud-vest de Sectorul Trenton abătîndu-se astfel din drum, prin inima caldă a ţinutului fermenţilor mirosind a mucezit.

E o chestiune de cronometrare. Îi lua atîta timp să coboare pe rampă, atîta să se strecoare printre cei în picioare mereu nemulţumiţi, atîta să alunece de-alungul liniilor apoi să lasă, atîta să sară peste benzile de încetinire.

După ce făcu această operaţie, se găsi exact la ramificatia staţionarei la care trebuia. Niciodată nu şi-a potrivit paşii conştient. Dacă o făcea, probabil că nu nimerea.

Baley se trezi într-o neobişnuită semiizolare. Numai un poliţist se afla cu el înăuntrul staţionarei şi, în ciuda fişiitului căii express, se lăsase o linişte aproape supărătoare.

Poliţistul se apropie, iar, Baley îşi făcu degrabă vizibilă insigna. Poliţistul ridică mîna, semn că putea să treacă.

Pasajul se îngusta şi se îndoia brusc de trei sau patru ori. Era aşa dinadins. Mulţimile de Pămînteni nu se puteau strînge în el cît de cît confortabil, iar altfel taxarea directă ar fi fost imposibilă.

Baley era mulţumit că se stabilise ea întîlnirea cu partenerul său să aibă loc în acea parte a Oraşului Spaţiat. Nu prea-i surîdea ideea unei examinări medicale fie ea oricît de politicoasă.

Un spaţiat stătea în picioare în locul unde o serie de uşi marcau deschiderea spre afară şi spre bolţile Oraşului Spaţiat. Era îmbrăcat după moda pămînteană, pantaloni strînşi pe talie, mai largi la glezne, cu dungi colrate la manşetele fiecărui picior. Purta o cămaşă comună Textron, guler deschis, cu fermoar şi încreţită la încheietură, dar era un Spaţiat. Era ceva în felul lui de a sta, în felul lui de a-şi ţine capul, în calmul şi cutele inexpresive ale figurii sale înalte şi osoase, grija cu care erau aranjaţi pantalonii, părul său de bronz întins impecabil spre ceafă, care-l deosebea de Pămîntenii autohtoni.

Baley se apropie ţeapăn şi spuse monocord, „Sînt detectiv Elijah Baley, Poliţia departamentală, Oraşul New York, Clasificarea C-5“.

Îi arătă mandatul şi continuă. „Mi s-a ordonat să-l întîlnesc pe R. Daneel Olivaw la Calea de Acces spre Oraşul Spaţiat“. Se uită la ceas. „Am venit puţin mai devreme. Pot să-mi fie anunţată prezenţa ?“

Îşi simţi inima îngheţată. Era obişnuit, de bine de rău, cu modelul de robot de pe Pămînt. Modelele Spaţiaţilor trebuiau să fie diferite. Nu întîlnise niciunul, dar circulau demult poveşti cutremurătoare devenite locuri comune despre teribilii şi nemaipomeniţii roboţi ce-şi desfăşurau activitatea supraomenească în îndepărtatele şi sclipitoarele Lumi Exterioare. Se pomeni scrîşnind din dinţi.

Spaţiatul, care ascultase politicos, spuse, „Nu va fi nevoie. Vă aşteptam“.

Mîna lui Baley se ridică automat, dar căzu apoi. Acelaşi lucru se întîmplă şi cu bărbia sa, părînd astfel mai lungită. Nu era în stare să mai spună nimic. Cuvintele îngheţară.

Spaţiatul spuse, „Să mă prezint. Sînt R. Daneel Olivaw“.

„Da ? Greşesc eu cumva ? Credeam că prima iniţială...“

„Aşa este. Sînt robot. Nu vi s-a spus ?“

„Mi s-a spus“. Baley îşi netezi inutil părul pe spate cu mînă umedă.. Apoi i-o întinse. „Îmi pare rău, domnule Olivaw. Nu ştiu cum nu mi-a trecut prin cap. Bună ziua. Eu sînt Elijah Baley, partenerul dumitale“.

„Bine“. Mîna robotului i-o strînse pe a lui într-o apăsare moale pînă cînd deveni plăcută, prietenească, apoi scăzu în intensitate. „Simt că vă tulbură ceva. Pot să vă cer să fiţi sincer cu mine ? E bine să fie cunoscute toate lucrurile relevante într-o relaţie ca aceasta a noastră. Şi se obişnuieşte la noi ca partenerii să-şi spun pe nume. Cred că nu este împotriva propriilor dumneavoastră obiceiuri“.

„Numai că, vezi, nu prea arăţi ca un robot“, spuse în disperare Baley.

„Şi aceasta te tulbură ?“

„N-ar trebui, presupun, Da... Daneel. La voi sînt toţi ca tine ?“

„Există diferenţe individuale, Elijah, ca la oameni“.

„Roboţii noştri... Ei bine, despre ei poţi să spui că sînt roboţi, mă-nţelegi. Tu arăţi ca un Spaţiat“.

„A, înţeleg. Te aşteptai la un model mai brut şi ai fost surprins. Şi totuşi este logic ca lumea noastră să folosească un robot cu trăsături umanoide în asemenea împrejurări dacă vrem să evităm neplăcerile. Nu este oare aşa ?“

Aşa era fără îndoială. Un robot ca un robot rătăcind prin Oraş s-ar găsi numaidecît într-o situaţie delicată.

Baley spuse, „Da“.

„Atunci, să mergem, Elijah“.

Făcură drumul înapoi spre calea express. R. Daneel pricepu rostul benzilor de accelerare şi se folosi de ele cu o iute îndemînare. Baley, care la început îşi moderase viteza, acceleră apoi iritat.

Robotul menţinea ritmul. Nu părea să realizeze vreo dificultate. Baley se întreba dacă R. Daneel nu se mişca intenţionat mai încet decît putea. Ajunse la nesfîrşitele cabine ale căii express şi se căţără într-una cu uşurinţă temerară şi făţişă. Robotul îl urmă cu dezinvoltură.

Baley se făcu roşu. Înghiţi în două rînduri şi spuse, „Voi sta aici jos cu tine“.

„Aici jos ?“ Robotul, părînd că nu-şi dădea seama de zgomotul şi clătinarea platformei, spuse, „Am fost oare greşit informat ? Mi s-a spus că o clasificare C-5 dă dreptul unui loc la nivelul superior în anumite condiţii“.

„Ai dreptate. Eu pot să mă urc, dar tu nu“.

„De ce nu pot să urc cu tine ?“

„Trebuie să fii un C-5, Daneel“.

„Îmi dau seama“.

„Tu nu eşti un C-5“. Discuţia era dificilă. Vîjîitul frecării aerului era mai puternic la nivelul de jos mai puţin apărat şi Baley Vroia în mod explicabil să vorbească în şoaptă.

R. Daneel spuse, „De ce nu aş fi un C-5 ? Sînt partenerul tău şi, în consecinţă, de acelaşi rang. Mi s-a dat aceasta“.

Dintr-un buzunar din interiorul cămăşii scoase o carte de acreditare rectangulară, nouă. Numele trecut era Daneel Olivaw fără iniţiala esenţială. Clasificarea. C-5.

„Să urcăm“, spuse Baley sec.

Baley nu mai privi decît înainte, odată aşezat, supărat cu el însuşi, simţind robotul aşezîndu-se lîngă el. Fusese surprins de două ori. Mai întîi, nu-şi dăduse seama că celălalt era R. Daneel ; apoi, nu intuise logica acordării lui R. Daneel a unei clasificări C-5.

Nu era el, din păcate, popularul detectiv legendar. Incapabil de surpriză, imperturbabil, ca înfăţişare, infinit adaptabil, fulgerător ca isteţime. Nu se gîndise vreodată că ar fi aşa, dar nici nu regretase pînă acum că nu era aşa.

Ceea ce-l făcea să regrete era faptul că, după toate aparenţele, R. Daneel Olivaw era întruchiparea acestei legende.

Trebuie să fie. Doar era robot.

Baley începea să-şi găsească scuze. Era obişnuit cu roboţi ca R. Sammy de la birou. Se aştepta la o creatură cu o piele de plastic tare şi lucios, de un alb aproape cadavric. Se aşteptase la o expresie imuabilă de veselie tîmpită. Se aştepta la mişcări smucite şi nesigure.

R. Daneel era cu totul altceva.

Baley riscă o scurtă privire spre robot. R. Daneel se întoarse în acelaşi timp pentru a-i întîlni privirea şi dădu din cap cu gravitate. Buzele i se mişcau firesc atunci cînd vorbea şi nu rămîneau depărtate ca cele ale roboţilor de pe Pămînt. Din cînd în cînd, se zărea şi o limbă articulînd.

Baley îşi zise : De ce-o trebui să stea acolo aşa calm ? Totul ar trebui să i se pară nou. Zgomot, lumini, îmbulzeală.

Baley se ridică, trecu pe lîngă R. Daneel atingîndu-l uşor şi zise, „Urmează-mă !“

Jos de pe calea express, în jos pe benzile de încetinire.

Baley îşi zise, „Dumnezeule mare, şi totuşi ce-i spun Jesslei“.

Apariţia robotului îi luase gîndul de la ea, dar se întorcea furibund acum cînd se îndreptau prin căile locale spre fălcile Sectorului de jos al Bronx-ului.

Spuse, „Stii, totul e o singură clădire, Daneel : tot ce vezi, tot Oraşul. Douăzeci de milioane trăiesc în el. Căile express merg zi şi noapte, cu şaizeci de mile pe oră. Sînt în total două sute cincizeci de mile, şi sute de mile de căi locale“.

De acum înainte, îşi zise Baley, am să-l spun cîte tone de produse din fermenţi consumă New York-ul pe zi şi cîţi metri cubi de apă bem şi cîţi megawaţi putere produc pilele atomice pe oră.

Daneel spuse, „Am fost informat în această privinţă şi cunosc şi alte date similare“.

Baley se gîndi : Presupun că se referă şi la hrană, băutură şi situaţia energetică. La ce bun să-ncerci să epatezi un robot ?

Se aflau pe Strada Estică 182 şi peste mai mult de două sute de yarzi vor fi în scaunele ascensoarelor care deserveau nivelele de oţel şi beton ale apartamentelor printre care se găsea şi al său.

Era gata să spună „Pe aici“, cînd fu oprit de un grup de oameni care se strîngeau în faţa strălucitoarei uşi de forţe al unuia din-

tre magazinele cu amănuntul care se înșirau la puarterele acestui Sector.

Întreba pe cea mai apropiată persoană cu o intonație autoritară însușită prin experiență, „Ce se-ntîmplă aici ?

Omul pe care-l interpelase și care se ridicase pe vîrfuri, spuse, „Naiba știe. De-abia am venit".

Altul spuse, prins de eveniment, „Au pus mîna pe amăriții ăia de R-i acolo înăuntru. Poate-i aruncă aici-afară. Mamă, ce-aș mai vrea să-i rup în bucăți".

Baley privi nervos spre Daneel, dar, chiar dacă acesta ar fi înțeles cele spuse, sau poate că nici nu le-a auzit, nu se trăda prin nici un gest.

Baley pătrunse în mulțime. „Lăsați-mă să trec. Lăsați-mă să trec. Poliția !"

Îi făcură loc. Din urmă răzbăteau frînturi de fraze.

„...rup în bucăți. Piuliță cu piuliță. Să-i despici așa, de sus pînă jos, încet..." Și cineva rise.

Baley se cutremură. Orașul reprezenta o culme a eficienței, dar obținută pe seama populației, a cărei existență era supusă rutinei și unui control strict științific. Citeodată restricțiile acumulate deveneau insuportiabile.

Își aminti de Revoltele de la Barieră.

Existau cu siguranță motive ce justificau mișcarea anti-robot. Oamenii, trezindu-se în fața perspectivei unui minimum disperat cuprins în declasificare, după o jumătate de viață trudnică, nu puteau să creadă că robotii individuali nu ar avea nici un fel de vină. Pe ei măcar puteai să-i maltratezi.

Nimeni nu putea da în ceva numit „politica guvernului" sau într-un slogan ca „Producție mai mare prin munca roboților".

Guvernul vorbea de dureri în creștere. Dînd din capul său colectiv cu părere de rău asigura pe fiecare că după o necesară perioadă de reglementare, o viață nouă și mai bună va fi pentru toți.

Dar mișcarea Medievalistă creștea odată cu procesul de declasificare. Creștea și disperarea oamenilor, iar limita dintre amara deznădejde și distrugerea sălbatică fu de cîteva ori depășită.

În aceste momente, doar cîteva minute puteau să separe ostilitatea virtuală de o violentă dezlănțuire sîngeroasă și destructivă.

Baley se zbătea exasperat pentru a ajunge la ușa de forțe.

sfe

Capitolul trei

INCIDENT LA RAIONUL DE PANTOFI

Înăuntru era mai puțină lume decît afară. Administratorul, printr-o lăudabilă prevedere, activase la timp ușa de forțe, oprind pătrunderea unor eventuali scandalagii. Astfel au rămas înăuntru și responsabilii, dar asta avea mai puțină importanță.

Baley trecu prin ușa de forțe folosindu-se de neutralizatorul său de polițist. Surprinzător lucru, R. Daneel era încă în urma sa. Robotul își vîrî în buzunar propriul său neutralizator, unul mai subțire, mai mic și mai simplu decît modelele standard ale poliției.

Administratorul alergă numaidecît în întîmpinare, vorbind tare : „Domnilor polițiști, funcționarii mi-au fost repartizați de către Oraș. Totul e perfect legal".

Mai în spate, trei roboți înțepeniseră în picioare. Șase oameni stăteau lîngă ușa de forțe. Erau numai femei.

„E-n ordine", zise Baley tranșant. „Ce se petrece-aici ? Ce-i larma asta ?"

Unad între femei vorbi, stridînd, „Am venit după pantofi. De ce să nu fiu servită de un funcționar ca lumea ? Io nu-s respectabilă ?" Îmbrăcămintea ei, în special pălăria ei, erau îndeajuns de tipătoare pentru a face întrebarea mai mult decît retorică. Roșeața datorată iritării îi cuprinsese fața și nu reușea să-i ascundă fardul bogat.

Administratorul spuse, „Aș putea să mă ocup eu însumi de dumneaei dacă e nevoie, dar nu pot să mă ocup de toate, domnule polițist. Nu-i nici o problemă cu oamenii mei. Sînt funcționari înregistrați. Am diagramele spec și fișele de garanție...

„Diagrame spec," strigă femeia. Hohoti zgomotos întorcîndu-se spre celelalte femei. „I-auziți la el. Da' ce-i cu voi, că nu-nțeleg. Nu-s oameni. Sînt ro-boți !" lungi ea silabele. „Și să vă spui io ce-i cu ei, dacă vreți să știți. Fură munca oamenilor. Muncesc pe nimica și de-aia familiile trebe să stea afară-n barăci și să mănînce terci de drojdie crudă. Familii de oameni truditori. Zob i-am face pe ro-boții ăștia, dac-aș fi io șef. Fiți atenți la mine !"

La trăncăneala femeilor se adăuga și zarva crescîndă a mulțimii de dincolo de ușa de forțe.

Baley realiză brusc apropierea lui R. Daneel. Îi privi pe funcționari. Erau modele Pămîntene, speciale dar chiar și așa relativ necostisitoare. Erau niște roboți făcuți să cunoască doar cîteva lucruri simple. Să știe numerele tuturor modelelor, prețurile, mărimile disponibile pentru fiecare în parte. Să poată urmări fluctuațiile stocurilor, probabil mai bine decît oamenii neavînd nici un alt interes. Să poată determina necesitățile specifice săptămînii următoare. Să poată măsura piciorul clientului.

În sine inofensivi. În grup, incredibil de periculoși.

Baley ar fi simpatizat cu femela aceea mai sincer decît s-ar fi crezut în stare cu o zi în urmă. Nu, cu două ore numai. Îl simțea foarte aproape pe R. Daneel și se gîndea dacă R. Daneel n-ar putea înlocui un simplu detectiv C-5. Văzu deodată barăcile. Simți gustul terciului de drojdie. Își aminti de tatăl său.

Tatăl său fusese fizician nuclear, cu o evaluare care-l situase în vîrful ierarhiei Orașului. În urma unui accident la uzina energetică care i-a fost imputat tatălui său, acesta a fost declasificat. Baley nu cunoștea detaliile : avea dor un an atunci.

Dar își amintea barăcile copilăriei ; chinuitoarea existență comunală la limita îndurării. Nu-și amintea nimic despre mama lui ; ea nu rezistase. Pe tatăl său și-l amintea bine, un bărbat abrutizat, ursuz și șters, vorbind citeodată despre trecut în fraze trunchiate, cu un glas răgușit.

Tatăl său muri, tot declasificat, pe cînd Lije avea opt ani. Micul Lije și cele două surori mai mari se mutară în Sectorul orfelinat. Nivelul Copiilor, i se spunea. Fratele mamei sale, unchiul Boris, și el era prea sărac pentru a-i putea crește.

Așa că a fost în continuare greu pentru el. A fost greu în timpul școlii lipsit de privilegiile unui statut secundar patern care i-ar mai fi ușurat drumul în viață.

Și acum trebuie să stea în mijlocul unei revolte în creștere și să doboare bărbați și femei care, la urma urmei, se temeau de declasificare pentru ei înșiși și pentru cei dragi, ca și el însuși.

Fără intonație, spuse femeii care vorbise. „Să n-avem necazuri, femeie. Funcționarii nu-ți fac nici un rău."

„Cred ș-io că nu mi-au făcut nici un rău," se pițigăie femeia. „Și nici n-o să-mi facă. Că doar n-o să-i las să m-atingă cu degetele lor reci și unsuroase ? Am venit aci zicînd e-o să fiu tratată ca o ființă omenească. Sînt cetățean. Am dreptul să fiu servită de ființe omenești. Și-ascultă, am doi copii care m-așteaptă să le dau să mănînce. Nu pot să mearg la Sectorul cantine fără mîne, de parc-ar fi orfani. Trebe să ies de-aici."

„I-auzi, păi," spuse Baley, simțind că-și iese din fire, „dacă te lăsai servită, erai acum afară. Faci tămbălău degeaba. Haide, las-o moartă."

„Ei, asta-i bună !" Femeia înregistră șocul. „Poate crezi că poți să vorbești cu mine de parc-aș fi o cîrpă. Poate că-l timpu' ca guvernu' să bage de samă că roboții nu e singura chestie pe Pămînt. Sînt o femeie truditoare și am și eu drepturi." Și dă-i și dă-i...

Baley se simți copleșit și strîmtorat. Situația îi scăpase din mînă. Chiar dacă femeia ar fi consimțit să fie servită, lumea care aștepta părea în stare de orice.

Ar trebui să fie vreo sută îmbulziți afară la dispozitivul de acționare al ferestrei. În cele cîteva minute de cînd intrase detectivul în magazin, mulțimea se dublase.

„Care este procedura obișnuită în aceaste cazuri ?" întrebă R. Daneel deodată.

Baley tresări. Spuse, „În primul rînd, acesta nu e un caz obișnuit."

„Ce stabilește legea ?"

„R-ii au fost repartizați aici. Sînt funcționari înregistrați. Nu e nimic ilegal."

Vorbeau în șoaptă. Baley încerca să pară oficial și amenințător. Fața lui Olivaw, ca de obicei, nu exprima absolut nimic.

„În cazul acesta," spuse R. Daneel, „ordonă femeii să se lase servită sau, dacă nu, să plece."

Un colț al buzei lui Baley sălta scurt. „Avem de-a face cu o mulțime, nu cu o femeie. Nu ne mai rămîne decît să chemăm o echipă specială."

„Nu ar trebui, aceasta pentru cetățeni, să fie nevoie de mai mulți polițiști pentru a comanda ceea ce trebuie făcut," spuse Daneel.

Își întoarce figura sa largă spre administratorul magazinului. „Deschideți ușa de forțe, domnule."

Brațul lui Baley zvîcni spre umărul lui R. Daneel pentru a-l răsuci. Se stăpîni. Dacă, în acest moment, doi reprezentanți ai legii s-ar certa în văzul lumii, ar însemna pierderea ultimei șanse pentru o soluționare pașnică.

Administratorul protestă, îl privi pe Baley. Baley nu-i întîlni privirea.

R. Daneel spuse, neclintit, „Îți ordon în numele legii." Administratorul mugi, „Orașul va trebui să-mi plătească stricăciunile produse bunurilor și mobilierului. Vă aduc la cunoștință că fac aceasta sub ordin."

Bariera coborî ; bărbați și femei năvăliră înăuntru. Din masa acestora răzbătea un vuiet vesel. Se simțeau victorioși.

Baley auzise de revolte asemănătoare. A fost chiar martor la una din acestea. Văzuse roboți ridicați de zeci de mîini, corpurile lor inerte și masive purtate pe brațele încordate. Foloseau ciocane, cuțite, pușți Dreyse. Nu mai rămîneau din mizerabilele obiecte decît o masă de metal răsucit și sîrme. Creiere pozitronice deosebit de costisitoare, cea mai complexă creație a minții omenești, erau aruncate din mînă-n mînă ca niște mingi și sfărîmate într-o clipită.

Apoi, într-o veselă pornire destructivă, mulțimile se năpusteau asupra orice altceva ce putea fi sfîșiat.

Roboții funcționari n-aveau de unde să știe toate acestea, dar scîncîră cînd lumea se revărsă înăuntru și-și ridicară brațele într-un efort primitiv de a se ascunde. Femeia care stîrnise agitația, înspăimîntată de amploarea acesteia, bolborosi, „ei, nu, nu, ușurel, ușurel."

Pălăria îi alunecase pe ochi și vocea-i nu mai era decît un șuierat fără noimă.

Administratorul țipa, „Oprește-i, domnule polițist. Oprește-i !"

R. Daneel vorbi. Fără un efort vizibil, vocea lui căpătă o intensitate inumană. Normal, își zise Baley pentru a zecea oară, nu e...

R. Daneel spuse, „Primul om care mișcă va fi omorît."

Cineva din spate strigă, „Pe el !"

Dar nimeni nu se clinti.

R. Daneel sări sprinten pe un scaun și de acolo pe o cutie de expunere Transtex. Culorile fluorescente strecurate prin orificiile suprafeței moleculare polarizate îi preschimbă figura rece și netedă în ceva nepămîntesc.

Nepămîntesc, gîndi Baley.

Aceasta era priveliștea oferită de R. Daneel așteptînd, nepăsător și semeț.

R. Daneel spuse, volubil. „Vă spuneți, Omul acesta ține în mînă un flagel neuronic, ceva de buzunar. Dacă îl atacăm, îl doborîm, chiar dacă unul sau doi dintre noi vor fi loviți, dar oricum își vor reveni. Astfel vom realiza ce dorim, fără să ne pese de lege și ordine.

Vocea lui nu era nici aspră nici iritată, dar se impunea, autoritară, avînd inflexiunile unui ordin confidențial. Continuă, „Vă înșelați. Ce am eu în mînă nu este un flagel neuronic, nici o armă de buzunar. Este un blaster, și foarte periculos. Îl voi folosi și nu voi trage în aer. Vă voi ucide înainte de a pune mîna pe mîne, pe toți probabil. Vorbesc serios. Se vede, nu-i așa ?

Se produse o mișcare pe margini, dar mulțimea nu mai crescu. Dacă se mai opreau cîte unii din curiozitate, alții însă se îndepărtau în grabă. Cei din preajma lui R. Daneel își țineau respirația, împotrivindu-se din răsputeri presiunii celor din spate.

Femeia cu pălăria rupse tăcerea încordată printr-o bruscă rafală de sughițuri, țipînd, „Poa' să ne omoare. Io n-am făcut nimica. Dați-mi drumul să plec d-acia."

Se întoarse, dar în față avea un zid de neclintit alcătuit din bărbați și femei strînși unii într-alții. Se lăsă în genunchi. Agitația din spate se accentuă.

R. Daneel sări jos de pe tejgheaua de etalare și spuse, „Mă voi îndrepta acum spre ușă, voi trage în orice bărbat sau femeie care nu își vede de treabă. Femeia aceasta de aici..."

„Nu, nu," țipă femeia cu pălăria, „Dacă vă spui că n-am făcut nimica. N-am vrut să fac nici un rău. Nu vreau nici un pantof. Vreau să plec acas'."

„Femeia aceasta de aici," spuse mai departe Daneel, „va rămîne. Va fi servită în continuare."

Porni.

Gloata îl privea prostește. Baley închise ochii. Nu avea nici o vină, gîndea el cu disperare. Dacă moare cineva, va fi cea mai mare nenorocire din lume, dar ei l-au forțat să ia un partener robot. Ei i-au dat drepturi egale.

Nu era chiar așa. Nu putea să creadă una ca asta. Ar fi putut să-l oprească pe R. Daneel. Putea oricînd să cheme o mașină de patrulare. Îl lăsase din lașitate pe R. Daneel să-și asume întreaga responsabilitate. Cînd își zise că personalitatea lui R. Daneel domina efectiv situația își deveni brusc nesuferit. Un robot dominînd...

Nu se auzea nimic deosebit, nici strigăte, nici blesteme, nici gemete. Deschise ochii.

Se risipeau.

Administratorul magazinului își revenea în fire, ba potrivindu-și jacheta, ba netezindu-și părul, morfolind amenințări furioase la adresa mulțimii ce se subția.

Afară, fluieratul moale, slăbind, al unei mașini de patrulare se opri după un timp. Baley își zise : Evident, cînd totu-i gata.

Administratorul îl trase de mînecă : „Fără alte necazuri, domnule polițist."

Baley spuse, „Nici un necaz, nu."

Era ușor să scape de patrulă. Aceasta venise dînd curs zvonurilor lansate de oamenii din stradă. Ignorau amănuntele și puteau vedea cu ochii lor că strada era pustie. R. Daneel se dădu la o parte și nu acordă nici o importanță lămuririlor pe care le dădea Baley oamenilor din mașină minimalizînd evenimentul și îngropînd astfel complet contribuția lui R. Daneel.

La urmă, îl trase pe R. Daneel de-oparte, în dreptul unuia dintre stîlpii de oțel și beton ai clădirii.

„Uite ce e," spuse, „N-am de gînd să-ți fur pîinea, înțelegi."

„Să-mi furi pîinea ? Este vreo expresie folosită pe Pămînt ?"

„N-am raportat nimic referitor la acțiunea ta."

„Nu cunosc toate obiceiurile voastre. În lumea mea rapoartele sînt complete, dar probabil că e altfel în lumea voastră. În orice caz, a fost evitată rebeliunea civilă. Asta este important, nu-i așa ?"

„Chiar așa ? Auzi, știi ce ?" Baley încercă să fie cît mai brutal fiind furios și nevoit să vorbească în șoaptă. „Să nu mai faci asta niciodată."

„Să nu mai insist niciodată ca legea să fie respectată ? Dacă nu trebuie, atunci care este menirea mea oare ?"

„Să nu mai amenințI niciodată o ființă umană cu un blaster."

„Nu aș fi tras orice ar fi fost, Elijah, o știi prea bine. Sînt incapabil să fac rău unui om. Dar, după cum vezi, nu a trebuit să trag, mă așteptam la aceasta."

„Ai avut pur și simplu noroc că n-a trebuit să tragi. Să nu mai riști altădată. Puteam și eu să-i dau gata cum ai făcut tu..."

„Să-i dai gata ? Ce este aceasta ?"

„Nimic. Dacă-nțelegi bine, dacă nu... Puteam să-l amenințI și eu cu blasterul. Aveam și eu. Dar nu mi-este permis să mă joc, și nici ție. Era mai sigur să fi chemat o mașină de patrulare la locul faptei, decît să te fi jucat de-a eroii."

R. Daneel medita. Dădu din cap. „Cred că nu ai dreptate, partenere Elijah. Cunoștințele mele despre oamenii de aici de pe Pămînt cuprind și informația conform căreia, spre deosebire de cei din Lumile Exterioare, sînt învățați de mici să se supună autorității ; ceea ce este specific felului vostru de viață, se pare. Era suficient un singur om, reprezentînd autoritatea cu destulă fermitate, așa cum am dovedit. Dorința ta de a chema o mașină de patrulare era expresia, de fapt, a unei dorințe aproape instinctive de a-ți abandona responsabilitatea unei autorități superioare. În lumea mea, recunosc că acțiunea mea ar fi fost nejustificată."

Figura prelungă a lui Baley se-mpurpurase de furie. „Dacă-și dădeau seama că ești robot..."

„Sînt sigur că nu ar fi putut."

„Oricum, nu uita că ești robot. Nimic mai mult decît un robot. Doar un robot. Ca și funcționarii ăia din magazinul de pantofi."

„Dar este indiscutabil."

„Și nu ești om." Baley își dădu seama că reacționase din nou fără să vrea cu brutalitate.

R. Daneel părea să reflecteze și asupra acestui lucru. Spuse, „Diferența dintre om și robot este probabil mai puțin semnificativă decît cea dintre inteligență și non-inteligență."

„Poate în lumea ta," spuse Baley, „dar nu pe Pămînt."

Se uită la ceas și cu greu realiză că trecuse o oră și jumătate. Gîtul i se uscase și-i durea la gîndul că R. Daneel cîștigase prima rundă, că acesta izbîndise în timp ce el stătuse de-oparte, neputincios.

Se gîndi la puști, Vince Barett, adolescentul pe care-l înlocuise R. Sammy. Și la el, Elijah Baley, pe care l-ar putea înlocui acest R. Daneel. Dumnezeule, tatăl său cel puțin fusese dat afară din pricina unui accident care a produs pagube, care a ucis oameni. Poate a fost vina lui ; Baley n-avea cum să știe. O fi fost dat de-o parte să facă loc unui specialist în mecanică. Doar așa. Nu pentru alt motiv. Fără să poată face nimic.

Spuse, tăios, „Să mergem acum. Trebuie să te duc acasă."

R. Daneel spuse, „Vezi, nu este indicat să faci o deosebire de o mai mică însemnătate decît factorul intel..."

Vocea lui Baley se intensifică. „E-n ordine. Subiectul e-nchis. Jessie ne așteaptă." Se îndreptă spre cel mai apropiat comunocanal. „S-o... chem mai bine să-i spunem că venim acum".

„Jessie ?"

„Soția mea".

Dumnezeule, își zise Baley, sînt și-ntr-o formă grozavă să dau ochii cu Jessie.

sfe

Capitolul patru

PREZENTAREA UNEI FAMILII

Numele ei fu primul lucru care-l făcu pe Baley conștient de existența Jessie. O întîlnise la sărbătoarea de Crăciun a Sectorului în '02, lîngă un bol de punch. Tocmai își terminase studiile, tocmai primise prima sa slujbă în Oraș, tocmai se mutase în Sector. Locuia într-o nișă de celibatar în Camera Comună 122 A. Nu arăta rău pentru o nișă de celibatar.

Ea-i întindea punchul. „Eu sînt Jessie", spuse. „Jessie Navodny. Nu te cunosc".

„Baley", spuse el, „Lije Baley. Abia m-am mutat în Sector".

Își luă paharul de punch și zîmbi automat. Îl cuceri cu veselia și amabilitatea ei, așa că rămase lîngă ea. Era nou acolo și se simțea stingher, ca la o petrecere unde te pomenești că oamenii s-au strîns în bisericuțe, din care tu erai exclus. Cu timpul, o dată cu scurgerea alcoolului, lucrurile se mai îndreaptă.

Rămase în continuare la bolul de punch, urmărind oamenii care veneau și care plecau sorbind gînditori.

„Am dat și eu o mînă de ajutor la pregătirea punchului". Vocea ei îl smulse din amorțeală. Pot să ți-l garantez. Mai vrei ?"

Baley constată că paharul i-era gol. Zîmbi și spuse, „Da".

Fața fetei era ovală și nu chiar frumoasă, mai ales din cauza nasului cam mare. Rochia era modestă, iar părul brun deschis îi cădea în inele pe frunte.

Îi ținu companie și la punchul următor și se simți mai bine.

„Jessie", spuse, pipăind numele cu limba. „E frumos. Te superi dacă-ți spun pe nume ?"

„Nu, sigur. Dacă vrei. Știi de unde vine ?"

„Jessica ?"

„Nu vei ghici".

„Nu-mi dau seama".

Ea rise și spuse cochetă, „Numele meu întreg este Jezebel".

De atunci curiozitatea lui se-nteți. Puse jos paharul cu punch și zise, interesat, „Ei nu, adevărat ?"

„Serios. Nu gumesc. Jezebel. Ăsta-i numele meu adevărat, trecut în toate actele. Părinților le plăcea cum sună".

Baley spuse, grav, „Numele meu este Elijah, știi. Numele meu întreg, vreau să spun". Nu și-a dat seama.

Spuse, „Elijah era dușmanul de moarte al Dezebelei".

„Zău ?"

„Sigur că da. E-n Biblie".

„O ? Nu știam asta. Nu-i așa că-i caraghios ? Sper că nu va trebui să fii acum dușmanul meu în realitate".

De la bun început nici nu putea fi vorba de așa ceva. Coincidența aceasta a numelor l-a făcut să vadă în ea mai mult decît o fată oarecare cu care-i făcea plăcere să stea lîngă bolul de punch. Mai apoi ajunsese s-o găsească și plină de voioșie, tandră și, pînă la urmă, chiar drăguță. Îi aprecia în mod deosebit voioșia. Felul lui sardonic de-a lua viața avea nevoie de un antidot.

Dar se părea că Jessiei nu-i luase în seamă figura lui prelungă și întunecată.

„El, astai", spunea ea", „și ce dacă arăți ca o lămîie stoarsă ? Știu eu că nu ești chiar așa, și cred că dacă ai mai și rînji mereu ca un automat, așa cum fac eu, am sări în aer amîndoi. Rămîi așa cum ești, Lije. Și să ai grijă de mine".

Și ea a fost cea care a avut grijă de el. Acesta făcu cerere pentru un apartament pentru doi, obținu un permis de căsătorie.

I-l arătă și-i spuse : „Jessie, vrei să-l completezi ? scap și eu de Celibatari. Nu-mi place deloc acolo".

Poate că nu era cea mai romantică cerere în căsătorie, dar Jessiei îi plăcu.

Baley își amintea cum într-o singură ocazie veselia Jessiei s-a stins complet și atunci a fost vorba de numele ei. Erau în primul an de căsătorie, copilul nu apăruse încă. De fapt, era chiar în prima lună de cînd Bentley fusese conceput. Nivelul lor I.Q., statutul lor Valoric Genetic și poziția lui în Departament îi dădeau dreptul să aibe doi copii, dintre care primul putea fi conceput în primul an. Poate, se gîndea Baley la cele petrecute, existența lui Bentley ar putea explica cumva rătăcirea ei.

Jessie era mai delăsătoare, poate din cauza programului supraîncărcat al lui Baley.

Spuse, „Nu-mi place să mănînc în fiecare seară singură la cantină".

Baley era obosit și nervos. Spuse, „Cum așa ? Poți întîlni acolo cîțiva băieți simpatici".

Și desigur că ea se aprinse imediat. „Tu crezi că n-aș putea produce nici un efect asupra lor, Lije Baley ?"

A fost așa poate tocmai pentru că era obosit ; poate pentru că Julius Enderby, un fost coleg de clasă mai bifase un grad pe scala C a evaluării, iar el nu. Poate pentru că era cam plictisit s-o vadă purtîndu-se în conformitate cu numele ei, ca nefiind așa cum credea, neputînd fi așa.

Oricum, el îi spuse tăios, „Presupun că ai putea, dar nu cred că ai încerca. Aș vrea să nu te mai gîndești la numele tău și să fii tu însăți".

„Voi fi așa cum îmi place".

„Încercînd să fii Jezebel nu realizezi nimic. Și dacă vrei să știi adevărul, numele nu înseamnă ce crezi tu, să știi. Jezebel din Biblie se străduia să fie o soție bună și credincioasă. Nu avea ibovnici după cîte se știe, nu se ținea de zaiafeturi, și nu-și permitea nici un fel de evaziuni morale".

Jessie îl fixa furioasă. „Nu e așa. Am auzit eu de „spoita Jezebel. Știu ce-nseamnă asta".

„Așa crezi tu, dar ascultă-mă. După ce soțul Jezebelei Regele Ahab a murit, fiul ei, Jehoram, a devenit rege. Unul dintre comandanții armatei sale, Jehu, s-a ridicat împotriva lui și l-a omorît. Apoi Jehu se îndreptă călare spre Jezreel unde-și avea reședința bătrîna regină-mamă, Jezebel. Jezebel a aflat de venirea lui și știa că-i vroia moartea. Din mîndrie și curajoasă din fire, își vopsi fața și îmbrăcă cele mai frumoase veșminte pentru a-l primi ca o regină impozantă și dispreţuitoare. El puse să fie aruncată de la o fereastră a palatului, omorînd-o în acest mod, ea făcînd o impresie bună, după părerea mea. Și la asta se referă lumea cînd vorbește despre „spoita Jezebel", cu sau fără știință".

Seara următoare Jessie îi spuse cu jumătate de gură, „Am citit Biblia, Lije".

„Ce ?" Pentru o clipă Baley fu sincer uluit.

„Numai despre Jezebel".

„O, Jessie, îmi pare rău că te-am supărat. M-am purtat copilărește".

„Nu. Nu". Îi dădu la o parte mîna ce i-o pusese pe talie și se așeză pe pat, rece și rigidă, departe de el. „E bine să știi adevărul. Nu vreau să fiu înșelată pentru că nu-l cunosc. Așa că am citit despre ea. A fost o femeie păcătoasă, Lije".

„Păi, capitolele acelea au fost scrise tocmai de dușmanii ei, nu se știe exact cum era".

„A omorît pe toți proorocii Domnului pe care a putut pune mîna".

„Așa se zice". Baley căuta în buzunar un baton de chewing gum. (Ulterior abandonă acest obicei pentru că Jessiei îi apărea cu figura lui prelungă și tristă și ochii negri ca o vacă bătrînă mestecînd un ghemotoc de iarbă pe care nu era în stare nici să-l înghită nici să-l scuipe). Spuse, „Dacă ai vrea să știi cum era, m-aș putea gîndi la cîteva argumente pentru tine. Ea prețuia religia strămoșilor ei care trăiseră acolo cu mult înainte de venirea Evreilor. Evreii aveau Dumnezeul lor, și, mai mult de-atît, era un Dumnezeu exclusiv. Nu le era de-ajuns să-l adore ; voiau ca toți din preajma lor să-l adore.

„Jezebel era conservatoare, ținînd la vechile credințe în fața celor noi. Pentru că, dacă noile credințe aveau un conținut moral mai ridicat, cele vechi erau mai satisfăcătoare din punct de vedere emoțional. Faptul că ea a omorît proroci arăta că ea aparținea timpurilor sale. Era metoda obișnuită de convertire în vremea aceea. Dacă ai citi Prima Carte a Regilor trebuie să-ți amintești că Elijah (tizul meu de data asta) s-a luat la întrecere cu cei 850 de proroci din Baal încercînd să aducă pe pămînt foc din cer. Elijah a cîștigat și a ordonat gloatei de privitori să-i omoare pe loc pe cei 850 de Baaliți. Și așa au făcut".

Jezebel își mușca buzele. „Dar cu via lui Naboth, cum a fost ? Uite că Naboth nu a derdanjat pe nimeni, doar că n-a vrut să-i vîndă Regelui via. Jezebel a făcut în așa fel ca lumea să jure strîmb și să spună că Naboth a comis un blasfem, sau așa ceva".

„S-a crezut că a „lasfemat pe Dumnezeu și pe Rege", spuse Baley.

„Da. Și-așa i-au confiscat proprietatea după ce l-au executat".

„N-a fost corect. Bineînțeles că-n timpurile moderne, Naboth ar fi putut fi mînuit cu ușurință. Dacă Orașul ar vrea proprietatea lui sau chiar dacă una din națiunile Medievale ar fi vrut proprietatea lui, tribunalele i-ar fi impus s-o părăsească, l-ar fi dat cu forța afară dacă ar fi fost necesar, și i-ar fi plătit cît ar fi crezut de cuviință. Regele Ahab nu avea aceste mijloace. Oricum, soluția Jezebelei nu a fost corectă. Singura sa scuză este că Ahab era bolnav și nefericit din pricina acestei vii și simțea că dragostea pentru soțul ei era legată de prosperitatea lui Naboth. Îți repet, ea era modelul soției credin..."

Jessie se smuci de lîngă el, roșie de furie. „Ești meschin și plin de răutate".

Privi la ea cu o desăvîrșită consternare. „Dar ce-am făcut ? Ce e cu tine ?"

Părăsi apartamentul fără să răspundă și petrecu seara și jumătate din noapte la nivelele subeterice video, trecînd țîfnoasă de la o expunere la alta consumînd un fond de două luni din normele de liberă trecere (și pe ale soțului, să-i ajungă).

Cînd s-entoarse și-l găsi pe Baley tot treaz, nu mai avea nimic să-i spună.

Abia tîrziu, mult mai tîrziu, Baley și-a dat seama că zdrobise o parte importantă din viața Jessiei. Numele ei semnifica pentru ea ceva curios de imoral. Fapt ce-i dădea tinereții sale, trecutului ei curat un farmec aparte.

Dar ce-a fost a fost. Nu și-a mai folosit numele întreg, nici față de Lije, nici față de prietene, și poate, își închipuia Baley, nici chiar față de ea însăși. Era Jessie și începuse să se iscălească așa.

Dar zilele trecură și ea începu să-l vorbească din nou, și cam într-o săptămînă reluară vechea legătură cu toate certurile care n-au mai fost la fel de tensionate.

O singură dată se mai întîmplă să se mai facă aluzie la această chestiune neplăcută. Era în luna a opta de sarcină. Nu mai lucra ca asistent dietetician în Sectorul Cantină A-23 și neștiind cu ce să se ocupe se amuza anticipînd și pregătindu-se pentru nașterea copilului.

Spuse, într-o seară, „Ce zici de Bentley ?"

„Ce-ai spus, draga mea ?" întrebă Baley, privind pe deasupra unui morman de hîrtii pe care le luase să le rezolve acasă. (Cu, încă o gură de hrănit și Jessie fără servici și cu promovarea la nivelele nebirocratice care părea mai puțin probabilă ca altădată, munca suplimentară devenise o necesitate stringentă).

„Adică dacă-i băiat. Ce zici de Bentley ca nume ?"

Baley se strîmbă. „Bentley Baley ? Nu crezi că numele prea se asemănă ?"

„Nu știu ce să zic. Are ceva unduitor, mi se pare. Oricum, copilul poatesă-și găsească un nume de mijloc cînd o fi mai mare".

„Ei, atunci, e-n ordine".

„Ești sigur ? Adică... Poate voiai să-l cheme Elijah ?"

„Și să i se spună Junior ? Nu cred că-i o idee prea bună. Să-i spună Elijah lui fiu-său, dac-o vrea".

Apoi Jessie spuse, „Mai e ceva", și se opri.

După un timp, el își ridică privirea. „Ce nume ?"

Ea nu-i întîlni privirea, dar zise, cu oarecare dificultate, „Bentley nu e un nume din Biblie, așa-i ?"

„Nu", splse Baley, „Sînt sigur că nu e".

„Atunci, e bine. Nu mai vreau nume din Biblie".

A fost singura actualizare a acelei amintiri de atunci și pînă în ziua în care Elijah Baley sosea acasă cu Robot Daneel Olivaw, cînd avea optsprezece ani de căsnicie și cînd fiul său Bentley Baley (fără nume de mijloc încă) trecuse de șaisprezece.

Baley se opri în fața unei uși imense pe care străluceau literele de-o șchioapă ale cuvintelor PERSONAL-BĂRBAȚI. Cu litere mai mici erau scrise cuvintele SUBSECTOR 1A—1E. Și cu litere și mai mici, exact deasupra găurii cheii, se menționa : „În cazul pierderii cheii, comunicați imediat la 27—101—51".

Un bărbat le-o luă înainte, introduse o plăcuță de aluminiu în deschizăturda cheii și intră. Închise ușa după el, nu încercase s-o țină deschisă pentru Baley. Dacă ar fi făcut-o, Baley s-ar fi simțit profund jignit. Era un lucru obișnuit ca bărbații să se ignore complet înăuntrul și-n afara Personalelor. Baley își amintea de una din cele mai interesante confidențe conjugale ale Jessie referitoare la Personalele Femeilor ; situația era cu totul alta.

Obișnuia să-i spună, „Am întîlnit-o pe Josephine Greely la Personal și mi-a zis..."

Și din cauza permisiunii de a-și instala un lavuar în dormitor, ca o consecință a emancipării lor civice, viața socială a Jessiei a avut de suferit.

Baley spuse, fără să-și ascundă pe de-a-ntregul stînjeneala, „Așteaptă, te rog, afară, Daneel".

„Intenționezi să te speli ?" întrebă R. Daneel.

Baley se-ntoarse și-și zise : Afurisit robot ! Dacă l-au învățat atîtea lucruri, de ce nu l-au învățat și bunele maniere ? Am să dau de belea, dacă mai zice asta cuiva".

Spuse, „Voi face un duș. Seara este aglomerat. Pierd prea mult timp atunci.. Dacă termin acum avem o seară-ntreagă la dispoziție.

Figura lui R. Daneel rămase imobilă. „Face parte din obiceiurile vieții sociale acesta de a te aștepta afară ?"

Stînjeneal a lui Baley luă proporții. „De ce să intri fără... fără nici un scop ?"

„O, te înțeleg. Da, desigur. Oricum, Elijah, și mîinile mele se murdăresc, și le voi spăla".

Îi arătă palmele, ținîndu-le întinse în față. Erau roz și cu unflăturile și încrețiturile obișnuite. Purtau semnele unei excelente și meticuloase lucrări și erau cît se putea de curate.

Baley spuse, „Noi avem, să știi, o chiuvetă în apartament". N-o nimerise. Snobismul e ceva absolut străin unui robot.

„Îți mulțumesc pentru amabilitate. Cu toate acestea, cred că ar fi mai bine să fac uz de această amenajare. Dacă tot trebuie să trăiesc alături de voi, oameni de pe Pămînt, cel mai bine ar fi să adopt cît mai multe dintre obiceiurile și atitudinile voastre".

„Atunci, hai înăuntru".

Vesela strălucire a interiorului contrasta puternic cu utilitarismul celei mai mari părți a Orașului, dar acum efectul acesta dispăruse pentru Baley.

Îi șopti lui Daneel, „Îmi ia o jumătate de oră, poate ceva mai mult. Așteaptă-mă". Porni, se-ntoarse apoi să adauge, „Și ascultă", nu vorbi cu nimeni, nu te uita la nimeni. Nici un cuvînt, nici o privire. E-un obicei".

Se uită repede în jur să fie sigur că mica lor conversație nu a fost interceptată, nu a stîrnit uitături mirate. Nimeni, din fericire, nu era însă în antecoridor, și oricum era doar antecoridorul.

Cobori pe el în jos, simțindu-se parcă murdar, pe lîngă camerele comune spre boxele personale. Se împlineau cinci ani de cînd i se atribuise una — destul de mare pentru a conține un duș, o mică spălătorie și încă alte lucruri. Avea chiar un mic proiector care putea fi reglat pentru noile filme.

„O casă afară din casă", glumise el cînd o luase în primire. Acum însă, se întreba deseori cum ar putea să se mai reobișnuiască cu existența mai spartană din camerele comune dacă drepturile sale de boxă ar fi anulate.

Apăsă pe butonul care punea în funcțiune spălătoria și suprafața netedă a automatului se lumină.

R. Daneel îl aștepta cuminte cînd se întoarse cu corpul spălat și cu lenjeria curată, cămașa primenită și în general cu o senzație mai puternică de confort.

„S-a întîmplat ceva ?" se interesă Baley, cînd fură dincolo de ușă și puteau vorbi.

„Nimic, Elijah", spuse R. Daneel.

Jessie era la ușă, zîmbind forțat. Baley o sărută.

„Jessie", mormări el, „el este noul meu partener, Daneel Olivaw".

Jessie îi întinse mîna, R. Daneel i-o luă și-apoi îi dădu drumul. Se întoarse spre soțul ei și apoi se uită sfioasă la R. Daneel.

Spuse, „Nu vreți să vă așezați, domnule Olivaw ? Trebuie să discut cu soțul meu niște probleme familiale. Un minut doar. Sper că nu vă supărați".

Își pusese mîna pe mîneca lui Baley. El o urmă în camera de alături.

Spuse, în mare grabă, șoptit, „Nu ești rănit, așa-i ? Am fost tare îngrijorată de cînd au dat comunicarea".

„Ce comunicare ?"

„A fost transmisă acum aproape o oră. Despre incidentul de la magazinul de pantofi. Ziceau că a fost rezolvat de doi detectivi. Știam că vii acasă cu un coleg și era vorba chiar de subsectorul nostru și era exact cînd veneai acasă și mă gîndeam că ei le mai înfloresc și că tu erai..."

„Te rog, Jessie. Doar vezi că-s perfect în ordine."

Jessie încerca să se stăpînească. Spuse, tremurat, „Partenerul tău nu e din divizia ta, așa-i ?"

„Nu", răspune Baley abătut. „E... complet străin".

„Cum să-l tratez ?"

„Ca pe oricine, E partenerul meu, atîta doar".

O spuse atît de neconvingător, încît ochii ageri ai Jessiei îl fixară strîngîndu-se. „Ce s-a-ntîmplat ?"

„Nimic. Hai, să mergem în salon. Începe să pară dubios".

Lije Baley nu se simțea în apele lui în propriul apartament. Nu fusese niciodată atît de neliniștit pînă acum. Fusese dintotdeauna mîndru că-l avea ; trei camere încăpătoare dintre care salonul, de pildă, se întindea pe o suprafață de cincisprezece picioare pe optsprezece. Aveau o debara în fiecare cameră. Una din conductele de aerisire trecea chiar pe-acolo. Huruia cîteodată dar, pe de altă parte, asigura un foarte bun control al temperaturii și o bună condiționare a aerului. Și nu era nici departe de Personalele amîndorura, ceea ce era un mare avantaj.

Dar cu o creatură din lumile îndepărtate din spațiu stînd în mijlocul acestor locuri, Baley nu mai era sigur pe el. Apartamentul părea strîmt și banal.

Jessie le spuse, cu o veselie care păru sintetică, „Tu și domnul Olivaw ați mîncat deja, Lije ?"

„Treaba e că", spuse Baley iute, „Daneel nu va mînca cu noi. Eu mănînc".

Jessie nu se-mpotrivi în nici un fel. Cu hrana strict controlată și raționalizarea mai aspră ca niciodată, gestul de refuzare a ospitalității cuiva era binevenit.

Spuse, „Sper că nu vă supărați dacă noi mîncăm, domnule Olivaw. Lije, Bentley și cu mine mîncăm de obicei la cantina Comunității. Este mult mai convenabil și este mai variat, înțelegeți, și fie vorba între noi, porțiile sînt și mai mari. Dar iată, Lije și cu mine avem permisiunea de a mînca în apartamentul nostru de trei ori pe săptămînă dacă dorim — Lije este bine văzut le Birou și avem un statut destul de bun — și mă gîndeam că acum, dacă ați fi vrut să ne țineți companie, știți, am avea un mic ospăț mai intim, deși sînt de părere că cei care abuzează de privilegiile lor de izolare sînt un pic anti-sociali, știți".

R. Daneel asculta politicos.

Baley spuse, cu un fluturat al degetelor în semn de liniștire, „Jessie, mi-e foame".

R. Daneel spuse, „Aș încălca oare un obicei, doamnă Baley, dacă v-aș chema pe numele mic ?"

„Vai, nu sigur că nu", Jessie desfăcu masa pliantă din perete și în scobitura centrală fixă un platou de încălzit. „N-ai decît să-mi spui Jessie, dacă-ți face plăcere... ăă... Daneel". Chicoti.

Baley turba. Situația devenea din ce în ce mai penibilă. Jessie îl lua pe R. Daneel drept bărbat. Ar putea fi, ce-i drept, cineva cu care să te lauzi și pe care să-l bîrfești în Personalul Femeilor. Era totuși arătos în felul lui rigid, iar diferența lui îi făcea plăcere Jessiei. Nu era greu de observat.

Baley se întreba ce impresie ar avea Daneel despre Jessie. Nu se schimbase prea mult în acești optsprezece ani, sau cel puțin nu pentru el. Era mai plină, desigur, iar trupul își pierduse din vigoarea tinerească. Îi apăruseră riduri în colțurile gurii, iar obrajii-și pierduseră din prospețime. Părul era coafat mai bătrînește și mai puțin întunecat decît era odată.

Dar nu despre asta e vorba, își zise Baley îngîndurat. În Lumile Exterioare femeile erau mai înalte și tot atît de zvelte și mîndre ca și bărbații. Sau cel puțin așa le prezentau librofilmele și cu astfel de femei trebuie să fi fost obișnuit R. Daneel.

Dar R. Daneel nu părea tulburat de conversația Jessiei, înfățișarea ei sau de faptul că-i spusese pe nume. El spuse, „Ești sigură că este bine ? Numele, Jessie, pare să fie un diminutiv. Poate că este folosit de membrii unui cerc restrîns și cred că ar fi mai potrivit să folosesc numele întreg".

Jessie, care desfăcea învelioarea ce păstra rația cinei, se aplecă asupra mesei cu o subită încordare.

„Doar Jessie", spuse scurt. „Toți îmi spun așa. Altfel nu se poate".

„Foarte bine, Jessie".

Se deschise o ușă și un băiat intră precaut. Ochii săi îl găsiră pe R. Daneel aproape imediat.

„Tată ?" spune băiatul, nesigur.

„Fiul meu, Bentley", spuse Baley, încet. „El e domnul Olivaw, Ben".

„Este partenerul tău, nu, tată ? Bună, domnule Olivaw". Ochii mari ai lui Ben străluceau. „Spune, tată, ce s-a-ntîmplat la încălțăminte ? La știri spuneau..."

„Lasă întrebările acum, Ben", îi interzise categoric Baley.

Se întristă și privi către mama lui, care-l îndemnă să ia loc.

„Ai făcut ce ți-am spuse, Bentley ?" îl întrebă ea, după ce se așeză. Îi trecu mîinile ușor prin păr. Îl avea la fel de întunecat ca al tatălui său și tindea să aibă înălțimea lui, dar restul era al ei. Avea fața ovală a Jessiei, ochii ei căprui, firea ei veselă.

„Sigur, mamă", spuse Bentley, întinzîndu-se să privească în farfuria dublă din care se ridicau deja aburi îmbietori. „Ce-avem de mîncare ? Iar zimovițel, mamă ? Da, mamă ?"

„Dar ce-are zimovițelul ?" spuse Jessie, strîngîndu-și buzele. „Acum, tu să mănînci ce ți se pune la masă și să lași comentariile".

Era clar că aveau la masă zimovițel.

Baley se așeză pe locul său. Și el ar fi preferat altceva decît zimovițel cu miros pătrunzător și gust persistent, dar Jessie spusese dinainte cum stăteau lucrurile.

„Pur și simplu nu pot, Lije", îl lămurise ea. „Stau toată ziua la nivelele astea și n-are rost să-mi fac dușmani ca să-mi mai amăresc viața. Lumea știe că am fost asistent dietetician și, dacă iau cotlet sau pui o dată la două săptămîni, iar la etajul nostru dacă mai sînt vreo doi cu dreptul de-a lua masa acasă măcar duminica, nu mai mult, or să spună că am cunoștințe sau prieteni la laborator. Și mi-ar ieși niște vorbe de n-aș mai fi în stare să scot nasul afară pe ușă sau să mă duc liniștită la Personal. Așa stînd lucrurile, zimovițelul și protovegul sînt foarte bune. Este o hrană echilibrată fără reziduri și, mai ales, este bogată în vitamine și în altele de care avem nevoie, că pui putem mînca oricît la Comunală în marțea cu pui".

Baley se predă ușor. Era așa cum zicea Jessie ; prima grijă este reducerea frecării cu lumea înconjurătoare. Bentley era ceva mai greu de convins.

De astă dată, spuse, „Uite, mamă, n-aș putea să iau tichetul lui tata ca să mănînc singur la Comunală ? M-aș duce chiar acum".

Jessie clătină din cap cu amărăciune și spuse, „Mă uimești, Bentley. Ce-ar zice lumea dacă te-ar vedea mîncînd singur ca și cînd ai tăi n-ar avea grijă de tine sau te-ar fi dat afară din apartament ?"

„Ei, asta-i, nu-i treaba lor".

Baley spuse, cu o vocea marcată de nervozitate, „Fă așa cum îți spune mama ta, Bentley".

Bentley ridică din umeri, nefericit.

R. Daneel spuse, pe neașteptate, de la celălalt capăt al încăperii, „Pot avea permisiunea familiei pentru a mă uita la aceste librofilme cît durează masa ?"

„O sigur", spuse Bentley, plecînd pe nesimțite de la masă, cu un subit interes pe față. „Sînt ale mele. Le am de la bibliotecă, am un permis special de la școală. Vă aduc vizionul meu. E destul de bun. Mi l-a dat tata de ziua mea".

VIOREL Orfeu 28 XI 88

Îl aduse lui R. Daneel și spuse, „Vă interesează roboții, domnule Olivaw ?"

Lui Baley îi scăpă lingura și se aplecă să o ridice.

R. Daneel spuse, „Da, Bentley. Foarte mult."

„Atunci o să vă placă astea. Sînt toate cu roboți. Trebuie să scriu o lucrare despre ei la școală, și cercetez. E un subiect cam complicat", spuse el cu importanță. „Și eu sînt împotriva lor."

„Stai la masă, Bentley", spuse Baley exasperat, „și nu-l mai plictisi pe domnul Olivaw."

„Nu mă plictisește, Elijah. Aș vrea să îți vorbesc despre problema ta, dar cu altă ocazie. Tatăl tău și cu mine vom fi foarte ocupați în seara aceasta."

„Mulțumesc, domnule Olivaw." Bentley își ocupă locul la masă și aruncă o privire scîrbită în direcția mamei sale, rupse cu furculița o bucată roz, sfărîmicioasă de zimovițel.

Baley își zise : Ocupați ?

Apoi, ca trăznit, își aduse aminte de misiune. Se gîndi la Spațiatul ce zăcea mort în Orașul Spațiat și-și dădu seama că preț de cîteva ore fusese atît de ocupat de propria dilemă încît uitase de crima propriu-zisă.

SF

Capitolul cinci

ANALIZA UNEI CRIME

Jessie le spuse la revedere ; își luase deja o pălărie obișnuită și o jachetă scurtă de keratofibră, „Sper că mă scuzați, domnule Olivaw. Știu că aveți o mulțime de lucruri de discutat cu Lije."

Deschise și-și împinse fiul afară pe ușă.

Nu răspunse imediat. „Cînd vrei să mă-ntorc ?"

„Păi... Nu-i nevoie să stai toată noaptea. De ce să nu vii ca de-obicei ? Pe la douăsprezece." Se uită neîncrezător spre R. Daneel.

R. Daneel se-nclină. „Regret că din cauza mea trebuie să plecați de acasă."

„Nu este asta o problemă, domnule Olivaw. Nici vorbă. Oricum, e seara în care ies cu fetele. Hai, Ben."

Puștiul se împotrivi. „Of, da' eu de ce să plec ? N-o să-i încurc. Aiurea !"

„Ei, fă cum îți spun eu."

„Păi și de ce să nu merg cu tine la eterice ?"

„Pentru că eu merg cu niște prietene și tu ai altceva... Ușa se închise în urma lor.

Acum venise vremea. Baley tot amînase. Își spusese : Mai întîi să mă-ntîlnesc cu robotul și să văd cum e : Apoi : Să-l aduc acasă. Și apoi : Să mîncăm.

Dar cum s-a sfîrșit cu toate și nu mai putea trage de timp. Au ajuns în sfîrșit la chestiunea crimei, a complicațiilor interstelare, a unor posibile ridicări a evaluării, a disgrației. Și nici măcar nu avea cum să înceapă decît cu ajutorul robotului.

Degetele i se mișcau fără rost pe masa care nu fusese reașezată în scobitura din perete.

R. Daneel întrebă, „Cît de siguri putem fi că nu ne aude nimeni ?"

Baley își ridică privirea, surprins. „Ni-

meni nu ascultă ce se petrece în alt apartament."

„Nu aveţi obiceiul de a trage cu urechea ?"

„Nu se face, Daneel. Ai putea la fel de bine să presupui că am putea,.. eu ştiu... că am putea privi în farfuria vecinului de masă."

„Sau comite o crimă ?"

„Cum ?"

„Nu aveţi obiceiul de a ucide, aşa e, Elijah ?"

Baley simţi că nu se mai putea stăpîni. „Ia fii atent, dacă tot trebuie să fim parteneri, nu mai încerca aroganţa asta de Spaţiat. Nu te prinde, R. Daneel." Nu rezistă ispitei de a apăsa pe „R."

„Îmi pare rău dacă te-am jignit, Elijah. Intenţia mea era doar aceea de a indica faptul că din moment ce fiinţele umane sînt capabile din cînd în cînd să comită crime în ciuda obiceiurilor lor, ar putea la fel de bine să încalce regulile bunei cuviinţe şi să tragă cu urechea."

„Apartamentul are o izolaţie adecvată", spuse Baley, încă încruntat. „Ai auzit ceva din apartamentele vecine, spune ? Atunci, nici cei de acolo n-or să ne audă pe noi. Şi la urma urmei, de unde să le treacă prin cap că aici s-ar întîmpla ceva important ?"

„Să nu subestimăm duşmanul."

Baley ridică din umeri. „Să începem. Informaţiile mele sînt schematice, aşa că mi-e foarte uşor să-ţi spun ce cred. Ştiu că un anumit Roj Nemennuh Sarton, cetăţean al planetei Aurora, locuitor al Oraşului Spaţiat, a fost ucis de o persoană sau de persoane necunoscute. Înţeleg că Spaţiaţii sînt de părere că nu ar fi vorba de un eveniment izolat. Am dreptate ?"

„Ai întrutotul dreptate, Elijah."

„Ei cred că acest eveniment este legat de recentele încercări de sabotare a proiectului garantat al Spaţiaţilor de a ne converti într-o societate umano-robotică după modelul Lumilor Exterioare, şi afirmă c-ar fi fost vorba de un grup terorist bine organizat."

„Da."

„E-n ordine. Şi ca să începem, este această afirmaţie a Spaţiaţilor neapărat adevărată ? De ce crima n-ar putea să fie lucrarea unui fanatic izolat ? Există cu toate ăstea un sentiment puternic anti-robot pe Pămînt, dar nu şi organizaţii care să propage o asemenea violenţă."

„Nu pe faţă, poate. Nu."

„Chiar şi o organizaţie secretă dedicată distrugerii roboţilor şi fabricilor de roboţi ar avea bunul simţ să-şi dea seama că cel mai nepotrivit lucru pe care l-ar putea face este uciderea unui Spaţiat. Aduce mai mult cu acţiunea unei minţi dezechilibrate."

R. Daneel ascultă atent, apoi spune, „Eu cred că ponderea probabilităţilor nu este în favoarea teoriei „fanaticului". Persoana era prea bine aleasă şi momentul crimei prea convenabil pentru a nu fi rodul unui plan deliberat al unui grup organizat."

„Păi, văd că eşti mai informat decît mine. Dă-i drumul !"

„Frazeologia ta îmi este obscură, dar cred că înţeleg. Îţi voi explica ceva din situaţia de ansamblu. În Oraşul Spaţiat, Elijah, relaţiile cu Pămîntul sînt privite ca nesatisfăcătoare."

„Grozav", mormăi Baley.

„Mi s-a spus că atunci cînd Oraşul Spaţiat a fost instalat, oamenii noştri erau asiguraţi că Pămîntul este de acord cu adoptarea societăţii integrate care funcţiona atît de bine în Lumile Exterioare. Chiar şi după primele revolte, ne-am gîndit că nu ar fi fost vorba decît de şocul prin care oamenii voştri au întîmpinat noutatea.

„Nu aşa a fost să fie. În pofida colaborării cu însuşi guvernul Terestru şi cu un număr de guverne Orăşăneşti, rezistenţa nu a slăbit şi progresul a fost lent în continuare. Firesc, aceasta a fost un motiv de îngrijorare pentru oamenii noştri."

„Chestiune de altruism, presupun", spuse Baley.

„Nu în întregime", spuse R. Daneel, „deşi e bine din partea ta să le atribui raţiuni onorabile. Este încrederea noastră unanimă că un Pămînt sănătos şi modernizat ar fi spre marele beneficiu al întregii Galaxii. Este, cel puţin, încrederea unanimă a oamenilor din Oraşul Spaţiat. Trebuie să admit că există elemente puternice ce li se opun acestora acolo în Lumile Exterioare."

„Cum ? Neînţelegeri la Spaţiaţi ?"

„Desigur. Sînt cîţiva care gîndesc că un Pămînt modernizat ar fi, cu alte cuvinte, un Pămînt periculos, un Pămînt imperialist. Aceştia fac parte, mai ales, din populaţiile lumilor mai vechi, care sînt mai apropiate astfel Pămîntului şi au motive mult mai întemeiate să îşi amintească primele cîteva secole de călătorii interstelare cînd lumile lor erau controlate, politic şi economic, de către Pămînt.

Baley oftă. „Istorie antică. Şi chiar sînt îngrijoraţi ? Ne mai dispreţuiesc încă pentru lucruri ce s-au petrecut acum o mie de ani ?"

„Oamenii", spuse R. Daneel", au felul lor ciudat. Ei nu sînt la fel de rezonabili, în multe privinţe, ca noi roboţii, circuitele lor fiind altfel programate. Sînt informat că şi aceasta prezintă un avantaj, într-un fel."

„Aşa o fi", spuse Baley, fără chef.

„Eşti mai în măsură să ştii", spuse R. Daneel. „În orice caz, eşecurile repetate în chestiunea Pămîntului au consolidat puterea Partidelor Naţionaliste din Lumile Exterioare. Acestea susţin că este evident că Pămîntenii sînt altfel decît Spaţialii şi nu pot avea aceleaşi tradiţii. Susţin că dacă vom impune cu forţa roboţii pe Pămînt vom elibera în Galaxie o forţă destructivă însemnată. Un lucru pe care nu îl pot trece ei cu vederea, tu ştii, este acela că populaţia Pămîntului este de opt miliarde, în timp ce populaţia totală a celor de cincizeci de Lumi Exterioare la un loc este cu puţin mai mare de cinci miliarde şi jumătate. Oamenii noştri de aici, în special doctorul Sarton..."

„Era doctor ?"

„Doctor în sociologie, se specializa în robotică, un om cu adevărat strălucitor."

„Înţeleg. Continuă."

„Cum spuneam, doctorul Sarton şi ceilalţi şi-au dat seama că Oraşul Spaţiat şi tot ceea ce însemna el nu ar mai fiinţa mult timp dacă aceste sentimente ar lua amploare în Lumile Exterioare hrănite fiind de repetatele noastre eşecuri. Doctorul Sarton a simţit că a venit timpul să se facă un efort decisiv pentru înţelegerea psihologiei Pămîntenilor. Este uşor să spui că oamenii Pămîntului sînt conservatori de felul lor şi să vorbeşti mereu de „neschimbătorul Pămînt" şi „nepătrunsa minte terestră", dar trecem pe lîngă adevărata problemă.

„Doctorul Sarton zicea că aceasta denotă ignoranţă şi că nu putem expedia problema Pămîntenilor cu proverbe şi locuri comune. Zicea că Spaţiaţii care încearcă să remodeleze Pămîntul trebuie să renunţe la izolarea din Oraşul Spaţiat şi să se amestece printre Pămînteni. Să trăiască aşa ca ei, să gîndească, să fie ca ei."

Baley spuse, „Spaţiaţii ? Imposibil."

„Ai întrutotul dreptate", spuse R. Daneel. În ciuda concepţiilor sale, doctorul Sarton însuşi nu-şi îngăduia să intre în vreunul dintre Oraşe şi era conştient de lucrul acesta. Nu ar fi fost în stare să suporte imensitatea şi aglomeraţia lor. Chiar dacă ar fi fost constrîns să intre, înfăţişarea sa l-ar fi împiedicat să pătrundă vreodată adevărurile pe care le căuta."

„Dar ce zici despre veşnica lor teamă faţă de boli ?" se interesă Baley. „Nu uita asta. Eu unul nu cred, şi numai din acest motiv, că vreunul ar risca într-un Oraş".

„Şi aceasta este ceva. Boala în înţelesul pămîntean al cuvîntului este necunoscută în Lumile Exterioare şi teama de necunoscut este întotdeauna morbidă. Dr. Sarton a chibzuit bine de tot, dar cu toate acestea, a insistat asupra necesităţii cunoaşterii mai bine a Pămînteanului şi a modului lui de viaţă."

„Se pare că ajunsese la un impas."

„Nu tocmai. Intrarea în Oraşe le este interzisă numai oamenilor Spaţiaţi. Roboţii Spaţiaţi sînt cu totul altceva."

Baley îşi zise : Uit mereu, fir-ar să fie. Tare, spuse, „A?".

„Da," spuse R. Daneel. „Noi sîntem mai flexibili, firesc. Cel puţin în această privinţă. Noi putem fi proiectaţi pentru o viaţă Pămînteană. Fiind construiţi cu o deosebit de mare asemănare cu înfăţişarea umană, noi putem fi acceptaţi de Pămînteni şi ni se permite o cercetare mai atentă a vieţii lor."

„Şi chiar tu însuţi..." începu Baley brusc luminat

„Sînt exact un robot de acest fel. Timp de un an a lucrat dr. Sarton la proiectarea şi construirea acestor roboţi. Sînt primul dintre roboţii săi şi singurul pînă acum. Din nefericire educaţia mea este incompletă. Intrarea mea în rol a fost făcută înainte de vreme, ca urmare a crimei."

„Aşadar nu toţi roboţii Spaţiaţi sînt ca tine ? Adică, unii aduc mai mult a roboţi decît a oameni. Aşa-i ?"

„Cum altfel, firesc. Aspectul exterior este dependent de funcţia robotului. Propria mea funcţie cere un aspect foarte omenesc, şi îl am. Alţii sînt altfel, deşi cu toţii sîntem umanoizi. Dar sînt fără îndoială mult mai umanoizi decît deprimantele module primitive pe care le-am văzut la magazinul de pantofi. Oare toţi roboţii voştri sînt astfel ?"

„Mai mult sau mai puţin," spuse Baley. „Nu eşti de acord?"

„Sigur că nu. Este dificil să accepţi o parodie crasă a formei omeneşti ca echivalent intelectual al acestuia. Oare nu pot produce mai bine fabricile voastre ?"

„Ba da, Daneel. Numai că noi preferăm să ştim exact cînd avem de-a face cu un robot şi cînd nu." S-a uitat drept în ochii robotului în acest timp. Erau luciosi şi umezi ca ai omului, dar lui Baley i se păru că uitătura lor era fixă şi nu pîlpîia intermitent precum cea a omului.

R. Daneel spuse, „Doresc ca în timp să ajung să înţeleg acest punct de vedere."

Pentru o clipă, Baley crezu că expresia fusese sarcastică, apoi înlătură această posibilitate.

„În orice caz," spuse R. Daneel, „dr. Sarton a înţeles că era nevoie de C/Fe."

„Ce fe ? Ce-i asta ?"

„Simbolurile chimice ale elementelor carbon şi fier, Elijah. Carbonul reprezintă baza vieţii omeneşti şi fierul a vieţii robotice. Este mai uşor să vorbeşti de C/Fe cînd vrei să numeşti o civilizaţie care combină ceea ce este mai bun din amîndouă pe o bază de egalitate dar şi de paralelitate."

„Ce fe. Se scrie cu liniuţă? Saum cum ?"

„Nu, Elijah. În mod obişnuit se scrie cu o linie diagonală între ele. Nu se simbolizează astfel nici una nici alta, ci un amestec al amîndorura, fără nici o prioritate."

Fără să vrea, Baley se trezi interesat. Educaţia formală de pe Pămînt nu cuprindea de fapt nici o informaţie asupra istoriei sau sociologiei Lumilor Exterioare de după Marea Revoltă care le-a adus independenţa faţă de planeta mamă. Popularele idile din librofilme, ce-i drept, îşi aveau rezerva lor de personaje din Lumile Exterioare : oaspetele bogătaş, coleric şi excentric frumoasa moştenitoare, mereu cucerită de farmecul Pămînteanului şi care-şi încheie dispreţul în dragoste ; arogantul rival Spaţiat, răutăcios şi mereu învins. Erau filme fără valoare deoarece negau şi cele mai elementare şi binecunoscute adevăruri: Spaţialii nu au intrat niciodată în Oraşe, iar femei Spaţiate se pare că nu au vizitat niciodată Pămîntul.

Pentru prima dată în viaţa sa, Baley era frămîntat de o neobişnuită curiozitate. Cum era de fapt viaţa unui Spaţiat ?

Ajunse din nou cu oarecare efort la explicaţia ce se întrezărise. „Cred că am priceput unde baţi. Doctorul tău Sarton ataca problema convertirii Pămîntului la Ce/Fe dintr-un alt unghi, promiţător. Grupările noastre conservatoare, Medievalistii, cum îşi zic ei, erau neliniştite. Le era teamă că ar putea reuşi. Şi l-au ucis. Asta-i motivarea ideii complotului care exclude pe cea a unei nelegiuri oarecare. Corect?"

„Cam aşa gîndesc şi eu, Elijah. Da."

Baley şuieră încet reflectînd. Degetele sale lungi loveau uşor masa. Apoi scutură din cap. „Nu ţine. Nu ţine de loc."

„Iartă-mă. Nu te înţeleg."

„Încerc să-mi imaginez situaţia. Un Pămîntean intră în Oraşul Spaţiat, se duce la dr. Sarton, trage în el şi iese. Nu-mi vine să cred. Accesul în Oraşul Spaţiat trebuie să fie controlat."

R. Daneel aprobă. „Eu cred că este mai bine să spui că nici un Pămîntean nu ar fi avut cum să intre pe acolo fără să aibe voie."

„Şi ce-ai rezolvat cu asta ?"

„Nu am rezolvat mare lucru, Elijah, dacă intrarea ar fi singura cale de acces în Oraşul Spaţiat dinspre Oraşul New York."

Baley îşi privea îngîndurat partenerul. „Nu pricep. E singura legătură între ele."

„Singura legătură direct, da." R. Daneel aşteaptă un timp, apoi spuse. „Nu mă urmăreşti. Nu este aşa ?"

„Ba chiar aşa este. Nu pricep deloc."

„Atunci, dacă nu te superi, voi încerca să mă explic. Pot avea o bucată de hîrtie şi ceva de scris? Mulţumesc. Fii atent aici, partenere Elijah. Voi trasa un cerc mare pe care scriu „Oraşul New York". Acum, tangent la el, voi trasa un cerc mai mic pe care scriu „Oraşul Spaţiat". Aici, unde se ating, trasez o săgeată pe care scriu „Barieră." Acum nu vezi şi altă legătură?"

Baley spuse, „Niic una. Nu există altă legătură."

„Într-un fel," spuse robotul, „sînt mulţumitw să te aud vorbind astfel. Aceasta este în conformitate cu ceea ce am învăţat despre modul de gîndire Terestru. Bariera este singura legătură directă. Dar atît Oraşul cît şi Oraşul Sjaţiat sînt deschise către zona ţinutului în toate direcţiile. Este posibil ca un Terestru să părăsească Oraşul prin numeroasele ieşiri şi să traverseze ţinutul spre Oraşul Spaţiat, unde nici o barieră nu-i mai stă în cale."

Vîrful limbii lui Baley atinse buza de sus şi o clipă rămase acolo. Apoi spuse, „Să traverseze ţinutul ?"

„Da."

„Să traverseze ţinutul ! Singur?"

„De ce nu ?"

„Pe jos ?"

„Pe jos fără îndoială. Cu şanse minime de a fi detectat. Crima a avut loc dis-de-diimneaţă iar drumul a fost parcurs în orele dinainte de ivirea zorilor."

„Imposibil ! Nimeni din Oraş nu este în stare de aşa ceva. Să părăseşti Oraşul ? Singur ?"

„Dacă o luăm aşa, ar părea neobişnuit. Da. Noi, Spaţiaţii, ştim acest lucru. De aceea controlăm numai intrarea. Chiar şi în timpul Marii Revolte, ai voştri au atacat numai la bariera care proteja atunci intrarea. Nimeni nu a părăsit Oraşul."

„Şi ce-i cu asta ?"

„Dar acum ne confruntăm cu o situaţie deosebită. Nu mai este vorba de atacul orb al unei mulţimi urmărind linia minimei rezistenţe, ci de tentativa organizată a unui grup restrîns de a lovi, deliberat, la punctul necontrolat. Astfel se explică cum, ziceai tu, un Terestru ar fi putut intra în Oraşul Spaţiat, să ajungă la victimă, să ucidă şi să plece. Omul a atacat printr-o zonă complet necontrolată".

Baley dădu din cap. „E prea neverosimil. Au făcut ceva ai voştri pentru verificarea acestei teorii ?"

„Da, am făcut. Comisarul tău a fost acolo imediat după comiterea crimei..."

„Ştiu Mi-a spus."

„Acesta, Elijah, este un alt argument în favoarea oportunităţii crimei. Comisarul tău a colaborat în trecut cu dr. Sarton şi era Pămînteanul cu care dr. Sarton planificase realizarea primelor aranjamente pentru introducerea în Oraşul vostru a R-ilor de felul meu. Întîlnirea lor din acea dimineaţă avea tocmai acest subiect. Crima, bineînţeles, a oprit acele planuri, cel puţin pentru un timp, iar faptul că s-a întîmplat chiar cînd comisarul tău se afla în Oraşul Spaţiat a agravat situaţia Pămîntului, şi a noastră de asemenea.

„Dar despre altceva începusem să vorbesc. Comisarul tău se afla acolo. Noi i-am spus, „Omul trebuie să fi traversat ţinutul." Ca şi tine, el a spus, „Imposibil," sau poate, „Incredibil." Era destul de tulburat, desigur, şi poate de aceea îi era dificil să vadă esenţialul. L-am determinat, oricum, să înceapă verificarea acestei posibilităţi, deîndată."

Baley se gîndi la ochelarii sparţi ai comisaruui şi, deşi preocupat, schiţă un zîmbet. Sărmanul Julius ! Da, trebuie să fi fost foarte tulburat. Bineînţeles că Enderby nu ar fi avut cum să le explice acelor Spaţiaţi mîndri, care priveau inabilitatea fizică ca pe atributul deosebit de dezgustător al Pămîntenilor neselectaţi genetic. Cel puţin, nu ar fi putut fără să piardă din reputaţie iar reputaţia îi era dragă comisarului Enderby. Ei, dar Pămîntenii trebuie să ţină uni la alţii, în anumite privinţe. Robotul nu va afla niciodată de la Baley de miopia lui Enderby.

R. Daneel continuă, „Unul cîte unul, diferitele puncte de ieşire din Oraş au fost cercetate. Tu ştii oare cîte sînt, Elijah ?"

Baley dădu din cap, apoi se hazardă, „Douăzeci ?"

„Cinci sute două."

„Cîte ?"

„La început, erau mai multe, Cinci sute două sînt cele care mai funcţionează. Oraşul vostru creşte încet, Elijah. Odată era deschis spre cer şi oamenii străbăteau cînd voiau ţinutul."

„Sigur că da. Ştiu."

„Ei bine, cînd a fost prima dată închis au mai rămas multe ieşiri. Cinci sute două mai eixstă încă. Celelalte sînt astupate sau blocate. Nu aveam în vedere punctele de intrare pentru transportul aerian."

„Şi ce-i cu punctele de ieşire ?"

„Nu am avut noroc. Sînt nepăzite. Nu am putut găsi nici o persoană oficială care să le aibă în grijă sau care să le considere sub jurisciditia ei. Ca şi cum nimeni nu ştie că ele mai există. Un om ar fi putut ieşi prin oricare oricînd şi intra după cum ar fi vrut. Nu ar fi fost detectat nicicînd."

„Altceva ? Arma a dispărut, presupun."

„O, da."

„Alte indicii ?"

„Nimic. Noi am investigat terenul din jurul Oraşului Spaţiat cu multă atenţie. Roboţii de la fermele de vegetale au fost inutili ca posibili martori. Aceştia dacă sînt ceva mai mult decît nişte autmate de fermă, vag umanoide. Iar oameni nu se aflau acolo."

„Aha. Mai departe ?"

„Nereuşind să rezolvăm nimic, pînă acum, într-o parte, Oraşul Spaţiat, vom încerca în cealaltă, oraşul New York. Va fi datoria noastră să descoperim toate grupurile subversive, pentru a cerne toate organizaţiile disidente..."

„În cît timp ai de gînd s-o faci ? îl întrerupse Baley.

„În cît mai puţin posibil, oricît este necesar."

„Atunci", spuse Baley îngîndurat, „aş vrea să-ţi iei alt partener în toată încurcătura asta."

„Eu, nu", spuse R. Daneel. „Comisarul a vorbit cu stimă despre loialitatea şi priceperea ta."

„A fost foarte drăgut din partea lui", spuse Baley sardonic. Îşi zise : Sărmanul Julius. Mă are pe conştiinţă şi-i trage tare.

„Nu ne-am lăsat convinşi pe deplin", spuse R. Daneel." Am verificat. Tu te-ai exprimat deschis împotriva folosirii roboţilor în secţia ta."

„O ? Ai ceva împotrivă ?"

„Nicidecum. Părerile, evident, îţi aparţin. Dar au făcut necesară verificarea foarte amănunţită a profilului tău psihologic. Noi ştim că, deşi îţi displac foarte mult R-ii, vei lucra cu unul dintre aceştia dacă tu consideri că este datoria ta. Am descoperit la tine un puternic sentiment al loiaţităţii şi al respectului pentru autoritatea legitimă. Este ceea ce ne trebuie. Comisarul Enderby te-a judecat bine."

„Nu ai nici un resentiment personal faţă de sentimentele mele anti-robot ?"

R. Daneel spuse, „Dacă ele nu te împiedică să lucrezi cu mine şi să mă ajuţi să fac ceea ce se aşteaptă de la mine să fac, ce mai contează ?"

Baley se blocă. Spuse, agresiv, „Bine, să zicem, dar tu ? De unde pînă unde detectiv ?"

„Nu te înţeleg."

„Ai fost proiectat ca o maşină de strîns înfarmaţii. O imitaţie a omului capabilă să înregistreze pentru Spaţiaţi unele aspecte ale vieţii omeneşti."

„Acesta este un bun început pentru un investigator, nu-i aşa ? Să fii o maşină de strîns informaţii ?"

„Un început, poate. Dar asta nu-i tot, nici poveste."

„De fapt, în circuitele mele au fost făcute cîteva ajustări finale."

„Aş fi curios să aflu amănunte despre asta, Daneel."

„Este foarte simplu. O comandă deosebit de puternică a fost inserată în cumulul motivaţional ; dorinţa de dreptate."

„Dreptate !" strigă Baley. Ironia păli de pe faţa lui şi fu înlocuită cu expresia unei foarte sincere neîncrederi.

Dar R. Daneel se întoarse iute în scaunul său şi se uită la uşă: „Este cineva afară."

Era cineva. Uşa se deschise şi intră înăuntru Jessie, palidă, cu gura încleştată.

Baley se sperie. „Tu erai, Jessie ! Ce s-a-ntîmplat ?"

Ea rămăsese în loc, fără să se uite la el. „Îmi pare rău. A trebuit să..." Vocea i se stinse.

„Unde-i Bentley ?"

„O să stea noaptea asta la Casa Tineretului."

Baley spuse, „De ce ? Nu ţi-am spus aşa ceva."

„Ai spus că partenerul tău va sta toată noaptea. M-am gîndit că o să aibă nevoie de camera lui Bentley."

R. Daneel spuse, „Nu era nevoie, Jessie."

Jessie îşi ridică ochii spre faţa lui R. Daneel, îl fixă uimită.

Baley îşi privea vîrful degetelor, gîndindu-se la ce-ar putea să urmeze, oarecum plictisit să mai intervină. Liniştea îi apăsa pe timpane după care, de departe, ca dintr-un labirint de plastex, îşi auzi soţia zicînd, „Eu cred că tu eşti robot, Daneel."

Şi R. Daneel răspunse, cu voce calmă, ca întotdeauna, „Sînt."

sfc

Capitolul şase

ŞOAPTE ÎNTR-UN DORMITOR

La cele mai înalte nivele ale unora din cele mai înstărite subsecţii ale Oraşului se află Solariile naturale, unde un paravan de cuarţ cu un scut metalic mobil împiedică pătrunderea aerului de-afară dar nu şi a luminii solare. Acolo se bronzează soţiile şi fiicele celor mai sus-puşi administratori şi directori ai Oraşului. Acolo se petrece, în fiecare seară, un fapt unic.

Se înserează.

În celelalte zone ale Oraşului (ca şi în Solariile UV, unde milioane de oameni, într-un timp strict repartizat, se pot expune din cînd în cînd la undele artificiale ale lămpilor cu arc) se desfăşoară ciclul arbitrar al orelor.

Lucrul în Oraş ar putea continua fără probleme în trei schimburi de cîte opt ore sau patru schimburi de şase ore, „ziua" ca şi „noaptea." Lumina şi munca pot continua la nesfîrşit. Se găsesc întotdeauna reformatori ai vieţii sociale care fac, din timp în timp, astfel de propuneri în interesul economiei şi în numele eficienţei.

Şi au fost întotdeauna respinse.

Multe din vechile obiceiuri ale societăţii Pămînteşti au fost abandonate în interesul aceleiaşi economii şi în numele aceleiaşi eficienţe ; spaţiul, viaţa personală şi chiar liberul arbitru. Ele sînt produsele civilizaţiei, şi nu mai vechi de zece mii de ani.

Legătura dintre somn şi noapte, totuşi, este veche de cînd omul : un milion de ani. Obiceiul nu poate fi uşor abandonat. Deşi seara nu se simte, lumina din apartamente se micşorează a înserare şi pulsul Oraşului scade. Şi deşi nimeni nu poate deosebi amiaza de miezul nopţii după fenomenele cosmice, pe bulevardele interioare ale Oraşului, omenirea urmăreşte ăcele mute ale ceasornicelor.

Calea express pustie, zgomotul vieţii se stinge, mulţimea curgînd printre colosalele coridoare se evaporă ; Oraşul New York zace în umbra insesizabilă a Pămîntului, iar populaţia lui doarme.

Elijah Baley nu dormea. Era întins pe pat, lumina din apartament pierise — asta era noaptea.

Jessie se culcase lîngă el. Nu o simţise şi nici măcar nu o auzise mişcîndu-se în întuneric.

De cealaltă parte a peretelui stătea, în picioare, aşezat, culcat (Baley se întrebă cum mai degrabă), R. Daneel Olivaw.

Baley şopti, „Jessie !" Şi iar „Jassie !"

Figura întunecată din apropiere îl urmărea din marginea cearşafului. „Ce vrei ?"

„Jessie, nu mă mai necăji şi tu."

„Puteai să-mi spui şi mie."

„Cum să-ţi spun ? Aveam de gînd, cu prima ocazie. Dumnezeule, Jessie..."

„Şş !"

Vocea lui Baley redeveni şoptită. „Cum ţi-ai dat seama ? Nu vrei să-mi spui ?"

„Lije." Vocea abia i se deosebea de respiraţie. „Ne poate auzi ? Chestia aia ?"

„Nu dacă vorbim în şoaptă."

„Cum poți să știi ? Poate că are urechi speciale și-aude tot. Roboții Spațiați pot face tot felul de chestii."

Baley știa asta. Propaganda prorobotică punea dintotdeauna accentul pe capacitatea roboților Spațiați, pe trăinicia lor, suprasimțurile lor, serviciul adus umanității în era ineficientă. Pământenii îi urau tocmai fel și chip. Personal, Baley considera că datorită superiorității lor.

„Daneel nu. L-au făcut dinadins de tip uman. Vor să fie confundat cu o ființă umană, așa că trebuie să aibă numai simțuri omenești."

„De unde știi ?"

„Dacă ar avea supra-simțuri, ar risca să se dea de gol. Ar ști prea multe, ar face prea multe."

„Eu știu, poate."

Se lăsă din nou liniștea.

Trecu un minut și Baley mai încercă odată. „Jessie, dacă ai fi mai înțelegătoare, acum, pînă cînd... pînă... Ascultă, dragă, nu ai dreptate să fii supărată."

„Supărată ? Of, Lije, prostule, nu sînt supărată. Mi-e frică ; mi-e frică de nu mai pot."

Își înghiți un suspin și i se agăță de gulerul pijamalei. Un timp rămaseră strînși, iar supărarea lui Baley, nepotolită, făcu loc îngrijorării.

„De ce Jessie ? N-ai nici un motiv. E inofesniv. Îți jur."

„Nu poți să scapi de el, Lije ?"

„Știi că nu pot. E o afacere departamentală. Cum aș putea ?"

„Ce afacere, Lije ? Spune-mi și mie."

„Ei, asta-i, Jessie, mă uimești." Îi căută obrazul pe întuneric și-l atinse. Era ud. Cu mîneca pijamalei, îi șterse cu grijă ochii.

„Asta-i bună", spuse cu blîndețe, „ești un copil."

„Spune-le la Departament să pună pe altcineva, orice-ar fi. Te rog, Lije."

Vocea lui Baley se înăspri puțin. „Jessie, ești nevastă de polițist de prea mult timp ca să nu știi că misiunea-i misiune."

„Da, și de ce tocmai tu ?"

„Julius Enderby..."

Îi simți corpul înțepenind în brațele sale. „Trebuia să-mi închipui. De ce nu-i spui odată lui Julius Enderby să pună pe alții să se ocupe de afacerile lui necurate. Înghiți prea multe, Lije, și acum e prea..."

„E-n ordine, e-n ordine", spuse el liniștitor.

Ea amuți înfiorată.

Baley se gîndi : N-o să-nțeleagă niciodată.

Julius Enderby le oferea mereu prilejuri de ceartă. Enderby fusese cu două clase înaintea lui Baley la Școala Orășănească de Studii Administrative. Erau prieteni. După ce Baley a trecut de testele de aptitudini și de neuroanalize a fost declarat apt pentru forțele polițienești ; acolo îl găsi pe Enderby. Intrase deja în divizia detectivilor.

Baley i-a călcat pe urme dar Enderby înainta mai repede. Nu era niciunul de vină. Baley era destul de capabil, destul de eficient, dar îi lipsea ceva ce Enderby avea. Enderby se potrivea perfect mașinii administrative. Era unul din cei care s-au născut să urce, pentru care birocrația era mediul natural.

Comisarul nu era prea înzestrat, Baley știa. Avea cîudățenii copilărești, accese de Medievalism ostentativ, de exemplu. Dar era blînd cu cellalți ; nu jignea pe nimeni ; primea ordinele cu eleganță ; le dădea cu un amestec adecvat de gentilețe și fermitate. Se înțelegea chiar și cu Spațiații. Era poate prea slugarnic cu ei (Baley dacă ar fi avut de-a face cu ei, cîteva ore, s-ar fi zbîrlit tot ; era sigur de asta, deși nu a vorbit, direct, cu un Spațiat, niciodată), dar aveau încredere în el, și era astfel extrem de folositor Orașului.

Așa deci, în Serviciul Civil unde performanța socio-comunicativă era mai de folos decît competența individuală, Enderby a urcat repede pe scara valorică, ajungînd la nivelul de comisar. Baley nu era decît un C-5, dar nu se simțea jignit de diferență, deși era omenește foarte să nu-i placă. Enderby nu a uitat vechea lor prietenie și, în felul lui sucit, ca o compensare, făcea tot ce putea el pentru Baley.

Misiunea cu partenerul R. Daneel era un exemplu în acest sens. Era dificilă și neplăcută, dar, nu încăpea îndoială, implica o formidabilă avansare. Comisarul ar fi putut oferi această șansă altcuiva. Vorbele lui din dimineața aceea, prin care-i cerea să-l ajute, mascau acest lucru, dar nu-l ascundeau.

Jessie privea totul altfel. În împrejurări asemănătoare în trecut, spusese, „Devotamentul tău e de vină. M-am săturat să tot aud lumea lăudîndu-te pentru simțul ăsta prostesc al datoriei. Mai gîndește-te și la tine cîteodată. Am observat că cei de sus nu prea se sinchisesc de devotamentul lor.

Baley stătea în pat nereușind să închidă ochii, așteptînd ca Jessie să se calmeze. Trebuia să se gîndească. Trebuia să fie sigur de bănuielile sale. Acestea-i alergau prin cap pînă-și găseau locul. Treptat, formau un ansamblu coerent.

Baley simți salteaua lăsîndu-se cînd Jessie se răsuci spre el.

„Lije ?" Își apropie buzele de urechea lui.

„Ce-i ?"

„De ce nu renunți ?"

„Ai înnebunit."

„De ce ?" Se-nverșună ea dintr-odată. „Așa ai putea scăpa de robotul ăsta îngrozitor. Du-te și spune-i lui Enderby că nu mai vrei, uite-așa."

Baley spuse rece, „Nu pot să renunț atîta timp cît sînt implicat într-un caz important. Nu pot arunca totul în tubul colector cînd îmi vine mie chef. Asta-mi poate aduce imediat declasificarea."

„Chiar și-așa. Poți s-o iei de la capăt. Poți, Lije. Sînt zeci de locuri în Serviciu unde te-ai putea descurca."

„Serviciul Civil nu primește oameni declasificați în acest fel. N-aș ști să fac decît muncă manuală ; și tu la fel. Bentley ar pierde statutul social părintesc. Pentru Dumnezeu, Jessie, habar n-ai cum ar fi."

„Am citit despre asta. Nu mă sperie, mormăi.

„Ai înnebunit. Ai înnebunit de-a binelea." Baley simți cum îl apucă tremuratul. Îi trecu prin fața ochilor, într-o străfulgerare, imaginea obsedantă a tatălui său. Tatăl său, așteptîndu-și sfîrșitul.

Jossie oftă din greu.

Gîndurile lui Baley se rupseră brusc de ea. În disperare, se întoarseră la ansamblul logic pe care-l construiau.

Spuse, direct, „Jessie, trebuie să-mi spui. Cum ți-ai dat seama că Daneel era robot ? Ce te-a făcut să crezi asta ?"

Ea începu, „Păi..." și se opri. Era a treia oară cînd încerca să-i explice și nu reușea.

Îi strînse mîna într-a lui, vrînd s-o facă să vorbească." Te rog, Jessie. De ce ți-e frică ?"

„Am ghicit că era robot, Lije, uite-așa", spuse ea.

„Nu văd cum ai fi putut să ghicești, Jessie. Nu știai că era robot înainte de a pleca, așa-i ?" spuse el.

„N-nu, dar m-am tot gîndit..."

„Haide, Jessie. Cum a fost ?"

„Păi... Știi, Lije, fetele vorbeau la Personal. Știi cum sînt. Vorbesc vrute și nevrute."

Femeile ! își zise Baley.

„În sfîrșit", spuse Jessie. „Circulă zvonul în tot Orașul. Și e normal."

„În tot Orașul ?" Baley fu străbătut de un fior triumfător, sau ceva pe-aproape. Alta acum !

„Așa se pare. Se vorbește că un robot Spațiat umblă prin Oraș. Se crede că arată exact ca un om și că lucrează cu poliția. M-au întrebat pe mine ce cred. Au rîs și-au zis, „Lije al tău știe despre ce-i vorba, Jessie ?" și eu am rîs și am zis „Nu vă mai prostiți !"

„Apoi ne-am dus la eterice și m-am gîndit tot timpul la noul tău partener. Mai ții minte pozele alea pe care le-ai adus acasă, alea pe care le-a făcut Julius Enderby în Orașul Spațiat, ca să-mi arăți cum sînt Spațiații ? Ei, și m-am gîndit că partenerul tău era ca ei. Așa mi-a trecut prin cap și mi-am zis, o, Dumnezeule, cineva l-o fi recunoscut la magazin și Lije era cu el și le-am zis că mă doare capul și am fugit.

Baley spuse, „Ei, stai cuminte, Jessie, stai. Vino-ți în fire. De ce să-ți fie frică ? De Daneel nu-ți poate fi frică. Te-ai purtat normal cînd te-ai întors acasă. Te-ai purtat bine cu el. Așa că..."

Nu mai spuse nimic. Zăcea în pat, cu ochii deschiși inutil în întuneric.

O simți cînd se apropie de el. Mîna-i zbură, îl găsi buzele și le apăsă. Ea se împotrivi, apucîndu-i încheietura mîinii și răsucindu-i-o, dar el o apăsă și mai tare.

Apoi, brusc, îi dădu drumul. Ea scînci.

Îi spuse, răgușit, „Iartă-mă, Jessie. Ascultam."

Se sculă din pat și-și puse Plastofilm cald pe tălpi.

„Lije, unde te duci ? Nu mă lăsa."

„E-n ordine. Mă duc la ușă."

Plastofilmul emise un zgomot moale, tîrșit, cînd Baley ocoli patul. Crăpă ușa de la salon și așteptă un timp. Nu se întîmplă nimic. Era atîta liniște încît putea auzi dinspre pat șuieratul ușor al respirației Jessiei. Putea să audă ritmul molcom al sîngelui în urechi.

Mîna lui Baley se furișă prin deschizătura ușii spre locul pe care-l putea găsi fără să-l revadă. Degetele se strînseră pe mînerul care controla luminarea plafonului. Exercită asupra lui o presiune foarte slabă și plafonul luci ușor, atît încît partea de jos a salonului rămăsese în semiîntuneric.

Dar văzu ce voia, totuși. Ușa principală era închisă și în salon totul era încremenit și tăcut.

Întoarse mînerul în poziția inițială și se întoarse în pat.

Asta era tot ce-i trebuia. Bucățile se potriveau. Ansamblul era complet.

Jessie stărui. „Lije, s-a întîmplat ceva ?"

„Nu s-a întîmplat nimic, Jessie. Totu-i în ordine. Nu-i acolo."

„Robotul ? Vrei să spui că a plecat ? De tot ?"

„Nu, nu. Se întoarce. Și înainte de-asta, răspunde-mi la întrebare."

„Ce întrebare ?"

„De ce ți-e frică ?"

Jessie nu spuse nimic.

Baley deveni mai insistent. „Ziceai că ți-e frică de nu mai poți."

„De el."

„Nu, ți-am mai spus. Nu ți-era frică de el, știi foarte bine că un robot nu poate face rău unei ființe umane."

Vorbele-i ieșeau pe-ndelete. „Mă gîndeam că dacă ar ști cu toții că e robot s-ar revolta. Ne-ar omorî."

„De ce să ne omoare ?"

„Știi și tu cum sînt revoltele."

„Ei nici nu știu măcar unde e robotul, așa-i ?"

„Ar putea să afle."

„Și de-asta ți-e frică, de o revoltă ?"

„Păi..."

„Ș ș !" O împinse la loc pe pernă.

Apoi își apropie buzele de urechea ei. S-a întors. Acum ascultă și nu scoate o vorbă. Toate-s cum trebuie. Va pleca dimineață și nu se va mai întoarce. Nu va fi nici o revoltă, nimic."

Era aproape mulțumit cînd o spuse, aproape complet mulțumit. Simți că poate dormi acum.

Își mai zise odată : Nici revoltă, nici nimic. Și nici declasificare.

Și chiar înainte de a adormi, își zise : Nici chiar anchetarea crimei. Nici asta. Afacerea e-ncheiată...

Adormi.

În românește de MARIAN MIRESCU

Doi ciorapi de două culori

Urmare din pag. 23

— E... e distrus totul, totul ? Cuteză Veea o întrebare.

— Așa cum se vede..., bombăni morocănos unul din personalul aparaturii.

— Vai de mine ! Vai de mine..., începu să scîncească ea. Ce masacru... Vai de mine...

— Încetează ! se răsti deodată ecologistul.

— Au distrus to..., vru să continue fata.

— Liniște ! urlă grăsunul. Nu simțiți nimic ?

Într-adevăr, în tăcerea prezentă se stîrnise ceva surd pe care nici unul din ei n-ar fi putut să-l identifice. Nu părea nici zgomot, nici presiune, nici mișcare, și totuși ceva era.

— Atenție, vine..., șopti ecologistul.

În clipa următoare uraganul se dezlănțui. Un vacarm de geamuri sparte, venit dinspre clădirile de la periferia orașului, sună preludiul. Sub privirile uluite ale celor de față, orașul tremură din temelii, protuberanțe neobișnuite apărură pe fațadele edificiilor, stîlpii și țevile crescură nemăsurat, desfăcîndu-se la capetele de sus în fabuloase corole, pasarelele sugrumară totul, asemenea unei lederi metalice, într-o încîlceală demențială, ecrane și pereți se alungiră în toate direcțiile, căpătînd forme ciudate, armături metalice năpădiră trotuarele și străzile, înfundîndu-se adînc în pămînt. Însăși autostrada mișcă, șerpuind într-un nebunesc dans. Și totul încremeni în această grotească imagine, și numai oamenii, asemeni unor insignifiante insecte, rămaseră mișunînd printre monstruozitățile urbane.

— Și numai oamenii, asemeni unor insignifiante insecte, rămaseră mișunînd printre monstruozitățile urbane..., murmură ecologistul.

— Ați spus ceva ? îl întrebă, palid, Amad.

Grăsunul nu-i răspunse. Contemplă în tăcere aparatajul și vehiculele transformate și ele în caricaturale imagini vegetale, se cățără fără grabă pe meduza-babar și o porniră amîndoi pe lîngă orașul-pădure, dispărînd în scurtă vreme din raza vizuală a celor prezenți.

— Dar noi, noi ce vom face, Amad ? întrebă Veea. Amad ?

Tînărul își contemplă cu amărăciune camionul devenit dintr-o dată un ciudat trandafir, o amestecătură de plăci metalice și de plastic.

— Se pare că prima mea experiență e sortită eșecului înainte de a o începe...

— Prima ? ! se interesă ea. Care e a doua ?

— A doua o vom începe noi doi pe planetoidul mamei tale. Și îl vom înfiori, căci ceea ce n-a știut mama ta a fost faptul că acolo lipsea o componentă a biocîmpului uman în crearea acelei „armonii universalis" : componenta masculină. Experiența ei a fost de la bun început sortită eșecului. Dar nouă ne va reuși, spuse, cuprinzînd-o pe după umeri, pentru că sîntem o pereche, pentru că avem caractere diferite, ca doi ciorapi de două culori, ori această neconcordanță este calea creației, a declanșării bioenergiilor, vom alcătui prototipul ideal al Universului !

Și slobozi un chiot ce nedumeri pe mulți dintre tehnicienii care asistaseră buimaci la marea transformare.

Cine-și cunoaște fratele ?

Urmare din pag. 11

ne, rămase departe de malurile riului. A doua zi surprinse o vacă ce trecea prin desiș și o urmări, dar, cum era obosit și slăbit de atîtea privațiuni, animalul agil se descotorosi de el cu ușurință.

La începutul după-amiezii celei de-a treia zile învinse clătinîndu-se vîrful unei faleze ce domina kilometri întregi de teren plat pînă la panglica îndepărtată de apă strălucitoare. Boy se așeză pe jos, mut de uimire.

Își frecă ochii și privi din nou.

Era un oraș. Un oraș cum nu mai văzuse niciodată. Trebuia cu certitudine să fie acolo o sută, nu, două sute de case și, lucru de necrezut, anumit erau construite unele peste altele, trei sau chiar patru stivuite la un loc. Acesta nu putea fi decît orașul oamenilor ! Oboseala lui Boy se risipi în timp ce admira această floare deja înflorită a visului său, a visului tatălui său. Desigur, chiar Omului de altădată nu i-ar fi fost rușine cu un asemenea oraș.

Aproape dansînd de bucurie, se repezi de-a lungul falezei în căutarea unui loc pe unde să coboare.

★

La cîțiva kilometri în amonte, Pescarii țineau consiliu pe malurile mîloase. Soarele strălucea și se reflecta pe pielile lor netede și umede. Ochii palizi le clipeau cînd groasa și transparenta membrană se deschidea și se închidea sub efectul agitației. Aerul era plin de sunetul umed și neclar al vorbelor lor, ca și de zgomotul împroșcăturilor în timp ce plonjau, înotau și pluteau cu miile, precum uriașele turme de foci.

Cercetașii își terminaseră darea de seamă și, după cîteva secunde de liniște, șeful declară :

— În seara asta. Rămîne pentru seara asta. Nu va fi lună și orașul se va afla în întuneric. Pregătiți-vă armele.

★

Soarele cobora deja cînd Boy găsi o cărare pe marginea falezei. O coborî iute și ajunse la un drum ce purta urmele ușor de recunoscut ale roților mașinilor. Bucuria nu-i cunoscu margfini.

Erau oameni, fără nici o îndoială, deoarece, dintre anormali, numai Săritorii mai foloseau uneori vehicule. Ori Boy știa că niciodată Săritorii n-ar fi fost capabili să construiască un oraș atît de mare. Plecă în goană pe drumul prăfuit în direcția celei mai apropiate dintre case.

Vedea acum siluetele ce se mișcau în jurul construcției. Trei cu totul, două mari și slabe, a treia mică și durdulie.

Chiar în clipa în care zări persoanele, acestea dispărură în casă.

Boy lansă chemări și își accelerâ ritmul, ridicînd praful sub picioarele-i iuți.

— Hei ! Voi de-acolo, prieteni ! strigă. Hei ! Prieteni ! Și eu sînt un om !

★

Șeful Pescarilor aruncă o privire soarelui aproape apus și agită mîna lungă cu degetele palmate, după semnalul stabilit. Căpitanii grupelor bolborosiră ordinele. Pescarii intrară în rîu și începură să înoate. Femelele, rămase pe mal, îi urmăreau din ochi potolindu-și copiii ; observau rîul tăcut și, din cînd în cînd, zăreau un cap de care se agăța una din ultimele raze de soare, atunci cînd vreun înotător urca la suprafață ca să respire.

★

Individul cel înalt își împinse tovarășa și copilul în casă, văzîndu-l pe Boy alergînd spre ei. În picioare, în umbra ușii, cu arbaleta pregătită, auzi chemările și își închise pe jumătate ochii sub razele oblice ale soarelui. Recunoscu deodată silueta ce fugea, își înnăbuși un strigăt și își duse arma încărcată și încordată la umăr. O plesnitură răsună ; Boy se clătină, căzu pemarginea ferboasă a drumului, mormăind de mirare, de frică, de durere și de furie, mușcînd și trăgînd tija de metal ce i se înfipse chiar în braț. Se potoli încet, încet și ochii de un galben strălucitor începură să i se întunece.

Mîna îi scăpă săgeata de arbaletă, însîngerată.

★

Silueta cea înaltă care se ridica deasupra lui îl atinse cu piciorul. Boy, pe moarte, nemaivăzînd decît ca prin ceață, distinse totuși pielea netedă și lipsită de păr, ca cea a Săritorilor, fața turtită și îngustă, nasul mic... și o singură pereche de ochi ! Erau oameni aceste creaturi ? Nu. nu erau oameni !

Fața lungă i se crispă, descoperindu-i colții îngălbeniți într-o amară și mîrîitoare ironie și Boy muri odată cu visul său nesăbuit.

Silueta cea înaltă îl împinse din nou cu piciorul și se adresă peste umăr nevestei sale care se apropia cu prudență.

— Unul dintre Ucigași, spuse. Ființele-lup din coline, cu cei patru ochi ai lor. Am scăpat ușor, sînt socotiți printre cei mai de temut anormali. Noi, oamenii, va trebui să facem cît mai curînd ceva. Monștrii ăștia își permit din ce în ce mai multe în fiecare zi.

Nevasta îi păli auzind cuvîntul înfricoșător, dar aprobă din cap în timp ce mîinile cu degete scurte îi scărpinau în mod distrat pielea groasă, acoperită cu solzi.

Avea o mică iritație de la nașterea cozii și asta îi producea cîteodată mîncărimi insuportabile.

Tovarășul ei spuse :

— Rămîi în casă cu micuțul. Se va face noapte într-o clipă. Mă duc să mă descotorosesc de ăsta.

Se ajută de coadă ca punct de sprijin pentru a ridica corpul greu al lui Boy, apoi traversă drumul și se îndreptă spre un pîlc de copaci. Din prudență, cum începuse să se întunece, își ținea în cealaltă pereche de mîini arbaleta încordată și reîncărcată.

★

Șeful Pescarilor consideră că e destul de întuneric. Schiță din nou un gest și înotătoarele i se răsuciră ca să ajungă la malul stîncos prin rotiri. La început în tăcere, se răspîndiră pe străzile orașului liniștit, fără să se lase văzuți, pentru a ajunge la pozițiile lor de atac.

Ultimul semnal fu dat, căpitanii își bolborosiră strigătul de luptă și măcelul începu. Toți Pescarii repetau strigătul de război și vociferările lor dominau strigătele muribunzilor și victimelor prinse în capcană.

— Moarte monștrilor ! urlau Pescarii. Lumea să fie a oamenilor ! Omoriți-i pe monștri ! Suprimați-i pe anormali ! Nouă, oamenilor, ne aparține lumea !

Traducere : VIOREL PÎRLIGRAS.

SPECII PROTEJATE

H. B. FYTE

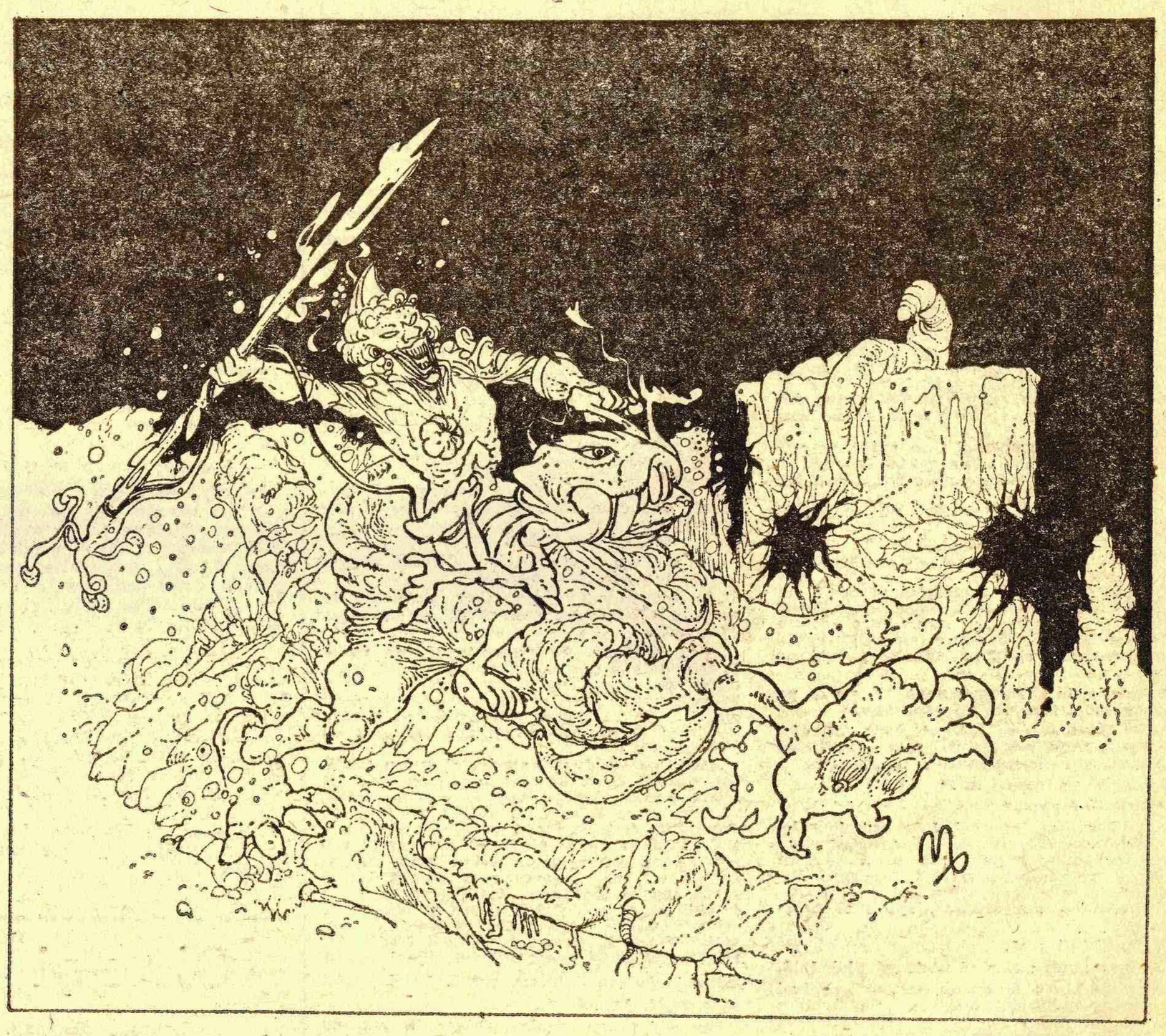

Steaua galbenă, a cărei a 2-a planetă era Torang, strălucea fierbinte la o distanță de 125 000 000 km, deasupra grupului de oameni ce priveau de pe înălțimile înconjurătoare, barajul pe jumătate înălțat, oferind un efect aproape terestru, steaua fiind ceva mai mică decît Soarele.

Pentru Jeff Otis, proaspăt sosit, în urma unui salt prin spațiu de lîngă steaua super-strălucitoare, care împreună cu aceasta forma un sistem, căldura devenise enervantă. Șortul și tricoul primite de la coordonatorul planetei, erau ude de transpirație. Se șterse pe frunte și se întoarse către gazdă. „Bună treabă, Finchley" îl conplimentă. „E ușor de văzut că știi să-i struneşti".

Finchley zîmbi, sobru. Avea o față lată, dură, cu buze subțiri și ochi albaștri, cu pleoapele întredeschise. Otis încercase încă de dimineață să prindă vreo expresie revelatoare în ei. Își dădea seama că propriile-i trăsături erau mult prea deschise pentru funcția de inspector de instalări coloniale. Acum chipul i se scofîlcise și se ridase, deoarece slăbise mult în timpul salturilor spațiale printre cele 16 planete ale sistemului dublu.

Otis observase că adjuncții lui Finchely îl studiază pe ascuns. „Da Finchley, repetă ca pentru a sparge liniștea, te descurci foarte bine cu partea hidroelectrică. Cînd ai de gînd să-mi arăți locul unde o să construiți capitala ?".

„Putem zbura chiar acum acolo, răspunse Finchley. Am stabilit niște jaloane temporare lîngă ruinele acelea precoloniale pe care le-am văzut din elicopter".

„Ah, da. Știi, tocmai intenționasem să-ți spun cînd am zburat deasupra lor. că seamănă foarte mult cu rămășițele de același fel, semnalate pe alte planete".

Se abținu cînd observă buzele lui Finchley subțiindu-se și mai mult, Coordonatorul, era evident, încerca să se mențină politicos și răbdător cu o persoană oficială care, spera, va întocmi un raport favorabil, dar Otis putea să vadă că ar fi preferat să-și continue treburile legate de construirea coloniei. Se decise că nu-i putea purta pică lui Finchley.

Era al 5-lea sistem planetar descoperit de Terrieni de-a lungul expansiunii lor în spațiu, și se vor ivi treburi mult mai mai importante de făcut decît simpla înregistrare a unor realizări de succes. Civilizația ajungea în sfîrșit pe stele. Otis se gîndea că semăna și el cu un fel de pionier, cu toate că de obicei era mult prea ocupat ca să se simtă astfel.

„E, bine, am să-ți arăt niște poze mai tîrziu" zise. „Acum, o să... Hei, dar ce-i agitația asta acolo jos ?"

În trecătoarea de dedesupt, oamenii lăsau uneltele și păreau să se îndrepte grăbiți spre un punct focal comun. Strigăte agitate se auzeau pînă pe înălțimi. „Vînătoare de maimuțe, probabil" răspunse unul din inginerii lui Finchley.

„Maimuțe ?" întrebă Otis, surprins.

„Nu chiar" corectă răbdător Finchley. „E o denumire argotică pentru ceea ce numim în rapoarte, Torangi ; seamănă puțin cu niște maimuțe cenușii, înalte și slabe. Sînt singura formă de viață, destul de mare ca să poată primi numele planetei".

Otis privi în trecătoare. Cei mai mulți dintre lucrători renunțaseră la urmărire și se întorceau la lucru. Doi sau trei, înarmați cu pistoale, continuau să alerge și dispărură după o cotitură. „Nu-l mai prind, acum" comentă pilotul lui Finchley.

„Și-i lași așa, să alerge cînd îi apucă?, întrebă Otis.

Calm, Finchley îl suportă privirea întrebătoare. „Sînt în favoarea oricărui lucru care ar rupe monotonia, d-le Otis. Știți, avem probleme cu moralul. Planeta asta e o colonie cheie și-mi place ca lucrurile să meargă ca unse".

„Da, cred că încă nu prea e timp pentru recreere". „Exact. Personal, asta nu-mi produce nici o plăcere, dar îi las s-o facă. Stăm bine cu planul".

„Înainte, cu orice preț" îl completă Otis. „Ei, și cu orașul ce facem ?"

Finchley îl conduse pe drumul spre elicopter. Pilotul și Otis îl mai așteptară pînă le spuse ceva inginerilor, apoi urcară toți și decolară.

Mai tîrziu, survolînd rețeaua drumurilor aspre, tăiate de buldozerele lui Finchley, Otis admise că poziția era bine aleasă. Se întindea pe marginea unui golf lung și îngust, care pătrundea dinspre îndepărtatul ocean pentru a aduna apele aceluiași rîu ce trebuia zăgăzuit la cîțiva kilometri în amonte.

„Falezele alea, arătă Finchley, s-au înălța spre sfîrșitul civilizației care a existat aici ; cel puțin așa mi-a spus geologul. Putem zbura într-acolo, la capătul golfului, ca să vedeți cum era așezat orașul".

Pilotul mări altitudinea și se îndreptă spre faleze. Otis observa că acestea formau marginea unui platou. Într-un singur punct, continuitatea falezei era întreruptă de o falie adîncă.

„Pe aici trecea rîul acum 1000 de ani" explică Finchley. Atinseră un punct de unde conturile orașului părăsit puteau fi recunoscute cu ușurință.

Otis știa că din aer par, fără îndoială, mai clare decît dacă te-ai afla printre ruine. „A fost o așezare destul de mare" remarcă. „Aveți vreo idee ce fel de ființe au construit-o sau ce li s-a întîmplat ?"

„N-am avut timp pentru așa ceva" zise Finchley. „Băieții de la secția de explorare își vîră nasul destul de des pe acolo. Cea mai larg acceptată teorie este aceea că ar fi aparținut Torangilor".

„Animalele pe care le vînau lucrătorii ? întrebă Otis.

„S-ar putea. Nu e sigur, dar săpătorii au găsit semne că orașul a încasat ceva mai mult de un simplu cutremur. Ei spun că au găsit urme de incendii, de mine explodate, de război în general, atît aici, cît și în alte locuri. Am presupune, deci, că Torangii sînt descendenții degenerați ai unui conflict interplanetar".

Otis cugetă un timp. „Pare plauzibil, dar ar trebui făcut ceva ca să fim siguri".

„De ce ?"

„Dacă e cazul, va trebui să-ți oprești oamenii de la vînătoare ; degenerați sau nu, Comisia Colonială are reguli și pentru contactul cu indigenii".

Finchley se încruntă dar se controlă cu un efort evident. „Maimuțele alea ?" întrebă. „De unde poți să știi ? Ați încercat vreun contact ?" „Da. La început. Înainte de a le cataloga ca animale". „Și ?". „N-am putut să ne apropiem" răspunse Finchley însuflețit. „Dacă ar fi posedat vreo organizare cît de cît inteligentă, nu ne-ar fi contactat ei ?"

„Posibil" admise Otis, „cred că da. Ce-ar fi să coborîm cîteva minute ? Aș vrea să arunc o priivre ruinelor".

Finchley privi la ceas, dar îi arătă pilotului un loc pentru aterizare. Tînărul îi aduse binișor pe sol și cei doi coborîră. Otis, privi în jur, văzu că arheologii făcuseră săpături, nu glumă. Își lăsaseră uneltele îngrămădite la un loc ; aerul era uscat și cine-ar fi furat o lopată ?

Îl părăsi pe Finchley și începu să se plimbe pe lîngă o movilă de materie rezultată din degajarea intrării uneia din clădiri. Peretele era construit din piatră, sau cel puțin fățuit cu acest material. O privire aruncată în excavația superficială îl făcu să bănuie că existase și un schelet metalic ce părea prăbușit în urma unei explozii. Merse mai departe și ajunse într-o zonă cu clădiri mai înalte, ale căror ruine ieșiseră deasupra nisipului. După ce trecu prin cîteva deschideri arcuite ca ale unor foste ferestre, înțelese de ce exploratorii săpaseră pentru a obține informații : dacă existase vreo decorație murală, ea fusese ștearsă de vreme, iar din tavane și acoperișuri nu mai rămăsese nimic.

„Trebuie să fi fost, totuși, o civilizație dezvoltată" murmură.

Îi atrase atenția o mișcare, undeva în dreapta ; nu-și amintea ca Finchley să fi părăsit elicopterul și să-l urmeze, dar era bucuros să aibă un ghid. „Nu crezi ?" adăugă. Întoarse capul, dar Finchley nu era acolo. „Am vedenii" mîrîi și porni spre fosta fereastră. Instinctul îl opri la cîțiva centimetri de ea. „Hai, Jeff" își zise, „Nu fi prost. Ce poate fi ? Stafii? Pe de altă parte" se gîndi „sînt momente cînd e bine să te bazezi pe instinct, cel puțin pînă înțelegi. Orice om al spațiului mi-ar da dreptate". Privi cu atenție în încăperea bine luminată, dar acolo nu era nimic de văzut. Instinctul însă, continua să-l avertizeze. „Așteaptă, n-ai văzut chiar toată camera" se gîndi. Privi din nou în încăpere, de data asta într-o altă stare de spirit. Urmărind cu privirea peretele din dreapta, dădu peste o pereche de ochi negri care-l urmăreau ; proprietarul ochilor era un Torang foarte înalt, cu brațele și picioarele acoperite cu blană cenușie, măruntă și creață, numai piele și os.

Încheieturile acestuia erau foarte subțiri, iar fața avea o gură fără dinți, ochii ieșiți mult din orbite și o pereche de urechi micuțe de o parte și de alta a craniului îngust. „A... salut" murmură Otis, neștiind prea bine ce ton să folosească : acela de bun venit unei ființe umane, sau cel de liniștire a unui animal.

Torangul se mișcă, iute și totuși fără grabă. „De fapt, deliberat" s-a gîndit Otis mai tîrziu. Unul din brațele acestuia țîșni spre podeaua plină de pietriș ; în momentul următor, lui Otis îi trecu, vijiind, pe lîngă nas. „Hei !" protestă involuntar. Regăsindu-și echilibrul, Otis sări prin deschizătură, după Torang. Cîteva minute mai tîrziu, îi spunea lui Finchley : „Dacă stăteam să mă gîndesc că aș fi putut să mă aleg cu capul spart, sărind înăuntru, cred că m-aș fi oprit și v-aș fi strigat". Finchley dădu din cap și, pentru prima oară de cînd se întîlniseră, privirea lui era aprobatoare. „Bineînțeles, o ștersese" continuă Otis „abia i-am mai văzut spatele în timp ce dispărea printr-o deschizătură".

„De cînd sîntem aici, băieții n-au prins decît vreo șase ; unul împăiat la comandament", „Hm" făcu Otis, pe gînduri. Din alte remarci ale lor înțelese că nu văzuse chiar tot, deși stătuse față în față cu creatura : nu observase cele trei degete de la mîini și de la picioare, despre care vorbea acum Finchley. Odată ajuns, se retrase cu o scuză oarecare în apartamentul ce-i fusese destinat.

În aceeași seară, la dineul pe care Finchley îl făcuse foarte atractiv, Otis a fost deosebit de sociabil ; coordonatorul era satisfăcut. „Se pare că ne-au trimis, în sfîrșit, un tip de treabă" îi spuse discret, unuia din asistenți. „Fă rost de două din cele mai drăguțe secretare, ca să-l ajutăm să se simtă bine". „Am înțeles că aproape prinsese un Torang la săpături" spuse celălalt. „Da, s-a dus la el cu mîinile goale. A ajuns cît de aproape se putea ajunge ca să-l prinzi".

„Poate că n-a făcut-o" comentă adjunctul. „Sînt destul de mari ca să poată răni un om neînarmat".

În acest timp, Otis încerca să afle tot ce se putea despre Torangi, purtînd discuții aparent nevinovate cu noile sale cunoștințe.

În dimineața următoare, îl prinse pe Finchley în biroul lui din clădirea comandamentului colonial și după ce se așeză pe un scaun, îi spuse acestuia concluziile inspecției. Fața dură a lui Finchley se coloră la auzul amănuntelor. „Otis, de ce vreți să faceți o problemă din asta ? Oricum, oamenii abia dacă prind cîte unul!". „Poate pentru că sînt așa de rari" răspunse Otis, calm. „De unde știm că nu sînt ființe inteligente ? Dacă dumneata ai trăi printre ruinele civilizației strămoșilor, ca un primitiv, ai fi la fel de precaut față de o bandă de Terrieni zgomotoși care pică din cer !". Finchley ridică din umeri, stînjenit. „Gîndește imaginea în ansamblu" adăugă Otis. „Am găsit atîta mizerie în sistemele colonizate, încît acasă am încercat să evităm repetarea unor vechi greșeli. Apare logic, astfel, că într-o zi o să găsim planete cu viață inteligență. De aceea a elaborat Comisia reguli referitoare la formele de viață locale ; dumneata de cînd n-ai mai citit articolul acela din Cod ?". Finchley se balansă pe scaun, nervos. „Hei, ascultă" protestă. „Nu mă socoti pe mine vandal care are în minte numai exterminarea oricărei ființe de pe Torang. Eu nu mă duc să vînez maimuțe !". „Știu, știu !" îl calmă Otis. „Dar înainte de a lua Comisia Colonială măsuri împotriva distrugerii vreunei forme de viață indigenă — chiar dacă nu e inteligentă — va trebui să dovedim că există în număr destul de mare pentru a evita distrugerea ei".

„Și ce aștepți de la mine ?". Otis îl privi cu oarecare simpatie. „Anunță o interdicție a vînării Torangilor ; trebuie să existe și altceva după care oamenii pot să alerge". „A, da" admise Finchley „se mai găsesc o mulțime de animale mici pe planetă. Dar nu știu dacă...".

„E o practică de rutină" îi reaminti Otis. „Avem multe specii protejate chiar pe Terra, specii care ar fi dispărut pînă acum dacă n-ar fi fost legile".

* * *

În sfîrșit, au ajuns la o înțelegere ; Finchley să asigure interdicția, iar Otis să obțină un ordin formal de la Comandamentul sistemului. După cîteva ore, Otis îi arătă lui Finchley copia mesajului, semnat chiar de șef : ! Începînd cu această dată, ființele asemănătoare cu maimuțele, cunoscute sub numele de Torangi, indigene pe planeta numărul ș.a.m.d., vor fi considerate specie rară și protejată de lege ș.a.m.d. !

„Destul de bun" comentă Finchley.

„Înapoi, d-le ?" întrebă pilotul elicopterului care-l adusese pe Otis la Finchley. „Da... nu ! Du-mă la orașul vechi ; nu l-am examinat prea atent data trecută și-aș vrea s-o fac înainte de-a pleca". În cele din urmă, pilotul aterizâ în același loc ca și în ziua precedentă. Otis ajunse în cîteva minute lîngă clădirea unde îl întîlnise pe Torang în ziua precedentă ; acolo se opri ca să-și facă puțin curaj, apoi păși pe sub arcada deschizăturii și intră în încăpere. Acolo îngheță. „Mă simt onorat să vă cunosc" spuse cu o voce liniștită și puțin hîrîită Torangul. „Ne-am gîndit că s-ar putea să reveniți". Otis înghiți în sec ; ochii negri ai Torangului îl măsurau de sus pînă jos cu interes. „Sînt cunoscut ca Jal-Ganyv. Și dacă nu am primit informații greșite, sînteți cunoscut ca Jeff Otis. Așa este ?".

Otis trase aer în piept, aducîndu-și

În românește de MIHAI CRANTA

Continuare în pag. 32

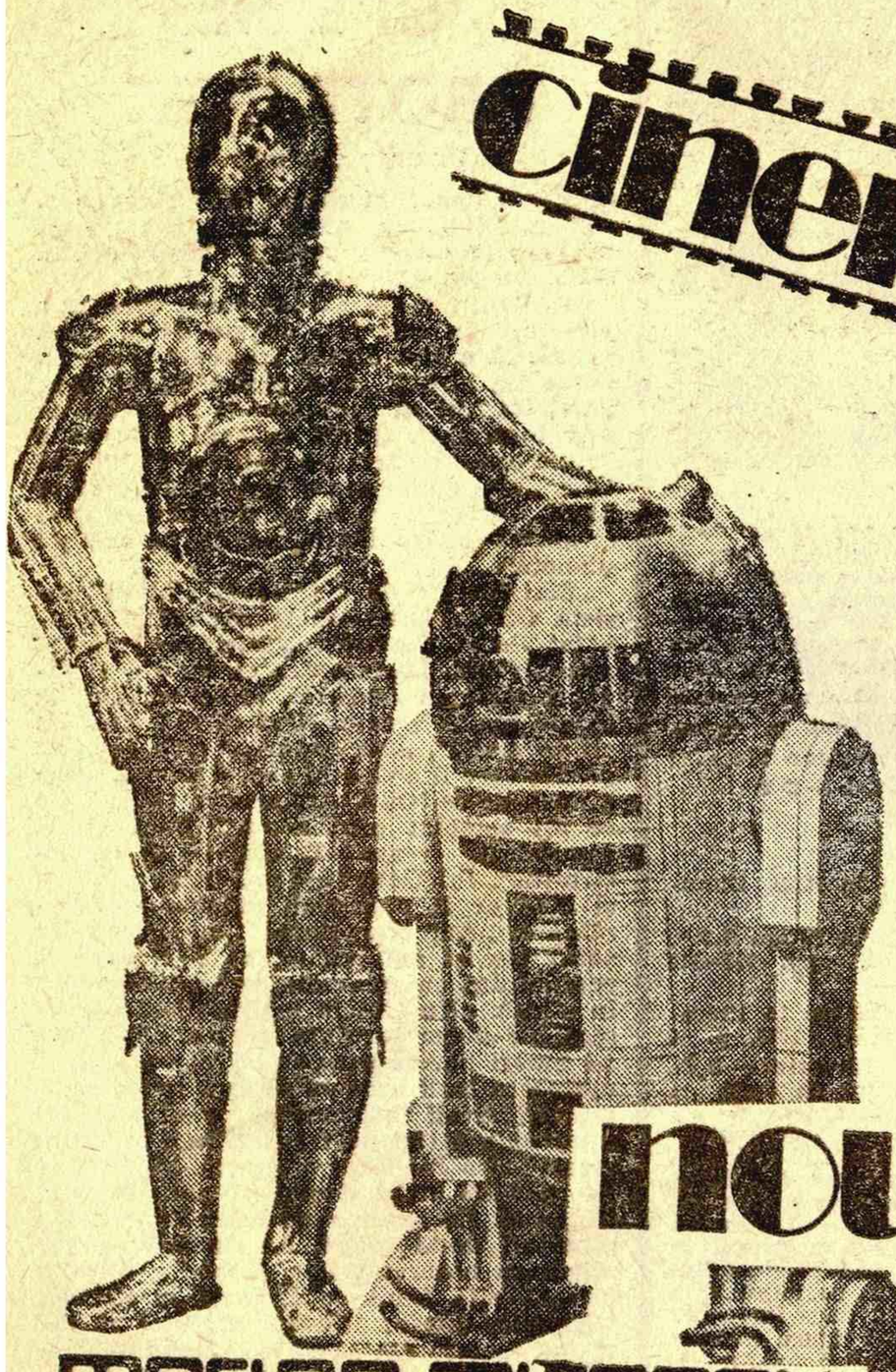

cinematografia noua sfidare SF

marian mirescu

„Perspectivele și posibilitățile filmului sînt nelimitate și sînt ferm convins că abia a atins aceste posibilități.“ [1])
(S.M. Eisenstein 1898–1948)

Filmul, produs al acestei epoci cu o puternică depiasare spre S, este prin specific, „din naștere“, unul tehnic (magic), într-atît încît cineastul (scenaristul-regizor) nu folosește „mașina“ direct ci se folosește de ea prin intermediul unei echipe de tehnicieni (magicieni), ca un arhitect al seriilor de imagini „părute“.

Datorat unor cercetări și experimentări, care nu au nimic de a face cu arta — în sensul „literar“ al cuvîntului — filmul, grație efectului de convergență-destinație artistică, paradoxal al epocii noastre S și găsindu-și propria expresivitate (montajul — Griffith, Eisenstein) și perfecționîndu-și continuu „baza“ tehnică, a devenit o artă a secolului. Aportul acestor cercetări este cu mult mai mare, „intenționat“, provocator (mai direct, riscîndu-se transformarea artei într-un „cîmp“ de experimentări), în cazul filmelor „științifico-fantastice“, și evident ne gîndim la „trucaje“, rezolvări tehnice impuse de „spațiul“ S.F. și preluate cu timpul și de filmul... „main-stream“[2]).

Film și literatură

Ficțiunea științifică are deja o istorie, o tradiție, un cod, un specific, și se află într-o continuă zbatere, vitală, relația S—F constituind motorul acestei tendințe... supra-literare („...un fel de teritoriu ...de unde se pot formula ipoteze cu privire la literatură în general“ — T. Todorov[3]).

Literatura S.F. (L.S.F.), ca gen, ca specie, în sfîrșit ca o necesitate a unei generații (spiritualități), a unei „reașezări“ mitice, și-a asumat și consumat „manifestările“ anterioare (biblice, homerice, platonice, „gotice“, folclorice), astfel că popularitatea ei este un fapt incontestabil.

Cinematograful, și el, poate pretinde a avea o preistorie la fel de îndepărtată (camera obscură era cunoscută în Egiptul secolului al IV-lea î.e.n.), cu nume sonore și luminoase : Leonardo, Dürer, Kepler, Kircher, Newton, Niépce, Daguerre, Faraday, Edison și în final, Lumière !

Născută în Franța, minunea cinematografică nu se dezminte : „Escamotage d'une dame chez Robert Houdin“ — 1896, „Le voyage dans la Lune“ — 1902, „Le laboratoire de Méphisto“ — 1987, „Voyage à travers l'impossible“ — 1904, realizate de întîiul regizor, Georges Méliès...

Literatura S.F., care-și afirmă individualitatea în aceeași perioadă, participă deja la... proliferarea noii arte. Și tot atunci, o nouă artă de sinteză se face „văzută“, banda desenată, cu un rol deloc neglijabil în în evoluția ulterioară a filmului S.F., F.S.F. ?, (chiar și a literaturii S.F.), ca însăși un film-carte, o treaptă spre de-literarizare, simptom al imaginării dominante, al unui nou cult al imaginii, al spectacolului — pe care-l instaurează definitiv cinematograful, și cu precădere cel de tip S.F. Există deja, în trecere, riscul antrenării preponderent senzoriale și senzaționale a consumatorului și al „anestezierii“ gîndirii sale (M. McLuhan), condiționării cunoașterii sale în cel mai fericit caz, un reproș mai accentuat cu timpul, mai sicîitor !

Trei pagini cuprinzînd descrierea (sumară !) a lui Millenium Falcon nu au (asupra „massei“ largi) același efect ca o fotogramă cu această (în)credibilă navă siderală, călătoare prin hiper-spațiu, din „Star Wars“ ; mai comparați foșnetul foilor de hîrtie cu huruitul motoarelor fotonice, chiar și în vid ! Literatura cere prea multă imaginație cititorului (și timp...), filmul mai multă creatorului, și e mai comod ! Deși iată, este suficient să pomenim de o navă fotonică și ne și apare în minte ceva în genul navei lui Han Solo, cu alteeva dintr-un space shuttle, cu beculețele ozeneurilor „Întîlnirilor...“. Formalismul tehnologic, decorativismul (și limbajul se îmbogățesc și se nuanțează), sînt riscuri de luat în seamă, pentru a evita crearea unui semi-preparat artistic, un fast-food inconsistent. Dacă trucajul este bine realizat, presupunînd inteligență și dotare, ca un mijloc în vederea punerii în imagini a unui scenariu (literar) consistent, am vedea ceva în genul „Odiseii spațiale 2001“, cu o bogată „recuzită“ și imagistică, dar și cu virtuți artistice (regizorale și „literare“ — Kubrik și Clarke).

Paralelismul film-literatură este observat și în ierarhizare : Space Opera (Asimov — „fundația“, F. Herbert — „Dune“, ecranizat). Hard Science (Clarke — „Pămîntul, planetă imperială“, Asimov — „Călătorie fantastică“, ecranizat), Heroic Fantasy (ecranizat, „Excalibur“, „Conan barbarul“ și mulți alții ca el) și o excepție : Speculative Fiction Ballard — „Salut, America“, Spinrad — „Bug Jack Barron“, doar în curs de ecranizare, dacă...), redusă la doi „poli“, gînditor/visător („thinking“/„dreaming“) — un „Fahrenheit 451“ (Truffaut/Bradbury) de o austeritate antisefistă și, să zicem, „Star Wars“, un film de mari efecte !... Software și hardware.

Praf cosmic în ochi

Abundența efectelor speciale, a recuzitei, sufocante uneori, este expresia unei temeri, a omului modern, în fața imensului spațiu cosmic atît de mult apropiat, în ultima vreme, de sputnice, navete și telescoape, în fața mașinismului, tiraniei lucrurilor împrejmuitoare, artificialului, artificializării — de la „Caligari“ și „Metropolis“ citire. Omul apare deseori ca doar „apendice“ al mașinii, inteligente, gînditoare, uluind cu formele ei cu un „appeal“ grotesc, stîrnind pasiuni pe (fără) măsură, maternă, năzuroasă, periculoasă, protectoare...

Este o viziune neliniștitoare (complexul Frankenstein) dacă o considerăm dezumanizantă, dar oricum incitantă — nu asistăm atît la frămîntările unui personaj în situații cum numai în S.F. se pot crcea, ci mai degrabă la reacțiile foarte umane (!) ale unor sofisticate creiere „pozitronice“ foarte sensibile — vorbind de un simptom astfel, dar și de o viziune „conștientă“ a răului celuilalt, fie robot, fie un e-t., străinul ! Poate că avem de-a face cu un simplu transfer (cuvînt drag nouă) esopian, cu o nouă fabulă, nu zoomorfică, ci robomorfică (!), această alternanță, artificiu artistic, apărîndu-ne acum ca o înfiorătoare alternativă reală... S.F.-ul ne apropie de omul îndepărtat în timp și implicit „în spațiu“ — profilactic sau deja... homeopatic ? „Străinul, al optulea pasager“ („Alien...“), „The Devil's Seed“, „Odiseea“, „Metropolis“, „Întîlnirile“...

Ne apropiem vremurile viitoare și depărtările cosmice, le populăm, le colonizăm, și pornim mai departe, temători, fascinați, grăbiți. Ați avut, pe partea dreaptă, colonia minieră de pe Io, am trecut deja de Confederația Centauri, în curînd Fundația, stația Terminus a Galaxiei, iar apoi, prin accesul „Black-hole“ nr. 35...

Cinematograful S.F. oferă din nou, ca la începuturile sale kinetoscopice, biophantaskopice, chronofotografice, imagini orbitoare ale unui altcîndva și altundeva.

Andocarea unei spăimoase nave cosmice într-o stație interplanetară, ce nu încape în dreptunghiul ecranului panoramic decît după o lungă transfocare în negura ostilă a cosmosului, este noua „Sosire a unui tren în gară“.

Cine nu dorește acum îmbarcarea într-o astfel de călătorie, n-are decît, n-o va face niciodată nicicum !

„American“ și „european“

Chiar numai „gadgetismul“ (ponderea recuzitei) ar putea da seama de existența a două puncte de... vedere cinematografice, „european“ însemnînd astfel, pentru început, predilecția spre postic, problematic, picturai, dintr-o străveche tradiție alegorică... literară !

Europenii, iscusiți creatori de universuri fantastice și S(emi) F(antastice), de „look“ ultramodern, își desfășoară prodigioasa fantezie în banda desenată, ilustrația de carte (iată !), dar și în proiectarea decorurilor și „personajelor“ filmelor americane de buget... corespunzător. Druillet, Moebius, Mézières, pentru a pomeni doar cîtiva dintre „bedeiștii“ francezi. De la B. D. se poate trece chiar direct la film — de animație („Tron“, „Planeta sălbatică“) sau cu actori, „transferul“ luînd „proporțiile“ ecranizării : „Barbarella“ de Roger Vadim după Jean-Claude Forest, proliferînd apoi în domeniul american (tip E. R. Bourroughs) : „Superman“, „Spiderman“, „Batman“... „Supergirl“... ! În timp ce în Franța, care are și prioritatea acestei „invenții“ (B. D.), se ecranizează în continuare „bedeuri“ care nu pun probleme financiare („nesefe“), ci probleme pur și simplu „Le déclic“ de Jean-Louis Richard după Milo Manara, iar în Italia „Tex, stăpînul abisurilor“, cu Giuliano Gemma). Dar iată că tocmai americanul Spielberg pregătește o ecranizare a aventurilor lui „Tintin“ de Hergé ! (figură legendară a benzii desenate europene).

S-a insinuat o „dihotomie“... paralelă : filme de mare buget și filme de buget restrîns. Dar iată că pe genericele filmelor americane de mare buget (explicitînd tautologic) apar deseori, în poziții-cheie, nume europene, ale unor reprezentanți ai minuțiosului artizanal continental — „Străinul“ bedeistului elvețian Hans Rudi Giger, extratereștrii din „Întîlniri de gradul III“, „King-Kong“, creații desăvîrșite de „trompe-l'oeil“, semnate de Carlo Rambaldi. Iar pe lîngă filme ca „Dune“, cu o istorie lungă, a două tentative eșuate din lipsă de fonduri — 1971, Arthur P. Jacob, producătorul „Planetei maimuțelor“, 1975, Alejandro Jodorowski regizor, Jean Giraud-Moebius „imaginator“, H. R. Giger scenograf, Salvador Dali consilier artistic, cu Mick Jagger și Orson Welles —, a șapte scenarii, încheiată în 1985, după douăzeci de ani de la apariția cărții și trei ani de muncă, cu versiunea lui David Lynch („Elephant Man“, „Blue Velvet“) cu milioanele (53) lui Dino de Laurentiis, 13 000 de figuranți, sau ca „Star Wars“ (pentru care, doar în secvențele de pe planeta deșertică, refugiul „droizilor“ R 232 și 3PO, au lucrat timp de două luni, în Tunisia, 120 de oameni la construirea decorului, iar avioane-cargou transcontinentale au descărcat tone de materiale și echipament și au fost folosite 25 de tipuri de roboți), sau „Star Trek“, „Meteor“ sau „Black-hole“, „Alien“ de Ridley Scott (Opera prima la Cannes pentru „Dueliștii“ !), se realizează și filme de „gradul“ doi, precum „Philadelphia Experiment“ de Stewart Raffill, o „time-opera“ : în urma unei duble experiențe efectuate de un savant imprudent la interval de 42 de ani, 1942—1984, doi marinari sînt transportați în timp, sau „Nimitz“ de Don Taylor (1980), unde un port-avion face drumul invers aparînd la Pearl Harbour... „atunci“, datorită unor condiții... naturale sau creații bedeiste precum „Flash Gordon“, „Heavy metal“ (animat)... Și chiar de gradul trei ! Precum „The Brother from Another Planet“ de John Layles (1984), în care un extraterestru... negru, sclav evadat de pe planeta sa, aterizează la... Harlem, urmărit, hărțuit de vînătorii de prime... în ciuda puterilor sale excepționale, blîndeții sale, el rămîne un negru, un străin, ca și băiatul cu părul verde, ca și E. T., ca și cei doi marinari ai lui Raffill... Dar aici este vorba despre altceva ! Despre problemele noastre, „vechi“, de care am vrea să scăpăm — în imaginar, dar care ne urmăresc și acolo, iată, pentru că „acolo“ este tot aici, în noi... „Undeva, cîndva“ de Jean-not Zwarc („Moș Gerilă“ în 1985 !), „Cocoon“ de Ron Howard, o întîlnire de gradul trei mai „specială“ prin efectele sale... psihologice („S.F.-ul ? Nu mă pricep... Subiectul filmului este felul în care acești bătrîni — de la un azil — reacționează la o întinerire subită, provocată de întîlnirea fortuită cu niște extratereștri. Fantasticul nu face decît să pună în mișcare acțiunea.“ — declară Lili Zanuck, producător), și am ajuns, se pare, într-o zonă a confluențelor, cum am denumi limitele, ale aluviunilor fertile, ale S.F.-ului.

Cinematografia încruntatului continent, care poate fi încadrată în această categorie, de buget mic și (cu excepțiile de rigoare) cuget mare, a urmat o cale sinuoasă, a căutărilor, de la fantasticul început, tip Méliès, care „încîntă toate sufletele de copii cu veselele sale scamatorii“ [4]), dînd un prim semn de maturizare, expresioniștii, prin Paul Wegener, „un magician clar-obscur, care chema forțele demonice ale naturii umane“ [5]) („Golem“), momentul danez marcat de Halger Madsen („Himmelskibet“ anunțînd „Metropolis“-ul lui Lang) și Benjamin Cristensen, prin „criza“ dadaist-suprarealistă, tip René Clair-Bunuel-Dali („Un chien andalou“), la „intelectualismul“ francez [6]) al deceniilor 7 și 8 : „La Jetée“ (1963) de Chris Marker, un scurt-metraj compus din imagini fixe, considerat o capodoperă a genului, „Anul trecut la Marienbad“ (1961) și „Je t'aime, je t'aime“ (1968) de Alain Resnais, „France, société anonyme“ (1969) de Alain Corneau, „Omul cu creierul transplantat“ (1972) de Doniol-Valcroze, „Les soleils de l'île de Pâques (1972) de Pierre Kast, și estetismul englez, reprezentat de Nicolas Roeg („Omul de dincolo“, 1977), ajungînd la „postatomicele“ „Malevil“ (1982) de Christian de Chalonge, „Dernier conflit“ (1982) de Luc Besson — un Mad Max european ! [7]) Impas ? Nu : „Solaris“ de Tarkovski-Lem. (aparent, un altfel de impas !)

Și iată chiar regizori americani turnînd în Europa (Franța) — Robert Kramer, „Diesel“, cu Gérard Klein !

Între termenii din titlu există deci o complementaritate cu neputință de ignorat, dar care generează, ici și colo, și astfel de opere hibride, „europenizate“ și „americanizate“, alternanța marcînd pentru totdeauna Ficțiunea Științifică. „American“ este mereu ceea ce ar fi să fie, „european“ este ceea ce a fost dintotdeauna. Instabilitate vs. (dorință de) stabilitate.

Efectele bugetului

Ce determină bugetul ? Gadgetismul și implicit evazionismul (spectaculosul) și serialismul (Odiseea 2010, de Peter Hyams, Superman II, III,..., Străinul 2, de James Cameron, Star Trek IV !... australienele Nad-Max-uri ș.a.m.d.), „moda“ (după B.T., Gremlins, Goonies, Explorers, Baby, după M.M., Razorback, Terminator care, la rîndul său, lansează altă serie : „Predata“, „Animata“...) și mai puțin problematizarea (spectacolul integral, al imaginației și ideației), ducînd la mai... nutriție : supra(so)licitarea serialistă a spectaculosului unui subiect supra-alimentează, de regulă, publicul cu... sub-produse !

Dar și ignorarea efectului, „iluziei“ fantezist-științifice, conduce la un rezultat echivalent, fragile idei fără „acoperire“ agonizînd într-un mediu sărac, abiotic. Experimentarea de noi posibilități este mai puțin comodă decît reluarea unor rețete verificare în altă parte și care, opinează René Prédal într-un studiu referitor la filmul francez, „exponențial“ pentru noi, aici, „ar permite deci realizarea facilă a unor opere fără îndoială mai solide dar din care s-ar simți absența spiritului cercetător atît de necesar unui gen care nu poate viețui decît într-o constantă voință de înnoire.“ [8])

S.F. și S.W.

Ieșim de pe orbita... circumvoluționară, pătrundem în atmosferă și privim lumea de-aproape... Acum trei decenii, în California, Modesto, un copil cu ochii plini de stelele „strip“-urilor ce invadară America după război, creștea sub semnul benefic (...) al lui „Astounding“ și „Amazing“, un visător pus pe fapte mari, pentru că iată-l la 28 de ani uimind această lume, a filmului, cu „American Graffiti“, tocmai despre acea perioadă (în rolul principal, Ford Harrison !), apoi cu „emblematicul“ „Star Wars“, ce cucerește lumea întreagă cu fabuloasele imagini cosmice. După ce capătă o experiență de invidiat și vreo duzină de milioane, uimește iar lumea anunțînd că nu mai regizează producții comerciale pentru a se concentra asupra primei iubiri cinematografice — filmul experimental, abstract !

„Irvin Kershner m-a întrebat de ce nu regizez eu The Empire strikes back. Vei vedea, i-am spus.“ Și Kershner („Eyes of Laura Mars“, un thriller psiho-fantastic cu Faye Dunaway) a văzut. După opt luni-de-săptămîni-de-cîte-șapte-zile-nouăsprezece-ore-pe-zi și o filmare în timpul unei furtuni pe un ghețar din Norvegia, a anunțat fără să pregete că nu va mai face nici o serie. Și lumea (culmea !) mai și spune că „Imperiul“ este tot un film de Lucas — George Lucas se numea copilul din Modesto ; astăzi e Lucas Film ! „Eu am regizat, este filmul meu. El a scris scenariul dar nu are nici o legătură cu realizarea propriu-zisă.“

„Aceste filme sînt infinit mai grele decît alte genuri de filme“, spune Lucas. De aici poate și sumedenia filmelor „horror“-ibile ! Paradoxal, Lucas a trebuit să cucerească Hollywood-ul pentru a-i putea scăpa, devenind producător, nu numai a propriilor filme, ca „Raiders of the Lost Ark“ regizat de prietenul său Spielberg — l-a finanțat chiar și pe Kurosawa ! „Voiam să mă întorc spre ceea ce exploram în filmul din timpul studiilor. O combinație de poem vizual și cinéma vérité. Cu oameni, dar fără intrigă sau caractere. Îmi place să jonglez cu filmul pur.“ (citați de David Ansen, Newsweek/80).

Ca urmare a succesului financiar al filmelor sale, și Steven Spielberg („E.T.“, „Fălci“, „Poltergeist“), copilul-minune al Hollywood-ului, un „prinț“ crescut însă la școala de film britanică (David Lean, Michael Powel, Alfred Hitchoock), își poate permite să-și vadă filmele regizate de alții : „The Goonies“ (un Indiana Jones pentru copii ;) realizat de R. Donner (Superman), „The Money Pit“ de R. Benjamin, „Gremlins“ (un horror pentru... copii) de Joe Dante, „Back to the future“ de R. Zemeckis, „Young Sherlock Holmes“ de Barry Levinson, și să realizeze patru episoade din serialul t.v. „Amazing stories“, să scrie celelalte 18 scenarii pentru Clint Estwood și Martin Scornese... Și să renunțe la formula sa norocoasă cu „The Color Purple“ („nesfe“), cu un minim de efecte speciale, dar cel mai „nominat“ pentru Oscarul '86 pe care-l ratează („No comment !“). A renunța la „Peter Pan“ dar pregătește al treilea Indiana Jones tot la Elstree (Londra) și pune la cale al doilea E.T., pentru anul 1992, cînd protagonistul (uman) va avea 20 de ani ! La fel și Lucas, după „A New Hope“ (cum va fi reintitulat „Star Wars“, episodul IV de fapt) și „The Empire strikes back“ (V) și „Return of the Jedi“ (VI), la un loc constituie partea de mijloc a trilogiei preconizate, își va relua epopeea, cu prima parte (tinerețea lui Obi-Wan Ben Kenobi și Darth Vader !) și s-o încheie (probabil — adică, cine poate ști ?) cu a treia, în perspectiva celui mai „anticipat“ an, 2000 ! Îi așteaptă milioanele... de spectatori cu sufletul la gură !

Ucenicii programatori

„Star Wars“ marchează și apariția unei noi generații de „magicieni“ — ingineri, designeri, cu o pregătire cinematografică de cele mai multe ori completă, ca Rob Blalack de la departamentul special „Industrial Light and Magic“ (iată !) al lui „Lucas Film“, Davy Trumbull („Andromeda Strain“, „Întîlniri“, „2001“), Murren, McAlister, Peterson și Gibbs — Oscarul pentru efectele speciale ('85) din „Indiana Jones and the temple of doom“, ocazie folosită de Spielberg pentru a aduce un omagiu lui... François Truffaut pentru influența sa asupra tinerei generații americane !

Puțini dintre nou-veniți mai „interpretează“ partituri din repertoriul clasic, cataclisme, monștri (King-Kong, Dracula), ci folosind acum, lucru definitoriu, cele mai noi găselnițe tehnice pentru „imaginarea“ aventurilor cosmice. Dar precauți și, credem, clarvăzători, declară :

„Producătorii de filme își vor da seama că publicul va atinge un punct de saturație în privința acestui gen de filme și ar fi bine ca noi să trecem la variante ce pun mult mai mult acentul de estetică și creativitate.“ (Jamie Shourt, „Andromeda Strain“).

„Eu cred că publicul va prefera subiecte ceva mai ușoare, filme ce oferă acel gen de lume fantastică ce plăcea publicului pe vremuri.“ (J. Bykstra) — citați de Anthony Brandt, Quest/80.

Se pare că ponderea filmului Fantasy va crește (Heroic Fantasy, o specie aparte, evazionistă, este deja în expansiune — „Conan“, „Kalidor“, cu „Mr. Muscle“ Arnold Schwartzenegger, „City limits“ de Aaron Lipstadt, „Wizards of the lost kingdom“ de Hector Olivera), orientare exemplificată de „The Incredible Shrinking Woman“ (Incredibila femeie contractilă !) de Lily Tomlin, la care a colaborat Roy Aborgast, adeptul trucajelor mecanice, „fizice“... naturale ! Dar nu poate fi vorba de o întoarcere, de o retro-tehnică — absurd ! ci de păstrarea unei citimi din activitatea artizanală, umană, manuală și ne-„digitală“. E drept că tehnica se perfecționează, oferă mijloace de lucru din ce în ce mai sofisticate, cu „efecte“ foarte „specifice“. Mai ușor asimilabile de televiziune (în superioritate „numerică“, deocamdată, cu cele 60 de cîmpuri de imagine pe secundă față de cele 24 de cadre ale filmului), care a și lansat un „nouveau style“, stilul „neonic“, al reclamelor cu litere în culori... neonice, radiante, pe fundaluri cosmice : conserve, țigări, frigidere, pantofi, spaghetti, desuuri, străbat universul sau orbitează în jurul firmei producătoare, cifre și cartele de credit țîșnesc din black-hole-uri...

Veni, vinci — video :

Prin revoluția artistică a secolului, trecerea de la formele „închise“, muzeistice, la cele „deschise“, stradale, „dizolvante“, cu produsele ei decorative informaționale ca această video-pub cotidiană, arta se emancipează, „expansionist“, devine publică, nevăguindu-se de fel, artistul avînd la îndemînă un mijloc nesperat, știința — electronica, în speță —, pentru „menținerea“ în realitate și chiar prefigurînd stări de lucruri.

„Filmele publicitare trebuie să aducă ceva nou și să atragă atenția, e de părere Jeff Carpenter, realizator de video-spoturi publicitare. Multe elemente din filmele de lung-metraj și-au făcut apariția în filmele publicitare.“ (Quest/80) Carpenter este împotriva stilului neonic, cu toate acestea, „rece și străin“, inuman. Reacția, promptă (ca și în cazul lui Abórgast), este necesară, repetăm, evitării exagerărilor, pentru găsirea unei căi... sigure de evoluție. Dar și renunțînd la superstiția estetică a pierderii autenticității artistice prin încredințarea unei părți a funcției sale unui „meșteșug“ subordonat.

Artificiile tehnice trebuie adecvate unui demers artistic, „ascunse“ deci, ca elemente ale artefactului, ceea ce reușesc rareori aceste video-clipuri, exhibiționiste, filme de metraj scurt sau mediu, unde imaginea supusă celor mai amețitoare și amenințătoare transformări, inseparabilă de sunet, muzică de obicei, pentru că cele mai multe produse ale video-artei sînt „muzicale“, ne dezvăluie o „realitate“ nouă... electronică ! Acest paradoxal, în S.F., „să vezi cu ochii tăi“ ca să crezi, se schimbă într-un „să vezi și să nu știi ce să crezi“ ! Un joc abstract și anonim. Dacă jocul este o premisă, o activitate „pentru“, tehnica de ultim moment, ce permite realizarea montajului și înregistrarea sonoră pe computer și a efectelor speciale electronic, trebuie să slujească intențiilor artistice, elaborării acestui fragil (gingaș) obiect care este opera de artă.

Desigur, performanțele tehnicii video nu vor trece neobservate de către oamenii de artă, fie și numai pentru că îi apropie mai mult de obiectul artistic preconizat, scurtează drumul „întortocheat“ de la scenariu la intenție la filmul propriu-zis, deși crește, în același timp, dependența de echipa de tehnicieni — de nu devin ei înșiși unii dintre ei ! Michelangelo Antonioni a fost cucerit de această nouă modalitate de lucru cinematografic, Saul Zaentz (producător, „A Flight Over a Cuckoo Nest“) are un „Fantasy Films“ ultramodern, iar Francis Ford Coppola („The Outsiders“, „Cotton Club“) și-a propus, cu echipamentul video al studioului său, „Zoetrope“, să realizeze filme integral pe bandă magnetică... cu subiecte la modă cum ar fi... „Citroënul“ (Andrei Koncealovski „filmează“ gelul „William's“ și cafeaua „Carte noire“, Ridley Scott un „thsiller“ cu... „Chanel no. 5“ și lista e lungă : Claude Chabral, Sergio Leone...).

„Nu există invenție, de la foc la zbor, care să fi fost primită ca pe o insultă la adresa unui zeu.“ (Z.B.S. Haldane) [9]

„Videonismul“ va nivela cele două concepții“ cinematografice ?

Aportul tehnico-științific va reduce efortul financiar și creator, artistic ?

Și mai departe ?

Pînă cînd se vor sintetiza chipuri de actori și vocile lor, iar roboții antropomorfi vor juca în locul acestora și pînă cînd roboți de orice fel vor scrie, regiza și juca în

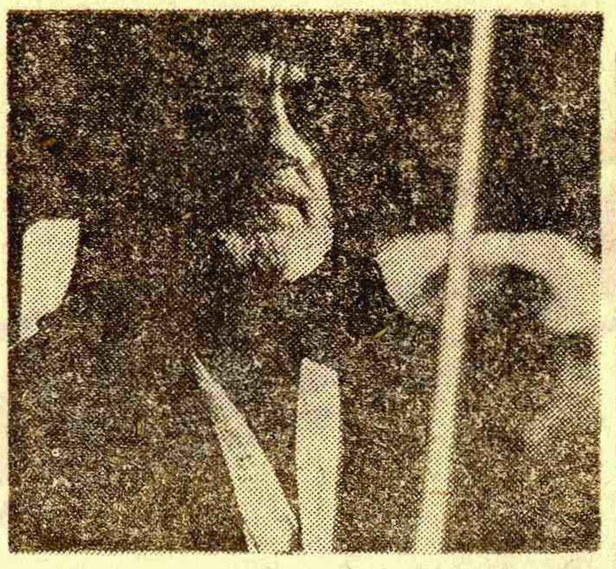

filme (care nouă nu ni se pot părea decît SF., nu ? precum cinematograful pur și simplu, celor de la sfîrșitul secolului trecut), rămîn esențiale, dincolo de iluzia „străvezie“, farmecul actorilor — întreprinzătorul Ford Harrison, înimosul Mark Hamill, prințesa Carrie Fisher și sir Alec Guiness, un cavaler în rolul unui cavaler (Jedi) — fantezia unui... scriitor în carne, oase și neuroni și a unui regizor idem... !

— „D-A D-A-R P-I-N-Ă C-Î-N-D ?

---

[1]) citat de Ernst Lindgren în **Arta filmului**, Ed. Meridiane, 1969, p. 253

[2]) despre „efectele speciale în filmul S.F.“, v. almanahul **Anticipația 85**, pp. 106—110 (Ștefan Ghidoveanu)

[3]) Tzvetan Todorov, Introducere în literatura fantastică, Ed. Univers, B., 1973, p. 10

[4]) Florin Manolescu, în **Literatura S.F.**, Ed. Univers, 1980, e de părere că doar „la prima impresie“ am avea de-a face cu „o literatură paralelă, în care există echivalențele tuturor speciilor realiste sau nonrealiste din literatura main-stream“ (p. 25) și citează mai multe definiții, dintre care reținem pe cea a Verei Graaf : „Literatura S.F. este o formă speculativă a prozei în care cu mijloace științifice sau pseudoștiințifice, se conferă aparenței posibilului la ceea ce în momentul de față pare imposibil într-o imagine care exprimă frica (Angstbild) sau dorința (Eunschbild).“ (p. 30)

[5]), [6]) Siegfried Eracauer, în **Secolul 20**, nr. 1—2—3, 1984, p. 228

[7]) René Prédal, Le cinéma français contemporain, Les Ed. du Cerf, 1984, p. 117

[8]) „Minibuget, turnat în alb-negru... o operă a ritmului susținut printr-o cascadă de acțiuni violente.“ R. Prédal, op. cit., p. 180

[9]) René Prédal, **Le fantastique à l'assaut du cinéma français**, în „Cinéma 75“, nr. 195, p. 64

[10]) biolog englez (1892—1964), citat de Edgar Wind în **Artă și anarhie**, Ed. Meridiane, 1979, p. 89

SPECII PROTEJATE

Urmare din pag. 30

aminte că mai trebuie să și respire. „N-am știut... da, chiar așa... n-am știut că voi, Toranagii, vorbiți terriana sau orice altceva. Cum... ?“.

Jal-Ganyv lovea absent blana cenușie a pieptului cu cele trei degete de la mîna stîngă. „Nu sînt dintre Torangi“ spuse cu vocea lui hîrîită. „Sînt dintre Myrbi. S-ar putea ca voi să pronunțați Myrbai ; nu sînt informat“. „Vrei să spui că asta e denumirea pe care v-o dați voi ?“ întrebă Otis. „Mai mult“ spuse Myrbul după ce se gîndi. „Vreau să spun că sînt dintr-o rasă originară de pe Myrb, nu de pe această planetă“.

„Mai înainte de a trece la altceva“ insistă Otis, „spune-mi, te rog, cum ai învățat limba noastră“. „Referitor la asta“ zise Myrbul, „s-ar putea ca eu s-o fi învățat înaintea voastră. Vă observăm de foarte multă vreme. N-ai să mă crezi de cît de multă“. „Dar atunci...“ Otis se opri; gîndul care îi apăru în cap, îl sperie. „Dar atunci, de ce trăiți așa, printre ruine ? De ce ați așteptat pînă acum ? Dacă ați fi comunicat, v-am fi ajutat să reconstruiți...“. Jal-Ganyv își roti încet ochii, ca și cînd ar fi disprețuit ruinele înconjurătoare. „Am recepționat mesajul către șeful tău și am hotărît că e timpul să comunicăm cu unul dintre voi“ răspunse în sfîrșit. „Nu sîntem interesați să reconstruim ; avem locuințe pentru noi“. Otis își umezi buzele uscate : „Vrei să spui de obținerea legii care vă declară specie protejată ? Aveți instrumente cu care puteți intercepta astfel de transmisiuni ?“. „Am. Avem“ zise Jal-Ganyv, simplu. „S-a hotărît că v-ați întins destul de mult în spațiu ca să fie necesar un contact cu cîțiva gînditori de-ai voștri. Ar ușura în viitor misiunea observatorilor noștri“. Otis se întrebă cîtă ironie e ascunsă în această afirmație. Spuse: „Ne-am așteptat să întîlnim în cele din urmă pe cineva asemănător cu voi ! Dar de ce m-ați ales tocmai pe mine ?“.

„Mesajul tău. Al luat în mic decizia pe care noi am luat-o în mare. Am dedus că tu ai putea înțelege regretul nostru și rușinea pentru ceea ce s-a întîmplat, demult, între rasele noastre“. „Între... ?“. „Da. Pentru un timp am crezut că ați dispărut cu toții. Sîntem bucuroși că v-ați întors pe vechea voastră planetă“. Otis îl privi fără expresie. Myrbul continuă : „Am uitat să explic ruinele. Nu sînt ale noastre“ zise el, blînd. „Sînt ale voastre“.

Tiparul : Combinatul poligrafic „Casa Scînteii“. Comanda 79 968/1988